Sargon Youkhana

Lelijų labirinte

Istorinis kriminalinis romanas

Sargon Youkhana

Lelijų labirinte

Sargon Youkhana

Lelijų labirinte

Istorinis kriminalinis romanas

Iš vokiečių kalbos vertė
Giedrė Kulvinskaitė

Vilnius, 2009

UDK 830-3
Io-171

Versta iš:
Sargon Youkhana
Im Labyrinth der Lilien

ISBN 978-9955-16-289-6

Mano tėvams Marijai Luizai ir Ziai Youkhana

Je mieux un vice commode
Qu'une fatigante vertu.

Verčiau maloni yda
nei nuobodi dorybė

Moljeras

PROLOGAS

Ji nugręžė galvą į šalį, kad nematytų Dievo Motinos.

Pro kaukės plyšį nesunkiai atpažino aplinką. Mažos koplyčios sienos buvo nusagstytos juodomis skaromis. Mėnulio šviesa krito pro atvirą portalą ir susiliejo su aplink altorių išrikiuotų žvakių šviesa. Priešais klūpėjo šeši novicijai. Viduryje tarp jų klūpojo senas storas vyras, apsisiautęs raudona sutana. Ant galvos turėjo keistą kepuraitę, papuoštą dviem ragais. Vyrai tyliai, monotoniškai kalbėjo maldas, linguodami pirmyn ir atgal.

Ji klausėsi atidžiai, norėdama suprasti vyrus.

– *Sanguis eius super nos et filios nostros*, – skambėjo tie patys žodžiai.

– *Sanguis eius super nos et filios nostros.* – Jo kraujas ateina per mus ir mūsų vaikus.

Jos žvilgsnis klaidžiojo po grupę. Novicijai turėjo būti dar visai jauni. Nuogą kūną dengiantys jų abitai buvo atraitoti iki šlaunų. Ji matė vyrų genitalijas. Iš lėto pasuko galvą kairėn. Už altoriaus kabojo juoda užuolaida su atvirkščiai įsegtu kryžiumi. Baltu kaip ir jos kūnas. Žvakių šviesoje jos oda švytėjo lyg dramblio kaulas.

Ji gulėjo ant altoriaus, sukryžiuotomis rankomis virš galvos. Po savimi juto šaltą akmeninį aukojimo stalą. Storas senis atsiskyrė nuo būrio ir priėjo prie jos. Jis taip pat dėvėjo kaukę. Ji aiškiai jautė jo susijaudinimą, kai žvilgsnis klajojo jos kūnu. Jis švelniai padėjo ranką ant jos pilvo, tiesiai virš bambos. Ji drebėjo. Smiliumi ėmė jis piešti. Ji kilstelėjo galvą, norėdama pamatyti. Ji nesunkiai galėjo atpažinti piešinį. Penkiakampė žvaigždė apskritime. Senis palinko

prie jos. Šnabždant jo lūpos švelniai lietė jos ausis: „Paklusk savo šeimininkui ir pasiduok, nes jis tave stebi.“

Savo nuostabai ji pastebėjo, kad jis skaniai kvepėjo. Jis iš naujo nupiešė pirštu nematomus ženklus ant jos pilvo. Kartodamas burtažodį, tik šįkart šiek tiek aiškiau. Jų balsai skambėjo vis garsiau ir vis įsakmiau, kol užpildė visą koplyčią. Tada užuolaida buvo patraukta į šalį. Iš už jos išniro moteris. Staiga balsai nutilo.

La Vuazen buvo apsigaubusi paprastu vienuolės ordino drabužiu. Ji rengėsi tikriausiai paskubomis, nes keletas raudonų plaukų sruogų kyšojo iš po gaubtuvo. Rankose ji laikė mažą blizgantį juodos spalvos ryšulį. Ryšulys spurdėjo. Senis pakėlė akis.

– Jau seniai laikas, – suurzgė jis piktai.

– Negalėjau greičiau, – sušnypštė La Vuazen. – Negaliu gi viskuo rūpintis.

Senis davė ženklą jai nutilti. La Vuazen pakluso, perdavė jam ryšulį ir grįžo prie novicijų. Tyliai atsiklaupė prie jų.

Ji jautė ryšulį, padėtą jai ant kūno, tiesiai po krūtimis. Tada nutraukė juodą audinį. Kūdikio kojos sujudėjo. Ji atpažino mažus pirštelius.

Buvo malonu justi šią mažą būtybę ant savo kūno. Ji norėjo jį paliesti, tačiau kažkas tvirtai sugriebė už riešų ir trūktelėjo atgal. Išsigandusi ji pažvelgė į senį. Staiga kažkas blykstelėjo. Ją apėmė panika. Durklas lėkė tiesiai į ją. Tada pasigirdo tylus čiurlenimas, ir ji pajuto, kaip šiltas skystis ėmė varvėti nuo jos pilvo.

Senis paėmė negyvą kūdikį. Kaip per rūką ji matė vaiko kraują tekant į sidabrinę taurę. Lavoną padavė La Vuazen, pabučiavo indą su krauju ir apšlakstė atvirkščiai aplink kryžių. Jo balsas skambėjo garsiai: *„Ašarotai, Asmodėjau, meilės valdovai, maldauju jus priimti šį vaiką kaip auką, kurią jums aukoju, kad išsipildytų mano norai. Būkite mano mylimojo draugai. Leiskit būti man pirmąja ponia jo namuose, vertinama ir gerbiama visų, kurie ten gyvena. Joks prašymas neturi būti man uždraustas, nesvarbu, ar tai būtų susiję su mano giminaičiais, ar mano palyda.“*

Jis vėl pasilenkė prie jos. Švelniai kilstelėjo jos galvą ir pridėjo taurę su vaiko krauju prie jos lūpų. Ją apėmė šleikštulys.

– Jūs turite atsigerti, – tarė jis įsakmiai.

Ji pažvelgė į jį, paskui tarsi paskendo jo vyzdžių juodume ir atsigėrė. Kraujas burnoje buvo šiltas, šiltas ir saldus, toks saldus.

Ji užsimerkė.

I SKYRIUS

Draugiškai apsuptas seklaus vandens, drybsojo Antuanas de Montanjakas nedidelio ežero pakrašty ir nepatenkintas spoksojo į didžiulį, į visas puses besidriekiantį apelsinų geltonumo žiedų kilimą. Pasaulis atrodė tik iš to ir tesusidedąs. Šie augalai sulig žmogumi jam atrodė tarsi plūstantys priešai, kurie nukarusiomis galvomis apspito jį per popietinį maudymąsi. Antuanas nekentė gyvenimo provincijoje. Niekur kitur nebuvo taip nutolęs nuo malonumų kaip šiame kaimo užkampyje. Dūsaudamas jis atsiyrė nuo kranto ir kurį laiką plūduriavo gulėdamas ant nugaros. Čia ežeras nebuvo toks gilus, kad jame būtų galima plaukioti. Tačiau buvo galima stebėti, kaip ramybę skleidžiantis vanduo pamažu garavo. Net jei ir visi būtų jį įspėję dėl mirtinų ligų, kurios tykojo vandenyje, kasdienės maudynės šiame natūraliame tvenkinyje buvo vienintelis jo džiaugsmas. Jam vis vien, ar jis miręs, ar gyvas. Iš gyvenimo jis daugiau nieko nebesitikėjo.

Antuanas žiūrėjo į dangų. Žėrinti saulės šviesa krito į jį kaip kandeliabras karaliaus pobūvių salėse, grąžindama jį mintimis į tas laimingas dienas, kai ir jis dar buvo dvaro gyvenimo dalis.

Kai Antuanas pirmąkart pasirodė Fontenblo, jo puiki išvaizda sukėlė ne tik damų, bet ir kai kurių vyrų susidomėjimą. Žydros, skaidrios markizo de Montanjako akys puikiai pabrėžtinai derėjo su išsišokusiu smakru, išryškinančiu jo vyriškumą ir kartu suteikiančiu jam šiek tiek šiurkštumo.

Tačiau Prancūzijos dvare gražūs žmonės anaiptol buvo ne retenybė ir kartais debiutas prilygdavo tik trumpalaikiam susižavėjimui. Tuo tarpu Antuanas būsiantis sėkmingesnis. Bent jau taip jam prisiekinėjo jo senelė, prieš aprūpindama jį reikalingais pinigais, leidžiančiais pasiekti karaliaus aplinką.

Antuanas be vargo perėmė dvariškių nušlifuotą elgesį, tačiau išlaikė savo charakterio savitumą, o tai savo spontaniškumu, išmone ir narsumu teikė peno naujoms kalboms.

Begalinį palankumą jis pelnė medžioklėje, kai plikomis rankomis nusukęs elniui sprandą, išgelbėjo į sunkią padėtį patekusią kunigaikštienę de Bujo. Šis žygdarbis jam užtikrino ne tik kunigaikštienės padėką, bet ir aukščiausią pripažinimą už narsų poelgį. Mesjė, Orleano kunigaikščiui ir vieninteliam karaliaus broliui, patiko markizas ir jis jį rėmė.

Nepraėjus nė metams nuo jo pirmojo pasirodymo dvare, jo didenybė paskelbė Antuaną hercogo namų ūkio vyresniuoju medžioklės magistru. Buvo šnabždamasi, jog paskyrimas sukėlė karštus karališkųjų brolių ginčus.

Kalbama, kad Liudvikas XIV, norėdamas įsiteikti savo naujai favoritei markizei de Monstespan, šioms pareigoms buvo numatęs jos brolį kunigaikštį de Vivoną. Įprastai Mesjė neprieštaraudavo karaliaus norams, kai buvo kalbama apie karališkąjį namų ūkį. Bet šįkart buvo kitaip. Jis garsiai paskelbė norįs į pagalbininkus paimti markizą de Montanjaką, net jei ir pats karalius prieštarautų. Akivaizdu, jog Mesjė buvo pasirengęs pasinaudoti savo užimama vieta dvare, kad tik gautų šį postą savo numylėtiniui.

Kiekvienas žinojo, kad Mesjė labai rizikavo. Jei karalius nepatenkintų jo noro, visam pasauliui būtų įrodyta, jog Orleano kunigaikštis neturi įtakos net svarstant savo biudžetą.

Dvaras laukė sulaikęs kvėpavimą. Ir kaipgi karalius nuspręs? Visi žinojo, kad Liudvikui XIV nepatinka, kai žlunga jo planai nesvarbu, dėl kieno kaltės. Tačiau jam buvo nenaudinga demonstruoti tikrąjį nereikšmingumą, kuriam jis buvo pasmerkęs savo brolį.

Krizė pasiekė kulminaciją, kai kunigaikštis de Vivonas melagingai apsiskelbė, kad karalius pasirinko jį. Kai tik tas gandas pasiekė Mesjė, šis pareiškė grįžtantis į pilį Viljė Koterė ir nieku gyvu nedalyvausiantis taikos proga rengiamame Acheno šventime. Nors jo didenybė per tą laikotarpį persigalvojo ir ketino patenkinti brolio norą, tačiau tokio įžeidimo jis negalėjo pakelti. Jis uždraudė Mesjė palikti dvarą. Kilo skandalas, kokio nebuvo nuo Nikola Fukė suėmimo 1662 metais.

Žanas Batistas Kolberas, pirmasis karaliaus ministras, tarpininkavo brolių ginče ir įkalbėjo Mesjė atsisakyti savo ketinimų. Paskui išskubėjo į Sen Žermeną ir išsamiai papasakojo jo didenybei, kaip Mesjė labai kentėjo dėl ginčo. Nuoširdžiai savo brolį mylintis karalius galiausiai nusprendė oficialiai paskelbti markizą de Montanjaką vyresniuoju medžioklės magistru. Tačiau turėjo būti išlaikyta regimybė. Jokiu būdu negalėjo atrodyti, kad jo didenybė nusileido. Taigi Versalio parke buvo surengtas brolių susitikimas. Madam de Sevinjė, kuri buvo viena labiausiai išprususių dvaro damų ir dėl savo objektyvaus pastabumo mėgavosi ypatingu karaliaus palankumu, tą dieną dalyvavo jo svitoje ir šiek tiek vėliau parašė išsamų laišką savo dukteriai poniai de Grinjan apie šį susitikimą.

Po to, kai Mesjė išreiškė jam savo pagarbą, jo didenybė paėmė jį už parankės ir jiedu vaikščiojo aplink dar nebaigtą statyti Latonos šulinį.

– Mums džiugu, mano broli, – tarė karalius taikiu tonu, – jog jūs vertinate parko grožį kaip ir aš.

– Iš tikrųjų taip ir yra, pone. Tačiau tai neturėtų jūsų stebinti. Mes esame broliai ir panašiai jaučiame. Tai, kas džiugina jus, džiugina ir mane. Jausmai, kuriuos aš jums puoselėju, neleidžia kitaip.

– Jei taip yra, mano broli, norime pradžiuginti savąsias širdis, nudžiugindami jūsų. Sakykite, ar jums vis dar rūpi markizo de Montanjako ateitis?

– Iš tikrųjų, – virpančiu balsu tarė Mesjė, – tai mano didžiausias rūpestis.

Susimąstęs jo didenybė tarė:

– Šitaip mes norime išlaisvinti jus nuo šios naštos. Kadangi jūsų noras aiškus, markizas turi tapti vyresniuoju medžioklės magistru jūsų ūkyje.

Išgirdęs karaliaus sprendimą, Mesjė puolė jam po kojų ir ėmė bučiuoti rankas. Džiaugsmo ašaros riedėjo skruostais. Karalius pakėlė jį ir švelniai tarė:

– Broli mano, broliai turėtų apsikabinti.

Taika buvo atkurta. Sumą už dokumentą dėl paskyrimo į darbą, savaime aišku, Mesjė turėjo sumokėti iš savo asmeninio iždo. Tačiau nuo tada markizas buvo tarsi krislas karaliaus akyje.

Šiaip ar taip, tai nebuvo jokia paslaptis, kad jo didenybė jautė didelį pasišlykštėjimą Mesjė numylėtiniu. Nuolatos triukšmaujanti, ydinga italų klika nesulaukė jo simpatijų. Nes ar Sen Klode, ar karališkuosiuose rūmuose, visur, kur tik apsistodavo Mesjė su svita, atrodydavo kaip klaikiausiame viešnamyje. Nebuvo tokių baisybių, kurių ši ištvirkusi išsikvėpinusių apkiautėlių gauja nebūtų pasirengusi imtis, kad tik patenkintų savo geidulius. O markizas de Montanjakas buvo blogiausias iš visų.

Antuanui tai mažiausiai rūpėjo. Jis naudojosi šlovės valanda ir mėgavosi visomis dvaro pramogomis. Nepraleisdavo nė vieno pokylio, spektaklio, negalėdavo ramiai praeiti pro lošėjų stalą, nepralošęs bent mažytės sumelės. Kartu stengėsi iš draugystės su Mesjė išplėšti kiek įmanoma daugiau. O kodėl gi ne? Nors Montanjakai priklausė ir riterių luomui, tačiau buvo gerokai nusigyvenę. Jis turėjo žiūrėti, iš kur gauti pinigų, leidžiančių gyventi bajoriškai. Ir būtent tam pasitarnavo jo draugystė su Orleano kunigaikščiu. Kartą užsidegęs dosnumu Mesjė apipylė Antuaną dovanomis. Lengvatos ir pinigai jam byrėte byrėjo. Šis apsvaigęs nėrė iš vienos pramogos į kitą ir visai pamiršo, kad viskas turi savo kainą.

Iš pradžių švelniai, vėliau vis aiškiau Mesjė leido savo numylėtiniui suprasti, jog jis turįs parodyti dėkingumą – hercogo miegamajame. Žinoma, Antuanas nė neketino tarnauti šiam mažam bran-

genybėmis apsikarsčiusiam nutukėliui juodų garbanų peruku. Jis mieliau rinkosi sugulovą tarp arklininkų. Kaskart vis sugalvodavo, kaip išsisukti ir išvengti Mesjė lovos. Kartą tam pasitarnavo negalavimas persivalgius pašteto, vėliau – skaistybės įžadas kaip bausmė jam, galiausiai atsiprašymas dėl iškilusios skausmingos voties ant pasturgalio.

Visa tai nepadėjo. Mesjė patarė atlikti mažą operaciją ir jos metu pasisiūlė būti šalia. Tik vargais negalais Antuanui pavyko atkalbėti jį nuo šio sumanymo. Tuo tarpu jis suprato, jog negalės versti Mesjė amžinai laukti. Tačiau tą akimirką, kai jo globėjas supras, jog jis net neketina dalytis su juo savo lova, siekė atitolinti. Taigi jis perėjo prie nekaltų glamonių. Slaptas oro bučinys, švelnus pliaukštelėjimas per brangiausią kūno vietą, pašnabždėta nešvankybė, ir karaliaus brolis būdavo patenkintas.

Bent jau kurį laiką. Per vėlai Antuanas suprato, kad to neužtenka, norint vedžioti Mesjė už nosies. Aplink jį jau buvo susispietęs pavyduolių, kurie godžiai tik ir laukė jo žlugimo, būrys.

Jis buvo nutvertas, kai prakaituotam, arkliais ir šienu trenkiančiam tarnui padėjo nusilengvinti.

Mesjė, netrukus apie šį nusižengimą gavęs žinią, neslėpė savo pasipiktinimo. Kaip markizas drįso neduoti jam to, ką mielai suteikė arklininkui?

Antuanas dar tikėjo galėsiantis išsaugoti savo vietą, kaltindamas save prieš Mesjė, kuris mielai taikstydavosi su aplinkos ponų žeminimais, taip pat mėgavosi, kai jam žemindavosi.

Kai susiklostė tokia padėtis, Antuanui atrodė protinga apsimesti pasirengus atgailauti. Jis puolė Mesjė po kojomis, sakydamas, kad nevertas savo pono draugystės, ir patikino neištversiantis, jei Mesjė nuo jo nusigręš. Gražios žydros akys prisipildė ašarų, o tai jo žodžiams turėjo suteikti daugiau ekspresijos. Jis ilgai ugdė gebėjimą pravirkti pasitaikius tinkamai progai. Po tokio vaidinimo jį net pats karalius būtų priėmęs.

Tačiau fortūna nuo jo nusigręžė. Antuano spektaklis nė trupučio nesujaudino Mesjė. Net nemirktelėjęs jis apsisuko ant kulno

ir savo numylėtinį paliko klūpoti. Galiausiai Antuanas suprato, kad per savo lengvabūdiškumą tikrai sukėlė grėsmę paties šiltai vietai. Jau neužteko prasimanytų kaltės prisipažinimų ir lengvai išspaustų ašarų, kad susigrąžintų Mesjė palankumą. Jis tikrai turės pasiaukoti.

Vos tik praėjus savaitei po įvykio su arklininku, Antuanas tekant saulei perdavė Mesjė slaptą laiškelį, kuriame prašė priimti jį kviestinių pietų. Mesjė paėmė mažą sulankstytą raštelį ir žvilgtelėjo į akis.

Antuanas atsiduso su palengvėjimu. Laimėjau, pamanė.

Bet netikėtai Mesjė veide šmėkštelėjo piktavališka šypsena. Jis lėtai braukė smiliumi per popierių, o tada garsiai perskaitė laiškelio turinį.

Dirbtinai nusijuokęs, atsisuko į kunigaikštį de Kreki ir piktai paklausė, kaip markizui de Montanjakui šovė į galvą, jog jis, Prancūzijos karaliaus brolis, priims arklininko kekšę vidury nakties. Visi puolė juoktis iš jo. Kunigaikštis, ponas de Varangevilis, markizas de la Valjevis – visi juokėsi kaip kvailos marionetės.

Po kelių dienų Antuanas sulaukė asmeninio karaliaus raginimo atsisakyti savo tarnybos ir sugrįžti į savo dvarą. Jo paslaugų daugiau nebereikėjo. Viskas.

Medžių šnarėjimas sugrąžino Antuaną į karščiu alsuojančią aplinką, į priverstinį buvimą kaime. Jis dar kartą paniro į saulės sušildytą vandenį, tada mirksėdamas apsižvalgė ir lėtai apsisuko. Jau ketino vėl panirti, kai lauko pakrašty, ten, kur gulėjo jo drabužiai, pastebėjo keletą nulaužtų gėlių stiebų. Keista, pagalvojo jis. Prieš tai jam neužkliuvo nulaužtos gėlės.

Vėl sušlamėjo lauke ir keletas augalų dideliais žiedais ėmė lėtai siūbuoti pirmyn ir atgal tarsi indų šokėjų grupė, kurią jis buvo kartą matęs Sen Klode. Antuanas apsimetė nieko nematąs. Siūbavimas ir lingavimas vis stiprėjo. Jis nusigręžė ir atsigulė vandens paviršiuje. Tada irdamasis po truputį kojomis ir rankomis artinosi prie

kranto. Atsisėdo ant dumbluotos paežerės, skiriančios vandenį nuo saulėgrąžų lauko, ir nejudėjo. Vėl ramu. Antuanas luktelėjo keletą akimirkų, o tada netikėtai pašoko ir metėsi į tankias saulėgrąžų eiles. Jis kažką pagavo, tai suprato bemat, kai pajuto aštrų dilbio skausmą, tarsi būtų kažkas įkandęs. Jis staigiai atitraukė ranką. Menkas kūnelis pradūmė pro jį ir dingo augalų tankmėje. Antuanas iškart puolė ieškoti, jo rankos tarsi dalgiai švytravo ore ir laužė vieną po kito žiedus. Netrukus jis pavijo bėglį ir nutvėrė už pečių. Šis garsiai keikdamasis krito ant žemės, nuo jo galvos nusmuko apdangalas ir atidengė ilgas riešutų rudumo garbanas. Pasirodo, kad tai buvo kokių dešimties metų mergaitė, paslaptingoji jo maudynių stebėtoja. Purvinas veidas neleido nuspėti tikslaus jos amžiaus. Antuanas sugriebė mergaitę už riešo, pastatė ją ant kojų ir tvirtai nutvėręs tempėsi su savimi.

– Ei, atsargiau. Jūs man dar ranką nutrauksit!

Ištempęs mergaitę iš lauko prieblandos, Antuanas kreipėsi į ją grėsmingu balsu:

– Kuo tu vardu ir ko čia ieškai?

Mergaitė nutaisė užsispyrusią veido išraišką. Tačiau Antuanas suprato, kad taip ji tik bandė nuslėpti savo baimę. Ją išdavė mergaitės padažnėjęs kvėpavimas ir baikščiai išsiplėtusios akys. Jis pamažu pasilenkė prie jos veido:

– Na, pirmyn, atsakyk! Ar liežuvį prarijai?

– Marija, pone.

– Aha, Marija. Ir kodėl, Marija, tu mane stebi?

Mergaitė sučiaupė tvirtai lūpas ir tylėjo.

– Klausyk, tu, maža purvina padauža. Jei nekalbėsi, aš žinau, kaip tave priversti. Supratai mane? Ko tu čia paslapčia slankioji aplinkui ir tykai manęs? Tave kas nors siuntė? Ketinai mane nudurti?

Susierzinęs jis papurtė mergaitę.

– Ar tu bent iš viso žinai, prieš ką stovi?

– Jūs esat ponas, gyvenantis su senąja markize tenai pilyje, – galiausiai ištarė Marija.

Antuanas paleido sulysusią būtybę ir įrėmė savo kairiąją ranką į šoną.

– Taigi aš esu ponas, – tarė jis piktai, klampindamas savo kojos pirštus į purvą. – Vadinasi, tavo tėvai priklauso mano žmonėms. Gaila, nes tu jiems ką tik padarei meškos paslaugą. Sakyk, kas jie!

– Mano tėvai mirę. Esu sodininko dukterėčia ir gyvenu kartu su juo kaime.

– Vadinasi, sodininko dukterėčia. Kaip manai, ar tavo dėdei patiktų, jei aš tave pas jį nuvesčiau ir pasakyčiau, ką tu padarei? Galbūt man vertėtų uždaryti jį troboje ir sudeginti, nes jis tave blogai prižiūrėjo! Kaip manai, mažoji Marija, ar tai būtų pakankama bausmė?

Dar kurį laiką Marijai pavyko išsaugoti užsispyrusią veido išraišką. Baimė atsispindėjo jos veide. Tačiau ši akimirka taip pat greitai dingo, kaip ir prasidėjo.

– Pone markize, jūs galite padegti mano dėdės trobą ir uždaryti ten, ką tik norite, – tarė ji ramiu balsu, – bet kas tada rūpinsis jūsų daržovėmis?

Nenoromis Antuanas buvo priverstas nusišypsoti.

– Tu labai drąsi, mano mažyle. Bet tai tavęs neišgelbės.

Marija nebyliai nuleido akis.

Antuanas nužvelgė ją vogčiomis. Kartu neišvengiamai pastebėjo, kad mergaitė šnairavo jam tarp šlaunų. Jam vėl užvirė kraujas. Negi jis privalo čia stoviniuoti ir leistis apžiūrimas šitos purvinos mažosios liurbės? Staiga jis patraukė jos dešinę ranką ir užlaužė. Marija suriko, tačiau Antuanas buvo negailestingas. Jis prispaudė jos riešą prie stuburo ir pasilenkė prie jos.

– Jei tu dabar neprabilsi, prisiekiu, sudeginsiu tavo dėdės namą su viskuo, kas yra viduje. Supratai? – sušnypštė piktai.

Dabar pasipriešinimas dingo.

– Kaime žmonės kalba, jog jūs esate asilas. Aš norėjau sužinoti, ar tai tiesa. Todėl nusprendžiau pažiūrėti.

Antuanas paleido mergaitę ir spoksojo į ją suglumęs. Tada netikėtai prapliupo juoktis,stovėdamas priešais Mariją, o ši trynė riešą skausmo persmelktu veidu.

– Manai jie teisūs?

Marija atsitraukė per keletą žingsnių nuo jo, priekaištingai purtydama galvą.

– Į asilą nelabai panašu.

Antuanas nusigręžė, paėmė iš po drabužių krūvos odinį vynmaišį ir gurkštelėjo. Marija stebėjo jį, nepatikliai laikydamasi saugaus atstumo.

– Grįžk į savo kaimą ir papasakok saviškiams, ką matei.

Mergaitė spruko vikriai lyg žebenkštis. Likęs vienas Antuanas įbrido į vandenį, šiek tiek pasipliuškeno, bet noras maudytis jau buvo dingęs. Jis grįžo į krantą, kūną nusišluostė marškiniais. Neseniai visas dvaro dėmesys buvo skirtas jam. Šiandien juo domisi tik saujelė valstiečių. Jis vėl pasilenkė prie savo vynmaišio ir nurijo didelį gurkšnį. Apimtas nevilties, jis svarstė, nejau likusias dienas teks tūnoti šiame kaime.

Antuanas net nenujautė, jog šią valandą kitoje karalystės dalyje įvyko didelė nelaimė, kuriai buvo lemta atsakyti į šį klausimą.

Buvo tvanki 1670 metų birželio 29-osios popietė.

II SKYRIUS

Jau iš tolo garbės sargybos vyrai, tarnaujantys Sen Klode, išgirdo besiartinančių arklių kanopų bildesį. Pralėkė kelios akimirkos, kai jie išvydo horizonte mažą juodą tašką, žaibiškai artėjantį jų link ir virstantį karieta su aštuoniais įkinkytais arkliais. Kareiviai sulaikė kvėpavimą. Artėjančią karietą portalo link ant kalvos sumėtė ir atrodė, kad ji jau apvirs. Vežikas stipriai timptelėjo vadeles. Aštuoni brangūs juodbėriai stojo piestu ir tik dėl didelių pastangų apsiramino. Skubėdami bėgo tarnai, bet dar nespėjo jie pasiekti karietos, kai jos durelės atsilapojo ir iššoko tvirtas, jaunas vyras su skaisčiai raudonu peruku. Visi iškart pagarbiai nulenkė galvas ir taip nepastebėjo siaubingos veido išraiškos, iškreipusios malonius karaliaus veido bruožus.

Kai Liudvikas XIV apsilankydavo brolio namuose, jo veide šviesdavo šypsena, jis laidydavo juokus ar barstydavo malonius žodžius aplink stovintiems žmonėms. Visi, nepaisant rango, sulaukdavo karaliaus pagiriamųjų žodžių. Bet ši naktis buvo kitokia. Liudvikas skubiai perėjo garbės kiemą ir greitai nusileido laiptais prie pilies vartų. Jis paliko liokajus padėti išlipti jo karalienei ir Didžiajai Madmuazelei. Nepaisydamos titulo, kurio reikalavo jų padėtis, kilmingosios damos pasikaišė sijonus ir nulėkė monarchui įkandin. Tačiau jos negalėjo neatsilikti nuo karaliaus.

Prie vartų Liudvikas stabtelėjo, kad sulauktų savo svitos. Kai ši priartėjo, karalius ištiesė ranką karalienei. Atsivėrė ornamentuotas portalas, ir jie drauge žengė juo. Vos tik grupelė buvo pastebėta, kai per dvariškių minią nuaidėjo pagarbus šnabždesys.

– Karalius.

– Ar jūs matėte? Karalius atvyko į Sen Klodą.

– Ar jis pranešė? Ar Mesjė žino?

– Karalius atvyko į Sen Klodą atsisveikinti su Madam.

Žodžiai tartum bičių spiečiaus dūzgimas sklido po rūmus. Jie aplenkė atvykėlius, persikėlė iš priesalio į pokylių salę ir aukštesnius aukštus. Netrukus visas dvaras prisipildė susijaudinimo pilnų šnabždesių ir nuostabos kupinų kuždesių. Ši nuostaba suprantama. Niekada taip nebuvo, kad karalius pasirodytų nepranešęs. Dvariškiai visuomet pasirengdavo prieš jam atvykstant. Jie kaip įmanydami stengdavosi kuo geriau pasirodyti, kai jų kunigaikštis būdavo netoliese. Jei Liudvikas būtų pažvelgęs į susirinkusiuosius, tikriausiai būtų pastebėjęs, kad ponia de Gransi atrodė nevalyvai ir bergždžiai bandė nuslėpti tai, apie ką visi kalbėjo. Ji laukėsi vaiko nuo ševaljė de Loreno. Angeliškasis lotaringas, iki Madam jį ištrėmė, buvo Mesjė favoritas ir sėkmingiausias intrigantas hercogo namų ūkyje.

Galbūt jis ir pastebėjo, kad grafas de Bulė nenusilenkė taip žemai kaip visada. Kankinantys hemorojaus skausmai vis labiau sunkino jo pamėgį nusilenkinėti.

Tačiau Liudvikas nematė nei Gransi išsikišusio pilvo, nei grafo de Bulė nusilenkimo. Jis žvelgė tiesiai sustingusiu žvilgsniu, eidamas ryškiai apšviestomis salėmis ir galerijomis į savo brolienės ir ištikimos patikėtinės Henrietos Onos, Orleano kunigaikštienės, kambarius.

Kai karalius su karaliene, lydimi Didžiosios Madmuazelės, įžengė į kunigaikštienės kambarius, juos pasitiko dvokiantis tvaikas. Nebuvo kuo kvėpuoti. Pagal gydytojo nurodymą visi langai buvo sandariai uždaryti, siekiant neišleisti nesveiko užkrato. Sunkus bičių vaško kvapas, sumišęs su brangiais kvepalais ir prakaitu, kai kurias damas, bijančias nualpti, privertė uostyti savo buteliukus su aromatiniu actu. Princesės kambariuose bruzdėjo nesuskaičiuojama gausybė dvariškių, pasipuošusių pokyliui. Puošnumo teikė ir spindintis apšvietimas. Šimtai žvakių degė kandeliabruose, tarsi būtų švenčiami Naujieji metai. Nuo šių žvakių sklido nepakeliamas

karštis. Mesjė nurodė atnešti kiekvieną turimą žvakidę, kad tik būtų apšviestas atokiausias kambario kampelis.

Pasirodžius karaliui kilo tylus šnabždesys ir kuždesys, toks pats kaip ir jam atvykus. Jis ir jo žmona, Ispanijos princesė Marija Teresė, sparčiai žingsniavo pro besilenkiančių žmonių virtinę. Eidamas Liudvikas pastebėjo, kad buvo susirinkę visi, išskyrus brolio favoritus, jie būriavosi vestibiulyje. Jis matė grafą de Bevroną, hercogo raitosios gvardijos kapitoną, ponią de Gordon Hantli, kunigaikštienės kambarinę ir jos draugę, abejotiną kunigaikštienę de Breži. Staiga Liudvikas sustojo. Tarp nusilenkinėjančių dvariškių jo akys užkliuvo už vieno asmens. Kaip ir visi kiti, žavingasis markizas d'Efija nulenkė galvą. Į Liudviką mestelėtas primerktų akių žvilgsnis išdavė pašaipą. Visas pasaulis žinojo, jog markizas atvirai demonstravo savo antipatiją Madam. Šis vakaras turėjo būti jam tarsi šventė. Tada Liudvikas pastebėjo kunigaikštienę de Lafajet. Ji kukliai laikėsi nuošalyje ir slėpė savo sielvartą dėl mirštančios draugės. Liudvikas priėjo prie jos.

– Mane guodžia, ponia, jog jūs taip pat mirties valandą palaikote kunigaikštienę.

– Jūsų didenybe, – panarino ji išblyškusį veidą, – tai mano paskutinė paslauga, kurią galiu jai padaryti. Niekas manęs nesulaikytų nuo to.

Liudviko dėmesį patraukė kunigaikštienei iš kairės stovinčio žmogaus skausmo kupinas kūkčiojimas. Tai buvo ponas de Piurnonas, Madam rūmų valdytojas. Priešingai nei poniai de Lafajet, jam nepavyko nuslėpti sielvarto dėl savo šeimininkės. Liudviką tai sujaudino, šiam tvirtam vyrui ašaros skruostais riedėjo kaip vaikui. Kupinas palankumo tarė žodelį ir jam.

– Stiprybės, pone de Piurnonai. Jūs visada buvote ištikimas Madam tarnas. Neliksite užmirštas.

– Didenybe, – sumikčiojo nelaimingasis ir žemai nusilenkė.

Liudvikas atsigręžė į Mariją Teresę, nekantriai laukiančią jo tarp dvariškių.

Paskutinės durys buvo atidarytos ir karališkoji pora įžengė į Madam miegamąjį. Čia taip pat tvyrojo nepakeliamas karštis, tačiau

bent jau nebuvo tiek daug smalsuolių. Liudvikas nuskubėjo prie didžiulės lovos, kurioje gulėjo gležnas princesės kūnas. Ji atrodė tokia maža ir vieniša didžiulėje lovoje, kaip rąstas vandenyne. Jis atsargiai prisėdo prie jos, nužvelgdamas rimtu žvilgsniu palinkusį brolio kūną. Kaip ir kiti, taip ir Mesjė pasirodžius karaliui ir karalienei pagarbiai nulenkė galvą, nuo jos ant gležnų pečių krito juodos peruko garbanos tarsi juodos kaskados. O atsitiesęs ir atsistojęs priešais savo brolį atrodė labiau suglumęs nei susijaudinęs.

Tik vieno asmens, esančio kambaryje, nejaudino jo atvykimas. Madam ištiko smarkūs traukuliai. Jos gražios akys buvo plačiai atmerktos, tačiau atrodė, jog ji nieko nematė. Jos blyškius skruostus išmušė raudonis, šilkiniai naktiniai marškiniai lipo prie išvargusio prakaituoto kūno. Tarp šlaunų plytėjo tamsi dėmė. Klausiamai žvelgdamas Liudvikas atsisuko į poną Espri, kunigaikštienės asmeninį gydytoją. Šis priėjo ir pašnibždėjo į ausį: „Didenybe, Madam patyrė persileidimą. Ji buvo nėščia.“ Liudvikas nepastebimai linktelėjo ir vėl atsigręžė į lovą. Ką tai turėtų reikšti? Pastaraisiais metais jam dažnai teko matyti Henrietą, kenčiančią gimdyvės skausmus. Tačiau šįkart viskas buvo kitaip. Trūko išgaubto pilvo, o ir Mesjė buvo įtartinai tylus. Gimdant jo žmonai, jis puikuodavosi ir linksmai plepėdavo kambaryje, norėdamas pats susirinkusiems paduoti saldumynų, uogienės ar taurę vyno. Šiam išsipusčiusiam hermafroditui buvo galima daug ką prikišti, tačiau Mesjė buvo tobulas namų šeimininkas.

Atrodo, traukuliai susilpnėjo. Madam degančios, blizgančios akys klaidžiojo po kambarį, negalėdamos ilgiau stabtelėti vienoje vietoje. Ji pradėjo kalbėti. Liudvikas pasilenkė, norėdamas suprasti, ką moteris šnabždėjo: „I‘m not peasant‘s son... not peasant‘s son, – jos suskeldėjusios lūpos nepaliaujamai kartojo angliškus žodžius. Not peasant‘s son.“

Panašu, kad karščiavimas pažadino jai ankstyvos vaikystės prisiminimus. Dienas, kai jai buvo dveji ir pabėgo iš tėvynės, kad išvengtų budelio Oliverio Kromvelio. Liudvikas atsitiesė ir ėmė akims klaidžioti. Aplink lovą sustoję kilmingieji abejingai žvelgė į

kenčiančią princesę. Staiga jis suprato – jie nuobodžiauja. Madam miršta, o jie nuobodžiauja. Apimtas nenumaldomo jautrumo, jis apglėbė pasmerktos moters, kurios meilės kadaise neįvertino, ranką.

Pirmą kartą ją sutiko per pokylį Luvre. Tai buvo vienas tų šokių vakarų, kuriuos rengdavo jo motina Ona Austrijietė, norėdama priversti jį surimtėti.

Ji stovėjo viena šventiškai apšviestos salės kampe. Jis pažino ją tuomet iš skurdžios suknelės. Tai turėjo būti jo pusseserė iš Anglijos, nes nė viena kilmingų damų nebūtų išdrįsusi pasirodyti dvare taip apsirengusi. Jis dažnai girdėdavo apie skurdą, kuriame gyveno Anglijos karaliaus našlė su savo dukra pabėgus iš Anglijos. Bet kas jam darbo. Jis irgi žinojo, ką reiškia skurdas ir pabėgimas. Tačiau tą akimirką šalyje buvo ramu. Jo motinai galiausiai pavyko palenkti priešiškas puses ir jas kontroliuoti. Jam buvo šešiolika ir jis norėjo šokti. Taigi jis apsimetė nematąs savo vienuolikmetės pusseserės ir pasirinko šokių partnerę iš būrio žavių kardinolo dukterėčių. Pasitaikius pirmai progai, motina nusivedė nuošaliau ir jam papriekaištavo. Ji aiškiai leido jam suprasti, kad pagal pusseserės Henrietos padėtį jai priklauso garbė būti pakviestai šokti. Jo motina viešai niekad jo nepeikė, tačiau kai likdavo dviese, viską atvirai išklodavo. Priekaištai erzino jį, pagaliau tai jis buvo karalius. Tuomet nepagalvojęs karštligiškai pareiškė neturintis laiko mažoms mergaitėms. Galbūt jis ir būtų sutikęs išvesti pašokti savo nuskurdusią giminaitę, jei nebūtų buvęs toks įtūžęs. Jis nenorėjo, kad su juo būtų elgiamasi kaip su mažu vaiku. Tačiau, užuot ginčijęsis su motina, jis privertė Henrietą atsiimti už sugadintą nuotaiką. Taip ir prabėgo visas pokylis, per kurį jis net nepažvelgė į ją.

Kai jį vėliau apvesdino su neišvaizdžia Ispanijos princese, į savo giminaitę iš Anglijos pažiūrėjo visai kitomis akimis.

Tuo tarpu Henrieta, raginama jo motinos ir kardinolo, buvo ištekinta už jo valdingo brolio ir nuolatos lankydavosi dvare.

Kaip ši jauna, gyvenimu trykštanti moteris skyrėsi nuo jo žmonos. Žinoma, Marija Teresė mylėjo jį nuoširdžiai ir atsidavusiai. Tačiau šią meilę užgesino kitas pomėgis. Prancūzijos princesei

rūpėjo tik jos nykštukai ir progai pasitaikius galimybė prisikimšti saldumynų. O Henrieta? Ją buvo nesunku suvilioti.

Per tą laiką skurdžiai dėvinti mergaitė jo suklestėjusiame dvare išaugo į patrauklią būtybę. Dauguma ją paslapčia užjautė dėl nelaimingos santuokos. Jis labiau domėjosi papuošalais, puošniais drabužiais, o labiausiai – raumeningais vyrais. Tik savo gražiosios žmonos žavesiui liko abejingas.

Nors Liudvikas ir labai stengėsi nuslėpti jų ryšį, tačiau skandalas kilo. Net jei Pilypas ir nekreipė dėmesio į savo žmoną, ją sekė kaip Menelajus Heleną. Galiausiai išsiaiškino, kad Henrieta paslapčia susitikinėjo su kitu vyru. O išsiaiškinęs, kas tas vyras, pasistengė, kad šis karališkosios poros meilės romanas iškiltų į viešumą.

Norėdama apraminti kylančią audrą, Henrieta griebėsi gudrybės. Iš savo kambarinių būrio ji išsirinko nieko neišsiskiriančią Luizą de la Valjev ir įkalbėjo Liudviką, kad šis apsimestų merginąs ją. Henrieta turėjo numanyti tai. Jis beprotiškai įsimylėjo smulkutę Luizą ir, neleisdamas dvare sklisti apkalboms apie ją, paliko Henrietą vaidinti vaidmenį, kurį ji buvo sugalvojusi savo kambarinei. Tokio pažeminimo Henrieta negalėjo atleisti. Liudvikui ji tebuvo nuotykis, nuklydimas, o ji iš tikrųjų mylėjo jį.

Jo prisilietimas veikė Madam raminamai, ji atgręžė nugarą vaikystės prisiminimų pasauliui. Liūdna šypsena šmėkštelėjo jos lūpose prieš prabylant.

– Matote, drauge mano, – sušnabždėjo ji, – aš mirštu.

Liudviko akyse sužibo ašaros. Jis švelniai pridėjo ranką prie jos kaktos.

– Mano mylimiausioji drauge, būkite rami. Aš būsiu šalia ir sapnuosiu jus.

Madam pravirko. Jai buvo sunku kalbėti.

– Didenybe, – pradėjo ji iš naujo, – šiąnakt jūs prarasite savo ištikimiausią tarnaitę.

Karalius negalėjo sutramdyti skruostais riedančių ašarų. Jam nerūpėjo, kad taip jis skaudino karalienę, kuri negalėjo atleisti savo

brolienei, jog kadaise jis troško jos. Jis parklupo prie lovos ir švelniai pabučiavo mirštančiosios ranką.

– Madam, nepalikite manęs. Kas man patars, kai jūsų nebebus? Kas mane paguos ir padrąsins? Kas bus mano draugė?

Madam sunkiai atsiduso.

– Atleiskite, jūsų didenybe. Man gyvenime nebuvo nieko svarbiau už jūsų draugystę!

Ji sunkiai pasuko galvą į šalį ir pažvelgė į savo vyrą, kurio veidas buvo sustingęs it kaukė, išgirdus nelaimingo brolio žodžius.

– Mesjė, – jos balse skambėjo neviltis.

Mesjė į ją žvelgė šaltai. Tada pasilenkė, norėdamas geriau išgirsti šnabždamus žodžius.

– Jūs jau seniai manęs nebemylite, nors tai neteisinga, nes aš niekada nesu jūsų įskaudinus.

Mesjė nereikėjo atsakyti į mirštančios žmonos priekaištus. Madam nusisuko nuo jo, nukreipdama ašarų aptemdytą žvilgsnį į puošnias viršum jos lovos žėrinčias lubas. Galbūt aksominis tvanas panėšėjo jai į pranašaujamus amžinojo gyvenimo džiaugsmus. Džiaugsmus, kurių šiame gyvenime jai neteko patirti.

Po paskutinio apgailestaujamo atodūsio Henrieta Ona, Čarlzo I duktė, Pilypo Orleaniečio žmona ir šviesiausia Liudviko XIV dvaro žvaigždė, ankstyvą birželio 30-osios rytą, eidama 26 metus, iškeliavo į kitą pasaulį.

Tačiau anapilin ji buvo kažkieno išsiųsta – jos kambaryje nebuvo nė vieno, kuris to nežinotų.

III SKYRIUS

Marija žiūrėjo į dangų ir mėgavosi braukiamų nagų per odą jausmu. Tada vėl atsisuko į mažą padarėlį, kuris pagautas tūnojo jos rankoje. Pro plyšį tarp nykščio ir smiliaus piktą snukutį kišo pelė. Graužiko ūsai drebėjo, tarsi jis siaubingai piktintųsi patekęs į spąstus.

– Ar ne tiesa, mano mažyle, kad tu pyksti, nes aš tave pergudravau?

Marija slėpėsi vidiniame pilies kieme nuo nepakeliamo liepos karščio ir pusę priešpiečio praleido bandydama išvilioti mažą gyvūnėlį iš savo urvelio šulinio aptvare. Galiausiai jai pavyko tai padaryti su gabaliuku sužiedėjusios duonos. Tada atsisėdo ant šulinio sienelės ir leido laiką su pele. Nors dabar ji turėjo ravėti piktžolės, bet tam buvo pernelyg karšta.

Staiga ji kažką išgirdo. Žirgas artinosi garsiai bildėdamas kanopomis pilies link. Marija nustebusi pažvelgė pro vartų arką. Kas tai galėtų būti? Markizas sėdėjo riterių salėje su niurzga močiute, o be jo, čia – daugiau nė gyvos dvasios, turinčios žirgą. Iš džiaugsmo ji rankoje papurtė mažąją pelytę.

– Pagaliau kas nors įvyks!

Nuo jos susidūrimo su markizu daugiau nieko įdomaus nenutiko ir jau keletą dienų Marija mirtinai nuobodžiavo.

Netrukus į vidinį kiemą ant galingo žirgo įjojo tamsiai vilkintis vyras. Raitelio kūnas akivaizdžiai nederėjo prie arklio. Tuo metu, kol žirgas, nuleidęs galvą sunkiai dėjo vieną kanopą priešais kitą, raitelis

sėdėjo išsitiesęs balne, išdidžiai į priekį atkišęs smakrą. Akivaizdu, kad keliavo ilgai, nes jo tamsūs drabužiai buvo tiek pat dulkėti, kaip ir jo nusiplūkęs žirgas. Marija smalsiai nužiūrinėjo atvykėlį. Šis mikliai nušoko ant žemės ir apsižvalgė.

– Ei, tu, ar čia yra kas nors, kas galėtų pasirūpinti mano žirgu?

Vyro balsas skambėjo šiurkščiai, bet Marija nesileido įbauginama. Neatitraukdama akių jam ramiai atsakė:

– Ten būtų galima rasti ką nors, kas galėtų.

– Tai nespoksok, mergaite, o atvesk jį. Aš skubu!

Vyras nekantriai žengė jos link. Marija nušoko nuo atramos ir paleido savo mažąją kalinę į jos urvelį sienoje. Tada atsisuko į atvykėlį ir išdidžiai ranka įsirėmė į klubus.

– Kiek man sumokėsite, jei aš jums patarnausiu?

Akimirką atrodė, kad vyras ims ir užsipuls ją. Bet galop sukandęs dantis sukrapštė monetą ir sviedė Marijai. Tik gerai paslėpusi monetą, Marija teikėsi iš nepažįstamojo rankų paimti vadeles.

– Jūsų žirgu bus labai gerai pasirūpinta, mano pone. Užtikrinu jus.

– Geriau, kad taip ir būtų, nes kitaip tau liūdnai baigsis. O dabar sakyk, kur man rasti tavo šeimininką?

Marija daugiau nebegalėjo tramdyti savo smalsumo:

– Ko jums iš jo reikia?

Prieš jai suvokiant, kas atsitiko, vyras sugnybo žandą ir laikė suspaudęs. Labiau iš nuostabos nei iš skausmo Marija suklykė:

– Paleiskit mane, man skauda.

Bet jos kankintojui tai nerūpėjo.

– Aš tau duosiu patarimą, vaike mano, – kalbėjo jis visiškai šaltai, – kai mergaitė per daug žino, jai tai gerai nesibaigia. O dabar sakyk, kur man rasti tavo šeimininką.

Jis pasilenkė prie jos ir pažvelgė į Mariją savo mažomis rudomis akimis, kuriose ji įžvelgė nerimastingą ugnelę.

– Bet juk nebūtina taip šiurkščiai su manimi elgtis.

Atrodo, kad nepažįstamasis jautė jos baimę. Jis patenkintas pažvelgė į ją ir pakartojo klausimą, o tik tada paleido. Marija sugriebė

už savo skruosto, ant jo jau plėtėsi šlykšti raudona dėmė. Mergaitė parodė tiesiai į laiptus, vedančius į pagrindinį pastatą.

– Eikite į didžiąją salę. Ten jį tikrai rasite.

Vyras nusibraukė nuo drabužių dulkes ir nuėjo, nekreipdamas dėmesio į ją. Marija pasivaipė ir atsigręžė į žirgą. Atsistojusi ant pirštų galiukų, ji tyliai pakuždėjo į švelnią gyvulio ausį:

– Tavo šeimininkas – dvokiantis paleistuvis.

Tuo metu iš ūkinio pastato vilkdamas kojas pasirodė arklininkas. Marija pašaukė jį.

– Ei, Gastonai, – žvilgtelėjo sau per petį, norėdama įsitikinti, kad tas vyras jau pilyje, ir tęsė toliau.

– Pas markizą atvyko svečias ir tau reikia pasirūpinti jo žirgu.

– Gerai, Marija. O kas toks?

Ji abejingai gūžtelėjo pečiais:

– Nežinau.

Ir paduodama Gastonui vadeles mintyse pridūrė: „Dar ne.“

Karštus vasaros priešpiečius Antuanas mieliausiai leisdavo senoje riterių salėje, kur tarp protėvių medžioklės trofėjų su senele žaisdavo „Trik trak“. Pro mažas angas išilgai mūro sienos į salę sklido blausi šviesa, leisdama blyksėti dulkelėm. Nors pastatas buvo senas, nušiuręs ir visai netiko jaunam bajorui, pažįstančiam dvaro spindesį, tačiau čia buvo maloniai vėsu, ir iki vakaro, kai Antuanas eidavo jodinėti ar plaukioti, buvo galima iškęsti laiką leidžiant tarp šerno galvų iškamšų ir kandžių sukapotų kiliminių sienos apmušalų. Be to, šitaip stumdamas laiką, jis šykščios markizės piniginę palengvindavo keliomis sidabrinėmis monetomis. Tačiau šiandieną jam nesisekė. Jis sėdėjo prie staliuko priešais didžiulį židinį ir nepatikliai žiūrėjo į kauliukus, kuriuos jo močiutė, nors ir sugrubusiomis rankomis ant daug kainuojančios žaidimų lentos mesdavo energingai. Ir vėl. Antuanas susierzinęs pažvelgė į markizę. Užsispyrėlė norėjo jį apgauti.

– Deja, aš nesinešioju piniginės, mano miela senele, – aiškino jis apgailestaudamas. – Grąžinsiu jums rytoj.

Pasipiktinusi markizė lazdos galu ėmė baksnoti į akmenines grindis. Tada pasilenkė į priekį, lėtai ištiesė gyslotą ranką ir skvarbiai žvelgdama į jį nebyliai reikalavo. Antuanas atsakė į jos žvilgsnį. Jos blyškių veido bruožų negyvumas jam priminė senuose šventųjų paveiksluose vaizduojamą pakantų abejingumą. Jis svarstė, kaip ilgai ji tvers šią nepatogią pozą.

Senelė niekada jo nemėgo. Nuo jo grįžimo iš dvaro jos priešiškumas virto pasibjaurėjimu. Ir vis dėlto ji nepraleisdavo progos palošti su Antuanu. Ji nusprendė atsilošti bent dalį pinigų, kuriuos buvo sukišusi į gėdingą savo anūko karjerą dvare.

Antuanui buvo gaila žiūrėti, kaip ji sėdėjo. Iš tiesų per savo gyvenimą senelei neteko patirti daug džiaugsmo. Būdama jauna mergina, ji vylėsi savo grožiu laimėti turtingo vyro širdį, kuris būtų galėjęs suteikti jai luominę padėtį atitinkantį gyvenimą. Tačiau žiaurus likimas jos girtuoklio tėvo pavidalu, kuris ne tik paskutinius marškinius, bet ir dukters nekaltybę pralošė prie kortų stalo, padarė galą visoms jos viltims. Nes jos nekaltybės laimėtojas buvo ne tik tokio paties amžiaus kaip ir jos tėvas, bet ir toks pats nuskurdęs kaip ir jis. Antuano senelis turėjo nedidelius rūmus Paryžiuje, tačiau pasibaigus jo nutrūktgalvio draugo Henriko IV dienoms, nebeliko pinigų tokiam namui išlaikyti. Taip jau atsitiko, kad besiskleidžiantis jaunos moters grožis, užuot apšviestas auksinių karaliaus rūmų šviestuvų, neatpažįstamai išblėso tarp sudūlėjusių apgriuvusios pilies akmenų.

Antuanui gana anksti teko pajusti senelės kartėlį. Po to, kai jo tėvų riedančią karietą nusinešė Gardono potvynis ir jie abudu žuvo, ji kaip artimiausia giminaitė jautėsi priversta perimti savo trejų metų anūko globą. Ji mielai būtų perleidus našlaitį vienuolio globon. Bet vien mintis, jog teks atiduoti dalį savo mažų pajamų, kad priimtų jį į vienuolyną, buvo labiau nepakenčiama nei auginti berniūkštį. Todėl viskas, ką Antuanas matė, buvo jos seno skylėto viešumai skirto drabužio šleifas, kuris bėgo priešais jį šluodamas apdulkėjusias grindis, kai jis tuo metu savo mažomis, putliomis kojytėmis užkliūdavo už jo.

Tačiau kai Antuanas išaugo ir tapo išvaizdžiu jaunuoliu, markizė, kurios dvasią palaikė liūdnos mintys ir kelių nuomininkų priežiūra, suprato, kokios galimybės atsivėrė. Ko negalėjo suteikti jai tėvas ir vyras, turėjo pasiekti jos anūkas. Energingai, ko Antuanas iš jos nesitikėjo, apsiėmė senelė gauti reikiamų lėšų, kad apmokėtų jo kelionę į dvarą. Iš savo nuomininkų ji išspaudė, ką galėjo, o tada pasipylė srautas laiškų su prašymais visiems asmenims, kuriems nepasisekė, jog ją pažinojo. Praėjo dveji treji metai, tada ji turėjo užtektinai pinigų, kad nupirktų Antuanui šventadienius drabužius ir išleistų jį kelionėn su šiek tiek pinigų. Už tai, jog jos nusivylimų kupiną gyvenimą Antuanas praturtino dar vienu, markizė nubaudė jį savo tylėjimu. Nuo tada, kai jis grįžo iš dvaro, ji nepratarė nė žodžio.

Po to, kai jis leido senei pakankamai ilgai nerimauti, gūžtelėjo Antuanas pečiais ir numetė monetą ant žaidimų lentos. Jo senelė greitai pačiupo monetą ir užsikišo ją už savo suknelės rankovės. Prieš jai pradedant naują partiją, garsus kulnų kaukšėjimas į akmenines grindis privertė abu iš nuostabos sužiurti.

Tamsiai apsirengęs, su ilgais jojiko batais, vyras ėjo jų link. Antuanas pakilo iš savo krėslo ir pažvelgė nustebusiu žvilgsniu.

– Kuo galiu pasitarnauti jums, pone?

Peržingsniavęs didelę riterių salę ir pasiekęs Antuaną, nepažįstamasis nusilenkė ir mestelėjęs žvilgsnį į markizę tarė:

– Pone, jei jums nesukeltų rūpesčių, norėčiau pasikalbėti su jumis akis į akį.

Už nepagarbą namų damai Antuanas norėjo pamokyti atvykėlį. Jau seniai jo senelė nustojo elgtis pagal savo padėtį. Kurių galų? Be kelių valstiečių ir apdriskusių tarnų, čia daugiau nieko nepamatysi.

Antuanas įsibrovėliui maloniai nusišypsojo.

– Man visai nesunku. Žinote, dvarininko gyvenimas kartais būna toks nuobodus. Visada džiugu, kai yra bent mažyčių pokyčių. Bet užtikrinu, jūs galite ramiai kalbėti prie mano senelės, markizės, kurios didžiausia dorybė – neplepumas.

Nepažįstamasis sutrikęs pažvelgė į senąją ponią ir vėl nusilenkė.

– Atleiskite už nepastabumą, ponia, aš esu išvargęs po ilgos kelionės. Tačiau vis tiek norėčiau pasikalbėti prie keturių akių.

Antuanas jau norėjo griežtai paprieštarauti, tačiau senelė parodė jam tylėti. Ji sunkiai pakilo iš savo vietos ir vilkdama kojas išėjo iš salės pro mažas šonines duris. Antuanas buvo įsitikinęs, jog ji imsis bet kokių priemonių, kad kuo daugiau sužinotų apie šį pokalbį.

– Taigi, pone... Kuo vardu jūs sakėte? Po to, kai mano senelė patenkino jūsų prašymą, gal malonėtumėte man paaiškinti, kas atvedė jus čia. – Kupinas vilčių Antuanas pažvelgė į nepažįstamąjį ir parodė ranka į atsilaisvinusį krėslą. – Jūs minėjote, kad ilgai keliavote. Kas būsite toks ir kas atvedė jus pas mane?

Atvykėlis nekreipė dėmesio į namų šeimininko kvietimą ir atsistojo prie židinio.

– Pone markize, aš nenoriu pernelyg bandyti jūsų kantrybės, todėl iškart kalbėsiu apie reikalą. Mano vardas – Desgrė. Esu Paryžiaus policijos leitenantas ir karaliaus prašymu atvykau pas jus su pasiūlymu.

– Jus siunčia karalius? – Antuanas negalėjo patikėti.

– Taip. Atrodo, jus tai nustebino, pone markize. Manęs nestebina. Pastaruosius dvylika mėnesių karalius jums nebuvo labai palankus.

Antuanas turėjo susitvardyti, kad neparodytų savo didelio sutrikimo. Vadinasi, dvare jo dar nepamiršo. Jis nutaisė draugišką išraišką ir atsistojo šalia svečio prie kamino.

– Gražiai pasakėte, pone Desgrė. Žinoma, tai ne visai atitinka tikrovę. Mano buvimas buvo tiek nepakenčiamas karaliui, visų pirma jo broliui, tad jie nusprendė, kad geriausia būtų išsiųsti mane kuo toliau nuo dvaro. O dabar štai – jo didenybė siunčia jus pas mane su pasiūlymu? – paklausė, o paskui ironiškai pridūrė: – Ką tai galėtų reikšti?

Antuanui šis dulkinas Liudviko XIV pasiuntinys kėlė nepasitikėjimą. Jis jautė, kad karaliaus tarnautojas nuo jo kažką slepia. Desgrė žvelgė į jį šaltai. Galiausiai prakalbo:

– Kaip jūs jau tikriausiai girdėjote, pone markize, neseniai netikėtai mirė Orleano kunigaikštienė.

Antuanas linktelėjo galva:

– Nors mes čia ir labai atsiskyrę gyvenam, tačiau ši žinia mus pasiekė.

– Ponas d'Akenas, jo didenybės gydytojas, – tęsė Desgrė, – atliko Madam lavono skrodimą man dalyvaujant ir mirties priežastimi nurodė ūmų apendicitą.

– Pone, – Antuanas stengėsi neparodyti susidomėjimo, – apgailestauju dėl jūsų karališkosios didenybės mirties, bet kuo aš čia dėtas!

Desgrė veido išraiškos nebuvo įmanoma perprasti. Jis nejudėdamas atlaikė nepatiklų Antuano žvilgsnį. Galiausiai lėtai tarė:

– Tai, kad Orleano kunigaikštienė mirė nuo apendicito, tėra oficiali versija.

Staiga jo bruožai įgavo paslaptingumo.

– Tiek to, tai gal, pone Desgrė, atskleisite man, ką iš tikrųjų slepia Madam mirtis. Nes tai, man atrodo, yra susiję su jūsų apsilankymu mano namuose.

Antuanas vangiai pasirėmė alkūne į židinį ir timptelėjo nematomą siūlą nuo savo rankovės. Šitas pasipūtęs išpuikėlis ėmė jį erzinti. Negi jis negalėjo paprasčiausiai pasakyti, ko nori?

– Tiek jos karališkosios didenybės mirties aplinkybės, tiek vidinių organų padėtis po lavono skrodimo leidžia manyti, jog Madam mirtis neapsiėjo be išorinio įsikišimo.

Antuanas tylėjo. Ši naujiena buvo tokia įdomi, kad šiek tiek nustebino jį. Lankydamasis dvare jis niekada nepraleisdavo progos išreikšti savo didžiausios pagarbos Madam. Jis intuityviai jautė, kad šios valdingos princesės geriau neturėti tarp priešų. Bet to jis garsiai neišsakė.

– Pone Desgrė, turiu pakartoti savo klausimą. Kaip tai susiję su manimi? Negi karalius įtaria, kad aš žudikas? Aš žinau, kad jo didenybė ne per geriausios nuomonės apie mane, tačiau atsižvelgiant į aplinkybes, – Antuanas savo linksma šypsena parodė į kambarį, – teks atsisakyti minties, jog aš kaltas. Manęs tuo metu, deja, nebuvo.

Pirmą kartą siauros policininko lūpos šyptelėjo.

– Jūs klystate, pone markize. Karalius nelaiko jūsų kaltininku. Priešingai, karalius nori, kad jūs surastumėte kaltininką.

Kol Desgrė gaudė sutrikusį Antuano žvilgsnį, šypsena jo veide vis platėjo.

– Kaipgi, pone?

Antuanui jau nebepavyko nuslėpti savo nuostabos. Desgrė surėmė pirštų galiukus ir kritiškai apžiūrinėjo pusmėnulius savo nagų apačioje.

– Būsiu atviras, pone markize. Būtent nepasitenkinimas, kurį sukėlėte kadaise, rodo, jog jūs ypač tinkate šiai užduočiai.

– Man malonu, jei jo didenybė mano, kad aš galiu būti jam naudingas. Tačiau vis tiek nesuprantu, kaip jam kilo tokia mintis.

– Karalius, pone markize, – pašaipiai tarė Desgrė, – įtarinėja žmones, kurie... dalijasi jūsų palankumu. Visų pirma kalbama apie markizą d'Efiją ir jo artimą draugą ševaljė de Loreną. Kaip jūs jau galbūt žinote, Mesjė labai mėgo ševaljė, po to, kai jūs, na, palikote dvarą.

– Bet... – Antuanas pradėjo.

Tačiau Desgrė susierzinęs pakėlė ranką:

– Prašau leisti man pasakyti.

Antuanas klausėsi atidžiai, kol policininkas pasakojo apie naujausius įvykius ir intrigas Orleano kunigaikščio ir kunigaikštienės namų ūkyje.

Panašu, jog ševaljė de Lorenui, kitaip nei Antuanui, neužteko būti vien tik pagrindiniu hercogo iždo pasipelnytoju, jis norėjo neribojamas naudotis iždu. Ir kad priverstų hercogą nusileisti, Lotaringijos bajoras buvo pasirengęs ne tik dalytis su juo lova, bet pildyti keistus princo pomėgius.

Čia pasakojimas nutrūko, ir Desgrė išraudo. Kiek pralinksmėjęs Antuanas pastebėjo, kaip sunku buvo nuoširdžiam valstybės tarnautojui išreikšti žodžiais, kad Prancūzijos sūnus taikstėsi su savo favoritų elgesiu, kurio nebūtų pakentus net apmokama kekšė. Po to, kai ši subtili tema buvo aptarta, policininkas toliau abejingai tęsė

savo pasakojimą. Ševaljė, išsiaiškinęs, kaip stipriai Mesjė šlykštėjosi savo žmona, ėmė persekioti kunigaikštienę, neslėpdamas savo neapykantos. Jis pašnibždėjo Mesjė, kad ji apgaudinėjanti savo vyrą. Be to, jis viešai įžeidinėjo ją savo įžūliu elgesiu. Aktyvaus palaikymo sulaukė jis iš markizo d'Efijo, kuris atitinkamai pasipelnė iš šios draugystės.

Tačiau ševaljė neįvertino Henrietos Stiuart. Ji, daugumos užjaučiama kaip apgailėtina auka, leido jam laisvai veikti ir kantriai laukė palankios progos jam atkeršyti. Ši pasitaikė, kai karaliui prireikė jos pagalbos, kad galėtų sudaryti slaptą sąjungą su jos broliu Čarlzu, Anglijos karaliumi. Henrieta suteikė savo palaikymą, tačiau paprašė karaliaus atlygio – išvyti iš dvaro jos vyro numylėtinį. Kaip priežastį ji nurodė Loreno bandymą išprievartauti vieną jos freilinų. Tai buvo visiškai įmanoma. Ševaljė viešai puikuodavosi sugebantis persekioti ne tik gaidį, bet ir vištą.

Kad ir kaip Mesjė siuto, Liudvikas XIV buvo linkęs įtikti Anglijos karaliaus seseriai nei palikti jam jo meilužį. Madam nugalėjo. Tačiau nepraėjus šešiems mėnesiams mirė.

Baigęs pasakoti Desgrė pažvelgė į Antuaną ir paragino:

– Na, ką manote?

Antuanas neskubėjo atsakyti. Galiausiai ramiai tarė:

– Galbūt būtų buvę geriau man, jei protarpiais būčiau iškaršęs Mesjė kailį.

– Markize, – Desgrė akys susiaurėjo, – jūsų juokeliai ne vietoj. Mes kalbame ne apie kažkokią turgaus bobšę, kuri negyva plūduriuoja Senos upėje. Mes šnekame apie Orleano kunigaikštienės nužudymą.

Antuanas nusigręžė ir atsidrėbė į krėslą.

– Man rodos, karalius jau rado kaltininką. Kodėl jis nesugrąžina ševaljė iš egzilio, nesurengia jam proceso ir nenubaudžia už jo poelgį?

Desgrė liko stovėti prie židinio ir žiūrėjo į Antuaną, nors matė tik sienų apmušalus.

– Karalius įtaria ne tik ševaljė... Suprantate.

Antuanas linktelėjo. Jo žmona buvo kerštinga, tačiau Mesjė – ne mažiau. Kas galėtų geriau įvertinti, jei ne jis, buvęs jo favoritas. Todėl negalėjo būti jokio oficialaus tyrimo.

– Reikalas, – vėl prabilo Desgrė, – gali turėti nevisiškai malonių pasekmių. Jei jo didenybės įtarimai pasitvirtintų ir paaiškėtų, kad Mesjė žinojo apie savo žmonos nužudymą, Anglijos karalius nebesilaikytų Doverio sutarties. Žinoma, Čarlzas II yra priklausomas nuo finansinės Prancūzijos paramos, o jo didenybei Anglijos karalius reikalingas kaip sąjungininkas jo ekspansinei politikai.

Antuanas ištiesė kojas ir nuodugniai ant žaidimų lentos apžiūrinėjo kauliukus.

– Bet kodėl karalius pageidauja, kad būtent aš tirčiau šį atvejį? Ar galite man pasakyti, pone Desgrė?

– Na, karalius mano, jog su jūs... su savo pomėgiais nesunkiai įsiskverbsite į Mesjė pažįstamų ratą kaip siųstas šnipas. Jus pažįsta Sen Klode.

Antuanas pašaipiai nužvelgė policininką.

– Nemanau, kad Mesjė patikės smukusiu favoritu, nuslėpdamas nuo savo draugų. Būtent dėl to aš patekau į nemalonę. O ši pašlijusi reputacija prilipo kaip nemalonus kvapas. Tai dvare taip greitai neužmirštama. Taigi kaip aš galėčiau pasitarnauti karaliui ir visų pirma, kodėl tai turėčiau daryti?

Desgrė žengė iš lėto stalo link ir atsisėdo į krėslą, kuriame prieš tai sėdėjo markizė. Policininkas vis dar vengė žiūrėti tiesiai į jį. Todėl nukreipė žvilgsnį į žiojėjančią židinio angą.

– Tikriausiai liūdna leisti ilgus žiemos vakarus prie šio didelio židinio ir bendraujant tik su sena tylia senele. Ar aš neteisus, pone markize?

Antuanas įsitempęs tylėjo.

– Matote, – toliau ramiai tęsė Desgrė, – karalius svarsto, ar jo brolis tapo žudiku. Jam reikia gabaus vyro, kuris atsakytų į šį klausimą. Jūs, pone markize, puikiausiai tinkate. Kunigaikštis jums greitai atleis, jei parodysite daugiau palankumo. Be to, jūs esate gana protingas, kad sugebėtumėt tai slapta atlikti ir... – Desgrė reikšmingai nutilo žiūrėdamas Antuanui į veidą.

– Ir kas, pone? – Antuanas nepaleido svečio iš akių.

– Ir visų pirma, tai jūs sukėlėte karaliaus nepasitenkinimą. Niekas nesusies jūsų su juo, nes tai, ką sužinosite, perduosite man. Jo didenybė nepalaikys jokio tiesioginio ryšio su jumis. Jei padarysite klaidą, atsakysite pats ir nesitikėkite pagalbos iš karaliaus.

Antuanas palinko į priekį.

– Tai atsakymai į mano klausimus. O kaip dėl kitko? Ką karalius pasiūlys už mano paslaugas?

Tyli pašaipa šmėkštelėjo tarnautojo akyse.

– Jūs, pone markize, turite didžiuotis galėdami pasitarnauti savo suverenui. Tai pakankamas atlygis. Tačiau jo didenybė yra dosnus ir parūpins savo didžiuliame dvare jums pelningas pareigas, jei jūs įduosite jam Orleano kunigaikštienės žudiką.

– O jei ne? Jei man nepavyks, kas tada?

– Jei jums nepavyks, pone markize, grįšite atgal į provinciją. Jei...

– Jei būsiu gyvas, – pabaigė sakinį Antuanas. – Dėkoju jums už jautrumą, pone Desgrė.

– Tai ką pasakysite apie pasiūlymą?

Antuanas atsilošė ir sukryžiavo rankas už galvos. Galop šypsodamasis tarė:

– Kaip jūs taikliai pastebėjote, pone Desgrė, žiemą čia liūdna, kai reikia laiką leisti su sena tylia senele prie šito didelio židinio.

IV SKYRIUS

Veidrodžiai, visur veidrodžiai. Kur jis tik pasisukdavo, visur jo nepakenčiamas veidas atsispindėjo veidrodžiuose. Šiame kambaryje nebuvo jokio išsigelbėjimo. Kaip ilgai jis laukė ponios de Montespan, nė pats nebežinojo. Ji buvo su karaliumi. Tikriausiai dabar miegojo kartu. Dabar, šią akimirką, vienu aukštu žemiau. Kambario kampe, šilkinių pagalvių guolyje gulėjo luošys. Piurnonas stebėjo kreivą miegančio neūžaugos kūną. Jis bijojo beformės būtybės. Priėjęs prie lango, pažvelgė žemyn į naktinį Sen Žermeno parką. Jis žinojo, kad atėjo netinkamu metu, tačiau kur dar jis galėjo kreiptis? Jis nebūtų iškentęs Sen Klode vienas su savo kaltės jausmu. Markizė norėjo, kad jis tylėtų, ir jis pakluso. Kaip ir visada nuo tų dienų, kai pradėjo eiti savo tėvo, senojo Mortemaro kunigaikščio, pareigas. Jam nebuvo sunku tylėti. Ledinis sąstingis apėmė jį po tos siaubingos nakties. Ir tai buvo gerai. Dabar jis galėjo bent jau vykdyti užduotis, kurias atnešė Madam mirtis. Jis turėjo pasirūpinti, kad jos ūkio neliktų. Tai turėjo įvykti kaip įmanoma be didesnių trikdžių. Žemesnio rango samdinius išsiuntė su keletu monetų rankose. Jis buvo kurčias dėl tokio nusikaltimo praradusių pragyvenimo šaltinį vyrų ir moterų dejonėms. Jam tai nieko nereiškė. Be to, reikėjo surašyti visą Madam palikimą ir stebėti, kad niekas nedingtų. Su ponia de Gordon peržiūrėjo didelę drabužinę ir buvo įpareigotas nusegti nuo drabužių brangakmenius. Gordon vos galėjo nuslėpti, kaip ji troško kelių puošnių apdarų. Tačiau jam nerūpėjo ir tai. Ten, kur jis nusiuntė Madam, šiai nebeprireiks drabužių. O jo bausmė buvo

stebėti, kaip godžiai šunų gauja niekino jo mylimos šeimininkės atminimą.

Grindyse atsivėrė liukas. Dar prieš jai pasirodant, apelsinų kvapas pranešė apie šį apsilankymą. Apkūnus ponios de Montespan kūnas buvo įsuptas tik į šilkinę negližė. Jos palaidos šviesios garbanos krito ant apvalių pečių. Ji pasilenkė ir tyliai uždarė liuką.

– Ponia.

Išsigandusi ji apsisuko. Jis išlindo iš lango nišos šešėlio, keleto žvakių apšviestame kambaryje. Ji nesistengė nuslėpti, jog nepatiko jo apsilankymas.

– Ko norite? – pasiteiravo ji atžariai. – Ar jums Luiza leido manęs čia laukti? – Ponios de Montespan tonas tapo šiek tiek šaižesnis, kai pridūrė: – Aš sakiau jai nenorinti, kad mane šiąnakt kas nors trukdytų. Ji niekada neklauso, kas jai liepiama.

– Aš maldauju jūsų, nevarykite manęs. Man reikia su kuo nors pasikalbėti.

Pasipiktinimo išraiška dingo iš ponios de Montespan veido taip greitai, kaip ir atsirado.

– Kabinkitės. – Ji priėjo prie jo ištiesus ranką ir apglėbė. – Tai buvo mano neapsižiūrėjimas, baisus neapsižiūrėjimas. Jūs neturite nusiminti.

Palengvėjimo jausmas apėmė jo kūną. Dėl to jis čia atėjo. Ponia de Montespan žinojo apie jo kaltę. Tik ji galėjo jį paguosti. Jis padėjo galvą ant karaliaus favoritės peties ir verkė kaip mažas vaikas.

V SKYRIUS

Besibaigiančios dienos prieblandoje šliaužė laidotuvių procesija, skirta Henrietai Onai iš Orleano atminti, kaip ilga juoda pabaisa pro sostinės vartus Šiaurės link. Skambant dusliems trimitų ir litaurų garsams, procesija skynėsi kelią pro kviečių laukus Šv. Dionizo bazilikos link, jau šimtmečius priglaudžiančios Prancūzijos karalių kapus. Procesijai vadovaujantys kareiviai sekė paskui kiekvieną su juoda žvake rankose einančią benediktinę iš Malonės Slėnio vienuolyno, kurio sienose prieš keletą dienų buvo palaidota balzamuota Madam širdis. Seserų lūpose kalbėjo tyli malda. Už savo mirusios žmonos sielos išganymą Mesjė vienuolynui paaukojo 25 000 svarų ir nurodė už mirusiąją perskaityti 1000 mišių. Didelė susirinkusių žmonių minia sulaikius kvapą stebėjo procesijoje einančius miesto, universiteto atstovus, taip pat dvariškius. Jie visi buvo apsigobę juodomis skaromis – pagal rangą arba šiurkščios drobės, arba brangiausio šilko. Palikę sostinę po iškilmingų palydėtuvių, tūkstančiai žmonių sugužėjo, ketindami tapti didžiulio įvykio dalyviais. Kad smalsuoliai ištrypė laukus ir sunaikino didelę dalį derliaus, šią šventinę akimirką niekam nerūpėjo. Petys į petį supo jie laidotuvių procesijos kelią ir stengėsi kiek įmanoma daugiau pamatyti dvaro skleidžiamo puošnumo ir grožio, palydint į paskutinę kelionę antrą pagal rangą Prancūzijos moterį. Jie nenusivylė. Pagarbus šnabždesys vilnijo per minią, kai juodai dengtas katafalkas su Madam palaikais riedėjo pro šalį. Vežimą tempė sidabriniais kryžiais padabintomis juodomis gūniomis aptemptų aštuonių grynaveislių iš Andalūzijos

žirgų kinkinys. Duslios muzikos taktu žingsniavo žirgai, tarsi kiekvieno judesio juos būtų išmokęs pats šokių mokytojas. Karstas gulėjo ant didelio aksominio baldakimo, uždengtas šermuonėlių kailiais, kuriuos neseniai persų pasiuntinys nuo savo šeimininko atgabeno Madam. Pagarbioje kalboje jis šlovino jos grožį ir lygino jį su Isfahano rožės žiedais. Niekas tuomet neįtarė, kad šis grožis toks pat laikinas, kaip ir tie žiedai.

Paskui karstą ėjo vienas greta kito Mesjė ir karalius su svita. Kad atiduotų Madam paskutinę pagarbą, Liudvikas nurodė kelio dalį nuo karališkųjų rūmų iki Šv. Dionizo bazilikos eiti pėsčiomis. Žinoma, Mesjė kulnai, kaip ir purpurinės spalvos gedulo drabužis, nusėtas brangakmeniais, nebuvo tinkami šiame nelengvame žygyje, mat, nors buvo vakaras, dienos karštis dar nespėjo atslūgti. Tačiau Mesjė oriai žingsniavo paskui savo žmonos karstą, nukreipęs sustingusį žvilgsnį į priekį. Tik prakaitas, nepaliaujamai srūvantis nuo kaktos, liudijo, koks varginantis buvo šis pasirodymas viešumoje. Procesiją užbaigė atviroje aukštuomenės karietoje sėdinčios karalienė Marija Teresė ir Didžioji Madmuazelė. Priešais damas sėdėjo maža mergaitė. Aštuonmetė Marija Luiza ir jos vienų metukų sesuo Marija Ona buvo vieninteliai išgyvenę Mesjė ir Madam vaikai.

Mažajai Marijai Onai buvo leista dalyvauti iškilmėse. Buvo baiminamasi, kad vaikas gali sugadinti ceremoniją garsiu čiauškėjimu ar verkimu. Iš Marijos Luizos buvo tikimasi, kad ji yra pakankamai didelė ir žinos, kaip turėtų elgtis Liudviko XIV dukterėčia. Nesvarbu, ar tai buvo pokylis dvare, ar jos motinos laidotuvės.

Šimtąjį kartą Antuanas šį vakarą prakeikė karalių. Nė nemirktelėjęs jojo jis pro minią smalsuolių ir stengėsi nekreipti dėmesio į dešinio peties skausmą. Kartu su hercogo leibgvardijos vyriausiuoju kariuomenės vadovu grafu de Bevronu vadovavo kareiviams procesijos priekyje. Rankoje jis nešė vėliavą su Madam herbu, o šis kiekvieną akimirką atrodė vis sunkesnis ir sunkesnis. Vakar per jo didenybės pirmąjį kamerdinerį poną Bontanpą jis netikėtai sulaukė reikalavimo pasirodyti karališkuosiuose rūmuose, kuriuose turėjo būti surengtos iškilmingos palydėtuvės. Antuanas mąstė, kodėl ka-

raliui taip buvo svarbu, kad jis dalyvautų Madam laidotuvėse. Kitaip nei pakviesti dvaro atstovai, jis nepažinojo jos ir nebuvo persimetęs bent keliais žodeliais.

Nurodytą valandą pasirodęs karališkuosiuose rūmuose, ceremonimeistro jis buvo nuvestas pas grafą de Bevroną. Grafas pasisveikino, tarsi jį būtų matęs dar vakar. Jei jį ir stebino Antuano sugrįžimas dvaran, jis to neparodė. Bevrono abejingumas nesuglumino Antuano. Šis buvo idealus dvaro vyras ir žinojo, kad savo mintis ir jausmus verčiau pasilikti sau.

– Pone markize, suteikite man garbę ir palaikykite man draugiją šioje sunkioje eisenoje į Šv. Dionizo baziliką. Karalius pageidauja, kad jūs vietoj manęs neštumėte brangiosios velionės vėliavą.

– Žinoma, – atsakė Antuanas, abejingai šypsodamasis. – Tik pasakykite man, mano mielas grafe, kuo aš nusipelniau?

Grafas nusisuko ir paglostė savo žirgui šnerves.

– Neseniai fechtuodamasis susižeidžiau petį. Jo didenybė sužinojo apie tai ir buvo toks geras, kad atleido mane nuo šios pareigos. Aš nemaniau, kad tai būtina. Tačiau, kaip sakiau – karalius to nori.

Šitaip jis atsisveikinęs nuėjo savo vyrams duoti paskutinių nurodymų.

Antuanas jau savaitę buvo Paryžiuje, tačiau tai buvo pirmas kartas, kai jis pasirodė viešumoje. Atvykęs į Montanjakų viešbutį, rado pono Desgrė laišką, kuriame šis nurodė jam pasirodyti tik tada, kai bus liepta. Antuano pyktį dėl šiurkštaus trumpo laiškelio tono sušvelnino šalia pridėta didelė krūva pinigų. Pinigai buvo skirti padengti Antuano išlaidoms. Finansinė parama iš karališkojo iždo atėjo laiku. Iš Desgrė gautą avansą, kurio pusė sumos nutekėjo į senelės piniginę, teko išleisti savo kelionei į Paryžių. Be to, jam reikėjo grynųjų savo garderobui atnaujinti ir susirasti personalą apleistai rezidencijai. Karalius tikrai turėjo nemažai pakloti, kad išplėstų karališkąsias arklides. Taip skambėjo oficiali Antuano sugrįžimo į dvarą priežastis. Liudvikas XIV pats tai sugalvojo, nes iš tikrųjų planavo nusipirkti keletą reikalingų arklių, be to, jis gerai

atsiminė, kaip markizas de Montanjakas anuomet prasisuko su Orleano kunigaikščio žirgais. Užėmęs savo vietą laidotuvių procesijoje, Antuanas svarstė, ar to užteks suklaidinti dvarą. Karalius, bent jau jam taip atrodė, neturėjo jokio supratimo apie savo aplinką. Antuanas jautė paslapčia į jį smingančius ankstesnių pažįstamų ir draugų žvilgsnius. Ne kiekvienas dvaro bajoras buvo toks taktiškas kaip grafas Bevronas. Antuanas bandė atrodyti abejingas. Tačiau dėmesys, nukreiptas į jį, šiek tiek erzino.

Šv. Dionizo bazilika buvo parengta šventinėms apeigoms. Navos kolonos buvo apgaubtos juodu muaro šilku su besivijančiomis auksinių lelijų girliandomis, Burbonų žiedais. Aplinkui zujo violetiniais apdarais vilkintys patarnautojai ir mosikavo smilkalais, degančiais mažuose sidabriniuose kaistuvuose. Nors katedra buvo didelė, smilkalų kvapas neišsisklaidė, bet plito, skleisdamas degančių žvakių kvapą. Prie altoriaus buvo pastatyta pakyla, ant kurios per gedulingas mišias turėjo gulėti Madam karstas. Priešais buvo išdėliotos Prancūzijos ir Anglijos vėliavos. Tai buvo tarsi Prancūzijos dinastijos pagarba Madam angliškajai kilmei. Londone į tai buvo žiūrima kaip į kaimynės Prancūzijos geros valios ženklą. Tarp šalių buvo įsiplieskęs nemažas ginčas dėl laidotuvių laiko. Kai Madam netikėtai mirė birželį, Anglijoje buvo vis dar gedima karalienės našlės Henrietos Marijos, Madam ir Čarlzo II motinos. Todėl karališkieji Hemptono dvaro rūmai reikalavo palaukti, kol baigsis šis gedulas, kad vėliau būtų galima paskelbti gedulą dėl Madam. Po šiokios tokios trinties Liudvikas XIV galiausiai nusileido ir buvo sutarta, kad laidotuvių pamaldos mirusiajai atminti bus laikomos vienodu metu tiek Šv. Dionizo bazilikoje, tiek Vestminsterio vienuolyne. Atsilygindamas Čarlzas II pažadėjo ponui de Luvua geranoriškai pasidomėti Prancūzijos laivyno pratybomis Lamanše.

Atidavęs savo vėliavą, kupinas palengvėjimo įžengė Antuanas į katedrą, čia buvo pasitiktas heroldo. Tuo metu, kai užsienyje aukštus postus užimantys žmonės, kraujo princai ir princesės, taip pat karališkoji šeima užėmė savo vietas priešais altorių, netoli karsto likęs

navos plotas buvo skirtas paprastiems bajorams. Ši bažnyčios dalis buvo pilna. Antuanas giliai įkvėpė. Nors buvo tvanku, Antuanas jautėsi ir atsigaivinęs, ir pilnas įkvėpimo. Jo nervingumas virto susijaudinimu. Kaip labai buvo jis pasiilgęs elegantiško dvaro šurmulio. Pagaliau jis grįžo ir vėl sulauks visko, ko taip trūko. Skindamasis kelią tarp eilių, abejinga šypsena pasitiko smalsius savo aplinkos žmonių žvilgsnius. Staiga jis suklupo ir, jei heroldas nebūtų laiku sugavęs, galėjo parkristi. Antuanas tyliai nusikeikė. Tik to jam betrūko. Tai būtų nedovanotina, jei per savo pirmąjį pasirodymą viešumoje būtų nugriuvęs. Susierzinęs pažvelgė į grindis ir pamatė, kad jo koja įsipainiojusi į juodą šilkinį šalį. Jį pakėlė ir apsižvalgė. Jis tyčia bandė nekreipti dėmesio į piktdžiugišką šaipymąsi.

– Tai mano šalis, pone. Tikriausiai nuslydo man nuo pečių.

Visiškai netikėtai Antuanas susidūrė su draugiškais grafienės de Lafajet veido bruožais. Jis bemat pajuto, kaip veidą išmušė raudonis, o pats tarytum tapo mažu išdykusiu berniuku, kuris baikščiai laukė savo neišvengiamos bausmės.

Jis tikriausiai spoksojo į grafienę, nes ši staiga pakėlė antakius, tačiau žvelgė atidžiai.

– Mano šalis, pone.

Antuanas padavė šalį nusilenkdamas.

– Mano kaltė, atleiskite, ponia.

Grafienei jau seniai buvo per trisdešimt, tačiau ji vis dar švytėjo moterišku grožiu. Žinoma, šiandien ji mažiau skyrė dėmesio savo puikiai išvaizdai. Apsirengusi kuklia juodo šilko suknele ir, kaip numatė dvaro etiketas, atsisakiusi įprasto makiažo. Tuo ji ir skyrėsi nuo dvaro damų ir ponų, kurie dažniausiai nesilaikydavo šio papročio. Marija Madleina de Lafajet buvo viena labiausiai išsilavinusių Prancūzijos moterų ir gera literatūros žinovė. Buvo kalbama, kad ji pati slaptai rašydavo ir yra neseniai išleisto romano *Zaydė* autorė. Su Madam ją siejo vidinė draugystė. Kai Antuanas per vieną pokylį karališkuose rūmuose buvo supažindintas su grafiene, jai iškart pajuto keistą trauką. Susitikimas su ja sukėlė prisiminimus apie savo motiną, kuri buvo seniausiai paskendusi ankstyvosios vai-

kystės užmaršties rūke. Tačiau vėliau jis svarstė, ar šis prisiminimas susijęs su šešėliais, kurie atsirado tik dėl susitikimo su grafiene. Nes kaip atrodė jo motina, iš tikrųjų jis negalėjo žinoti. Vėliau nuolat sutikdavo ją per pobūvius ir aukštuomenės pietus, beje, net neprisiliesdamas prie jos. Jo artimi ryšiai su Mesjė trukdė artimai aplinkai su patrauklia Marija Madleine de Lafajet. Nors Mesjė mielai praturtindavo savo draugų ratą estetiškos grafienės draugija, tačiau dėl greitai susierzinančio princo būdo ir dėl savo draugystės su Madam ji laikėsi atokiau nuo jo klikos. Dėl šios priežasties Antuanui buvo nepasiekiamas jos salonas, kuris šalia jos draugės ponios de Sevinjė buvo vienas žymiausių rašytojų, menininkų ir mokslininkų susitikimo vieta Paryžiuje. Vis dėlto jis žavėjosi ponios de Lafajet tvirtumu. Dvare buvo tik keletas žmonių, kurie įrodė šią ištikimybę Madam.

Grafienė paėmė šalį. Jos balse pasigirdo nepritarimas:

– Pone markize, jau girdėjau apie jūsų sugrįžimą. Tačiau stebiuosi matydama jus čia.

Antuanui atrodė, kad jam reikia nedelsiant pasiaiškinti.

– Grafas de Bevronas negalėjo per procesiją nešti kunigaikštienės vėliavos, ponia. Karalius pageidavo, kad aš atlikčiau šią užduotį.

– Atrodo, jog jo didenybė pastaruoju metu tiesiog negali išsiversti be jūsų.

Antuanas nusigręžė. Šiam kandžiam grafienės de Lafajet priekaištui niekada nenusileistų. Ponia de Gransi, žinoma, kuri ieškojo savo vietos, atrodė neturinti grafienės jautrumo. Antuanas pažvelgė šaltai ir nusilenkė.

– Ponia.

Jis pažinojo Izabelę de Gransi nuo tų laikų, kai ji buvo Mesjė favoritė. Jai teko neabejotina garbė būti oficialia Mesjė meiluže. Bet iš tiesų, anot sklindančių gandų, pasiekusių jį, ji miegojo su ševaljė de Lorenu. Veltui ji dabar stengėsi po pelerina nuslėpti šių santykių padarinį. Antuanas negalėjo jos pakęsti. Ji buvo intrigantė ir pabaisa. Jis atsikeršijo, spoksodamas į jos išsikišusį pilvą. Net pačiai besitvardančiai grafienei de Lafajet nepavyko nuslėpti savo

antipatijos. Vos linktelėjusi galvą į Antuano pusę ji užėmė savo vietą, net akies krašteliu nepažvelgusi į Izabelę de Gransi. Antuanas su malonumu stebėjo, kaip ponia de Gransi susinervino dėl tokio akivaizdžiai parodyto priešiškumo. Apgraibomis ieškodama savo palto šleifo, netvirtai tarė:

– Niekam ne paslaptis, kad karalius pats išsiuntė jus. Ir štai sugrąžina atgal. Įdomu kodėl?

– Esu įsitikinęs, ponia, – išdidžiai tarė Antuanas, – kad jums apie mano sugrįžimo priežastį buvo kuo aiškiausiai pranešta.

Jo žodžių poveikis buvo akivaizdus. Net kruopščiai nupudruotas ponios de Gransi veidas nepajėgė paslėpti išpylusio raudonio.

– Nesuprantu apie ką jūs kalbate, pone markize. Praleiskite mane.

Ji skubiai pasikaišė sijoną, netgi užmiršusi paslėpti savo išsišovusį pilvą, pastūmė Antuaną į šalį ir nuskubėjo. Antuanas su grafiene nustebę susižvalgė.

Galiausiai kantraus heroldo padedamas surado Antuanas savo vietą prie vyrų. Šie sėdėjo atskirai nuo damų, dešiniajame navos šone. Jis svarstė, kas gi galėjo taip išmušti ponią de Gransi iš pusiausvyros. Bet tikrai ne tai, kad pastebėjo jos nėštumą. Jį apėmė įtarimas. Gal ji žinojo tikrąją jo sugrįžimo priežastį ir dėl to kankino nešvari sąžinė? Antuano mintis netikėtai nutraukė pasirodęs Mesjė. Dangiškai suskambo suluošintų vaikinų balsai, šlovinantys Dievą, giesmės sklido iki gotikinės bažnyčios skliautų. Naujai į sostą išrinktas popiežius Klemensas X neseniai išsiuntė į Paryžių savo penkis geriausius giedotojus, kad užsitikrintų Prancūzijos karaliaus palankumą. Pyktį, kurį prieš kelerius metus buvo užsitraukęs popiežius Aleksandras, Romoje dar nebuvo pamirštas. Choro giedojimas pranešė apie karališkosios šeimos pasirodymą. Mesjė žengė pirmas. Jį lydėjo lordas Falkonbridžas. Anglijos pasiuntinys per laidotuvių apeigas atstovavo mirusiosios broliui, karaliui Čarlzui II. Ši garbinga užduotis leido jam per mišias būti šalia karališkosios šeimos. Desgrė pranešė lordui Falkonbridžui, kad supažindino Antuaną su Madam mirties aplinkybėmis. Kadangi Madam buvo Anglijos

princesė, pasiuntiniui iš Londono buvo suteikta privilegija dalyvauti jos skrodime. Lordas Falkonbridžas, žinoma, pasinaudojo išreikštu Liudviko XIV ir Čarlzo II noru. Abiejų monarchų taip pat buvo įpareigotas ir tylėti.

Vien tai, kad karalius patikėjo Madam skrodimą atlikti savo gydytojui ponui d`Akenui, buvo laikoma ženklu, rodančiu nepaprastą pagarbą mirusiajai. Dėl kūno irimą pagreitinusio vasariško karščio ponas d`Akenas buvo raginamas kuo greičiau gauti skrodimo rezultatus. Po keletą valandų trukusio pirminio lavono apžiūrėjimo sekė kitas, apie kurį žinojo tik jo didenybė, ponas Kolberas, Desgrė, taip pat kažkoks abatas Burdalas. Šis, išgarsėjęs nenuilstamu vargšų gydymu Paryžiuje, mėgavosi ypatingu karaliaus palankumu, nes buvo labai taktiškas. Jis ir atliko skrodimą. Po pakartotinio pilvo skrodimo abatas labai greitai nustatė, kad mirusiosios skrandis ir dvylikapirštė žarna jau buvo apimti nenatūraliai sparčios irimo stadijos. Anot Burdalo, abu organai per daug dvokė ir buvo pavirtę pažliugusia mase. Tai leido daryti vienintelę išvadą: Madam neseniai buvo išgėrusi ėsdinančios medžiagos, nuo kurios ir mirė apimta kančių. Abatas mirties priežastimi nurodė negimusio vaiko, kurį paveikė nuodai, mirtį. Kokia tai buvo medžiaga, jis negalėjo pasakyti. Tyrimo duomenys buvo slepiami. Netgi Mesjė nebuvo pranešta. Nors gandų ir spėliojimų apie Madam mirtį vis daugėjo, šie keturi vyrai priklausė nedaugeliui asmenų, kurie žinojo, kad ji buvo nužudyta.

Kai kastratai baigė gedulingas mišias, pakilo tėvas Bosiujė, kad kuo geriau paskaitytų visų nekantriai laukiamą gedulingą odę, skirtą Madam. Vos prieš dešimt mėnesių tėvas stovėjo šioje vietoje, apverkdamas mirusiosios motiną. Antuanas atidžiai klausėsi pamokslo. Jis ne pirmą kartą klausėsi tėvo Bosiujė. Klausytis puikios kunigo retorikos jam visada buvo malonu. Net ir po mirties būti palydėtam anapilin su šio pamaldaus žmogaus pamokslu buvo didelė garbė, nes tėvas Bosiujė pagerbdavo tik didingiausius šalyje. Antuanas žinojo, jog dvare buvo damų ir ponų, kurie tėvui siūlydavo dideles pinigų sumas vien už pažadą pasakyti pamokslą per jų laidotuves.

Tėvas Bosiujė pasipiktinęs atmesdavo tokius prašymus. Galų gale jis buvo ne koks komedijų rašytojas kaip ponas Moljeras, o Dievo žmogus! Pamokslas buvo nepriekaištingas. Tėvas Bosiujė išraiškingai apgailestavo dėl Madam mirties, šlovindamas mirusiosios pamaldumą ir ištvermę, jos šventą gimimą ir nepaprastą Dievo suteiktą padėtį. Ir kaip visada atkakliai, taip ir šįkart su ypatingu užsidegimu siekė atkreipti publikos dėmesį į žemiškojo gyvenimo laikinumą. Nesvarbu, kokią vietą užimi šiame pasaulyje, prieš Dievą visi tampa lygūs. Antuanas apsižvalgė. Jam atrodė, kad šios pamokslo dalies susirinkusieji klausėsi ypač susikaupę. Kuklumas buvo svarbi dorybė, kurią mielai rodė. Dvasininko baigiamasis sakinys privertė suklusti. Tėvas Bosiujė nusilenkė ir nužvelgė panarintas susirinkusiųjų galvas. Kelias akimirkas sausakimšoje Šv. Dionizo bazilikoje tvyrojo mirtina tyla. Antuanui atrodė, tarsi jis girdėtų žvakių virpėjimą. Tada tėvas Bosiujė užbaigė.

– Paprastai žmonės keičiasi pamažu, o mirtis įspėja tik prieš suduodama paskutinį smūgį, tačiau Madam kaip gėlė laukuose paliko mus auštant rytui.

Antuanas pažvelgė nustebęs. Minioje nuvilnijo šnabždesys. Aiškiau pasakyti Dievo tarnas negalėjo, kad jis nelabai tiki natūralia kunigaikštienės mirtimi. Nustebusių laidotuvių svečių kuždėjimąsi užgožė prasidedantis kastratų giedojimas.

Po mišių spraudėsi Antuanas per portalą didelėje žmonių minioje. Kiemą apšvietė daugybė žibintų, ir nors jau naktis buvo seniai atėjusi, oras nė kiek neatvėso. Iškilmės Šv. Dionizo bazilikoje baigėsi. Jau nebereikėjo demonstruoti gedulo. Kiekvienas skubėjo prie savo karietos ar stengėsi užsiimti vietą, kad kaip nors sugrįžtų į Paryžių. Ten karališkuosiuose rūmuose turėjo vykti gedulingi pietūs. Į šią iškilmių dalį Antuanas nebuvo pakviestas. Nors tai ir būtų buvusi puiki proga pašniukštinėti ir pasiklausyti gandų, bet Antuanas nenusiminė, kad jam neteks papietauti su hienomis. Dabar jis, užuot ieškojęs žudiko, galėjo maloniau praleisti vakarą. Apsilankyti „Burgundijos“ viešbutyje būtų tikrai verta. Buvo rodoma Rasino tragedija „Britanikas“. Jei spektaklis nepatiks, tuomet jis nueis į

viešnamį Lokių gatvėje. Čia savo paslaugas siūlė žaviausi Paryžiaus vaikinai. Galbūt jam reikėtų iš viso atsisakyti tragedijos ir tiesiai eiti į Lokių gatvę. Po įspūdingos tėvo Bosiujė kalbos ir įkvepiančio choro giedojimo Antuanui norėjosi papramogauti. Mintyse svarstydamas visus variantus, skverbėsi jis pro žmonių, žirgų ir karietų minią. Staiga beeidamas išgirdo skardų pažįstamą balsą: „Aha, markizas de Montanjakas sugrįžo iš provincijos."

Antuanas lėtai atsisuko į tą pusę, iš kurios sklido balsas.

Mesjė stovėjo priešais juoda užuolaida pridengtas karietos duris. Pažas tiesė jam dubenis su sausainiais ir cukruotais vaisiais. Antuanas nusilenkė kuo žemiau, tikėdamasis taip sulaukti bent šiokio tokio princo palankumo. Mesjė pamojo jam.

– Prieikite arčiau, pone markize.

Antuanas pakluso kvietimui. Jam sunku buvo nekreipti dėmesio į gurgiantį pilvą.

– Jūsų šviesybe, ar galiu pareikšti jums savo nuoširdžią užuojautą dėl žmonos mirties.

Mesjė neskubėjo atsakyti. Jis apžiūrėjo siūlomus saldumynus ir rūpestingai išsirinko vieną. Karaliaus brolis atrodė ypač mažas ir storas tarp didelių, tvirtų jį supančių vyrų. Antuanas puikiai juos pažinojo. Tai buvo tie patys, kurie anuomet šventė jo žlugimą.

– Jūs puikiai atrodote, Antuanai, viešnagė jūsų dvare išėjo jums tik į naudą.

– Dėkoju. Laisvalaikis kaime iš tiesų atpalaiduoja.

Antuanas šyptelėjo. Tai, kad Mesjė kreipėsi į jį vardu kaip senais laikais, teikė vilties. Galbūt jis nebuvo toks pagiežingas, kaip Antuanas baiminosi.

– Na, sakykite man, Antuanai, kokie jūsų planai? Girdėjau, mano broliui prireikė jūsų paslaugų.

Antuanas nekreipė dėmesio į Mesjė akyse sužibusią pagiežos liepsnelę. Per graži buvo iliuzija, kad jis nesukels jam jokių sunkumų. Galiausiai Antuanui buvo pavesta Sen Klode surengti paieškas, jis nenorėjo vėl būti išvytas iš dvaro.

– Jo didenybės prašymu turiu karališkoms arklidėms įvertinti keletą žirgų.

Mesjė, vėl paėmė sausainį ir toliau kramsnojo, neišleisdamas Antuano iš akių.

– O taip, girdėjau. Jūs tikriausiai žinote, kad brolis turi įgimtą sugebėjimą atrasti talentus ir jais pasinaudoti. – Paskui piktai pridūrė: – O čia niekas nepamiršo, pone markize, kas jūs išmanote apie eržilus.

Mesjė pažvelgė į Antuaną ramia veido išraiška. Ne taip, kaip jo aplinkos vyrai. Antuanas sunkiai susivaldė, neatšaudamas jiems į piktdžiugišką vaipymąsi. Vienintelis markizas d'Efija apdovanojo jį užuojautos kupina šypsena. Jis mielai būtų pasišalinęs, tačiau, kol Mesjė neparodė, kad pokalbis baigtas, jis negalėjo to padaryti. Vis dėlto jis buvo Orleano kunigaikštis. Galiausiai Mesjė kreipėsi į markizą d'Efiją:

– Jūs turėtumėte perleisti savo reikalus markizui de Montanjakui. Palydėkite mane į Paryžių.

Nepalankiai pažvelgęs į Antuaną, jis netrukus dingo karietoje.

– Panašu, kad jūs labai populiarus, pone.

Antuanas sukiojosi aplinkui. Jis nebuvo nusiteikęs toliau klausytis jam skirtų pajuokų ir pašaipų. Laiku pastebėjo, kas priešais jį stovėjo. Jis nulenkė galvą priešais karališkosios šeimos narį. Didžioji Madmuazelė žvelgė linksmai. Už jos stovėjo prisišliejęs ševaljė de Lozenas. Jis rankoje laikė deglą, kad karaliaus pusseserei apšviestų kelią. Solidi princesė ir mažas liepsnojančiomis akimis bajoras buvo keista pora. Jau seniai dvare sklido kalbos apie jų ryšį ir buvo svarstoma, kaip neišvaizdžiam, neturinčiam turto ševaljė pavyko užkariauti Liudviko Šventojo palikuonės širdį.

– Pilypas labai kerštingas. Jūs turėtumėte tai žinoti. Kažkada buvote labai arti jo.

– Ponia, aš negaliu atsukti laiko atgal, – nusivylęs tarė Antuanas.

Didžioji Madmuazelė draugiškai pliaukštelėjo jam vėduokle.

– Ne toks velnias juodas, kaip piešiamas. Ar ne taip sakoma? Nesijaudinkite, pone, aš visada turėjau įtakos mūsų jausmingajam Pilypui. Galbūt galėsiu ką nors padaryti ir jūsų labui.

Ji nutaisė gatvės vaikėzo miną ir paliko Antuaną stovėti, žvelgiantį jai įkandin. Jis abejojo, jog Didžiosios Madmuazelės įtaka būtų tokia didelė, kad nuramintų išsigandusį meilužį. Tačiau jis svarstė, kaip atskleisti žmogžudystę, jei kelias į nusikaltimo vietą jam užkirstas.

VI SKYRIUS

Marija negalėjo patikėti tuo, ką mato. Kad tiek grožybių buvo Marijos žemėje, ji nė nesapnavo. Stebint Paryžiaus aukštuomenę, vakare einančią pasivaikščioti po Karalienės Dvaro gatvę, jai net kvapą užgniaužė. Iš dešinės ir kairės grūdosi ir stumdėsi tūkstančiai kitų smalsuolių. Marijai, kad jos nenustumtų, teko tvirtai visu kūnu prisispausti prie geležinio stulpo. Tačiau aplink šurmuliuojanti minia jos netrikdė. Jos žvilgsnis buvo nukreiptas į žmones anapus vartų. Jai atrodė, tarsi matytų aukštesnes, iš dangaus nužengusias būtybes, kad savo grožiu apšviestų žemę. Jos įsitikinimu, taip turėjo atrodyti rojus. Keletas angeliškų būtybių dykinėjo grupėje. Kartais jos stabtelėdavo apžiūrėti gatvės pardavėjų prekių arba klausėsi orkestro muzikos. Tada pasirodė užsislaptinusios poros, apsikabinusios jos pralėkė pro šalį ir atrodė visai netrikdomos aplink užplūdusios gyvos minios.

Abi promenados puses puošė palmės, o spalvoti žibintai skleidė švelnų spindesį. Tik apdriskusios figūros, kaip ir ji pati, kitoje grotų pusėje gadino nuostabų vaizdą.

„Kas tie žmonės", – suko galvą Marija.

– Kaip tu jų neatpažįsti?

Staiga ji pažvelgė aukštyn. Šalia jos stovėjo jauna moteris ir linksmai žiūrėjo į ją. Tikriausiai ji garsiai ištarė savo mintis.

– Tu tikriausiai ne vietinė. Matyti. Tu iš pietų?

Marija linktelėjo. Moteris buvo graži. Ji turėjo iškilią krūtinę ir kitaip nei dauguma buvo tvarkingai apsirengusi.

– Ten priekyje, tarkim, eina Boval. Ji atlieka pagrindinį vaidmenį naujajame pono Moljero spektaklyje, o šalia jos – markizas de Kovisjo. Jis taip pat iš tavo apylinkių. Kalbama, kad jie kartu miega, nors jis mažiausiai trisdešimčia metų vyresnis už ją. – Akimis paklaidžiojusi po žymių žmonių draugiją ji apgailestaudama smakru parodė į puošniai apsirengusius žmones kitapus tvoros. – Šiandien nieko įdomaus nevyksta. Nė vienas jų nepriklauso dvarui. Jie visi čia atvyko į Madam laidotuves, todėl trūksta prabangių karietų, kurios įprastai pravažiuoja. Neseniai mačiau, kaip markizas de la Valjev įsėdo į savo karietą. Jis – karaliaus atstumtos meilužės brolis. Gražus vyras. – Ji ilgesingai atsiduso. – Bet kalbama, kad jis mieliau laiką leidžia su jaunuoliais. Negaliu tuo patikėti. Būtų gaila. Ir Didžioji Madmuazelė buvo čia. Atrodo, pernai.

– Iš kur tu pažįsti visus šiuos žmones? – susidomėjo Marija. – Ar kada nors buvai dvare?

Moteris išdidžiai linktelėjo:

– Taip, kartą. Ten, Versalyje. Kiekvienas padoriai apsirengęs ten gali apsilankyti.

– O karalius irgi kartais čia atvažiuoja?

Jauna moteris apsižvalgė ir paslaptingai nuleido balsą.

– Mano sesuo dirba valytoja ir girdėjo iš Monako princesės tarnaitės, kad jis atvyksta slapčia susitikti su ponia de Montespan. Bet jo neįmanoma pažinti. Jis persirenginėja.

Marija nėt susijaudino:

– Kada jis atvyksta? Aš jį tikrai pažinsiu.

Tačiau jaunosios moters susidomėjimas Marija buvo dingęs. Vienas puošnus liokajus, kitapus dalijęs gėrimus, atitraukė jos dėmesį.

Marija toliau tyrinėjo spalvingąją minią anapus tvoros. Staiga ji pajuto švelnų prisilietimą ant savo klubo, ten, kur nešiojo mažą, odinį maišelį, kuriame buvo jos vakarienė. Marta, markizo virėja, davė jai šiek tiek ir patarė gerai saugoti. Niekšų, kurie tik ir laukė, kaip nugvelbti visą padorių piliečių turtą, šmirinėjo gausybė. Maišelis iš tikrųjų dingo. Marija apsisuko ant kulno ir dar spėjo pamatyti

smulkutę berniuko nugarą. Jis brovėsi pro žmonių minią ir dingo iš akių. Na, palauk! Marija pasileido iš paskos. Jai prireikė kelių akimirkų, kad prasibrautų pro minią. Vagis jau buvo nutolęs. Bet Marija taip lengvai nepasiduos. Berniukas bėgo palei Senos upę, centro link. Ji lėkė iš paskos, apsisprendusi nutverti šitą mažą nenaudėlį ir gerai išperti jam kailį. Prabėgus parką, jau beveik matėsi Luvras. Ten apsistodavo į Paryžių atvykęs karalius.

Marija suklupo. Tie prakeikti odiniai bateliai. Ji buvo įpratusi vaikščioti basa. Namie ji niekada neavėjo batų, tačiau dabar buvo apsiavusi naujus aulinukus, o šie velniškai trynė. Ji pasitaisė batus ir bėgo toliau. Netikėtai berniukas užkliuvo ir griuvo. Vos keli žingsniai skyrė juos. Vaikėzas išsigandęs atsisuko ir bandė stotis. Tačiau Marija puolė ant jo ir visu savo svoriu prispaudė prie žemės.

– Tu, niekše! – Marija spyrė jam keliu į nugarą ir daužė kumščiais.

Vaikas suriko:

– Prašau paleisti mane. Prašau.

– Na, palauk, aš tau tuoj parodysiu, ką reiškia apvaginėti padorius žmones vakarais.

Ji apsuko vaikiščią ir jau norėjo jam tvoti, bet susilaikė. Mergina pasibjaurėjusi žiūrėjo į savo belaisvį, kurio beveik visa dešinė veido pusė buvo sudarkyta pūlingų spuogų. Atrodė, kad iš baimės iššoks mažojo bėglio akys. Marija paleido jį nenoromis. Vargais negalais vaikėzas atsistojo. Tik nespėjo pasprukti, nes Marija nutvėrė jį už riešo ir laikė:

– Grąžink piniginę, – pareikalavo kiek įmanoma grėsmingiau.

Vagis ilgesingu žvilgsniu atsisveikino su laimikiu.

– Aš alkanas, – ištarė jis maldaujamai. – Jau dvi dienas nieko burnoj neturėjau. Prašau neskriausti manęs, jaunasis pone.

– Jaunasis pone? – nustebo Marija. – Kodėl tu mane taip pavadinai?

– O kaip aš turėjau į jus kreiptis? – paklausė vaikas.

Staiga prisiminė: ji vilkėjo Montanjakų viešbučio pažo livrėja. Kaipmat čiupo sau už galvos. Iš po kepurės kyšojo tai, kas buvo

likę iš jos rudų garbanų. Bjaurybė markizas privertė ją nusikirpti plaukus ir apsirengti šį per šiltą aksominį kostiumą. „Jei nori pamatyti karalių, – pasakė jis jai, prieš vykstant į Paryžių, – turėsi viešai pasirodyti kaip mano pažas. Nejau manai, kad dvare pasirodysiu su netašyta kaimiete?“ Marija norėjo paprieštarauti, tačiau markizas neleido jai išsižioti. Ir piktdžiugiškai pridūrė: „Taip veržeisi į Paryžių, tai dabar ir srėbk košę, kurios prisivirei.“ Taigi ji skaudančia širdimi atsisveikino su savo garbanomis ir ėmėsi pažo vaidmens.

Visą dieną vertė markizas ją sunkiai dirbti. Anksti rytą buvo išversta iš lovos parnešti vandens. Tada turėjo lėkti į virtuvę ir sumalti pupeles, kilmingųjų taip mėgstamam šlykščiam gėrimui, vadinamam kava. Per pietus turėjo tyliai stovėti šalia markizo kėdės vien tam, jei jam ko prireiktų. O jei vakarus jis leisdavo namie, tai turėdavo pasirūpinti, kad nepristigtų vyno ir kitų gėrybių. Atsigulti ji galėjo tik tuomet, kai jis nueidavo miegoti, o tai dažniausiai įvykdavo ne anksčiau kaip pirmą valandą nakties. Tikriausiai norėjo jai atkeršyti už tai, kad klausėsi jo pokalbio su policininku ir šantažavo jį. Ji norėjo būti su šituo skerdiku tol, kol jis nuves ją pas karalių. Kai vakar atėjo žinia, kad markizas dalyvaus mirusios kunigaikštienės laidotuvių ceremonijoje, Marija iš džiaugsmo negalėjo nustygti vietoje. Ji nesitikėjo taip greitai pamatysianti Liudviko XIV. Karalius turėjo dieviškų galių. Taip pasakojo senelis. Jis išgydydavo ligonius, netgi ir skrofuliozę galėjo įveikti. Marija buvo tokia susijaudinusi, kad visą naktį negalėjo užmigti. Su švariai šepečiu nuvalyta livrėja ir nublizgintais aulinukais ji šiandien po pietų pasirodė pas markizą. Šis stovėjo priešais didelį veidrodį ir kritiškai apžiūrinėjo save. Siuvėjas su daugybe adatėlių burnoje ėjo aplink keliais ir žymėjosi, ką reikėtų paskutinį kartą pataisyti. Marija slapčia pripažino, kad jis su juodu kostiumu ir ilgaauliais batais atrodė puikiai. Iš pradžių markizas nepastebėjo jos. Galiausiai jų žvilgsniai susitiko veidrodyje. Jis šaltai paklausė, ko ši norinti. Susijaudinusi Marija paaiškino, kad ji yra pasirengusi lydėti jį kelionėje į Šv. Dionizo baziliką. Vienu rankos mostu markizas išvarė siuvėją iš kambario ir šypsodamasis atsisuko į ją.

– Vadinasi, mano mažasis pažas yra pasirengęs susitikti su Liudviku Didžiuoju. – Jis nužvelgė ją nuo galvos iki kojų. – Turiu pripažinti, šiandien atrodai tvarkingai. Kaip berniukas tu man netgi labiau patinki. Jis priėjo kiek arčiau, o šypsena veide virto pašaipa. – Gal man kada nors reikėtų pabandyti su tavim. Kadangi tu tokia smalsi, tai tikrai žinai, kad gražus berniukas visada laukiamas mano buduare.

Marijos veidas apmirė. Ji išsigandusi atšlijo.

– Jei pabandysite priversti, aš jį nukąsiu.

Markizas garsiai nusijuokė ir priėjęs arčiau, pakėlė antakius:

– Nors tu šiandien tokia puošni, – tarė jis piktdžiugiškai, – deja, teks tau likti namuose.

– Kodėl? – pasipiktinusi paklausė. – Juk žadėjote pasiimti mane kartu, jei nusikirpsiu plaukus ir būsiu jūsų pažu.

– Nejaugi? – Jis pasilenkė prie jos. – Tada norėčiau tau kai ką pasakyti, madmuazele. Pažadų, kuriuos duodi šantažuotojams ir purviniems vaikams, nebūtina laikytis. Jie neverti jų. – Jo akys iš pasitenkinimo sublizgėjo, galop pridūrė: – Be to, nemanau, kad karaliui patiktų matyti tokį padykusį padarą kaip tu Orleano kunigaikštienės laidotuvių procesijoje. Ar supratai? O dabar eik. Aš užsiėmęs.

Tačiau Marijos taip lengvai neatsikratysi. Ji pakėlė smakrą.

– Jei jūs manęs nepasiimsite kartu, šeimininke, aš nueisiu į virtuvę pas Martą ir papasakosiu jai, ko jūs atvažiavote į Paryžių. Aš papasakosiu visiems namuose, o tada karalius išsiųs jus atgal į Montanjaką, kur galėsite su savo senele visą likusį laiką žaisti „Trik trak“ .

– Tu grasini man? – Markizo balsas skambėjo ramiai. – Tu gali čia vaikščioti ir pasakoti, ką nori. Bet kas patikės tavimi. Šitaip tik atimsi iš savęs galimybę kada nors patekti į karaliaus aplinką. Verčiau gerai pagalvok, ką darai. Jei turėčiau priežastį būti tavimi patenkintas, tada galbūt ir pagalvočiau. O dabar eik ir atvesk siuvėją.

– Velnias apvaisino jūsų motiną. – Marija virė iš pykčio.

Markizas vėl ėmė juoktis.

– Na, turim kažką bendro. – Tada nusigręžė į veidrodį ir į ją nekreipė daugiau dėmesio.

– Leisite man dabar eiti? – Vaikiškas balsas sugrąžino ją iš rūškanų minčių.

Čia buvo mažas vagišius, kuris palaikė ją jaunuoliu. Marija pagalvojo, kad geriausia būtų leisti jam ir toliau taip galvoti.

– Nė nemanau! Įduosiu tave pirmam sutiktam gatvės prižiūrėtojui.

Apdriskęs vaikėzas suriko:

– Nereikia, prašau paleisti. Tada jie sužinos, kad pabėgau, ir išsiųs mane į galerą.

– Ten tau ir vieta, – negailestingai atšovė Marija. – Apie ką čia išvis kalbi?

– Apie Pitjė Spital prižiūrėtojus, – atsakė išsigandęs berniūkštis. – Mums negalima išeiti į lauką. Senasis Reini uždaro mus, kad gatvėse neelgetautume.

Marija nekantriai papurtė galvą:

– Nieko nesuprantu. Kas yra Pitjė Spital ir kas tas Reini?

Vaikėzas smalsiai pažvelgė į ją. Tai, kad Marija nenutuokė apie Paryžių, tirpdė jo baimę. Ir kaipmat perėjo prie „tu".

– Nevietinė, a?

Marija linktelėjo:

– Aš iš Pietų.

Berniūkštis kvailai išsišiepė, atverdamas juodų dantų eilę.

– Girdisi. Kalbi taip plačiai, kad taip ir norisi tau tarp lūpų įsprausti karietos ratą.

– Nebūk akiplėša.

Marija susierzinusi pakėlė ranką. Vaikėzas nejučia susigūžė, tarsi būtų pratęs prie smūgių. Akimirką Marija mėgavosi galėdama būti pranašesnė. Tačiau ji buvo ne iš tų, kuri mušdavo. Tada nuleido ranką. Kažkodėl jai pagailo vaikio. Ji pasirausė savo maišelyje, ištraukė gabalėlį juodos duonos, šiek tiek sūrio ir padavė jam.

– Kuo vardu?

Berniukas pačiupo maistą ir ėmė jį ryti.

– Mane vadina Marijum, – atsakė garsiai čepsėdamas.

– O tu?

Marija pagalvojo.

– Antuanas. – Nieko kito nešovė į galvą. – Taigi apie ką ten kalbėjai? Kas nori tave uždaryti?

– Ponas de la Reini. Jis – Paryžiaus policijos prefektas. Neleidžia elgetoms būti gatvėse. Todėl uždaro ir verčia dirbti. Vaikus išsiunčia į Pitjė Spital. Ten, kitoje upės pusėje.

– O kodėl jis taip daro?

– Nes to nori karalius. Jei tu manęs neįskųsi, parodysiu kai ką.

– Ką?

– Kantrybės.

Marijus ėmė žingsniuoti. Jis vedė Mariją pro Luvrą, tiesiai palei Seną. Marija nežinojo, į kurią pusę iš pradžių žiūrėti, tiek įdomybių. Dešinėje – Sena. Krovinines baržas ir mažesnes valtis švelniai supo upės bangos, vandens paviršius besileidžiančios saulės šviesoje mirgėjo auksu ir džiugino nuostabiais vaizdais. Už pakrantės krūmų plytėjo virtinė salų, kurios lyg dailus tiltas rėmėsi į miestą. Marija tolumoje išvydo du bokštus. Ji girdėjo Martos pasakojimą, kad tai Dievo Motinos katedra. Pasigrožėję pakrante, jie pasuko kairėn. Saulė buvo jau nusileidusi, tad vingiuotos gatvės ir gatvelės, per kurias vedė Marijus, skendėjo visiškoje tamsoje. Tarp arti vienas kito stovinčių namų tvyrojo šlykštus dvokas. Smirdintis purvas dengė kelius, visur knibždėjo žiurkės, prisiartinus jos tyliai cypsėdamos išsilakstydavo. Marijos veidą perkreipė pasibjaurėjimas. Kad nereiktų bristi per dvokiančią klampynę, ji ėjo pasieniais. Kai koja paliesdavo kažką minkšta, Marija virpėdama šokdavo į šalį. Ji net nenorėjo žinoti, ką palietė. O Marijaus tai, atrodo, negąsdino. Basas jis žingsniavo per purvą, tarsi eitų minkštu kilimu, linksmai čiauškėjo ir mielai atsakinėjo į bendrakeleivės klausimus. Marijus buvo našlaitis. Jis negalėjo tiksliai pasakyti, kiek jam metų, tačiau Marija manė, kad kokie šešeri septyneri. Pagaliau jie pasiekė aikštę, ji buvo šiek tiek apšviesta vienintelio aliejinio žibinto. Čia taip pat stovėjo bažnyčia. Marija sustojo priešais ir užvertė galvą. Tačiau bažnyčios bokšto viršūnės jai nepavyko įžiūrėti.

Netrukus jie įžengė į didelę aikštę, besidriekiančią iki pat Senos ir besipuikuojančią daugiaaukščiu pastatu.

– Atėjom, – patenkintas tarė Marijus. – Tai Grevos aikštė. Ten rotušė.

Jis parodė į tamsų siluetą. Kitaip nei bažnyčios aikštėje, čia degė daugybė aliejinių žibintų, tačiau vis tiek visko neapšvietė.

– Na ir kas? Ką nori man parodyti?

Marija jautė nusivylimą. Tačiau tada ji pamatė – aikštės Senos link stovėjo mediniai pastoliai. Vidury stūksojo stulpas. Kažkas sujudėjo.

– Eikš arčiau, – linksmai paragino Marijus. – Čia geriau matyti.

Jiedu priėjo prie medinių pastolių. Nustebusi Marija išvydo kažką prirakintą prie stulpo. Tai buvo moteris. Ji stovėjo jiems atgręžusi nugarą ir atrodė leisgyvė. Kūną dengė marškinių skutai. Nugara buvo pilna kruvinų žaizdų. Plikai nuskusta galva – taip pat kruvina.

– Matai, – pašnibždomis kreipėsi Marijus į Mariją, – ar per daug žadėjau?

– Bet kodėl ji tenai kabo? – Marija tyliai paklausė.

– Ją sugavo elgetaujant. Vakar jie atgabeno ją čionai ir nuplakė. Dabar ji turi kabėti čia ir laukti iki rytojaus, nes šiandien, kai paskelbtas gedulas dėl mirusios kunigaikštienės, budelis nedirba. – Marijus piktdžiugiškai sukikeno. – Pažiūrėkim, ar ji dar nepastipo.

Pasilenkęs jis sviedė akmenuką moteriai į galvą. Kankinė tyliai sudejavo. Marijus patenkintas nusijuokė. Supykusi Marija čiupo jam už ausies ir papurtė.

– Baik, tu, nedoras, mažas rupūžioke, arba aš pati tave nutempsiu į policiją. O tada tu ryt ten stovėsi.

– Ei, baik, – nepatenkintas šūktelėjo Marijus. – Aš tik pajuokavau. Ir išvis, ko tu čia šokinėji? Pati kalta, jei leidosi apgaunama.

Marija piktai pažvelgė, tačiau nieko nepasakė. Buvo aišku, kad Marijaus toks reginys visai nestebino. Ji vėl nukreipė akis į varganą būtybę prie gėdos stulpo. Ją apniko negera nuojauta. Pirmą kartą ji suabejojo, ar tikrai vertėjo keliauti į Paryžių.

VII SKYRIUS

Antuanas, lydimas savo mažojo pažo ir sekdamas paskui liokajų, žingsniavo per žmonių minią į Didžiosios Madmuazelės kambarius.

Kaip visada, kai princesė apsilankydavo Liuksemburgo rūmuose, jo prieškambaryje būriavosi rašytojai, menininkai, užsienio diplomatai, prašytojai ir visokio plauko šarlatanai. Nors atvykdavo vis naujų lankytojų ir durys tarsi peteliškės sparnai nepaliaujamai atsidarinėjo ir užsidarinėjo, vos tik pasirodė markizas de Montanjakas ir jo tarnai sulaukė susidomėjimo. Tačiau susidomėjimas buvo ne buvusiu Orleano kunigaikščio meilužiu. Visų akys krypo į Mariją. Tiksliau – mažą padarėlį, tupintį jai ant galvos ir ciepsintį. Antuanas apsidairė, ieškodamas jos, ir piktdžiugiškai pastebėjo, kad su maža beždžionėle sunkiai sekasi susitvarkyti. Jų žvilgsniai susitiko. Marija žvelgė neslėpdama neapykantos. Tačiau netrukus ji vėl buvo priversta savo dėmesį skirti vikriam gyvūnėliui, mat šis jau ketino nukniaukti jos galvos apdangalą.

– Ei, – sušnypštė ji tyliai, – baik.

Antuanas dar plačiau nusišypsojo. Abu atrodė labai juokingai.

Antuanas jau nesitikėjo, kad Didžioji Madmuazelė ištesės duotą žodį ir užtars jį prieš Mesjė. Tačiau panašu, jog apsiriko. Nepraėjo nė keturių dienų nuo jų susitikimo Šv. Dionizo bazilikoje, kai jis gavo nurodymą aplankyti princesę Liuksemburgo rūmuose. Norėdamas parodyti dėkingumą, Antuanas princesei nupirko vienoje Rytų Indijos kompanijos kontoroje aptiktą mažą markatą. Jis buvo

įsitikinęs, kad Didžioji Madmuazelė turi humoro jausmą ir jo dovana pralinksmins ją. Tos minties pakerėtas, jis nusprendė savo dovana prisistatyti neįprastai. Tam kuo puikiausiai pasitarnavo naujasis pažas. Nors Marija priešinosi, apvilko ją keistu kostiumu, pasiūtu iš ryškiai raudono šilko, plačiomis kelnėmis, papuošė smailianosiais batais ir turbanu. Beždžionėlei pasiūdino tokį patį kostiumą, ir štai jis žingsniavo lydimas Marijos su beždžionėle per Gastono Orleaniečio dukters rezidenciją.

Antuanas pasižvalgė po minią ir su pasitenkinimu stebėjo linksmus aplink stovinčiųjų žvilgsnius. Savo pasirodymu buvo patenkintas. Staiga liokajus atidarė nedideles duris ir nusivedė palydą siauru koridoriumi. Iš pradžių Antuanas buvo nustebęs. Panašu, kad Didžioji Madmuazelė priims jį savo asmeniniuose apartamentuose, o ne kaip kitus svečius iškilmių kambariuose. Atrodo, karaliaus pusseserė jautė jam simpatiją. Kitaip Antuanas negalėjo paaiškinti tokio rodomo palankumo. Tuo geriau. Stiprių sąjungininkų dvare, Dievas mato, jam kaip tik dabar ir reikėjo. Jie perėjo kitą kambarį, atrodo, ponios drabužinę. Tada buvo atidarytos paskutinės durys ir jie susidūrė akis į akį su atšiauriu Marijos Mediči žvilgsniu. Henriko IV sutuoktinė iš auksinių rėmų atšiauriai žvelgė į ateinančiuosius. Portretas priklausė garsiam alegorinių paveikslų ciklui apie barningos karalienės gyvenimą. Dailininkas Rubensas nutapė šį paveikslą Liuksemburgo rūmams jos įkūrėjos Marijos Mediči prašymu. Kiti paveikslai puošė didžiąją galeriją. Didžioji Madmuazelė pažvelgė nuo pulto, ant kurio rašė.

– Prieikite arčiau.

Antuanas pagarbiai nulenkė galvą ir akies krašteliu stebėjo Marijos graudų bandymą pakartoti tą patį. Su markata rankoje ir didžiuliu turbanu ant galvos tobulas nusilenkimas, kaip numatyta rūmų ceremoniale, atrodė visiškai neįmanomas. Žiūrėdama į nukankintą Mariją ir jos beždžionėlę, princesė ėmė oriai juoktis.

– Pone markize, ar tai dar viena jūsų išdaiga?

– Karališkoji didenybe, – linksmai gynėsi Antuanas, – prašau leisti man padovanoti jums šį padarėlį.

– Matau, – tarė princesė, – kad jūs irgi negalite atsispirti naujajai madai.

Antuanas paslaptingai nusišypsojo ir tylėjo. Jis ne visai suprato Didžiosios Madmuazelės užuominą, tačiau paaiškinimo ilgai laukti neteko.

– Man rodos, jūs nenusileidžiate gražiajai Antenaisai. Ji kaip tik puikuojasi savo mažuoju invalidu, lydinčiu kiekviename žingsnyje. Net pas karalienę ji pasiima jį kartu. Bet būkite tikras, kad jūsų serafinas niekuo neprilygs Antenaisos apsigimėliui.

Didžioji Madmuazelė pakilo nuo pulto ir priėjo arčiau. Kaip tik šią akimirką beždžionėlė stipriai timptelėjo Marijai už ausies.

– Ai! – Marija stvėrė gyvūną. – Jei tu...

– Antuano įspėjamas žvilgsnis privertė ją nutilti. Jis pademonstravo visas gresiančias bausmes, jei ši prie Didžiosios Madmuazelės išleis bent kokį garselį.

– Man atrodo, kad jie nemėgsta vienas kito. – Princesė parodė į Mariją, visą išraudusią, tyliai besigrumiančią su beždžione. – Tikėkimės, pone markize, kad jūsų beždžionėlė atskirs pažą nuo Prancūzijos dukters.

Lengvu rankos mostu Didžioji Madmuazelė paliepė Mariją su beždžionėle išvesti. Tada ji grįžo atgal į savo vietą ir nurodė Antuanui sekti iš paskos. Ji parodė jam į kėdę kitoje pulto pusėje ir vėl įsigilino į savo laišką. Antuanas nepraleido progos ją įdėmiau apžiūrėti. Jaunystėje Didžioji Madmuazelė buvo laikoma jei ir negražia, tai tikrai patrauklia. Tačiau dabar, keturiasdešimt trejų, niekas negalėjo apsirikti, kad karaliaus pusseserė buvo senstanti dama. Ilga nosis, Burbonų palikimas, liūdnai kabėjo virš jos viršutinės lūpos, o gilios raukšlės, liudijančios apie daugybę vilčių, kurias princesei teko palaidoti per savo gyvenimą, negailestingai vingiavo jos veidu. Kadaise numatyta kaizeriui, tada paniekinta savo pusbrolio Liudviko, šiandien darė viską, kad taptų nežymaus bajoro iš provincijos žmona.

Antuanas nusuko žvilgsnį ir ėmė atidžiau apžiūrinėti Didžiosios Madmuazelės kabinetą. Šalia didžiulio jos senelės paveikslo, kabančio priešais rašymo pultą, sienas puošė kitų šeimos narių pa-

veikslai. Antuanas atkreipė dėmesį į paveikslą, vaizduojantį Liudviką kaip šokantį Apoloną. Jį nuodugniai apžiūrėjo. Karalius iš tikrųjų buvo gražus vyras. Antuanas taip pat pastebėjo princesės tėvą Gastoną Orleanietį, Mesjė, jos įseserę, Toskanos didžiąją kunigaikštienę, Henriką IV, be to, keletą protėvių iš Lotaringijos ir Italijos.

Tiesiai po Marijos Mediči paveikslu žėrėjo puošni stiklinė vitrina. Joje buvo išdėliota brangi Didžiosios Madmuazelės monetų kolekcija. Ant viena virš kitos sudėtų aksominių lentelių gulėjo monetos iš įvairių epochų. Princesė buvo aistringa numizmatė ir savo kolekcijai įpareigodavo savo agentus visoje Europoje parūpinti vis naujų monetų. Šalia esančioje kitoje stiklinėje vitrinoje buvo laikomi seni antspaudai ir žiedai. Galiniame kambario kampe jis pastebėjo mikroskopą, padėtą ant specialaus pjedestalo. Be to, visas kambarys buvo prikimštas knygų, foliantų ir raštų ritinių.

Niekas net neabejoja, kad Didžioji Madmuazelė buvo nepaprastai išsilavinusi moteris.

Atrodo, amžiai praėjo, kol princesė baigė rašyti laišką. Galiausiai virš laiškinio popieriaus lapo pabėrė šiek tiek smėlio ir pakėlė akis.

– Na, mano mielas markize, – pradėjo ji mirktelėjusi, – kaip matote, aš nepamiršau savo pažado. Mesjė prašė perduoti jums žinutę. – Ji kiek luktelėjo, tada linksmai nusiteikusi tęsė: – Jis laukia jūsų kitą trečiadienį Sen Klode. Vadinasi, poryt. Jis pageidauja, kad pasirodytumėte prieš patekant saulei. Tikiuosi, jūs patenkintas manimi.

Antuanui tarsi akmuo nuo širdies nusirito. Pagaliau jis galėjo pradėti savo tyrinėjimus. Desgrė darėsi vis nepakantesnis. Jau daug kartų jis teiravosi jo, kaip sekasi tirti. Nors Antuanas mielai būtų norėjęs sužinoti, kaip Didžiajai Madmuazelei pavyko išgauti savo pusbrolio kvietimą, tačiau jis nenorėjo įžeisti damos.

– Ponia, jūs labai maloni. Aš laukiu nesulaukiu, kada galėsiu atsilyginti.

– Būkite tikras, tokia proga pasitaikys. – Didžioji Madmuazelė dviprasmiškai šyptelėjo, visą dėmesį nukreipdama į prabangų safyrą, kuris puošė jos kairės rankos smilių. – Žinote, pone markize, kaip pas mane atsidūrė šis žiedas? – tarė ji lyg tarp kitko.

– Ne, karališkoji didenybe. Iš kur aš galėčiau žinoti?

Didžioji Madmuazelė pažvelgė.

– Madam paliko jį man. Ji pageidavo, kad jį turėčiau.

Ji atidžiai pažvelgė į Antuaną. „Kaip katė, pasirengusi šokti“, – pagalvojo jis.

– Girdėjau, Orleano kunigaikštienės testamentas dar nebuvo perskaitytas, – tarė jis susidomėjęs.

– Tiesa. Bet tai buvo Mesjė poreikis man tiesiogiai perduoti papuošalą. Nelaukiant, kad bus atskleistas testamentas.

– Kaip taktiška iš Mesjė pusės iškart išpildyti mirusios sutuoktinės valią.

Ciniška šypsena šmėkštelėjo storose karaliaus pusseserės lūpose:

– Patikėkite manimi, nebuvo jokio takto. Mesjė mieliau žiedą būtų pasilikęs sau.

Antuanas buvo įsitikinęs, kad princesė yra teisi. Tačiau jis neprivėjo ką nors atsakyti, todėl nieko nepridėjo ir laukė.

– Karalius neleis Mesjė likusias dienas našlauti, – tęsė Didžioji Madmuazelė. – Jis turi kitokių planų, susijusių su savo brolio ateitimi.

Nors ir nenustebino Antuano, kad karališkojoje šeimoje jau buvo galvojama apie naujas Mesjė vedybas, tačiau jis spėliojo, kodėl Didžiajai Madmuazelei reikėjo apie tai pasikalbėti būtent su juo.

– Jei Dievas pritartų duoti Mesjė antrą žmoną, tikiuosi, kad ji savo dorybe ir grožiu prilygs Madam.

– Patikėkite manimi, dorybė ir grožis per vestuves mano luomo žmonėms tėra antraeiliai dalykai. – Ji vėl apžiūrėjo žiedą. – Ar žinote, pone markize, kas turtingiausia Europos moteris?

Pavojaus varpai vis garsiau skambėjo Antuano galvoje.

– Neturiu jokio supratimo.

– Tada aš jums paskysiu – aš. Galbūt dabar jūs suprantate, kodėl Mesjė taip troško man perduoti žiedą?

Ji pakilo ir nuėjo prie našliu likusio brolio paveikslo. Susimąsčiusi apžiūrinėjo vyrą tamsiomis garbanomis, kurio putlias lūpas dailininkas ypač išryškino. Kai vėl prabilo, jos balsas buvo pavargęs:

– Man keturiasdešimt treji. Nėra ko tikėtis, kad pagimdysiu vaiką. – Liūdna šypsena pasirodė jos veide.

– Dievas jau kartą padėjo mano namų moteriai vėlai susilaukti. Mažai tikėtina, kad jis šį stebuklą padarys antrą kartą. Taigi Mesjė nesusigundys pratęsti savo dinastijos pareigas su manimi, – atsigręžė į Antuaną ir pažvelgė atvirai. – Kaip manote, ką Mesjė pasirinktų, jei reikėtų rinktis tarp karalystės princesių ir manęs?

Atsakymas buvo aiškus. Antuanas jautė, kad norėdamas apiplaukti šią povandeninę kliūtį, turės pasitelkti visus savo sugebėjimus.

– Jūsų ir Mesjė sąjunga, net jei ir nesusilauktumėt vaikų, tikrai būtų naudinga Prancūzijos ir visos Europos gerovei.

– Mesjė ir mano sąjunga tikrai būtų naudinga Mesjė piniginei.

Didžioji Madmuazelė artėjo prie Antuano, koketiškai sukdama dirbtines šukuosenos garbanas, kurios jos amžiaus moteriai atrodė pernelyg jaunatviškos. Ji vėl užėmė vietą prie rašamojo pulto.

Antuanas žingsniuodamas kalbėjo:

– Gal galėčiau paklausti, ar jo didenybė ketina pasiūlyti Mesjė santuoką su jumis?

Didžioji Madmuazelė gūžtelėjo pečiais.

– Per dešimt valdymo metų, praleistų be savo motinos ir kardinolo, karaliui pavyko prieš save nuteikti visą Europą. Jam turėtų būti sunku rasti princesę, kuri pasitarnautų jo užsienio politikai. Jam daugiau nieko nelieka, kaip tik ieškoti pasiturinčios nuotakos.

– O jūs, karališkoji didenybe, – Antuanas aiškinosi toliau, – ar norite tekėti už Mesjė?

Akimirką Didžiosios Madmuazelės akyse pasirodė baimė:

– Negi jūs manote, kad noriu eiti tuo pačiu keliu, kuriuo ėjo vargšelė Henrieta?

Antuanas stengėsi nuslėpti savo nervingumą. Tai negalėjo būti sutapimas, kad Didžioji Madmuazelė pasikvietė būtent jį pasikalbėti apie Madam mirtį.

– Manote, Orleano kunigaikštienė mirė nenatūralia mirtimi?

– Ji buvo nužudyta, – tvirtai atsakė princesė. – Jokių abejonių! Man Madam pati pasakė.

– Kaip sakote? – Antuanas nebegalėjo nuslėpti nuostabos.

– Ji man daug kartų prasitarė, kad nesijaučia saugi Sen Klode, – tęsė Didžioji Madmuazelė. – Ji bijojo Mesjė favoritų. Baiminosi dėl savo ir net vaikų gyvybės.

Antuanas ryžosi atakuoti. Geresnės galimybės ir negalėjo būti.

– Taigi jūs manote, kad už netikėtos žmonos mirties stovi Mesjė?

– Pilypas? Jokiu būdu! Didžioji Madmuazelė garsiai nusijuokė. – Jūs turėtumėte geriau jį pažinoti, pone markize. Nors jis ir paveldėjo motinos kerštingumą, tačiau nėra linkęs smurtauti. Be to, Pilypas nesugebėtų išlaikyti paslapties. Net jei jam ir buvo kilusi mintis pašalinti Madam iš kelio, esu įsitikinusi – taip buvo ne kartą – nė vienas jo bičiulių neprisiimtų kaltės už žmogžudystę. Nes per Mesjė plepumą anksčiau ar vėliau būtų išduoti.

– Bet jei tai ne Mesjė, tai, kaip manote, kas tada?

Didžioji Madmuazelė pažvelgė į jį didelėmis nekaltomis akimis:

– Manęs neklauskite, pone markize. Pasiklausinėkite vaikėzų Sen Klode.

Taigi tai buvo viskas, ko Didžiajai Madmuazelei reikėjo iš jo.

Antuanas pastūmė lėkštę į šalį ir ištiesė kojas. Jis su didžiausiu malonumu sukirto savo vakarienę – du įdarytus upėtakius, didelį dubenį salotų, skrudintos duonos, taip pat purų šviežia grietinėle perteptą citrinų pyragą. Marta buvo aukso luitas, nors ir nelabai graži. Rankos grublėtos, o klubų platumas – sulig karietos ratu. Tačiau Antuanui mažai rūpėjo virėjos išvaizda. Po tokio gardaus valgio ji jam atrodė trokštamiausia moteris.

Patenkintas jis žiūrėjo į savo svečią. Desgrė palaikė jam draugiją, nors prie maisto net neprisilietė. Policininkas stebėjo jį atidžiai.

– Girdėjau, šiandien jus priėmė Didžioji Madmuazelė. Mano komplimentai, pone markize. Jums vis pavyksta atkreipti karalystės didžiųjų dėmesį.

Antuanas vos linktelėjo ir padovanojo stalo kaimynui nekaltą šypseną. Jis nematė reikalo Desgrė pasakoti visų aplinkybių, kurios lydėjo jo kvietimą į Liuksemburgo rūmus.

– Tačiau mes abu žinome, kad didžiųjų susidomėjimas – kaip dviašmenis kardas: greitai galima susižeisti.

Desgrė mėtė žvilgsnį į Mariją, kuri stovėjo ketindama patiekti ponams gėrimų. Ji atrėmė ranką su vyno ąsočiu į židinį ir atrodė tuoj užmigsianti.

– Liepkite savo pažui išeiti.

– Girdėjai, ką ponas Desgrė pasakė. Dink!

Marija atsimerkė ir piktai pažvelgė į policininką. Tada įsižeidusi nusliūkino durų link. Jai pradingus, Desgrė palinko priekin ir tyliai tarė:

– Ko reikėjo karališkajai didenybei iš jūsų?

– To paties kaip ir karaliui, pone Desgrė. Ji norėjo sužinoti, kas nužudė Madam. Ji mano taip pat kaip ir jūsų karaliaus pusbrolis, kad aš tinkamiausias rasti atsakymą į šį klausimą.

– Ji pavedė jums atlikti tyrimą?

„Tu, klastingas lapine“, – pagalvojo Antuanas. Desgrė šis pranešimas nesukėlė nuostabos.

– Ne žodžiais, pone.

– Kaip tai suprasti?

– Jos karališkoji didenybė gavo man kvietimą į Sen Klodą.

Desgrė pažvelgė į jį nustebęs.

– Tada ji teigė, jog Mesjė prisidėjo prie sutuoktinės nužudymo. Tai mane stebina. Abu visada buvo sąjungininkai.

Antuanas paaiškino Desgrė, kad jis klysta, ir tyliai svarstė, ar Mesjė iš tikrųjų manąs gerai įvertinęs Didžiąją Madmuazelę. Karaliaus brolis taip dažnai rodė drąsą ir neskrupulingumą, visų pirma mūšio lauke, taip stebindamas aplinkinius. Ne veltui ant jo herbo buvo užrašyta: „post fulmina terror“. Prireikus Mesjė galėjo imtis griežtų priemonių. Niekas geriau nežinojo to kaip jis pats. Taigi kas vertė princesę būti tokią užtikrintą, kad Mesjė nėra prisidėjęs prie savo žmonos mirties.

– Akivaizdu, – tęsė Antuanas, – jog Didžioji Madmuazelė mano artimiausiu metu perimsianti Orleano kunigaikštienės titulą.

– Jei aš tikėčiau gandais, kurie pasieka mano kanceliariją tvirtovėje, tai jos lūkesčiai iš tiesų visai pagrįsti tapti Madam įpėdine.

– Atrodo, jos ši mintis nežavi.

– Kodėl taip manote?

Antuanas vaisių dubenyje ieškojo vyšnios.

– Ji baiminasi, kad pačią ištiks toks pats likimas kaip ir pirmtakę.

– Mažai tikėtina, – sausai tarė Desgrė. – Po to, kas įvyko, ji bus pernelyg protinga, kad priekaištautų Mesjė dėl jo gyvenimo būdo. Be to, Mesjė jaučia nuoširdžią simpatiją Didžiajai Madmuazelei. Nereikia nerimauti, kad jai teks susiremti su juo ar jo favoritais, jei persikeltų į Sen Klodą.

– Pinigai užkimš jų gerkles, pone Desgrė, nesirūpinkite. Negi jūs iš tikrųjų manote, kad karaliaus pusseserė, išdidi burbonė, pasirengusi? Kurių galų jai švaistyti savo turtą?

– Didžioji Madmuazelė gyveno rūmų gyvenimo šešėlyje, pone markize. Karalius nepamiršo, kad tai ji nutaikė į jį Bastilijos patrankas per Frondą. Sąjunga su Mesjė jo akyse ją išaukštintų.

Desgrė buvo teisus. Didžioji Madmuazelė buvo pakenčiama, bet ne gerbiama. Ir štai netikėtai jai pasitaikė proga iš senstančios, pašiepiamos senmergės tapti antrąja šalies dama. Viliojanti sąjunga princesei, kurios didžiausias troškimas buvo atsisėsti į sostą. Sudarydama sąjungą su Mesjė, ji gerokai priartėtų prie žvilgančios karūnos.

– O kaip Lozenas? – Desgrė abejingai gūžtelėjo pečiais.

– Prancūzijos dvaras siūlo pakankamai galimybių dėl to pasiekti susitarimų. Puikiausias pavyzdys – karalius su trimis karalienėmis.

– Jūs turite daug žinių, pone Desgrė. Jei nežinočiau, jog esate padorus žmogus, pagalvočiau, kad jūsų informatorius stovi priešais sosto laiptus.

Desgrė tvirtai sučiaupė lūpas ir nieko neatsakė. Tai buvo vieša paslaptis, jog karalius mokėjo savo šeimos nariams, kad tie jam šnipinėtų.

– Vyksite į Sen Klodą, pone markize?

– Žinoma.

Staiga Desgrė pašoko nuo kėdės. Keliais šuoliais jis pasiekė duris ir atplėšė jas. Tuoj pat pasigirdo spiegiantis riksmas. Antuanas labai gerai pažinojo balsą. Desgrė už ausies į kambarį atitempė Mariją ir uždarė duris.

– Mano ausis, – dejavo Marija. – Jis man ausį nuplėš.

– Aš tuoj tau dar kai ką nuplėšiu, – negailestingai tarė Desgrė ir skėlė jai antausį.

– Ai, – suklykė Marija labiau iš pykčio nei iš skausmo, taip bent pasirodė Antuanui, kuris viską stebėjo apstulbęs, tačiau su vis didesniu susidomėjimu.

Ir iš tikrųjų jis nenusivylė. Kai policininkas paleido Marijos ausį, kad jai vėl trenktų, ši vikriai šoktelėjo į šalį, parkrito ant grindų ir įsiutusi įkando savo kankintojui į blauzdą. Dabar Desgrė iš skausmo sustaugė. Marija atlėkė prie Antuano, o šis vos tramdė juoką. Desgrė puolė prie židinio ir stvėrė žarsteklį.

– Iš kelio, Montanjakai! Aš sutraiškysiu šį mažą vabalą, kaip jis to nusipelnė.

– Pone, prašau, – šnabždėjo Marija jam, – padėkite. Pasigailėkite vargšo našlaičio.

Antuaną labai sujaudino jos žodžiai. Jos mažas, drebantis kūnelis, kuris glaudėsi prie jo, ieškojo apsaugos. Jis ryžtingai pasipriešino Desgrė.

– Aš nemaniau, kad tokie mažmožiai jus taip išveda iš kantrybės, pone.

– Mažmožis! – suriko prakaito išpiltas policininkas. – Ši velnio išpera man įkando. Už tai turi būti nubaustas.

– Leiskite man jį nubausti, – ramiai tarė Antuanas. – Ar jūs mieliau norėtumėte karaliui aiškintis, kodėl užmušėte užsislaptinusio tyrėjo pažą?

Desgrė lėtai nuleido žarsteklį, tylėdamas pažvelgė į Antuaną, tačiau jo akyse degė pyktis. Galiausiai sviedė savo ginklą ant grindų.

– Ir kaip jūs ketinate pasiekti, kad ši maža pabaisa nelakstytų aplink ir nepasakotų kiekvienam, ką neseniai išgirdo?

Antuanas pažvelgė į Mariją, kuri vis dar drebėdama stovėjo įsikibusi į jo skvernus.

– Aš niekam nesakysiu nė žodžio, pone markize. Pažadu. Nė gyvai dvasiai.

Antuanas linksmas žiūrėjo į ją.

– Tiesą pasakius, aš nelabai tikiu neišauklėtos kaimietės pažadais, mažoji Marija.

Desgrė suprato tai kaip raginimą. Jis grėsmingai žengė žingsnį į priekį.

– Traukitės iš kelio.

– Ne! Ramiai. Marija tylės. Užtikrinu.

Desgrė Antuano žodžiai įspūdžio nedarė.

– Ir kodėl, leiskite paklausti, esate toks tikras?

Romi šypsena švystelėjo jo veide.

– Ši maža mergaitė, pone, yra ištikima pavaldinė. Ji rimtai priima karaliaus reikalus. Patikėkite manimi. Marija tylės.

VIII SKYRIUS

Nekantriai Liudvikas skubėjo tamsiais Sen Žermeno pilies koridoriais priešais savo abiejų meilužių kambarius. Bontanas, nešinas žvake, žengė priešakyje.

Visą vakarą Liudvikas kentė blogą Marijos Teresės nuotaiką. Nuo Madam mirties jis nesilankė pas ją, ir ji apie tai kuo aiškiausiai priminė. Jis būtų ją aplankęs. Jei ne šią, tai kitą savaitę. Nereikėjo skatinimų, kad primintų jam savo pareigą.

– Bontanai.

Jie buvo pasiekę apartamentus, kuriais mielai dalijosi Luiza ir Antenaisa.

– Jūsų didenybe?

– Gali dabar eiti. Paruošk man taurę vyno ir šiek tiek avienos, kai grįšiu.

Bontanas nusilenkė ir pradingo.

Liudvikas perėjo prieangį ir įžengė į ryškiai apšviestą oficialios savo meilužės, Luizos de la Valjev, de Vožur kunigaikštienės poilsio kambarį. Jo žvilgsnis nukrypo į Luizos paveikslą, šį ponas Minjar neseniai nutapė jo užsakymu prieš jų santykių pabaigą. Tyliai, paskendusi savo mintyse ji sėdėjo puošniame krėsle, įsisupusi į didelį mėlyną apsiaustą su pelerina. Brangūs drabužiai nederėjo kukliai būtybei, kurios nelaimė buvo tokia didelė, kad, atrodė, liejosi net iš dailininko teptuko. Kažkas krustelėjo. Liudvikas apsižvalgė. Nišą dengianti užuolaida buvo patraukta į šoną ir išniro išblyškęs Luizos veidas. Ji pakilo iš savo lovos ir padarė reveransą. Liudvikas suraukė

kaktą. Jis pasijuto nesmagiai kaip visad, kai jie susitikdavo vieni. Gležna būtybė atsitiesė ir pažvelgė į jį savo didelėmis, liūdnomis akimis.

– Jūsų didenybe, ar galima jus minutėlę sutrukdyti. Prašau suteikti man garbę.

Liudvikas giliai įkvėpė. Jis tikrai nebuvo nusiteikęs toliau klausytis priekaištų. Jam pakako vakaro karalienės draugijoje. Tačiau mandagumas neleido atmesti šio kuklaus jo vaikų motinos prašymo. Jis linktelėjo galva.

– Man tai suteiks džiaugsmo.

Luiza žengė prie jo. Nors jam pagimdė keturis vaikus, vis dar buvo liekna kaip penkiolikmetė. Ji visiškai nepanėšėjo į apkūnią Antenaisą, kurios putlus grožis vedė jį iš proto ir paversdavo gyvuliu, kai ji tik apkabindavo jį. Ir kaip jis galėjo pamilti tokias dvi skirtingas moteris? Jam pačiam tai buvo mįslė.

– Turiu gerą žinią nuo ponios Kolber. Panelei de Blua ir jos broliui, grafui de Vermandua gerai sekasi, rašo ji...

Luiza pažvelgė į jį. Jos rudos akys buvo kupinos sielvarto.

– Žinoma, jie pasiilgsta tėvo, jūsų didenybe. Aš taip pat.

Jis bijojo. Karalystėje nebuvo nė vieno žmogaus, kuris galėtų jam priminti nešvarią sąžinę. Netgi pačiai karalienei su jos nuolatiniais priekaištais nepavyko šis triukas. Tačiau Luiza kas kartą bandydavo iš naujo. – Aš skirsiu šiek tiek laiko ir aplankysiu abu, kai tik galėsiu.

– Jūs suteiktumėte vaikams labai daug džiaugsmo, jūsų didenybe.

Liudvikas nekreipė dėmesio į maldaujamą Luizos žvilgsnį. Jis vos ne vos nusilenkė ir patraukė toliau į Antenaisos apartamentus.

– Jūsų didenybe, prašau. – Luizos balsas nutrūko.

Susierzinęs Liudvikas atsisuko. Jis žinojo, kaip toliau viskas bus.

– Leiskite man eiti. – Jos kūnas virpėjo, akyse tvenkėsi ašaros.

– Ponia, – jis tyčia suteikė savo balsui šaižų skambesį. – Jūs esate Prancūzijos kunigaikštienė. Į jūsų pareigas įeina gyventi dvare. Mes šia tema jau užtektinai diskutavome.

– Maldauju, jūsų didenybe. – Luiza priėjo. – Jei aš jums kažkada ką nors reiškiau, leisite man eiti.

– Ir kur jūs ketinate eiti, ponia? Vėl į Šajo? Kiek laiko šįkart truks jūsų atgaila? – Kol jis toliau kalbėjo, jo balso šaltumas pervėrė jo paties širdį. – Jūs jau baigiate išūžti Dievui ausis su savo prisipažinimais apie nuodėmingus ryšius su Prancūzijos karaliumi. Ar taip nemanote, ponia?

Jis ištiesė smakrą ir pažvelgė žemyn į Luizą.

– Mes negalime leisti jums pasitraukti. Jūsų vieta čia. Mūsų vaikai greitai bus pakankamai dideli, kad gyventų dvare. Vien dėl jų turėtumėte pasilikti. – Jis jautė, kaip banaliai skambėjo šis išsisukinėjimas.

– Kaip tik dėl vaikų, Liudvikai. Pasigailėkite manęs. Kokia nauda jiems, kad motina baigia išprotėti iš skausmo? Kiekvieną naktį jūs pereinate mano kambarį, kai traukiate pas Antenaisą. Vaikai čia nieko dėti. Jūs aukojate mane dėl farso, kuris nevertas jūsų.

Ji buvo teisi. Vaikai čia niekuo dėti.

Jis sunkiai įveikė kunkuliuojantį kaltės jausmą. Luiza mylėjo jį, ir ši meilė virto jai kančia. Ji buvo vienintelis žmogus, kuris nereikalavo simpatijos nei sau, nei šeimai. Dievas mato, ji per penkerius metus, kiek trūko jų ryšys, galėjo susikrauti turtus. To ji nepadarė ir savo padėties teikiamus privalumus paleido vėjais. Liudvikas puikiai žinojo, jog jo aplinkoje nebuvo nė vieno, kuris būtų labiau pasiaukojantis ir nuoširdesnis nei šita smulki, švelni moteris, dabar priešais jį drebanti. Luiza visada paklusdavo. Visada laikydavosi nuošaliau, atsiskyrusi nuo dvaro visuomenės, be draugų. Tuomet jis norėjo tik jos vienos ir nepakentė nieko, kas ją supo. Penkerius ilgus metus laukė vienatvėje, kad jis ateitų pas ją, kad praleistų keletą laisvų valandėlių su ja nuo saulėlydžio iki saulėtekio. Ji niekada neprieštaravo ir nesiskundė dėl jo įgeidžių. Net tada, kai mirdavo karaliaus vaikai, ir nebūdavo šalia nieko, kas padėtų įveikti skausmą. Kiek jėgų jai kainavo būti šalia, jis nė pats pasakyti negalėjo. Tačiau dabar, kai ji sulaukė dvidešimt šešerių, grožis buvo nuvytęs, o drąsa palaužta. O kokia ji drąsi buvo kadaise. Jokia kita dvaro dama neįrodė šios

dorybės taip įspūdingai kaip ji. Kad susigrąžintų jo meilę, Luiza ryžosi kvailystei. Buvo 1667-ųjų pavasaris. Būtent jo įsakymu ji buvo paaukštinta iš parlamento į de Vožur kunigaikštienę. Visi žinojo, kad tai buvo ne apdovanojimas, o mandagus atleidimas. Šiek tiek vėliau pasirodžius damų, siunčiamų į Flandrijos kovos lauką, sąrašui, Luiza jau nebegalėjo pasikliauti savo iliuzijoms. Jį domino Antenaisa, bet ne ji. Jis asmeniškai nurodė jai padėti, kai Madam buvo nėščia. Tačiau Luiza pabėgo iš Versalio, kad prisijungtų prie jo palydos. Dar šiandien dvare buvo kalbama apie skandalą, kurį ji sukėlė, kai netikėtai prisistatė jo didenybei Avene susivėlusi ir pusiau leisgyvė nuo išsekimo. Darydama šią kvailystę, ji rizikavo viskuo. Ir tik iš meilės jam. O kuo jis atsidėkojo? Jis parodė jai šaltą mandagumą, kokį skyrė įkyriems svetimšaliams. Jokia moteris nebuvo taip niekingai jo pažeminta.

Tačiau Luiza turėjo likti ir toliau vaidinti oficialią karaliaus meilužę. Antenaisa buvo ištekėjusi moteris, o jis vedęs vyras. Viešo skandalo dėl dvigubos neištikimybės jis negalėjo sau leisti. Įkyrus markizas de Montespan, kuris lakstė aplink kiekvieną, kuris norėjo išgirsti, pasakojo savo puolusios žmonos Liudviko Didžiojo kekšės istoriją, šitaip sukeldamas nemalonumų. Oficialios skyrybos su Luiza būtų tolygu kaltės pripažinimui. Patiko ar ne, bet Luiza turėjo būti priedanga jo santykiams su markize de Montespan. Liudvikas tulžingai traukė orą. Jis norėjo būti geras ir tuo pačiu didis. Tačiau jį siutino, kad ši moteris jam vis primindavo, kokie žemi instinktai valdė jį.

– Liudvikai, padarykite galą mano kančioms.

– Ponia, – jo šnabždantis balsas tapo grasinantis. – Jūs mėgaujatės palankumu. Tačiau kalbate ne taip, kaip jums pridera. Jūs kalbatės su karaliumi. Jūs liksite ir toliau vykdysite savo pareigas. Tai mūsų aiškus noras.

– Jūsų didenybe. – Ji vėl susmuko ant kelių prieš jį. – Kol Dievas man teiks jėgų, būsiu jūsų.

Nė nedirstelėjęs į ją, žengė Liudvikas pro sukniubusią žmoną ir nuėjo į savo tikros mylimosios kambarius. Buvo tik viena, kas galėjo nuraminti jo sujaudintą sielą.

Švelni šviesa sklido priešais. Ten ji gulėjo ant pakloto brokato ir šilko. Jos nuostabus grožis žvakių šviesoje atrodė beveik antgamtiškas. Pašaipiai šyptelėjusi ji ištiesė jam nuogas rankas.

– Vėluojate, jūsų didenybe. Aš jau baiminausi, kad mane pamiršote.

Jis atsiklaupė prieš ją, prispaudė savo degantį veidą prie jos švelnių krūtų. Jos pirštai švelniai slydo jo kaklu. Kaip jis ilgėjosi šios akimirkos.

Apie nelaimingą moterį kitame kambaryje jis net nepagalvojo.

IX SKYRIUS

— Kaip apdairu dėl šito reikalo pirmiausia kalbėtis su manimi, Klodai. Jūs esate ištikimas draugas.

Jau seniai į jį niekas nebesikreipė vardu. Jis taip keistai skambėjo jo ausims. Keistai ir netikroviškai. Net šis familiarumas ponios de Montespan balse negalėjo apgauti jo.

Piurnonas pažvelgė į ją. Jis ieškojo nerimo ženklo, jausmo, leidžiančio pamatyti, kad ji norėtų būti drauge nelaimėje, kuri buvo jį užgriuvusi. Veltui. Daili veido išraiška neišdavė slaptų favoritės minčių. Ji atvyko į Sen Klodą iš Sen Žermeno, kad su karaliene ir keletu kitų damų aplankytų gedintį Orleano kunigaikštį. Dabar jos vaikštinėjo po parką kaip dvi senos geros draugės, turinčios apie ką pasikalbėti. Kaip toli buvo nutolusi tikrovė nuo to, kas ji atrodė esanti. Norėdama apsaugoti savo baltą odą, karaliaus meilužė slėpė veidą po didžiuliu skėčiu, kurį luošys nešė kaip skeptrą prieš save. Jis turėjo aukštai iškelti rankas, kad apsaugotų savo šeimininkę nuo saulės. Piurnonui beveik pagailo jo. Akimirką užsimerkė. Liepsnojanti saulės šviesa skverbėsi pro jo vokus ir juos užliejo raudoniu lyg krauju. Išsigandęs atsimerkė. Daugybė mėlynų, geltonų ir žalių taškų sproginėjo, kol jo akys ėmė vėl aiškiai žvelgti. Jie artinosi prie krioklio. Šis vandens kūrinys žavėjo ypatingu reginiu ir išprususioje Prancūzijoje buvo laikomas neužmirštamu stebuklu. Kaskadomis vanduo sruvo žemyn, o stebint jį susidarydavo įspūdis, tarsi stovėtum prieš didelius, blizgančius laiptus. Piurnonas čia mėgo apsilankyti. Ypač vasaros vakarais, kai paskutiniai saulės spinduliai

apšviesdavo parką įspūdinga šviesa. Tačiau dabar jam atrodė, kad šis grožis tarnavo tik vienam tikslui: turėjo paslėpti, jog tai buvo mirties vieta.

Tuo tarpu jie pasiekė krioklį. Trykštantys lašai tiško į milijonus purslų ir gaubė fontanus kaip vėsi skraistė. Šalia driekėsi garsiosios terasos, iš kurių matėsi Sena.

Šypsodamasi ponia de Montespan kreipėsi į savo susikūprinusį pažą:

– Ipolitai, eik ir pasižvalgyk aplink. Bet būk netoliese, kad galėčiau prisišaukti.

Švelniai paglostė jam žandą. Piurnoną apėmė šleikštulys. Kaip ji galėjo paliesti bjaurų šio luošio veidą. Jis buvo panašesnis į dramblio nei žmogaus. Atsikišusi kakta, giliose įdubose slypėjo juodos akys, o iš nukarusios burnos nuolat tekėjo seilės. Vilkdamas kojas mažylis pasišalino. Skėtį išsinešė tarsi ietį priešais savo krūtinę. Ponia de Montespan ieškojo prieglobsčio nuo karščio Bakcho statulos šešėlyje. Jos žvilgsnis sustojo ties kresnu Piurnono kūnu.

– Taigi jūs teigiate, jog kamerdineris matė markizą d'Efiją Madam prieškambaryje?

– Taip.

Piurnonas padarė neaiškų gestą.

– To pasakyti Gasparas negalėjo. Mesjė ir Madam buvo parodoje.

– O jūs, mano drauge, kada įpylėte į gėrimą miltelių?

– Vėliau. – Jis susigėdo ir nuleido akis. – Madam buvo grįžusi iš parodos ir vaikštinėjo su damomis po terasą.

– Bet pažas jūsų nepamatė?

– Ne. Apie mane jis nieko nesakė.

– Tada turėtume būti dėkingi, kad viskas vyksta pagal mūsų planą.

– Nesuprantu, ponia. Kaip galite sakyti, jog viskas vyksta pagal mūsų planą? Jei neperduosiu šitos žinios, tai bus tik laiko klausimas, kol Gasparas suras kitą būdą būti išklausytam.

Pašaipi šypsena pasirodė ponios de Montespan veide.

– Tebūnie. Žinoma, kad turės išsiaiškinti, ko jis lindo prie Madam gėrimo atsargų.

Piurnonas nepatikliai ją nužvelgė.

– Bet jūs gi žinote, ką tai reiškia.

– Galite pasitikėti, pone de Piurnonai.

Markizės balsas staiga tapo neįprastai šiurkštus.

– Aš išgelbėsiu jus nuo budelio.

Ar jis to norėjo? Po tos nelemtos nakties, kai Madam mirė kankindamasi, ši mintis vis sugrįždavo. Mirtis Piurnonui atrodė itin lengva, palyginti su kančiomis, kurios jam grėsė ateityje. Tačiau pats to sau padaryti nedrįso. Nors jis labai troško atrasti ramybę, bet negalėjo prieš save pakelti rankos ir dar labiau padidinti kaltę. Tačiau jei žmonės jį nusiųstų anapilin, nubausdami už jo nusikaltimą, kodėl jis turėtų atsisakyt tokios dovanos? Kodėl?

Ponia de Montespan, atrodo, skaitė jo mintis. Ji priėjo labai arti prie jo. Jis beveik jautė jos lūpas prie savo ausies kaušelio.

– Dar ne viskas baigta, Klodai. Dievas įdavė jums įrankius į rankas, kad sunaikintumėte Madam priešus vienu kartu.

Piurnonas pažvelgė nustebęs.

– Kaip manote, kiek užtruks, kol ševaljė de Lorenas bus sugrąžintas iš tremties? Kadangi Madam mirusi, tai nėra daugiau nieko, kas kliudytų jam sugrįžti. Jis užims savo vietą šalia Mesjė ir kartu su d'Efija pasiglemš viską, ką tik galės. Jūs pažįstate Loreną. O d'Efija pakurstys jį dar didesnėms niekšybėms. Madam buvo vienintelė, kuri galėjo sutramdyti šį gobšų velnią. Pasileidę Mesjė draugai triumfuodami sutryps Madam atminimą. Ir viskas, už ką kovojo jūsų šeimininkė, neteks prasmės. Ar ko norite, Klodai?

Piurnonas nusisuko virpėdamas.

– Ar jūs ko norite?

Pyktis virė jo viduje. Pirmą kartą atslūgus nebyliai dvejonei, jis kažką pajuto. Ji buvo teisi. Dabar, kai Madam gulėjo po velėna, Mesjė gauja tik ir tykojo tarpusavyje pasidalyti grobį. Jis stebėjo d'Efiją. Markizas per daug gerai žinojo, kad buvo siejamas su nusikaltimu. Tačiau slaptus žvilgsnius, kurie jį visur lydėjo, pasitikdavo

išdidžia šypsena. Atrodė, tarsi jis maudytųsi savo gėdingos šlovės spinduliuose. O kodėl gi ne? Jis turėjo jaustis užtikrintas. Orleano kunigaikštis saugojo jį. Labiau nei anksčiau pastarąsias savaites Mesjė ieškojo markizo draugijos, nors visas pasaulis žinojo, kad d'Efija buvo viešas Madam priešas. Mesjė net nesistengė apsimesti gedintis. Priešingai, jis jau planavo surengti vidurnakčio šventę ir palydėti vasarą didžiuliais fejerverkais. Piurnonui buvo vis vien, ar Mesjė iššvaistys savo paskutinius pinigus šiems paleistuviams. Karaliaus brolis gali sau nors ir nušiurusiame viešnamyje pastipti. Tačiau prieš tai jis norėjo nubausti jį už neištikimybę ir žiaurumus, kuriais kankino angelišką Madam. Tai kodėl gi nesunaikinus jo meilužių?

– Ką sumanėte?

– Pamatysime, mano drauge. Pamatysime. – Pasitenkinimo šypsena sužibo ponios de Montespan veide.

X SKYRIUS

Išskėstomis rankomis kaip karo didvyris, kuris ką tik gavęs mirtiną smūgį paskutinį kartą priešinasi prieš susmukdamas ant žemės, stovėjo Mesjė viduryje kambario užsimerkęs. Apsirengęs buvo tik lengvo šilko marškiniais, kurie vos siekė užpakalį ir nelabai tiko, norint paslėpti didelį pilvą. Antuanas stebėjo princą. Kai tik šis įkvėpdavo, iš po drabužio išlįsdavo jo rausva penio galvutė. Tarnaitė ką tik labai atsargiai patepė princui veidą baltu balzamu. Kitas tarnas balino rankas, o trečiasis jo apvalias šlaunis trynė kvapniu aliejumi. Antuanas vangiai prisišliejo kampe ir dėkojo gailestingam likimui, saugojusiam jį nuo Orleano kunigaikščio nagų. Pasaulyje tikrai buvo daug malonesnių pramogų, nei stebėti neapsirengusį Mesjė. Jis gurkštelėjo savo šokolado, sunkiai besutramdydamas žiovulį. Daug kainuojanti procedūra, kuri būtina aprengiant karalių, atrodė trunkanti amžinybę.

Kai tik buvo užteptas baltas makiažas, priėjo ševaljė de Šatilo, nešdamas apatines kelnes, ir jas padavė pirmam tarnui. Šis padėjo Mesjė nusilenkti. Paskui priėjo markizas de la Valjev, kad nuimtų Mesjė naktinę kepuraitę nuo galvos.

– Girdėjau, mano mielasis, – pastebėjo Mesjė, markizui vykdant užduotį, – kad jus labai domina vienas leibgvardijos kadetas.

Markizas dirbtinai drovėdamasis nuleido galvą.

– Čia tik paskalos, jūsų didenybe, – tarė krizendamas, – neturėtumėte kreipti dėmesio į tai.

– Prašau, pone markize, – paragino jį kunigaikštis de Kreki. – Aš dar vakar jus mačiau su Monro terasoje.

– Na, jūs nuginklavote mane, – nusijuokė markizas. – Prisipažinsiu – kaltas. Monro iš tiesų yra dieviško grožio. Kaip galima būtų tokiam atsispirti?

Mesjė atrodė labai patenkintas tokiu atsakymu.

– Pažiūrėsiu, ką galiu padaryti jūsų labui, brangus drauge. – Su pašaipia šypsena kreipėsi į Antuaną: – Monro yra jaunas normanas. Panašus į jus, Antuanai. Nes jis žino, kaip pavergti nekaltųjų širdis.

Antuanas, elegantiškai pildamasis šiek tiek šokolado iš puikaus dubens į savo lėkštę, nužvelgė princą ramiai šypsodamasis. Jis atsikėlė auštant, kad spėtų atvykti į Sen Klodą prieš patekant saulei, ir tikrai nebuvo nusiteikęs spoksoti į Mesjė smaigalį. Markizas de la Valjev atleido jį nuo šio įsipareigojimo, nes jis jautėsi privaląs savo numylėtinį apginti.

– Aš nemanau, Mesjė, kad markizas de Montanjakas ir Monro panašūs. Monro dar jaunas ir vis dar yra vaikiškai nekaltas. Tauri siela atsispindi jo nuostabiame veide. Tai daro jį tik žavesnį mano akyse.

Nedraugiški jo ir Antuano žvilgsniai susikirto.

– Aš nenoriu jūsų jokiu būdu įžeisti, pone markize. Tačiau jūs – vyras su patirtimi, kurį jau seniai apleido vaikiškas nekaltumas.

Visų akys sužiuro į Antuaną. Šis, išgirdęs pastabą, linktelėjo.

– Gražiai kalbate, pone markize.

Įžeidimas sužadino jo gyvulišką prigimtį labiau nei šokoladas.

– Tačiau baiminuosi, kad jūsų simpatijai tas pats nutiks, jei juo pasirūpinsite. Nemanote?

Mesjė juokdamasis suplojo rankomis.

– Susitaikykite, mano draugai. Niekas neabejoja jūsų jaunuolio unikalumu, mano gerasis Valjer. Tačiau neširskite, jei keletą pagyrų pasakau mūsų Antuanui. Galų gale aš pasiilgau jo.

Markizas de la Valjev kiek linktelėjo galvą ir rūškanas pasišalino, nešdamas priešais save kaip relikviją naktinę kepuraitę.

Antras tarnas, lydimas perukų meistro, atnešė ilgą, didelį juodą peruką. Ši paskutinė mados naujiena paplito, kai peruku ėmė puoštis

karalius ir tai tapo būtinybe dvaro kavalieriui. Valdant Liudvikui XIII, į madą atėję ilgi plaukai nelabai tiko didžiojo karaliaus laikais. Paslapčia buvo kalbama, kad jo didenybės garbanotų plaukų kupetos įvedimas buvo labiau susijęs su bandymu nuslėpti vis retėjančius plaukus nei imtis naujovių. Antuanas, vos tik atvykęs į sostinę, taip pat įsigijo du šviesius perukus. Jie kainavo visą turtą, tačiau tai pasiteisino kaskart vis pažvelgus į veidrodį. Mesjė patiko tamsios garbanos, pabrėžiančios jo nugrimuoto veido baltumą. Kai jam ant galvos buvo užmauta ta juodų plaukų kupeta, jis pasidomėjo audinių pavyzdžių katalogu, kurį jam padavė kunigaikštis ir markizas d'Efija. Jis labai rūpestingai apžiūrinėjo medžiagas, kišdamas prie akių, čiupinėdamas pirštais jų kokybę. Lėtai apžiūrėjo kiekvieną pavyzdį. Kol Mesjė rinkosi tai, ką norėtų dėvėti, tvyrojo pagarbi tyla. Antuanas, mėgaudamasis savo mintimis, pasinaudojo šia reta valandėle, nes nuo pat aušros Mesjė lydėjo nesibaigiantis tarškėjimas. Šis mažas Mesjė manevras atrodė iš tiesų įdomus. Antuanas žinojo, jog princui patinka sėti nesutarimus tarp savo favoritų, kad paskui galėtų įsikišti kaip taikintojas. Tačiau jis negalėjo atsispirti įtarimui, jog Mesjė sukėlė ginčą tarp jo ir markizo tik tam, kad jam pataikauja. Kitokio paaiškinimo jis nesugalvojo, kodėl Mesjė savo ištikimųjų draugijoje prakalbo apie jausmus, kuriuos Antuanas buvo jam kadaise sužadinęs. Tai atrodė tarsi siūlymas susitaikyti. Ar jis klydo?

Antuanas ėmė žvalgytis po kambarį. Mesjė savo persirenginėjimo kambarį buvo išpuošęs brangiais flamandų sienų gobelenais, kuriuose buvo pavaizduotas Scipijaus gyvenimas. Jis įdėmiai apžiūrinėjo kiekvieną sceną. Gobelenai buvo tikriausiai pakabinti tik pernai. Šiaip ar taip, jis nebuvo jų matęs, tačiau jie buvo jam pažįstami. Antuanas gurkštelėjo šokolado. Tada jo žvilgsnis atsitiktinai užkliuvo už ševaljė de Šatilo, kuris prieš paduodamas hercogui apatinius laikėsi nuošaliau. Ne vyresnis nei aštuoniolikos ar devyniolikos jis buvo naujokas Mesjė draugijoje. Antuanas susidomėjęs stebėjo iš pažiūros drovų, jauną vyrą. Taip, ševaljė būtų jam patikęs. Nors jo apvalus veidas atrodė šiek tiek kvailokai, tačiau platūs pečiai ir

raumeninga viršutinė kūno dalis, pereinanti į liauną liemenį, buvo atsvara tam. Staiga Antuanas sukluso. Jis vėl nukreipė žvilgsnį į puošmenas ant sienų. Viena scena vaizdavo Scipijų, kuris šventė savo pergalę prieš Hanibalą priešais savo karius. Dabar Antuanas pastebėjo tai, kas jam prieš tai nekrito į akis. Mesjė pasinaudojo Šatilo kaip modeliu, kad savo siuvinėjamuose gobelenuose įamžintų Romos vadus. Įdomu. Akivaizdu, tylusis jaunuolis turėjo tvirtą vietą Orleano kunigaikščio draugijoje. Mesjė falcetas išplėšė jį iš savo minčių.

– Ar nemanote, – kreipėsi šis į kunigaikštį de Kreki, – kad mūsų mielas markizas d'Efija šiandien prastai atrodo? Kas jums, mano drauge? Blogai jaučiatės?

– Dėkoju už jūsų rūpestingumą, Mesjė, – paskubom atsakė markizas. – Tiesą pasakius, šiandien aš tikrai nesijaučiu gerai. Tikriausiai vakar vakare per daug suvalgiau austrių.

Mesjė atlaidžiai nusijuokė.

– Atsigerkite iš mano šafhauzeno vandens ir pailsėkite. Šį vakarą vėl būsite kupinas jėgų.

Antuanas galėjo tik pritarti Mesjė. Žavusis markizas atrodė tarsi visą naktį nebūtų sudėjęs bluosto. Įprastai tvarkingas vyras dabar atrodė nevalyvai apsirengęs. Tarytum d'Efija naktį būtų miegojęs su švarku.

Galiausiai apžiūrėjęs visus pavyzdžius, Mesjė nusprendė rinktis juodą atlasą su violetiniu apvadu. Pasirinktos medžiagos drabužiai buvo jam pateikti ir sulaukė gero įvertinimo.

Jis pasikeitė trumpą šilkinę liemenę į juostuotus marškinius, leido užrišti Briuselio nėrinių žabo, paskui šmurkštelėjo į švarką ir kelnes. Derindamas prie kelnių išsirinko brangias juodo atlaso kojines. Vėliau leidosi apaunamas juodais aukštakulniais batais su nublizgintomis sidabrinėmis sagtimis. Galop pasipuošė apdairiai išsirinktais brangakmeniais, ir štai Mesjė jau buvo pasiruošęs.

Šypsodamasis jis kreipėsi į savo favoritų būrį:

– O dabar, draugai mano, palikite mane vieną. Prieš mišias noriu šiek tiek pamąstyti.

Kaip ir visi, Antuanas nulenkė galvą ir pasuko durų link.

– Antuanai! – Mesjė šūksnis sulaikė jį. – Pasilikite. Palydėkite mane į kabinetą.

Kviečiamai mostelėjo Mesjė į gretimą kambarį. Antuanui sunkiai sekėsi nuslėpti savo sumišimą. Jį jau pakankamai nustebino tai, kad Didžiajai Madmuazelei pavyko gauti jam kvietimą į Sen Klodą. Atleisti jokiu būdu nebuvo būdinga Mesjė. Antuanas suprato, kad Mesjė norėjo padaryti savo pusseserei paslaugą. Ši akivaizdi pirmenybė trikdė jį ir kėlė nerimą. Suglumimas favoritų veiduose sustiprino įtarimą.

– Antuanai!

Mesjė balsas skambėjo nekantriai. Jis skubiai nusekė paskui karaliaus brolį. Princo potraukio siuvinėtiems gobelenams nebuvo įmanoma nepastebėti jo kabinete. Išskyrus langą, visos sienos buvo nukabintos brangiais kilimais. Jie pasakojo istoriją nuo Tankredo iki Klorindo. Mesjė užėmė savo vietą prie rašomojo stalo ir ėmė kramsnoti dubenyje esančius cukruotus riešutus. Čepsėdamas jis kreipėsi į Antuaną:

– Pastebėjau, kad jus nustebino mano elgesys.

– Nemeluosiu, pone. Po mūsų paskutinio susitikimo baiminausi, kad jūs man vis dar neatleidote.

– Iš tikrųjų, Antuanai, – giliai atsiduso Mesjė, – aš turėjau gerą priežastį būti nepatenkintas jūsų elgesiu. Ar nemanote taip?

– Labai apgailestauju, – atsakė Antuanas, stengdamasis kalbėti kuo nuoširdžiau, – kad sukėliau jūsų nepasitenkinimą. Viliuosi ateityje nesuteikti jums dingsties skųstis manimi.

– Na, pamatysime. Nelaimė, kuri nutiko dėl kunigaikštienės mirties, privertė mane pažvelgti į įvykius kitomis akimis. Praeitis nebe tokia jau svarbi.

Mesjė dirbtinai nutilo, o tuo metu Antuanas svarstė, ar jis iš tiesų mano galėsiantis suklaidinti savo gedulu. Jei Mesjė būtų paprastas bajoras, jis garantuotai šoktų ant savo Madam karsto. Tačiau jis buvo karaliaus brolis, ir ši padėtis reikalavo, kad jis apverktų savo sutuoktinės mirtį. Ką Mesjė veikė už uždarų durų, buvo jo reikalas.

Tačiau viešumoje jis žinojo kiekvieną akimirksnį, ko iš jo tikimasi. Jo kilmingos prigimties pareigos galėjo būti tokios neparankios. Mesjė vykdė jas nedvejodamas. Iš tiesų vaidinti gedintį sutuoktinį jam sekėsi neblogai. Antuanas nutarė pabandyti. O ko gi jis čia dar atėjo? Madam mirtis iš tikrųjų buvo didelė tragedija. Ypač turint galvoje aplinkybes, kurios lydėjo karališkosios didenybės mirtį. Išoriškai Antuanas liko visai ramus. Niekas neišdavė jo susijaudinimo, siautėjusio viduje. Tuo tarpu Mesjė dėl tokios pastabos atrodė labai nustebęs. Riešutas, kuris turėjo būti suvalgytas, nuriedėjo atgal į dubenį. Mesje žvilgsnis apniuko.

– Jūs labai drąsus, pone markize. Bet panašu, pamiršote, kad būtent drąsa paskutinį kartą padarė jums meškos paslaugą.

Mesjė pakilo. Antuanas išsigando, kad jau bus tarnų išlydėtas iš pilies. Galų gale jis ramiai gūžtelėjo pečiais.

– Manote, – tęsė jis toliau susimąstęs, – aš nežinau, ką kalba Sen Žermene, Luvro koridoriuose, Versalyje.

Jis priartėjo prie Antuano. Net su dideliu peruku Mesjė siekė jam vos iki smakro.

– Jie šnabždasi prisidengę ranka, kai einu pro šalį ir nusilenkia. Tačiau aš turiu gerą klausą ir viską girdžiu. Jie mano, kad leidau nužudyti Madam. Jie įsitikinę, jog aš norėjau atkeršyti už tai, kad ji atėmė iš manęs ševalję. Taigi, Antuanai, jie teisūs.

Mesjė vėl nutilo, ir pikta šypsenėlė sušmėžavo jo lūpose.

– Aš norėjau atkeršyti. Norėjau paversti jos gyvenimą pragaru. Tačiau, sakyk, kaip galima numirėliui paversti gyvenimą pragaru?

Pono de Piurnono pašonėje skubėjo Antuanas parku, kai jo žvilgsnis užkliuvo už mirusios Orleano kunigaikštienės freilinų, atvykusių pažaisti su kamuoliu. Antuano pažintis su trapia grafiene de Grinjan, Provanso generolo leitenanto sutuoktine, ir ponios Sevinjė gerokai žavingesne dukra, suteikė dingstį susitikti su jaunom damom. Tarp jų buvo tolima grafienės pusseserė Maribelė de Nuarmutjė. Tikėdamasis ką nors sužinoti iš jos, kas padėtų jam ieškant žudiko, Antuanas paprašė po savo pokalbio su Mesjė asmeniškai perduoti panelei

Nuarmutjė linkėjimus nuo jos pusseserės. Vis dėlto ji praleisdavo dieną ir naktį su Madam kaip freilina, ir buvo tikėtina, kad jos ausis šiuo metu pasiekė tai, ko svarbos ji negalėjo tinkamai įvertinti, tad Antuanas nenorėjo praleisti tokios progos. Mesjė neįtardamas patenkino Antuano prašymą ir perdavė jį po privataus priėmimo pono de Piurnono globai. Antuanas mielai pamažu žingsniavo dairydamasis damų, nes mėgo Sen Klodo sodus, o tai buvo pirmas kartas sugrįžus iš tremties, kai galėjo mėgautis jų grožiu. Labiausiai jam patiko ilgos alėjos, kurių gale atsivėręs vaizdas žadino nesibaigiamumo regimybe. Tačiau, atrodo, ponas de Piurnonas skubėjo atsikratyti Antuano. Uždaras, neišvaizdus Madam rūmų valdytojas niekada nebuvo iš tų, kurie keltų jam siaubą. Jie retai susitikdavo ir nėra tarę vienas kitam nė žodžio. Retomis progomis Sen Klode ar karališkuosiuose rūmuose, kai jie turėdavo abu dalyvauti, sučiauptos, išbalusios Piurnono lūpos buvo vienintelis atsakas į Antuano bandymus maloniai pabendrauti. Taip buvo ir šįkart – ponas de Piurnonas net nesistengė slėpti savo antipatijos. Jis plumpsėjo šalia tylėdamas. Antuanas turėjo arba kęsti nemalonią tylą, arba priversti tylintį vyrą prabilti.

– Kokia nuostabi diena, pone de Piurnonai.

– Karšta, – sumurmėjo Piurnonas, – kaip ir kiekvieną dieną šią vasarą.

Antuanas nutarė nesileisiąs įbauginamas šiurkštaus šio storo stuobrio būdo.

– Tiesa. Tikiuosi, jaunosios damos pasirinko ūksmingą vietelę. Jei taip, tai man žaidimas su kamuoliu tokiu oru – prabangus malonumas. Ar sutinkate?

– Ne.

Na, tik pamanykite. Antuanas nepastebimai nužvelgė atstumiančius pono de Piurnono bruožus.

– O kodėl gi ne, mano geriausiasai? Jaunų merginų sveikatai labai naudinga laisvalaikį praleisti bent šiek tiek judant. Tai mano asmeninė nuomonė.

Ponas de Piurnonas spoksojo priešais save. Kraujas užliejo jo išblyškusius skruostus, kai pagreitino žingsnį.

– Galbūt šios jaunos damos turėtų klūpoti prie mirusios ponios, užuot žaidusios parke su kamuoliu. Tai mano asmeninė nuomonė, pone markize.

Akivaizdu, kad senas ožys nepavydėjo merginoms. Blogam veidmainiui tikriausiai buvo tas pats, ką panelės prisimena klūpodamos prieš jo atsegtą kilpinę. Antuanas nusprendė paslapčia padaryti panelės de Nuarmutjė paiešką malonesnę, erzinant niurzgantį niekšą.

– O jūs, mano drauge? Ar minite savo mirusią šeimininkę klūpodamas?

Staiga ponas de Piurnonas sustojo ir atsigręžė į jį.

– Kiekvieną minutę, kurią turiu, pone markize. Kiekvieną minutę.

Antuanui bet koks prieštaravimas strigo gerklėje. Nustebęs jis pažvelgė į priešais stovintį vyrą. Nebuvo jokių abejonių, kad ponas de Piurnonas sakė tiesą. Išvydęs nelaimės ir bejėgiškumo kupinas žydras rūmų valdytojo akis, Antuanas iš tikrųjų nežinojo, ką pasakyti. Draugą jis tikriausiai būtų apkabinęs.

– Atleiskite, pone de Piurnonai, jei įžeidžiau jūsų jausmus savo geraširdiškais plepalais. Aš to tikrai nenorėjau.

Atrodo, jo balso nuoširdumas suglumino rūmų valdytoją. Jis pažvelgė žemėn.

– Madam buvo geras žmogus.

Antuaną sujaudino kuklus pastebėjimas, tačiau jis turėjo pripažinti, jog būti šių jausmų liudytoju jam buvo nelabai malonu. Netikėtas pono de Piurnono pažeidžiamumas slėpė kažką tokio, apie ką Antuanas nenorėjo žinoti. Suglumęs Antuanas įbedė savo bato kulną į smėlį ir įtemptai mąstė, ar jam nešautų į galvą koks paguodos žodis.

– Aš būsiu laimingas, galėdamas jums pasitarnauti, ir man labai skaudu matyti, kaip greitai ji pamirštama.

Ponas de Piurnonas pajudėjo taip pat greitai, kaip ir buvo sustojęs. Antuanui pasirodė, tarsi šis didelis vyras būtų pasijutęs nesaugus, todėl pagalvojo apsaugosiąs jį nuo kitų nemalonumų. Likusį kelią jie žingsniavo tylėdami.

Galiausiai jiedu priėjo beržyną, kurio pavėsyje klegėjo jaunos moterys. Matydamas jas linksmai besijuokiančias, Antuanas turėjo pritarti pono de Piurnono pastebėjimui. Atrodo, Madam čia buvo jau užmiršta.

Panelė de Nuarmutjė pasirodė kaip visiškai netinkama eiti karališkosios freilinos pareigas. Ji juokėsi pernelyg garsiai, nuolat plepėjo ir vis kimšosi ką nors į burną. Ji net nebandė slėpti, kad mėgaujasi atgauta laisve, kurią suteikė jos šeimininkės mirtis.

Jauno elegantiško vyro pasirodymas sukėlė panelių bruzdesį. Vos tik ponas de Piurnonas pasišalino, jaunos moterys su lengvo šilko plazdenančiais kaspinais apspito Antuaną, mat jos nekantravo sužinoti Paryžiaus naujienas. Daugybė klausimų pasipylė jam: kokie spektakliai buvo vaidinami teatruose, kur galima šiais laikais įsigyti geriausių kojinių, ar jis lankėsi Karalienės Dvaro gatvėje ir ką ten susitiko. Jis mandagiai atsakinėjo į visus klausimus, tada išreiškė savo norą. Pasirodo, panelė de Nuarmutjė neketino dalytis Antuano dėmesiu su kitomis jaunomis damomis. Ji pasičiupo jį ir pareiškė savo draugėms turinti perduoti markizui žinutę savo pusseserei. Nusivylusios draugės pėdino paskui ją su Antuanu.

Kol jie vaikštinėjo po beržyną, Antuanas turėjo linksmai pripažinti: būti dailios penkiolikmetės susižavėjimo objektu – malonu. O tai, kad panelė de Nuarmutjė žavėjosi, buvo neįmanoma nepastebėti.

– Taigi, pone markize, – pradėjo panelė koketuodama, kai jie tik vos atitolo nuo kitų damų, – jūs sukorėte tokį ilgą kelią, nuo Paryžiaus iki Sen Klodo, kad perduotumėte man Frasuazos linkėjimus? – Paskui mirktelėdama pridūrė: – Aš netgi stebiuosi, kad Frasuaza nori man kažką pasakyti. Juk ji manęs nekenčia.

Pašnekovės atvirumas Antuanui patiko.

– Panele, man irgi susidarė įspūdis, kai aš paskutinį kartą kalbėjausi su grafiene apie jus. Ji laiko jus nerangiu Dievo padaru žemėje.

– Be to, jos nuomone, mano krūtinė per maža, – pridūrė panelė de Nuarmutjė ir, iš sijono klosčių išsitraukusi obuolį, atsikando jo.

– Jei jau taip, norėčiau mielai sužinoti, kokią žinią jūs ketinate perduoti savo pusseserei?

– Ak, pasakykit jai, tegu pabučiuoja ji man į pasturgalį. Arba geriau – į dvokiančio ožio.

Kandžią pašaipą palydėjo kikenimas. Ne, panelė de Nuarmutjė tikrai nebuvo tai, ką įsivaizduojame kaip Anglijos princesės freiliną. Antuanas linktelėjo galva.

– Su malonumu.

Nors labai linksmino ponių de Grinjan ir Nuarmutjė ginčai, tačiau jis nepamiršo savo tikslo. Kiek įmanoma švelniau jis bandė nukreipti pokalbį jį dominančių temų link.

– Esu įsitikinęs, jog nekantraujate sužinoti, kas bus jūsų mirusios ponios įpėdinė, – pastebėjo jis lengva maniera.

Panelė gūžtelėjo pečiais ir abejingai tarė:

– Nebūtinai. Dėl manęs galėtų likti taip, kaip yra.

– Panašu, kad pareigos jums teikia mažai džiaugsmo. Daugybė jaunų moterų duotų nukirsti dešinę ranką, kad tik galėtų pasikeisti su tavimi vietomis.

– Verčiau jos tą dešinę pasiliktų, pone markize. Patikėkit, neužtenka net dviejų rankų, kad padarytum, ko reikliai poniai reikia ilgomis dienomis.

Antuanas įtempė ausis. Ar tik jis neišgirdo įžūlios panelės žodžiuose nepasitenkinimo?

– Aha. Tai ne taip jau lengva buvo patarnauti kunigaikštienei?

– Ji mirusi. Todėl nenoriu nieko blogo sakyti. Bet jei jūs manęs klausiate, pone, galiu pripažinti, jog tai tiesa.

– Jos mirtis jums nelabai rūpi.

– Nelabai.

Jis nužvelgė merginą, kurios linksma nuotaika netikėtai dingo. Nors pažintis buvo trumpa, Antuanas jautė guviai panelei de Nuarmutjė simpatiją. Netgi jautė beveik pareigą įspėti ją dėl per didelio

atviravimo. Tačiau to nepadarė, nes baiminosi, jog jos kalbėjimas išseks.

– Aš neturėjau daug priežasčių mylėti Madam, – pareiškė panelė, kai Antuanas užkliudė ją klausiamu žvilgsniu. – Ji norėjo, kad ištekėčiau už atgrasaus senio. Be to, nuolatos mane vaikė ir aprėkdavo, jei kažkas būdavo ne taip.

– Su kitomis bendražygėmis elgėsi taip pat?

Panelė de Nuarmutjė pasilenkė nusiskinti žiedelio. Susimąsčiusi timptelėjo už švelnių, baltų lapelių ir papurtė galvą.

– Ji manęs ypač nekentė. Žinote, – tęsė po akimirkos, – mano pusseserė neklysta. Aš iš tiesų nerangi.

– Mes visi turim savo silpną vietą, panele. Dievas suteikia tai mums, nes savaip myli.

Paguodos žodžius Antuanas palydėjo žavinga šypsena. Nudžiugęs, jog nereikės šluostyti ašarų, klausinėjo toliau:

– Bet tikriausiai buvo kokia jauna dama, kuria Madam ypač pasitikėjo?

Tai buvo patvirtinta stipriu galvos linksėjimu.

– Adelė, Adelė de Fleri. Man ji nelabai patiko.

– Kodėl kalbate būtuoju laiku? Ar panelės de Fleri čia nebėra?

– Ji mirė vos prieš keturias savaitės iki Madam mirties. Madam labai įsiuto dėl Adelės mirties.

– Norite pasakyti, jog jos freilinos mirtis palietė Madam.

– Ne, – paprieštaravo panelė de Nuarmutjė ir stabtelėjo. – Aš nenorėjau to pasakyti. Ji buvo įsiutusi.

– Kaipgi?

– Nežinau. Ji man to nepaaiškino. Bet žinau, kad Madam virė iš pykčio, kai paliko mirštančiosios kambarį. Be to, – pridūrė pasipiktinusi, – Madam mušė mane Adelės mirties naktį. Tik už tai, kad šiek tiek išpyliau rašalo paduodama buteliuką.

– Atleiskite už mano smalsumą, panele. O nuo ko mirė jaunoji dama?

– To aš taip pat nežinau. Panelė de Nuarmutjė nusigręžė. Šiek tiek per greitai, kaip pasirodė Antuanui.

– Eime, pone markize. Palydėkite mane pas drauges. Ponas de Piurnonas tikrai supyks, jei mes per ilgai užsibūsime parke.

Antuanas galantiškai padavė jai savo ranką.

– Su malonumu. Nors man gaila, kad mūsų mielas bendravimas baigėsi.

– Jei jums patiko, tai aplankykite mane vėl. Šiokios tokios permainos visada laukiamos.

– Leiskite man dar kartą paklausti prieš paliekant jus draugių draugijoje.

Jie jau buvo netoli merginų, susėdusių ant iškylos pietų patiesalo.

– Jūs toks pat smalsus kaip ir aš, pone. Man tai patinka. Galite klausinėti, kiek tik norite.

– Kaip sutarė Madam ir ponas de Piurnonas?

Klausimas netikėtai privertė damą linksmai nusijuokti.

– Ponas de Piurnonas buvo įsimylėjęs Madam. Aš pati girdėjau, kai ponia de Montespan jai apie tai pasakojo. Mes visos puikiai pasilinksminome.

Juokėsi ir Antuanas. Tuo metu jam prieš akis iškilo rūmų valdytojo veidas.

XI SKYRIUS

Tyliai šiugždėdamos prasiskleidė sunkios užuolaidos su aksominėmis juostomis ir atvėrė vaizdą į muzikinio spektaklio veiksmo vietą. Ją susirinkusieji stebėjo įdėmiai. Orkestras scenos apačioje tylia muzika trumpino dvaro damoms ir ponams laukimo minutes. Karalius su žmona keliavo į Versalį, ketindami dalyvauti mirusios Madam atminimui skirtoje oratorijoje senajame Liudviko III medžioklės dvaro Marmuro kieme, tarp medinių pastolių, likusių laužo krūvų, akmenų ir purvo.

Specialiai šia proga buvo pastatyta scena, kuri užėmė beveik visą Marmuro kiemo plotą ir suteikė daug erdvės kulisams. Po didelių pastangų, nutolusi per kelis šimtus mylių nuo savo itališkojo pavyzdžio, vėl iškilo ankstyvoji krikščioniškoji Roma, kaip fonas šventosios Cecilijos gyvenimo ir kančių istorija. Nors spektaklis turėjo būti muzikinė komedija su dvasiniu turiniu, šlovinant sielos tvirtybę kaip dorybę ir kankinio gyvenimo vertę, Liudvikas XIV žinojo, ką buvo skolingas savo publikai.

Po Madam mirties Prancūzijos dvaras gyveno be jokių pramogų. Liūdni vakarai, kuriais karalienė teikdavosi palikti savo kambarius, kad palaikytų savo vyrui draugiją, visai neatstodavo pokylių, spektaklių, pietų ir koncertų, kuriais karalius įprastai linksmindavo bajorus ir kurie darė Prancūzijos dvarą puikiausiu visoje Europoje. Beveik nepakenčiamas nuobodulys apėmė karališkąsias pilis, kad net ant Liudviko XIV rašomojo stalo kaupėsi krūva prašymų leisti palikti dvarą keletui savaičių. Todėl jo didenybė įsakė pagal itališką pavyzdį surengti muzikinį Madam minėjimą, labiau primenantį spektaklio premjerą. Karalius

asmeniškai norėjo įsitikinti, kad jo naujo projekto darbai vyksta sklandžiai. Nes jo noru Versalyje, šioje nuošalioje uodų, akmenų ir smėlio nestokojančioje vietoje, kilo didžiausias pasaulio rūmų centras.

Markizas de Montanjakas taip pat buvo paragintas dalyvauti didžiuliame visuotiniame renginyje, todėl primygtinai reikalavo surasti Mariją šalia virtuvės esančiame mažame flygelyje ir jai apie tai pranešti.

Su visa savo išmone Antuanas papasakojo apie tokiomis progomis būdingą dvaro puošnumą, pabrėždamas, kad šiame neprilygstamame renginyje dalyvaus visi princai, karališkųjų rūmų nariai, taip pat ir pats karalius. „Nelaimingas šunsnukis nori mane paerzinti“, – toptelėjo Marijai, kuri piktai klausėsi jo pasakojimų. Nedideles pertraukėles, kurias protarpiais padarydavo, kad labiau pabrėžtų savo žodžius, užpildė Martos, stovinčios prie viryklės ir maišančios didelį garuojantį puodą, murmesys:

– Jei šeimininkas taip sako, vadinasi, taip ir yra.

Mieliausiai Marija būtų pašokusi ir prigėrusi jos daržovių sultinyje. Užuot tai padariusi, ji pyktį liejo rankoje laikomam šaukšteliui. Ji nesileis erzinama. Šio malonumo ji jam nesuteiks.

Nuodugniai papasakojęs apie visas grožybes, kurias būtų galima pamatyti Versalyje, Antuanas patenkintas vaisių dubenyje susižvejojo obuolį ir pasisuko išeiti. Tačiau stabtelėjo prie durų, vedančių į vidinį kiemą, ir lyg tarp kitko tarė Martai:

– Panašu, jog dvaro puošnumas atėmė žadą mūsų mažajam pažui. Kaip manai, Marta?

Marta toliau maišė puodą ir atsakė linksėdama galvą:

– Taip ir bus, jei šeimininkas sako.

– Galbūt mums pavyks, – vaipydamasis pridūrė markizas, – dvarą praturtinti dar viena pramoga. Pasirengk, vaiki, ir nusivalyk turbaną. Tu mane lydėsi.

Marijai iš išgąsčio iškrito šaukštas. To markizas nespėjo pamatyti, nes jau buvo dingęs. Tik Marta linksėjo ir murmėjo:

– Jei šeimininkas sako, taip ir bus.

Besileidžianti saulė kabojo virš Versalio parko ir jos raudoni spinduliai po truputį traukė prieblandos šešėlį. Gėlių kontūrai iš lėto susiliejo mėlynoje nakties ūkanoje. Akmenyse iškalti dievai, satyrai ir bachantės gęstant šviesai ir skverbiantis tamsai atrodė bundantys iš sąstingio paslaptingam gyvenimui. To Marija visai nepastebėjo.

Nerūpestingai vilkdama už savęs markizo rapyrą, žingsniavo Marija per sodus, apnikta rūškanų minčių. Tik pamanykit. Visas dvaro puošnumas... Valandų valandas brovėsi per žmonių minią, kad pamatytų karalių. Tačiau kai jis atėjo, ji išvydo tik jo nugarą. Veltui ji ragino markizą paieškoti vietos priekyje, netoli scenos. Netgi ketino brautis per juodų drabužių ir sijonų sieną, kai jo ranka sugriebė jai už peties. Pašaipiai šypsodamasis jis panarino galvą.

– Čia, Marija, – tarė jis nedraugiškai, – mūsų vieta. Turėtum džiaugtis galėdama dalyvauti šiame nuostabiame renginyje su šalies kilmingaisiais.

– Bet šeimininke, – tyliai papriekaištavo, – aš nieko nematau.

– Gaila. Tačiau žinok, kad nelabai kas suprastų, jei kaimietė, ir dar apsirengusi kaip Nubijos vergas, maišytųsi tarp princų.

– Aš tikrai nesimaišysiu princams, – drįso dar kartą pabandyti.

– Paklausyk, vaike, ir įsidėmėk, – staiga markizo balsas pasidarė piktas, – tavo karalius nemėgsta, kai užmirštama savo vieta pasaulyje. Aš tai patyriau savo kailiu.

Likęs laukimo laikas prabėgo tyloje.

Pagaliau pasirodė karalius, apie kurio pasirodymą pranešė per publiką nuvilnijęs šnabždesys ir šlamesys. Marija sulaikius kvėpavimą spoksojo į gatvelę, kuri susidarė, kad atvykusiems praskintų kelią. Ne per toliausiai lėtu žingsniu scenos link judėjo dvi violetinės figūros, apsuptos juodai apsirengusių palydovų. Susirinkę dvariškiai pagarbiai lenkėsi, norėdami pasveikinti valdovų porą. Nestiprus smūgis į šoną paragino Mariją taip pat nulenkti galvą. Paskutinę akimirką ji prisiminė savo turbaną ir prilaikė pabodusį galvos apdangalą. Kai ji vėl atsilenkė, karalius jau buvo praėjęs, ir kiekvienas bandymas ištiesti kaklą ar atsistoti ant pirštų galiukų buvo beprasmis.

– Pasisodinkite mane sau ant pečių, – paprašė ji tyliai.

Markizas griežtai atsakė:

– Ar turi proto, vaike! Ką tu sau manai, kaip atrodys, jei markizas de Montanjakas leis pažui užsiropšti ant pečių, kad jam parodytų Prancūzijos karalių, tarsi šis būtų pajuokos objektas.

– Bet aš nematau.

– Mariją apėmė neviltis. Tačiau ji tik susilaukė aplinkinių dėmesio. Smerkiantys žvilgsniai smigo į ją ir į markizą.

– Prašau tvardytis, – sušnypštė jis jai į ausį. – Jei tu nori būtinai pamatyti karalių, tada įsitaisyk sau veide mėlynę ir prisijunk prie ligonių, kuriuos jis susitinka prieš Sen Žermeno vartus. Galbūt jo didenybė netgi uždės ranką ant tavo tuščios makaulės. O dabar tylėk.

Taip lėtai iš jos akiračio ir dingo violetinis taškas, kuris turėjo būti karalius. Ji jautė perštėjimą akyse. Jos gerklė buvo kaip užrišta. Marija netrukus nuleido akis. Velniai rautų. Jai to tik ir tetrūko. Niekas neturėjo pamatyti jos verkiančios lyg mažo vaiko. Marija nutarė, kad nėra jokio tikslo čia ilgiau stovinėti. Vis tiek juk nebepamatys karaliaus.

Tai buvo tai, dėl ko ji paliko savo kaimą ir atvyko į Paryžių. Kraštelis spalvoto švarko, kuriuo, Dievas žino, kas buvo apsirengęs. Slegiantis dienos karštis jau buvo nuslūgęs ir pūtė šiltas vasaros vėjelis. Tolumoje girdėjosi dainininkų balsai. Panašu, kad spektaklis prasidėjo. Tačiau sklido dar vienas garsas, vis arčiau ir gražiau. Tylus gitaros skambesys artėjo jos link. Marija sustojo ir apsižvalgė. Žvyruotas kelias, kuriuo ji bėgo, iš kairės ir iš dešinės buvo apsuptas gyvatvorės. Už jos į abi puses driekėsi žalia pieva. Kairėje, apie šimtą žingsnių nuo jos, ant kalvos stūksojo maža, popieriniais žibintais apšviesta marmurinė šventykla. Iš ten ir plūdo muzika. Liūdna daina. Marijai per kūną nubėgo šiurpuliukai. Žodžiai negalėtų geriau apibūdinti jos kartaus nusivylimo kaip šita tyli melodija. Marijai dingtelėjo, kad šiame pasaulyje yra dar bent vienas žmogus, kuris toks pats nelaimingas kaip ir ji. Akimirksnį užsimerkė, ir jai atrodė, tarsi matytų gitara grojantį vargšą velnią. Marijos smalsumas

stiprėjo. Jai, matyt, vertėtų apsigręžti. Markizas tikrai pasius, kad ji paspruko be jo leidimo. Tačiau noras sužinoti, kas tas nelaimės draugas, buvo galingesnis. Marija neryžtingai pasitraukė nuo kelio ir nuėjo mažos marmurinės šventyklos link. Ji apsidžiaugė, kad švelni žolė sugėrė jos šlepečių skleidžiamą garsą. Pagaliau ji nenorėjo trukdyti nepažįstamajam. Vis dėlto jos žingsniai lėtėjo, ji sėlino, artėdama prie šventyklos. Laimė, ji gebėjo paslapčia stebėti kitus. Nors Marija turėjo pripažinti, kad kaip tik šis gebėjimas pastūmėjo ją į apgailėtiną būklę.

Staiga ji užkliuvo. Vos neužgriuvo ant markizo špagos. Prakeiktas daiktas! Marija nesuprato, kokia nauda iš jo. Niekas šia špaga negalėjo būti nudurtas, o pjaustyti ji buvo per buka. Ponai naudodavo ją vietoj lazdelės arba kaip puošmeną, tabaluojančią prie diržo. Jos dėdė turėtų tai pamatyti. Tas tokią špagą įsmeigtų kaip atramą vijoklinėms pupelėms. Pasvarsčiusi Marija žengė toliau. Priėjusi kalvos papėdę, sustojo ir pažvelgė aukštyn. Keletas laiptų, taip pat iš marmuro, vedė aukštyn. Grakščios kolonos, kurias puošė augančios vijoklinės rožės, laikė išgaubtus mažojo paviljono stogus ir suteikė jam kartu su popieriniais žibintais keistą, beveik pasakišką žavesį. Marija nuo galvos nusiėmė turbaną, padėjo jį kartu su špaga ant žolės ir tyliai nutipeno laiptais aukštyn.

Gitaristas sėdėjo atgręžęs nugarą; maža, kresna figūra, galbūt vaikas, o gal neūžauga, nebuvo galima suprasti. Marija lyg įbesta iš nuostabos stovėjo išsižiojusi. Tiesą sakant, ji tikėjosi išvysti aukštą, stuomeningą bajorą, tokį kaip markizas. Tik po kelių akimirkų suvokė, kad šis kuprotas vyrukas taip nuostabiai skambino instrumentu. Bet keisčiausia Marijai pasirodė, kad šis liguistas kūnas vilkėjo puošniais baltais drabužiais, nusagstytais auksinėmis juostomis ir blizgančiais akmenimis. Dirbtinių garbanų beveik baltas perukas, kokius nešioja kilmingi vyrai, bolavo virš kreivos nugaros ir pabrėžė nedarnų kūną. Juokingą išvaizdą papildė plačios skrybėlės atbrailos su išsirietusia plunksna, o ši siūbavo ant keisto padaro galvos. Juokinga šio nuostabaus muzikanto išvaizda privertė Mariją pamiršti saugų atstumą.

– Ei, kas toks būsi? Tavo galva didesnė už arbūzą mūsų namuose.

Luošas gitaristas lėtai atsisuko.

Riksmas Marijai užstrigo gerklėje. Ji nieko panašaus dar nebuvo mačiusi. Šlykščios sąaugos mažojo veide nepaliko vietos žmogiškiesiems bruožams. Buvo neįmanoma nusakyti ir jo amžiaus. Aišku viena, kad tikrai ne berniukas. Jaunuolis buvo visiškai ramus ir atrodė tarsi šypsena žaistų jo atgrasiame snukyje. Jis iš lėto pakilo nuo grindų, nuo galvos nusiėmė skrybėlę ir nusilenkė dvariška maniera. Marija virpėdama atsitraukė. Jis žengė keletą žingsnių jos link ir savo didelės rankos mostu pakvietė atsistoti šalia.

– Nesiartink, – Marija atkišo rankas tarsi gindamasi.

Neūžauga iškart sustojo ir pažvelgė į ją vilčių kupinomis akimis, jos žvilgėjo tarsi nupoliruotos sagos. Marija susirūpinusi apsižvalgė. Tačiau čia nebuvo nieko, išskyrus ją ir kraupią žmogystą. Siaubingos mintys siautė jos galvoje. Kas bus, jei šitas nykštukas išsitrauks peilį, ketindamas ją užpulti? Gal jis koks beprotis? Galbūt jo siela tokia pati kaip ir jo bjaurus kūnas? Marija mažais žingsneliais traukėsi atbula, iš akių nepaleisdama siaubingo muzikanto ir nedarydama jokių staigių judesių. Kas žino, kas jam toptelėtų, jeigu jį išgąsdintų. Kad nereikėtų apsisukti, ji kojomis apčiuopė laiptus. Tada leidosi atbula žemyn.

Tik kai neūžauga jai dingo iš akių, ji apsisuko. Skubiai kiek kojos nešė peršoko per likusius laiptus ir neatsigręždama nuskuodė.

Markizas jau laukė jos prie karietos durelių. Rankoje laikė mažą žibintą, nes jau buvo visiškai sutemę.

– Kur tu buvai?

„Velnias“, – pagalvojo Marija. Ji tikėjosi sugrįžti į savo vietą iki spektaklio pabaigos, kad išvengtų galimos bausmės. Bet sprukdama nubėgo į priešingą pusę ir tik sustojusi atsikvėpti skvero viduryje, suprato, kad pasiklydo.

– Kodėl tu neturi mano špagos?

„Na, dabar prasidės, po velnių. Juk nesunku pasiimti špagą ir turbaną.“ Marija buvo tikra, kad abu dar gulėjo kalvos papėdėje. Tačiau niekas nepriverstų jos sugrįžti ten dar kartą.

– Aš ją pamečiau, pone. Atleiskite.

– Tai buvo labai neatsakinga iš tavo pusės. Bet jau nėra laiko jų ieškoti. Lipk. Aš skubu.

Antrą kartą šį vakarą Marija buvo nustebinta. Ji tikėjosi, kad bus iškarštas kailis, netgi baisiau – mirties bausmės Grevos aikštėje. Norint palinksminti miestiečius, taip bent jau tvirtindavo Marta, prieš pakariant vagį, jo ranka būdavo prikalama prie rato. Virėja žinojo apie visas bausmes, kurios buvo atliekamos. Laisvadieniais su maišeliu migdolų ji mielai nueidavo į bausmių vykdymo vietą, kad pasigėrėtų kraupiomis visuotinėmis egzekucijomis.

Tačiau dabar atrodė, kad nė viena Marijos niūrių nuojautų nepasitvirtino. Atrodo, markizui mažiausiai rūpėjo jo pamesta špaga. Ji buvo iš gryno sidabro. Tik dabar Marija pastebėjo, kad jos šeimininkas keistai išsiblaškęs. Jis kramtė savo apatinę lūpą, apžiūrinėdamas didelį ant dešinės rankos žėrintį turkį. Įtūžio pilnas šūksnis atitraukė Marijos dėmesį nuo markizo.

– Tu, vargingas netikėli. Ar nesakiau tau būti vietoje, kai karalius išvyks.

Netoli jų, priešais vieną prašmatnią puskarietę su šešiais žirgais, buvo susispietusi žmonių grupelė. Tarp deglų nešėjų stovėjo dvi moterys. Viena degė iš pykčio.

– Gerai įsižiūrėk, Marija, – parodė jai šiek tiek pralinksmėjęs markizas, – gausi tai, ką pelnei už savo neatsakingumą. Jos net pats karalius bijo.

Marija smalsiai sužiuro. Apkūnią, šviesią gražuolę buvo nesunku atpažinti. Ponia de Montespan atrodė puikiai su sidabro spalvos suknele, kuri buvo nusagstyta perlais, ir ilgu šydu ant galvos, iš po kurio kyšojo jos sunkios garbanos. Tačiau keiksmai, kurie nepaliaujamai sprūdo damai iš lūpų, visai nederėjo prie jos puošnios išvaizdos. Jie pavertė kilmingą ponią de Montespan spiegiančia furija. Tai buvo karaliaus mylimoji.

– Tau reikėtų leisti nustipti nuotekose, vargeta! Tu nevertas nė sudilusio varinio skatiko, kurį aš už tave sumokėjau! Tfui! – Kupina paniekos išspjovė aukštu lanku.

„Net aš nesugebėčiau geriau“, – pagalvojo Marija. Įsikišo kita jauna dama, iki šiol tyliai stebėjusi pykčio proveržį. Priešingai nei karaliaus favoritės, jos balsas buvo švelnus ir kupinas gerumo.

– Gerai, Antenaisa. Ipolitas užmiršo laiką. Man kartais irgi taip nutinka. Daugiau tai nepasikartos.

Geranoriškas bandymas nuraminti tik dar labiau pakurstė kitų pyktį.

– Taip ir maniau, – sušnypštė ponia de Montespan. – Aišku, kad jūs ginsite šį išgamą! Tai dabar jis užima karaliaus vietą pas jus? Ar gerai aptarnauja?

Priblokšta ji atsitraukė. Jos veide atsispindėjo pasibjaurėjimas:

– Valdykitės, Antenaisa.

– Mano būdas, Luiza, toks pats karštas kaip ir mano širdis. Todėl karalius naktis leidžia dabar su manimi, o ne su jumis.

Taip koneveikiama moteris nusigręžė. Tik akimirką Marija pamatė kančios kupiną išraišką, žibintų šviesoje iškreipiančią jos švelnius veido bruožus. Netikėtai ponios de Montespan rankoje kažkas susvyravo. Marija negalėjo patikėti savo akimis. Tai buvo to mažojo pabaisos, kurį buvo sutikusi prieš tai parke, gitara. Niekieno nesulaikoma, įtūžusi moteris sviedė instrumentą į savo nelaimingą auką. Skausmo kupinas klyksmas, toks baisus ir veriantis širdį, kokio Marija nėra girdėjusi, perskrodė nakties tylą.

– Štai tau, šlykštus pabaisa.

Ponia de Montespan žengė į šalį, atskleisdama nusidėjėlį. Priešais ją ant žemės iš skausmo raitėsi neūžauga, kurį Marija buvo neseniai susitikus. Jo skrybėlė buvo nukritus nuo galvos, o veidas kruvinas. Tačiau ponios de Montespan įtūžis nebuvo atslūgęs. Ji kreipėsi į deglų nešėjus.

– Imkitės darbo. Jis turi išmokti, kad negalima versti laukti galingiausios Prancūzijos moters.

Net nedelsdami vyrai šoko vykdyti šeimininkės įsakymą.

– Sustokite. – Markizo balsas nuskambėjo draugiškai, bet tvirtai.

Jis vangiai žengė prie ponios de Montespan, žvelgiančios į jį su nuostaba.

– Akivaizdu, jog jūsų pažas buvo neatidus, ponia. Tačiau pasigailėkite vargšo, nedailaus berniuko. Dievas jį jau užtektinai nubaudė, suteikdamas tokią išvaizdą.

Paskui markizą sekančiai Marijai akimirką atrodė, tarsi ponia de Montespan tuoj užsipuls jos šeimininką. Ji pažvelgė įtūžusi. Tačiau netikėtai audra nurimo. Žavinga šypsena šmėstelėjo raudonai nudažytose karaliaus meilužės lūpose.

– A, ponas markizas. Girdėjau, kad grįžote. Deja, ligi šiol dar neišreiškėte man savo pagarbos. O pirmiausia, ką išgirstu iš jūsų, yra priekaištai. Turiu papeikti jus už nevalyvumą.

Grėsmingas pustonis nepraslydo net Marijai pro ausis. Tačiau tai markizui nepadarė nė menkiausio įspūdžio. Jis galantiškai nusilenkė poniai de Montespan.

– Jūs klystate. Kaip aš galėčiau drįsti tikėtis, kad jums mano apsilankymas ką reikštų? Savaime suprantama, nerasiu ramybės, kol neatsigriebsiu už prarastą laiką.

– Pone markize, – ponios de Montespan juokas skambėjo nuoširdžiai ir linksmai, – jūs flirtuojate su manimi? Gaila, kad su tokia išvaizda jūs esate neprieinamas moterims. Tačiau jūsų apsilankymas mane pamalonintų.

Tada ji kreipėsi į savo palydovę, kuri, rodos, stovėjo abejingai nuošalyje:

– Kaip manote, Luiza, gal galėtume pasiūlyti jūsų broliui prisijungti prie mūsų mažos grupelės. – Galop pašaipiai pridūrė: – Apie mane galima daug ką kalbėti, tačiau mano svečiais visada būna puikiai pasirūpinta.

Kol markizas toliau bendravo su damomis, Marija liūdnai žiūrėjo į liliputą. Tas vis dar klūpojo ant žemės ir šilkine skarele nuo skruosto šluostėsi kraują. Dabar ji suprato, kad ši keista būtybė, kuri atsiliepdavo šaukiama Ipolito vardu, nekėlė jokios grėsmės. Tačiau Marija ir toliau jautė baimę ir pasišlykštėjimą, kai tik šis pažvelgdavo. Nors pastebėjusi, kad neūžaugai sunkiai sekėsi pačiam atsistoti ir nė vienas iš deglų nešėjų neketino jam padėti, jai suspaudė širdį. Ji nedrąsiai žengė jo link ir ištiesė ranką. Nelaimingas pažas

pakėlė akis ir žvelgė tylėdamas. Marija negalėjo pasakyti, ar jis buvo nusiminęs, įtūžęs, o gal net linksmas, sulaukęs pagalbos. Baisūs jo veido randai slėpė bet kokį jausmą. Jis sugriebė ją savo gerai sudėta ranka, bet per didele mažam kūnui, ir atsistojo. Atsismaukusi švarko rankovė leido pamatyti jo tatuiruotą dilbį. Tatuiruotė vaizdavo tris rutulius ir apverstą raktą. Dar prieš Marijai paklausiant, kas tai per daiktas, Ipolitas vėl stovėjo ant kojų ir rūpestingai šluostėsi dulkes, braukė purvą nuo suglamžytų drabužių. „Tarsi švarus švarkas galėtų pakeisti jo bjaurią išvaizdą“, – pagalvojo Marija kupina užuojautos. Ji pasirausė savo plačių kelnių kišenėse ir ištraukė gabaliuką cukruoto imbiero.

– Imk. Skanu.

Ipolitas paėmė saldainį ir vėl kaip įprasta dvare nusilenkė. Atsitiesęs jis staigiu judesiu nuo savo kairiosios rankovės rankogalio nuplėšė spindinčią sagą ir padavė Marijai.

– Ipolitai. – Jiems nematant, ponios de Montespan palydovė stovėjo prie jų. – Gali dabar ateiti. Nebijok. Audra baigėsi.

Švelni šypsena nušvietė išblyškusius damos veido bruožus. Ji linktelėjo Marijai galva ir nuėjo atgal prie puskarietės, į kurią ponia de Montespan lipo padedama markizo. Ipolitas jau ketino sekti iš paskos, kai Marija jį sulaikė.

– Palauk dar. – Marija priėjo arčiau prie jo ir pasilenkė. – Mano vardas Marija, – pašnabždėjo jam į ausį. – Jei ji tave vėl muš, ateik pas mane. Aš gyvenu Montanjakų viešbutyje, Virdulio gatvėje, tai yra visai netoli Šv. Eustachijaus.

Nė nežvilgtelėjęs žmogutis apsisuko ir nušlubavo. Marija palydėjo jį akimis. Tik dabar ji suprato, kad Ipolitas nepratarė nė žodžio. Susirūpinus ji mąstė, ar jis iš viso ją suprato.

Nors Marija visai buvo pamiršus apie karalių, tačiau vis tiek liūdėjo.

XII SKYRIUS

Liejantis smuiko melodijai pusnuogė auka priešinosi botago smūgiams. Jos kankintoja, taip pat moteris, buvo tokia pat nuoga ir apkūni kaip ir ji. Po kojomis įvairiomis susiliejimo pozomis rangėsi daugybė vyrų ir moterų kūnų.

Antuanas primerkė akis, siurbčiodamas vyną. Tik kad ir kaip stengėsi atskirti piešinius, jam vis atrodė, tarsi už šilkinės sienos pagautas ekstazės judėjo vienas kūnas su daug galūnių. Pasirodė grupelė jaunų merginų, vedančių prakaito išpiltą būtybę. Greta atsistojo raumeningas vyras, su kuriuo buvo elgiamasi taip pat. Žvakių žybsėjimas, atspindintis aktorių šešėlius ant audinio, suteikė reginiui jaudinančio karštligiško sapno įspūdį. Išskyrus Mariją, kuri uždususi stebėjo visus įvykius už šilkinės sienos, spektaklis, atrodo, žiūrovams nepadarė įspūdžio. Antuanui iš kairės fotelyje sėdėjo sudžiūvęs senis su į šoną nukrypusiu peruku ir knarkė. Seilės tekėjo jam iš burnos. Kiti svečiai tą rangymąsi stebėjo abejingai.

– Ar matėte, pone? Dabar ji pačiupo jam už pasturgalio. Ai, tai turėjo skaudėti. – Marija susijaudinusi suposi ant šilkinės sėdimosios pagalvės. – Kodėl jis taikstosi su tuo?

Antuanas pažvelgė žemyn į ją.

– Eik ir paklausk, jei taip jau nori sužinoti.

Marija pažvelgė į jį purtydama galvą ir nuolaidžiai atsiduso. Tada nukreipė savo dėmesį toliau į meniškus aktorių išsirangymus. Antuanas linksmai svarstė, ką pasakytų aktoriai, jei žinotų, jog tik paprastas našlaitis iš Langedoko vertino jų meną. Jis čiupo savo lai-

krodį. Jie jau daugiau nei valandą buvo grafienės de Šalmar rūmuose, tačiau iki šiol čia nieko įdomaus nevyko. Biliete, kurį jam įteikė vežikas po atminimo pagerbimo, buvo rašoma, jog jis turėtų atvykti čia nedelsiant, nes ten pamatysiantis tai, kas jam būtų įdomu. Kas perdavė šią žinią, Antuanas negalėjo prisiminti. Tikriausiai kažkoks vaikėzas, kuriam buvo sumokėta keletas sū, kad perduotų. Bet buvo aišku, jog bent vienas žmogus žinojo, kad jis sugrįžo į dvarą ne tam, kad karališkosioms arklidėms parūpintų naujų žirgų.

– Vaisių, pone?

– Liokajus ryškiai nugrimuotu veidu prie jo priėjo tyliai.

Antuanas iš karto atpažino, kad jis nebuvo paprastas tarnas. Susidomėjęs jis nužvelgė jauno vyro figūrą nuo galvos iki kojų. Marijos buvimas šalia jo visai netrikdė. Skaistalai ant jaunuolio skruostų nelabai derėjo su tvirtomis rankomis, laikančiomis dubenį su vaisiais. Nepaleisdamas iš akių, Antuanas gurkštelėjo iš savo taurės.

– Kam priklausai?

Nuobodžiaudamas jaunas vyras pažvelgė Antuanui pro petį.

– Atsižvelgiau į padėtį, pone.

Regis, apsimestinis abejingumas buvo sandėrio dalis ir turėjo pasitarnauti kliento smalsumui sužadinti. Antuanas buvo linkęs sutikti. Tačiau paskutinę akimirką susigriebė. Jis ne to buvo čia atėjęs.

– Susirink ir bandyk savo laimę pas kitus.

Gūžčiodamas pečiais liokajus apsisuko ir nuėjo.

– Ką? – Marijos žvali šypsena jį erzino.

Kad jos nebematytų, Antuanas žiūrėjo į priekį, į šešėlių spektaklį. Moteris vis dar mušė Heraklį, o šiam tai mažai terūpėjo. Neapdovanotam savo pirmtakės sugebėjimais jam nepavyko sukti savo klubus botago smūgių ritmu. Antuanas nusižiovavo.

– Eime, noriu šiek tiek pasižvalgyti.

Marija pakilo nuo pagalvės tyliai niurzgėdama ir sekė paskui jį.

Santūriai apšviestas salonas, į kurį jie įžengė, buvo auksinės ir violetinės spalvų. Lengvai apsirengusios fleitininkės grojo paprastas

melodijas, kurios sumišusios su svečių šnekučiavimusi buvo vos girdimos kambaryje. Livrėja apsirengę liokajai judėjo tyliai nuo stalo prie stalo ir padavinėjo atvėsintą vyną, vaisius ir šokoladinius saldainius. Šio vakaro draugija niekuo nesiskyrė nuo tos, kuri būdavo garsių šeimų namuose, atsisakius šiek tiek neįprasto orkestro. Jau daug kartų Antuanas yra dalyvavęs tokiuose susitikimuose. Buvo grojama, plepama ir muzikuojama. Tačiau išorė buvo apgaulinga.

Grafienės de Šalmar rūmuose buvo vienas iš daugumos viešnamių šv. Liudviko saloje. Nors šitas namas buvo nenuginčijamai vienas geriausių savo srityje, tačiau liko sąvadautojų vieta, kurioje moteriškos ir vyriškos lyties paleistuviai siūlė savo paslaugas. Kas buvo grafienė, niekas negalėjo pasakyti. Niekam nepavyko jos išvysti, todėl sklido abejonės, ar ji iš tikrųjų yra. Nors rūmai nebuvo priskiriami prie mėgstamiausių Paryžiaus vietų, kuriose dvariškiai pramogaudavo, vis dėlto pasižymėjo šiokia tokia trauka.

Antuanas ištuštino savo taurę ir atidavė pro šalį skubančiam tarnui. Jis įdėmiai nužiūrinėjo svečius. Kai kurie buvo jam pažįstami. Galbūt jis buvo sutikęs juos Karalienės Dvaro gatvėje, operoje ar kokiame kitame viešnamyje. Tačiau nė vieno veido negalėjo susieti su Mesjė ar Madam. Staiga Antuanas krūptelėjo. Vienoje lango nišoje, pridengtoje užuolaida, pastebėjo seną pažįstamą. Markizas d'Efija buvo įsitraukęs į pokalbį ir visai jo nepastebėjo. Antuanas sučiupo Marijai už peties.

– Eime.

Jie greitai pasislėpė už plačios gipsinės kolonos. Antuanui buvo nemalonu sutikti Mesjė favoritą būtent čia. Pirma mintis, šovusi į galvą – kuo greičiau dingti iš čia. Bet tada jis prisiminė bilietą.

„Na, tik pažiūrėk į tą, – pagalvojo jis . – Galbūt jį pakvietė, kad susitiktų su markizu d'Efija."

– Gal pasakysite man, ko mes čia ieškome? – Marija susigraudinusi tyliai sušnabždėjo. Atrodo, slapstymasis teikė jai malonumo.

– Aš ir pats norėčiau žinoti. – Antuanas atsargiai išlindo iš už kolonos. – Ar matai ten stovinčius du vyrus? – Jis parodė į markizą ir jo palydovą. – Kaip manai, ką jie daro?

– Tai ir aklam aišku, pone. Pykstasi. Bent jau dičkis yra tikrai gana įsiutęs.

Marija buvo teisi. Nors Antuanas tik galėjo spėlioti apie pokalbio turinį, tačiau net per atstumą aišku, jog markizui sunkiai sekėsi tvardytis. Priešingai jam, nepažįstamasis šioje draugijoje atrodė visai abejingas. Jis, kaip pastebėjo Antuanas, iš pirmo žvilgsnio nebuvo nei dvaro kavalierius, nei priklausė paleistuviams, čia pardavinėjantiems savo kūnus. Apsitrynęs mėlynas švarkas pabrėžė viena, veido bjaurumas – kita. Antuanas svarstė, kas galėjo priversti markizą ieškoti prasto vyro draugijos ir dar tokioje vietoje kaip ši? Staiga d'Efija sugriebė keistą nepažįstamąjį už apykaklės. Tačiau pakako kelių žodžių, sklindančių iš užpultojo lūpų, ir šis paleido jį. D'Efija nužvelgė salę dar kartą. Atrodė susierzinęs, beveik išsigandęs. Antuanas pasislėpė. Kaip toks paprastas bernas sugebėjo išvesti iš kantrybės markizą, kuris buvo Mesjė malonėje, ir kuriuo net karalius rūpinosi?

Kietai prikimšta odinė piniginė pakeitė savininką. Tada markizas nusisuko ir nužingsniavo durų link. Velniai rautų! Antuanui neliko laiko pamąstyti.

– Klausyk, – pasilenkė jis prie Marijos, – tu liksi čia ir stebėsi, ką tas juokingas papūga su mėlynu švarku darys. Ar gali padaryti tai dėl manęs?

Marija linktelėjo. Tačiau ar jis pastebėjo, kad jai nepatiko mintis likti vienai.

– Aš netrukus grįšiu, – pridūrė Antuanas ramiu balsu, paskui paliko ją už kolonos ir nusekė paslapčiomis d'Efiją iki vestibiulio.

Čia buvo didelė spūstis. Įvairaus amžiaus vyrai ir moterys rodė savo klientūrai, ką turėjo pasiūlyti, ir derėjosi dėl kainos. Buvo panašiai kaip gyvulių turguje Vandomo aikštėje. Galų gale pirkėjai juk norėjo tiksliai žinoti, už ką jie moka.

Iš vestibiulio platūs laiptai vedė į aukštesnius aukštus. Šiais nuskubėjo markizas aukštyn. Antuanas lipo jam ant kulnų, tačiau stengėsi nekristi d'Efijai į akis. Tiršta spūstis ant laiptų palengvino jam šią užduotį. Ne kartą Antuanui teko pasitraukti į šalį ir praleisti

kitus. Sekamajam sunkiai sekėsi rodyti kantrybę. Jis energingai skynėsi kelią per minią, negailėdamas keiksmų ir kumščių. Antuanui, nenorinčiam paleisti jo iš akių, neliko nieko kito, kaip sekti jo pavyzdžiu. Nuo galerijos pirmame aukšte vedė du koridoriai į privačius kambarius, kuriuose buvo sudarinėjami sandoriai. Tie, kurie galėjo sau tai leisti, atsiimdavo nusipirktas prekes. Kiti mylėjosi kampuose ir nišose. D'Efija pasuko kairiuoju koridoriumi ir susikaupęs nuskubėjo menkai apšviesta patalpa žemyn. Žmonių spūstis įėjimo salėje liko už jo. Be kelių įsimylėjėlių, besitrinančių palei sienas, daugiau nieko nebuvo matyti. Antuanas pajuto dilgčiojimą skrandyje. Jei d'Efija dabar apsisuktų, jis neišvengiamai turėtų pažvelgti jam į akis. Kaip elgtųsi markizas, susitikęs su juo? Tai buvo savotiškai žavinga. Be to, Antuanas būtų nieko prieš sužinoti, kas jį sieja su paslaptinguoju markizo palydovu. Ar jis šantažavo d'Efiją? O jei taip, tai kodėl? Bet labiausiai jį domino, kas jį čia pakvietė. Ar jo paslaptingasis užsakovas įtarė, kad markizas yra susijęs su Madam mirtimi? Tai kodėl tada jis, žinodamas tai, nesikreipė į policiją? Galbūt to buvo per maža, kad jį apklaustų? Ar jis buvo per įtakingas, kad būtų įpainiotas į šį skandalą?

Antuanas nusprendė atsisakyti priedangos. Tai buvo vienintelis būdas šioje painiavoje ką nors išsiaiškinti. O ką jis praras? Viešnamis buvo geriausias jo apsilankymo čia pateisinimas. Tuo tarpu markizas jau buvo dingęs už užuolaidos, iš tolo atrodančios kaip koridoriaus pabaiga, bet pasirodžiusios esant sunkios medžiagos gabalu. Antuanas atsargiai praskleidė užuolaidas ir taip pat įlindo. Kaip tik jau ketino atkreipti į save dėmesį, kai markizas netikėtai sustojo. Antuanas sustingo nustebęs. D'Efija priėjo prie durų. Tačiau prieš jam pabeldžiant, šios atsidarė. Žieduota ranka pačiupo iškeltą markizo ranką ir įtraukė į kambarį. Visiškai sutrikęs Antuanas priėjo arčiau. Atsargiai prisėlinęs klausėsi. Deja, nieko nesigirdėjo. Jis liko neryžtingai stovėti. Akimirką ketino pasibelsti ir apsimesti suklydęs. Tačiau šią mintį atmetė iš karto. Susitikimą viešnamio koridoriuje markizui dar galbūt būtų paaiškinęs kaip atsitiktinumą, tačiau visa kita būtų mažai tikėtina. Antuanas nusprendė grįžti pas

Mariją į saloną, tik netikėtai jam iš užnugario kažkas patapšnojo per petį. Jis atsigręžė.

Marija niekada nebūtų to pripažinus, tačiau ji bijojo. Čia viskas buvo nepažįstama ir nesuprantama. Ji atsargiai tūnojo už savo kolonos. Vaikinas, kurį turėjo stebėti, vis dar stovėjo ten. Godžiai įkišęs į burną keletą vynuogių, nurijo jas užsigerdamas vynu. Marija ilgesingai žiūrėjo į sultingas, apvalias uogas jo rankoje. Jos skrandis gurgė. Ji jau nebežinojo, kada paskutinį kartą buvo gavusi pavalgyti. Visa amžinybė bus praėjusi. Dabar ji gailėjosi, kad liliputui atidavė paskutinį savo saldainį. Galiausiai keistasis vaikinas pajudėjo ir ėmė slampinėti po salę. Palikusi savo slėptuvę, Marija sekė iš paskos, bandydama kuo mažiau kristi į akis. Iš tiesų nė vienas iš susirinkusiųjų jos nepastebėjo. Ji tikrai nebuvo vienintelė mergaitė šitame salone. Kai kurios iš jų lyg tikros damos vilkėjo blizgias sukneles, kitos, kaip ir ji, dėvėjo spalvingus kostiumus. Visos, išskyrus ją pačią, buvo lydimos vyresnio palydovo. Deja, to dabar nebuvo galima pakeisti. Ji turėjo bandyti kaip nors viena išsiversti. Kaip tik saloną paliko jos neįtarianti auka ir įžengė į kambarį, kuriame buvo rodomas šešėlių spektaklis. Jis stabtelėjo žvelgdamas į keistą stumdymąsi už šilkinės užuolaidos. Keletą minučių jis stovėjo, tada netikėtai apsisuko ir susikaupęs pasuko durų link. Marija jį nusekė iki prieangio. Du tarnai atvėrė sunkius paradinius vartus, ir tamsi naktis jį prarijo. Marija pasijuto bejėgė. Ar markizas būtų norėjęs, kad jį sektų? Ar tai buvo jos užduotis? To ji nežinojo. Mielai būtų sekusi vyrui iš paskos. Tačiau ji nusprendė palaukti savo šeimininko. Ji negalėjo rizikuoti, antrą kartą pradingti. Stebuklas, kad ji taip lengvai išsisuko nuo pirmos bausmės. Marija nusigręžė nuo vartų ir įdėmiai apsižvalgė. Palyginus su salėje vyraujančia malonia ramybe, čia žmonių minia kėlė triukšmingą bruzdesį. Dauguma stovėjo grupelėmis ir karštai ginčijosi. Kelios merginos spietėsi apie pagyvenusią moteriškę, ši kalbėjo įnirtingai gestikuliuodama, smailiu smakru rodė į jauną vyrą, liokajų nešamą neštuvais. Jis šaltai ir abejingai nužvelgė susibūrusius žmones. Tik antrą kartą metusi žvilgsnį, Marija pastebėjo,

kad jo kūnas baigėsi žemiau liemens. Jai knietėjo sužinoti, apie ką ten buvo kalbamasi. Nors markizas nesakė, tačiau Marija žinojo, kur esanti. Viešnamyje. Senė, matyt, merginoms dabar aiškino, kaip jos galėtų pasitarnauti vyrui, neturinčiam kojų. Netikėtai ji pastebėjo savo amžiaus berniuką. Šis sėdėjo vidury minios didelių marmurinių laiptų papėdėje ir skubančiųjų buvo nuolat apstumdomas ar keiksnojamas, nors tai jam nerūpėjo. Palyginti su visais, jis buvo gana varganai apsirengęs. Vis dėlto rankoje jis laikė gabalą obuolių pyrago ir godžiai valgė. Marija priėjo arčiau ir kankinama alkio įbedė žvilgsnį į berniuką.

– Ko spoksai?

– Ar duosi man pyrago?

Berniukas vėl atsikando didelį kąsnį. Įnirtingai kramtydamas jis mąsliai žvelgė į Mariją. Mažas pyrago gabaliukas nukrito ant grindų. Marija būtų mielai jį pakėlusi, tačiau nespėjo, nes šis dingo po juodų aulinukų padu.

– Ne. Bet žinau, kur galėtum gauti. Eime.

Berniukas atsistojo ir nuskubėjo laiptais aukštyn, net nepažvelgęs į ją. Jis vinguriavo tarp priešais einančiuosius. Marija akimirką delsė ir svarstė, ar verta sekti paskui jį. Tačiau nugalėjo tuščias skrandis. Ji jau bus vietoje, kai markizas sugrįš. Tai tikrai neužtruks. Pasiekęs viršutinę galeriją, berniukas pasuko kairėn ir nuskubėjo tamsiu koridoriumi žemyn. Marija neišleido jo iš akių. Netikėtai jai iš dešinės atsivėrė durys. Storas vyras ir dar storesnė moteris išlindo garsiai rėkaudami. Marija užuodė alkoholio kvapą.

– Beje, kuo tu vardu ir ką čia veiki?

– Neklausinėk. Eik kartu, ir tiek, – berniuko balsas skambėjo mieguistai.

Marija nekreipė dėmesio į besileidžiant koridoriumi apėmusią negerą nuojautą, ši kamavo kartu su nuolat stiprėjančiu alkiu skrandyje.

– Kur tu vedi mane? – Ji stengėsi neparodyti savo nervingumo.

– Palauk. Mes jau beveik atėjome.

Jis atitraukė sunkią užuolaidą ir leido Marijai įeiti pirmai. Jie žengė kelis žingsnius, o tada sustojo. Nepasibeldęs atidarė duris ir įėjo. Juos užliejo ryški šviesa.

– Sveikas, mažasis Pjerai. Ir ką šįkart mums atvedei?

Pjeras šiurkštokai čiupo Marijai už rankos ir stumtelėjo į priekį:

– Pasakyk savo vardą.

Marija buvo per daug išsigandusi, kad pajėgtų atsakyti. Trys akių poros ją įdėmiai apžiūrinėjo. Vyrai sėdėjo patogiuose krėsluose aplink gausiai maistu ir gėrimais nukrautą stalą. Čia puikavosi padėklas su įvairiais pyragais. Staiga Marija pamiršo esanti alkana. Seniausias vyras, plikagalvis milžinas, prabilo pirmas:

– Man atrodo kad mūsų mažasis turkas yra nebylys. Iš kur gavai turbaną?

Jis pasirausė kišenėje ir sviedė berniukui, kuris atsiliepė šaukiamas Pjero vardu, monetą. Šis vikriai pagavo pinigą.

– Dabar eik.

– Ne! – Išsigandusi atsisuko į jį Marija. – Aš einu kartu.

Pjeras abejingai pažvelgė į ją. Tada netaręs nė žodžio, paliko kambarį. Marija norėjo sekti iš paskos, tačiau vienas iš jaunesnių vyrų pastojo jai kelią:

– Ne taip greitai, ir kurgi nori mūsų mažasis paukštelis skristi?

Jis nusišypsojo, švelniai braukdamas Marijai per skruostą. Vyro rudos akys žvelgė draugiškai.

– Atvesk jį pas mus, Judžinai, – tarė senis. – Galbūt jis irgi norės pyrago.

„Viskas aišku, – pagalvojo Marija. – Trumpi plaukai. Jie mano, kad aš berniukas."

– Pone, – Marija stengėsi balsui suteikti tvirtumo, – norėčiau eiti.

– Kodėl gi? Juk tik ką atėjai.

Vyras, kurį plikas senis pavadino Judžinu, švelniai sugriebė jai už pečių ir nuvedė prie stalo. Plikis pasilenkęs žvelgė į ją. Jis taip stipriai sugnybė Marijai skruostus, jog jos apatinis žandikaulis net atvėpo.

– Turi gražius dantis, mažiau. Man patinka. Jis stengėsi pasiekti dubenį, kuriame buvo maži pyragaičiai ir šokoladu aptepti vaisiai.

– Na, imk!

Marijos žvilgsnis slydo gardžiais skanėstais. Nors vidinis balsas bandė įspėti, kad neimtų, tačiau pagunda buvo didesnė. Ji susižvejojo šokoladu apteptą obuolinį riestainį ir skubiai čiupo pyragaitį, primenantį rožės žiedą.

– Kiek tau metų, drauguži? – Pirmą kartą prašneko jauniausias iš trijų, lig šiol sėdėjęs tyliai ir žiūrėjęs į Mariją savo paslaptingomis juodomis akimis. Jo balsas išdavė, jog jis užsienietis.

– Dešimt, pone.

Šokoladas ėmė tirpti Marijos rankose. Ji neryžtingai atsikando riestainį. Saldus skonis burnoje ramino ją.

– Ateik, Mateo, – paragino senis, – parodyk mažajam savo žiedus.

Mateo vikriai šmurkštelėjo iš savo liemenės ir atsisagstė marškinius. Marija sukluso. Tada išgąstingai žengė atgal ir atsitrenkė į Judžiną, vis dar stovintį jai už nugaros. Pro atsegtus marškinius matėsi gležnos Mateo krūtinės speneliai. Kabojo du auksiniai žiedai, papuošti lašelio formos perlais.

– Nori paliesti?

Mateo norėjo sučiupti jai už rankų, bet Marija bemat pasislėpė už nugaros. Vikriai šoktelėjusi į šoną, ji nuskubėjo durų link. Deja, nespėjo, nes ją aplenkė Judžinas ir užstojo kelią.

– Tu gavai šokolado ir pamatei gražius mūsų draugo Mateo žiedus. Ar nemanai, kad ir tu turėtum atsidėkoti?

Rudos akys jau atrodė ne tokios draugiškos. Vyrai klastingai žvelgė žemyn į Mariją. Tačiau vyro žvilgsnyje buvo dar kažkas, ko Marija negalėjo paaiškinti. Ji jautė nepakeliamą karštį, tekantį jos kūnu. Jos akys prisipildė ašarų.

– Prašau paleisti mane, ponai. Prašau.

Tuo tarpu kiti du jau buvo priėję. Jie apsupo Mariją, kad ši nepaspruktų.

– Jis bijo, – pašiepė Mateo, – mūsų mažas paukštukas išsigando.

Jos kūną lietė rankos. Marija muistėsi bandydama jų nusikratyti, bet veltui.

– Pirmyn, nurenkit jį, – plikio balsas skambėjo šaltai ir atšiauriai.

Kaip seną katę, kurią Marija vis erzindavo, stumdė vyrai ją į visas puses, plėšė šilkinį švarką nuo pečių ir stvarstė ją už plačiųjų kelnių.

– Ne, prašau, ne. – Ji vis maldavo.

Deja, vyrams mažai tai terūpėjo. Jie juokėsi, juokas darėsi vis garsesnis su kiekvienu jos maldavimu. Pagaliau pavyko vienam nuplėšti jai kelnes. Jis šiurkščiai stvėrė jai tarp šlaunų.

– Taip, bet!.. – išgirdo ji kupiną nuostabos šūksnį, – tai mergaitė. Pjeras, šitas kvailys, atvedė mums mergaitę. – Kaltinamai rodė jis pirštu į Mariją. – Tai mergaitė.

– Ką? Ko iškart nesakei, tu, maža ištvirkėle?

Senis priėjo arčiau sugniaužęs kumštį. Marija vos pajuto smūgį. Šiltas skystis tekėjo vidine šlaunies puse.

– Ji myža ant grindų kaip valkataujantis šuo.

Marija susmuko ir gindamasi laikė atkišusi rankas. Lyg per rūką skambėjo balsai. Ką jai sakė, ji jau nebesugebėjo suprasti. Tik girdėjo garsų ir aiškų juoką. Vis tą siaubingą juoką.

– Paleiskite mane, prašau paleisti.

Ar tai buvo jos balsas, kuris taip drebėjo? Staiga ją pakėlė. Kažkas praskyrė jai šlaunis. Ne senis. Jis priėjo arčiau draugiškai šypsodamasis. Jo rankose kažkas sublizgėjo – smailas ir blizgantis. Marija ėmė šaukti. Taip garsiai, kaip tik mokėjo šaukėsi pagalbos. Nuo lubų tįso sunkus sidabrinis šviestuvas, spinduliuojančios šviesos šaltinis.

Antuanas visai nenustebo, kai atsigręžęs išvydo neseniai savo paslaugas siūliusio liokajaus prastai nugrimuotą veidą. Kodėl gi ne, pagalvojo jis. Šiek tiek malonumo dar niekam nepakenkė. Be to,

vis tiek šiandien nepavyks pasikalbėti su d'Efija. O kadangi jis jau vidury nakties šlaistėsi tamsiais viešnamio koridoriais, bandydamas sužinoti kuo daugiau apie Orleano kunigaikštienės nužudymą, galėjo pasinaudoti šių namų teikiamais malonumais. Sandėris buvo kaipmat sudarytas. Tad štai jo rankose gulėjo vaikinas apnuoginta krūtine ir stengėsi meniškai atlikti savo sandėrio dalį.

Staiga Antuanas sukluso ir pasuko galvą durų link.

– Šš...

– Kas atsitiko, mano pone?

– Nieko negirdi, kažkas šaukiasi pagalbos.

Žaidimų partneris abejingai žvilgtelėjo.

– Tai kas? Čia jie nuolatos prašo pasigailėti ir inkščia. Tai tik žaidimų dalis. – Raudonai nudažytos lūpos artinosi Antuano link ir šnabždėjo saldžiu balseliu: – Nesukite galvos dėl kitų. Atsiloškite ir užsimerkite. Jums tikrai patiks.

Antuanas jau ketino pasinaudoti patarimu, kai vėl išgirdo pagalbos šauksmą. Jis stryktelėjo iš lovos.

– Tai joks prostitutės klientas. Ten vaikas šaukiasi pagalbos!

Nepaisydamas sugulovo prieštaravimų, jis puolė laukan. Girdėjo ir garsų juoką. Balsai sklido iš kambario, esančio netoli sunkiųjų užuolaidų. Kol jis skubėjo koridoriumi, spiegiantis riksmas perskrodė naktį. Sutrikęs sustojo ir staiga atpažino, kas ten taip bejėgiškai šaukėsi pagalbos. Antuanas puolė sklindančio išgąstingo balso link. Nors jis ir rado kambarį, iš kurio sklido kančių kupinas balsas, durys buvo užrakintos. Jis ryžtingai spyrė į jas. Medis įskilo. Teko spirti dar kartą, kad patektų vidun. Kitaip nei vos apšviestame koridoriuje, kambaryje vyravo akinančiai ryški šviesa. Nustebę veidai žvelgė į jį. Antuanas greitai suvokė, kas nutikę. Pusnuogė Marija gulėjo ant stalo, apsupta nuverstų stiklų, grafinų ir dubenų. Du vyrai spaudė ją prie stalo, o trečias buvo palinkęs virš jos. Jis rankoje laikė peilį. Išsigandęs Antuanas suvokė, kad peilis buvo kruvinas. Nieko nelaukdamas Antuanas puolė peilį laikantį vyrą. Iš netikėtumo stambus vyras susvirduliavo ir parkrito ant grindų. Vienas jo draugelių paleido Mariją ir nuskubėjo tam padėti, galop prišokęs

prie Antuano vožė į smakrą. Antuanas skausmingai trenkėsi į sieną. Nors dvi rankos tiesėsi jo link, Antuanas vikriai išvengė savo priešo ir ketinančiajam vėl pulti stvėrė už riešo, stipriai užlaužė ranką, paskui kupinas įtūžio trenkė ją į sieną. Antuanas pajuto, kaip lūžo kaulas. Tą akimirką sužeistasis klykdamas spruko.

Tuo tarpu raumenų kalnas su peiliu vėl buvo pakilęs ir puolė jį iš šono. Jis ranka prispaudė Antuano veidą prie sienos, kol kita laikė peilį paakyje. Antuanas pajuto aštrų skausmą. Vienas netinkamas judesys, ir geležtė sulįs jam į akį. Nemąstydamas apie savo veiksmus, spyrė jam keliu į tarpukojį. Vyras išraudo ir paleido peilį. Antras smūgis parklupdė. Jis susmuko kriokdamas iš skausmo. Antuanas peršoko jį ir puolė paskutinį priešą. Liesas jaunuolis apnuoginta krūtine iki šiol tik stebėjo grumtynes. Jis vis dar stovėjo prie stalo ir laikė Mariją. Bet ir jis pastojo Antuanui kelią, bandydamas įspirti. Antuanas išvengė smūgio, nes smogė užpuolikui į pilvą. Vaikinas aukštelninkas išsitiesė ant grindų. Antuanas čiupo už vieno kabuko ir nuplėšė nuo aukos krūtinės. Klyksmas buvo kurtinantis. Palikęs jį likimo valiai, Antuanas prišoko prie stalo. Marija nejudėjo. Išskyrus mažą, raudoną kraujo dėmę, tekančią lūpos kampu, bet kokia kita spalva buvo dingusi iš jos veido. Kraujas raudonavo ant jos kairės šlaunies, jis sruveno iš siauros pjautinės žaizdos. Antuanas rūpestingai apglėbė gležną Marijos kūnelį ir išnešė. Vienintelė mintis sukosi jam galvoje: esu kaltas!

XIII SKYRIUS

Gerai nusiteikęs Liudvikas paliko savo rašomąjį stalą ir žingsniavo į savo karališkosios meilužės kambarius. Maskviečių diplomatinės atstovybės vizitas vyko ypač sklandžiai; iš dalies tai lėmė Antenaisos žavesys ir linksmumas, kurie privertė spinduliuoti net šių plėšrių barbarų veidus. Jis tikrai neliks skolingas. Jo ausis buvo pasiekę, kad Antenaisa reikalavo deimantinio papuošalo, kuriam nukalti pritrūko reikalingų priemonių. Vienas Dievas žino kodėl. Dosnumo jis nešykštėjo jai. Jai nuolat trūkdavo pinigų, o šią stoką ji veltui bandė nuo jo nuslėpti padedama savo finansų ministro Kolbero. Tačiau šį kartą jo nuolatinės žavingos draugės finansiniai sunkumai įveikiami. Įžengęs į apartamentus, Liudvikas liko stovėti tarpdury kaip įbestas. Antenaisa buvo apsupta damų, ketinančių padėti jai nusirengti. Ji pakėlė savo apsmukusius pasijonius, priešais ant grindų tupinčiai Luizai ant kelių užkėlusi kairę koją.

– Prašau elktis atsargiai su smaragdinėmis sagtimis, miela drauge. Karalius man jas padovanojo. Jis tikrai labai nusimintų, jei joms kas nutiktų.

Įgudusiomis rankomis Luiza atsegė bato sagtis ir padavė jas luošiui, o šis įdėjo jas į raižyto medžio dėžutę. Paskui Antenaisa dešinę koją užkėlė ant Luizos kelių ir piktdžiugiškai pažvelgė į savo pirmtakę. Tyliai nuleidusi akis Luiza atrodė nuolankiai atliekanti užduotį ir labiau priminė kamerdinerę nei Prancūzijos kunigaikštienę. Iki šiol nė viena dama nepastebėjo įžengusio Liudviko.

– Bravo, Luiza! – sušuko Antenaisa, kai antra sagtis dingo medinėje dėžutėje. – Taip sudėtinga nusegti sagtis. Jūs vienintelė, kuriai galiu patikėti atlikti šį darbą.

Pašaipi šypsena pasirodė jos lūpose.

– Prisiekiu, jūs tiesiog nepakeičiama, kai man reikia padėti apsirengti ar nusirengti. Ir dar nėriniuotus papuošalus. Bet paskubėkite, nes karalius gali pasirodyti bet kurią akimirką. Noriu būti pasirengusi, kai jis ateis.

Akimirksnį nusiplūkusi Luiza užsimerkė.

Liudvikas pamatė užtektinai.

– Ponia, ką darote?

Kambaryje esančiųjų veidai sužiuro į jį. Luiza bemat atsistojo ir nulenkė galvą kaip ir kiti.

– Damos padeda man nusirengti, jūsų didenybe, – atsakė Antenaisa, kurios susierzinimą išdavė balsas. – Jūsų didenybė užtruko taip ilgai, kad radote mane dar nepasirengusią jus priimti.

Liudvikas priėjo arčiau.

– Mes kalbamės ne su jumis, ponia. Mes sakėme kunigaikštienei de Vožur. – Luiza pakėlė akis. – Pasiaiškinkite, ponia kunigaikštiene.

– Atleiskite, jei mano elgesys sukėlė jūsų nepasitenkinimą, jūsų didenybe. Aš to nenorėjau.

– Ar galėčiau sutrukdyti jus, ponia.

Atsistojęs su Luiza lango nišoje, Liudvikas žinojo, jog savo artimu bendravimu įžeisdavo Antenaisą, rodydamas savo buvusiai favoritei dėmesį.

Jis žinojo, jog ji atkeršys Luizai už tai.

– Kodėl tai darote? – paklausė jis susierzinęs. – Kodėl leidžiatės, kad ponia de Montespan elgtųsi su jumis kaip su kambarine? Kalbėkit!

– Jūsų didenybe, – Luizos balsas neslėpė nusivylimo, – ar ne jūs norėjote, kad markizė ir aš būtume lyg seserys?

Liudvikas grėsmingai atsistojo priešais ją.

– Jokiu būdu, tai nebuvo mano noras, ponia, kad leistumėtės elgtis su savimi kaip su tarnaite, taip tapdama pajuokos objektu

žmonių akyse, o aš negaliu to pakęsti. – Akimirką suliepsnojo vilties kibirkštėlė jo oficialios meilužės akyse. – Mano pastangomis tapote Prancūzijos kunigaikštiene, – pridūrė Liudvikas skubiai, – tai ir elkitės atitinkamai.

Bemat užgeso vilties kibirkštėlė.

– Mano nuodėmė akivaizdi, jūsų didenybe. Dievas nori, kad mano atgaila būtų tokia pati, – pašnibždėjo ji.

Liudvikas nusigręžė. Luizos pakantumas erzino jį. Ar ji turėtų ramiai atgailauti? Antenaisa buvo įsitikinusi, taip padėdama galinti būti Dievo įrankiu.

– O kas bus su manimi? – Antenaisa pikta vaikščiojo po kambarį pirmyn atgal, tampydama savo lengvos persikų spalvos dezabijės šleifą. – Kas jums darbo dėl Luizos padėties dvare? Verčiau susirūpintumėte manąja. Jūs jau jai paskyrėte kėdę. Deja, aš dar vis turiu stovėti.

Liudvikas nepaleido Antenaisos iš akių. Jis nekentė jos pykčio priepuolių. Kartu žavėjosi ja. Joks kitas žmogus nebūtų drįsęs kalbėtis su juo tokiu tonu. Tačiau, kitų nuomone, Antenaisai galiojo kitos taisyklės. Ji buvo besaikė: besaikė pykdama, besaikė godumu, besaikė savo grožiu. Ir būtent tai skleidė visą žavesį.

– Ponia! – Jis pakilo iš savo krėslo ir grėsmingai priėjo prie jos. – Jei asmeniui, kuriam buvo suteikta aukščiausia garbė, darote gėdą, elgdamasi su ja kaip savo tarnu, šitaip jūs įžeidžiate mus. Gerai pagalvokit.

– Ir ką gi jau tokio padarė ta kunigaikštienė de Vožur, kad nusipelnė tokio didelio jūsų palankumo? – Antenaisa nusispjovė jam po kojomis ant Luizos titulo. – Ji buvo niekas, prieš pasidalydama lovą su jumis. Prasčiausia tarp Orleano kunigaikštienės tarnaičių. Tačiau aš, aš esu Mortemarė. Tai man priklauso tas titulas, kurį ji turi.

Liudvikas nutaisė pašaipią šypseną.

– Tai gal pasakysite, ponia markize de Montespan, ką reikėtų mums daryti su jūsų sutuoktiniu, jei suteiktume jums kunigaikštienės titulą?

Ji žvelgė į jį. Jis tai matė jos išgąstingose akyse. Neseniai markizas de Montespan pasirodė operoje, pasipuošęs skrybėle su dviem ragais. Antenaisa žinojo, kaip sunkiai Liudvikas pakęsdavo tokias jos sutuoktinio pašaipas, kaip nekentė viešo niekinimo. Jie žeidė jo orumą, ir ji to negalėjo leisti. Markizas de Montespan negalėjo rinktis, nes kaip tik šis viešas protestas dėl žmonos ryšių saugojo jį nuo per greito susidorojimo. Kad ir kaip Liudvikas troško turėti Antenaisą, ne kartą, prieš kylant skandalui, buvo apsisprendęs nutraukti jų ryšius. Antenaisa puikiai tai žinojo. Jis niekada neslėpė nuo jos savo apmąstymų.

Akimirksniu jo dailiosios meilužės veide išsilygino pykčio raukšlės.

– Jūsų didenybe, – maldaujamu žvilgsniu pažvelgė ji. – Aš prašau ne sau jūsų malonės. Prašau mūsų sūnui. Kas atsitiks su juo, jei jūs jam neskirsite savo ypatingo dėmesio? Jis jau dabar vadinamas pavainikiu.

Liudvikas suraukė kaktą. Tai taip pat kėlė rūpesčių ir į juos jis turėjo atkreipti dėmesį. Jis visiems savo vaikams rodė palankumą ir norėjo, kad kiekvienam iš jų, taip pat ir tiems, kurie nebuvo pradėti santuokos guolyje, būtų suteikta garbė būti Liudviko XIV vaiku. Staiga jis pasijuto pavargęs. Nuėjęs prie vieno lango pažvelgė laukan. Nors saulė buvo jau seniai nusileidusi, vis dar slėgė tvankuma. Liudvikas atrėmė kaktą į vėsų stiklą.

– Bet, ponia. Aš pagalvosiu apie tai, nesijaudinkite. Išeinu.

Antenaisa, priėjusi iš užnugario tarė:

– Pasilikite. Bent akimirką. – Jos balsas prilygo aksomo švelnumui. – Aš visą dieną laukiau šios akimirkos, o jūs ir vėl norite mane palikti?

Jis jautė jos šiltą kūną, prigludusį jam prie nugaros, užuodė dvelkiantį apelsinų kvapą. Jis mielai būtų apsisukęs ir pabučiavęs ją. Tačiau nenorėjo taip lengvai pasiduoti.

– Jūsų didenybė laukė manęs. Jau per ilgai nebuvu prigludęs prie jūsų. – Antenaisos ranka, švelniai slystanti jo nugara, trumpam stabtelėjo. Tada ja braukė liemens link. – Bent jau atsigaivinkite

taure vyno, prieš eidamas pas karalienę. Ji man padėkos, kad rūpinuosi jūsų gerove.

Liudvikas jautė skvarbų našlaičių mėlynumo akių žvilgsnį ant savo pečių. Jis gūžtelėjo pečiais. Nors nebenorėjo dar vienos nemalonios scenos, tačiau akimirką, kai turės atlikti savo sutuoktinio pareigą, jis mielai siekė atitolinti.

– Galbūt jūs teisi. Vynas nepakenktų.

Antenaisa pasitraukė, o kartu su ja ir gundomas kvapas. Liudvikas įkvėpė. Jis vis dar žiūrėjo į parką, jau skendintį visiškoje tamsoje, nes mėnulį užstojo debesys.

Kambario gilumoje Antenaisa karaliui maišė gėrimą. Pusę taurės pripylė vyno ir šliūkštelėjo gaivaus vandens iš krištolinio grafino. Niekada Liudvikas XIV negėrė gryno vyno. Akimirką ji stabtelėjo ir apsižvalgė jo ieškodama. Karalius vis dar stovėjo ten pat, atgręžęs jai nugarą. Žaibiškai ji atidarė komodos stalčių, ištraukė mažą buteliuką su gintaro spalvos eliksyru ir įpylė į vyno taurę. Tada vėl pažvelgė į karalių. Jis nieko nepastebėjo. Antenaisa paslėpė buteliuką ir paėmė gėrimą. Karalienė šiąnakt veltui lauks karaliaus.

XIV SKYRIUS

Kankinama alkio sekė Marija paskui mažą, kresną vyrą sraigtiniais laiptais žemyn. Nors laiptų pabaigos nebuvo matyti, tačiau jau girdėjosi kraupūs garsiai iš apačios, kurie anaiptol negalėjo sušvelninti ją apėmusio nemalonaus jausmo. Šaižus klyksmas perskrodė tamsą. Marija nustėro.

– Kas čia buvo?

Vyras sustojo ir pažvelgė į ją. Viena žvakė prie sienos apšvietė jo išblyškusį veidą, suteikdama jam šiek tiek demoniškumo.

– O kas gi dar čia galėjo būti? Jie skerdžia kiaulę.

Marija pastebėjo, kad jos vedlio balsas, priešingai jo apšviestiems storo veido bruožams, turėjo kažką ne tokio kraupaus. Nekreipdamas dėmesio į ją, vyras toliau leidosi laiptais.

Tai buvo pirmas kartas, kai Marija pakilo iš ligos patalo. Ji turėjo pasitelkti visus savo sugebėjimus įtikinti, kad markizas leistų jai lydėti jį į Sen Klodą. Nors jis, apgaubęs ją pirmomis sveikimo dienomis nedrąsiu draugiškumu, grįžo prie savo įprasto erzinančio tono, tačiau Marija jautė, jog kažkas pasikeitė jo elgesyje su ja po įvykių Šalmar rūmuose. Marija labai stengėsi ištrinti iš atminties tos nakties prisiminimus. Kažkaip pavyko jos šeimininkui išgelbėti ją nuo trijų vyrų. Kaip – ji to nežinojo. Vėliau išgirdo iš Martos, kad markizas, kai jie grįžo, visą naktį nesitraukė nuo jos. Jis netgi iškvietė gydytoją, kad sutvarstytų žaizdą. Taip neteko gražios sumelės. Ne kartą Marija klausėsi, kaip markizas buvo visas išbalęs ir nenorėjo atsigerti jokio gėrimo, kol gydytojas užtikrino, kad grėsmės nebėra. Žinant, kaip jis nerimavo, apimdavo maloni

šiluma. Todėl ji mielai išklausydavo Martos barimo, mat ši supyko, jog Marija leido jai manyti esanti berniukas.

Tuo tarpu Marija ir jos niurzgantis palydovas pasiekė sraigtinių laiptų pabaigą. Ant sienų šmėkščiojo raudonai liepsnojantys aukšti gretimame rūsio kambaryje degančios ugnies šešėliai. Juos pasitiko mirtinas karštis. Vartai į pragarą, ko gero, nieko nesiskyrė nuo įėjimo į Sen Klodo pilies virtuvę. Tuo tarpu jie perėjo mėsos kepyklą. Virš įkaitusio anglių dubens buvo kepami du ėriukai, jų viliojantį kvapą Marija užuodė. Keli indų plovėjai suko iešmą, kol kitas vis laistė mėsą sultiniu. Toliau sekė siauras koridorius, nuo kurio lubų kabojo dešros. Marija būtų mielai šoktelėjus, kad nusiplėštų ir sau vieną. Tačiau neišdrįso. Kitame rūsyje buvo paukštienos patiekalų virtuvė. Čia Marijos palydovas stabtelėjo.

– Kur kunigaikščio balandžiai?

Kaulėtas milžinas, kaip ir visas virtuvės personalas, apsirengęs pilku chalatu ir kepuraite, priėjo prie jų ir nusilenkė.

– Jau ant iešmo, pone de Piurnonai. Jie bus patiekti laiku.

Taip pakalbintasis linktelėjo ir nuskubėjo. Marijai teko pasistengti, kad spėtų bėgti iš paskos. Pagaliau jie pateko į erdvią patalpą, kurioje ant kelių židinių virė puodai. Čia kvėpėjo daržovėmis ir šviežiais prieskoniais. Dėl tarškančių dubenų ir puodų triukšmo vyriausiasis virėjas buvo priverstas nurodymus savo pagalbininkams dalyti garsiai šūkaujant. Kai ponas de Piurnonas buvo pastebėtas, vyresnysis vyras pagarbiai priėjo. Marija spėjo, jog tai buvo patalpos, kurioje gaminama sriuba, prižiūrėtojas, nes jis priešingai nei visi kiti, kurie čia plušėjo, avėjo batais.

– Kuo galiu pasitarnauti jums, pone? – Piurnonas atsisuko ir šiurkščiai į priekį stumtelėjo Mariją. – Pasirūpink, kad markizo de Montanjako pažas gautų ko užkąsti. Dubenį sriubos ar gabaliuką vištienos. O kai pasisotins, palydėk jį iki fontano. Jo šeimininkas pageidauja, kad jis jį pamatytų.

Nelaukdamas pavaldinio atsakymo, ponas de Piurnonas apsigręžė ir nuėjo. Pasipiktinęs senis nusekė jį akimis ir nusispjovė. Tada metė piktą žvilgsnį į Mariją.

– Aš ir taip turiu ką veikti, be rūpinimosi sulysusiu vaikinu kaip tu.

Marija įkvėpė oro. Ji norėjo paprieštarauti, bet paskutinę minutę apsigalvojo. Ji pabijojo, kad būdama įžūli gaus tik skystos košės ir sudžiūvusios duonos plutą.

– Ko čia stovi? Eime.

Jis nusivedė Mariją prie ilgo stalo virtuvės gale ir atžariai paragino sėstis. Tada dingo. Iš abiejų stalo pusių stovėjo suolai, ant jų buvo įsitaisę pagalbininkai ir tarnaitės, mat jiems dabar buvo pertrauka, ir kabino iš savo molinių dubenų aviena kvepiantį troškinį. Marijai burnoje kaupėsi seilės. Ji turėjo tvardytis, kad neįbestų akių į šalia sėdinčios merginos dubenį. Po kelių minučių grįžo vyriausiasis virėjas ir ištiesė Marijai panašų dubenį. Dar davė gabaliuką duonos.

– Štai, turėtų užtekti. Vištienos nepavyko gauti. Kai pavalgysi, ateik pas mane. Aš tau parodysiu kelią.

Kai tik jis išėjo, Marija godžiai puolė prie savo vakarienės. Apsidžiaugė pamačiusi, kad troškinyje puikavosi keli riebios mėsos gabaliukai. Kai ji suvalgė sriubą ir dėjo į burną paskutinį duonos gabaliuką, ėmė atidžiau apžiūrinėti aplinką. Jauna tarnaitė, sėdinti šalia ant suolo, jau buvo pakilusi. Jos vietą užėmė didelis plačiapetis vyras, kurio suplyšę marškiniai išmarginti lipniomis, tamsiomis dėmėmis. Marija prisiminė skerdžiamą kiaulę ir suvirpėjo. Jos žvilgsnis nukrypo į priešais stovintį stalą. Akivaizdu, kad šis stalas buvo skirtas tik tarnams iš aukštesnio aukšto. Marija suprato tai iš sėdinčių vyrų livrėjų. Jai taip pat krito į akis, kad indai, iš kurių valgė liokajai ir pažai, buvo ne tokie grubūs nei tie, iš kurio valgė ji. Įsižeidusi ji sukryžiavo rankas ant krūtinės. Prie šito stalo ji turėjo sėdėti. Po velnių, juk ji markizo de Montanjako pažas! Ji nusprendė tai paaiškinti netašytam vyriausiajam virėjui. Pavalgius pagalvojo Marija galėsianti leisti sau pasakyti keletą atviresnių žodžių. Kol ji mintyse bandė vieną ar kitą keiksmažodį, sukluso. Ką tik atsisėdo kitas tarnas, kuris neįsitraukdamas į kitų plepalus, tyliai tašė savo pietus. Kažkur šis bjaurus veidas jai jau buvo matytas. Bet galbūt ji klydo. Iš kur ji galėtų pažinoti tą vyrą? Marijos apmąstymus netikėtai nutraukė žaibiškas prisiminimas.

Prieš akis iškilo vaizdas, kurį ji bandė bergždžiai pamiršti – Šalmar rūmų salonas. Ji įsmeigė žvilgsnį į tylintį tarną. Dabar ji suprato, kur buvo jį mačiusi. Jis buvo markizo d'Efija palydovas!

Mesjė šią naktį buvo itin geros nuotaikos. Pirmąkart po savo žmonos mirties pasikvietė keletą rinktinių svečių į Sen Klodą, kad atšvęstų su jais vidurnaktį. Šie vidurnakčio susitikimai, kurių metu buvo daug valgoma ir geriama, garsėjo savo prabanga, bet ne draugijos uždarumu. Prie Orleano kunigaikščio stalo būrėsi nuotykių ieškotojai, lošėjai ir abejotinų titulų, o dar labiau abejotinos reputacijos asmenys. Tačiau kvietimų į šias šventes dvariškiai labai troško, nes Mesjė žinojo, kaip deramai pasirūpinti svečiais. Tik šįkart jis sugalvojo kažką ypatingo. Vaidindamas piemenaitę, vilkinčią sidabriniu apdaru su juoda prijuoste, papuošta rausvais kaspinais, sėdėjo jis nulenkęs galvą tarp savo patikėtinių ir geranoriškai priiminėjo plojimus, skirtus už pavykusį maskaradą.

– Tikrai, – šaukė kunigaikštis de Kreki, – Mesjė žavingiausia ėriukų ir avių gynėja, kokią tik galima įsivaizduoti!

Jis kreipėsi į Antuaną:

– Ar nemanote, pone markize?

– Iš tiesų, – pastebėjo ponia de Gordon, – gražesnės piemenaitės nesu mačius net savo gimtinėje, Škotijoje.

Ponas susierzinęs pakėlė ranką.

– Patylėkit, ponia Gordon. Mes norime išgirsti, ką markizas de Montanjakas turi pasakyti.

Pažeminta dama, susigėdusi nuo kai kurių piktų susirinkusiųjų žvilgsnių, nulenkė galvą.

Antuanas pastatė savo taurę ir primerkęs akis pažvelgė į Mesjė. Karaliaus brolis žvelgė baikščiai laukdamas. Galiausiai jis lėtai pakilo nuo kėdės. Princo lūpos suvirpėjo, bet jis išdidžiai pakėlė smakrą ir atrodė pasirengęs drąsiai priimti net pačią aštriausią kritiką. Ranka, ant kurios žėrėjo keletas smaragdų, brūkštelėjo per savo prijuostės raukšlę. Antuanas neskubėjo. Kuo ilgiau jis delsė, tuo neramesnis darėsi Mesjė. Įsivyravo mirtina tyla.

– Jei norite sužinoti, ar jūs vykusiai apsirengęs, Mesjė, nueikite į pievą ir pasirodykite avims. Jei jos seks, bus aišku.

Per minią nuvilnijo pasipiktinimo banga. Tačiau Mesjė ėmė kvatotis.

– Bravo, Antuanai! Jūs žinote, kas man patinka.

Kiti paskubomis pritarė. Garsiausiai juokėsi markizas d'Efija. Panašu, kad markizui pavyko šį vakarą visą pasaulį užkrėsti savo gera nuotaika. Prieš pietus Antuanas pasinaudojo proga pakalbinti jį apie savo apsilankymą Šalmar rūmuose.

– Atrodo, pone markize, mes abu mėgstame tas pačias Paryžiaus vietas.

– Kaipgi? Su mandagiu susidomėjimu pažvelgė d'Efija į jį.

– Visai neseniai mačiau jus grafienės de Šalmar rūmuose. Jūs buvote, jei galėčiau taip pasakyti, gana neįprastoje draugijoje.

Ar jam tik pasirodė, ar iš tikrųjų paminėjus rūmus markizo akys akimirksnį siaubingai išsiplėtė?

– Turiu prisipažinti, – tarė d'Efija neįpareigojama šypsena, – jog šis namas jokiu būdu nepriskiriamas prie mano mėgstamiausių vietų. Neatidėliotini reikalai, žinoma, privertė mane ten apsilankyti.

Antuano veide sušvito šypsenėlė, jos priverstas markizas toliau plėtojo savo pasiaiškinimą:

– Mano kaip krikščionio pareiga ten ir nuvedė. Vyras, su kuriuo ten susitikau, yra vienas mano protežė.

– Nustebinote mane, – atsakė Antuanas apsimestinai stebėdamasis. – Aš negalėjau atsispirti minčiai, kad jūs šiam vaikinui jautėte tam tikrą neapykantą.

– Jūs visiškai teisus, pone markize. – Prisidengdamas ranka d'Efija slėpė žiovulį. – Deja, per dažnai atsitinka gyvenime, kai per savo geranorišką dosnumą tampi išnaudojamu. Aš tą vakarą vėl buvau priverstas tai liūdnai patirti. Bet sakykite, kokie reikalai atvedė jus į šv. Liudviko salą?

Antuanui nereikėjo atsakyti, nes šią akimirką prie jų priėjo grafienė de Breži, lydima amžinai drovaus ševaljė de Šatilo. Tačiau jo dėmesį patraukė tai, kad markizas d'Efija visą vakarą nuolat nepastebimai žvilgčiojo į jį.

Po to, kai Mesjė vėl atsisėdo ir tęsė linksmybes, bandydamas parodyti savo šaunumą – žaidė su žirniu ant šakutės, už durų kilo sąmyšis. Sutrikęs Mesjė pažvelgė į vyriausiąjį tarną.

– Kas ten vyksta? – šūktelėjo jis.

Tarnas pasilenkęs kažką skubiai pašnibždėjo savo šeimininkui į ausį. Mesjė žvilgsnį nukreipė į Antuaną. Šis sunerimo. Ar Mesjė norėjo atkeršyti už jo drąsų atsakymą? Galiausiai Mesjė linktelėjo ir tarė:

– Atveskit jį čia.

Didžiai Antuano nuostabai netrukus lydima dviejų tvirtų durininkų buvo atvesta Marija. Iš pasitenkinimo šypsodamasis Mesjė kreipėsi į jį:

– Panašu, kad pažas jūsų labai pasiilgo, todėl drįso susiginčyti su mano vyrais. Už tokį didvyriškumą turi būti atlyginta.

Visų akys nukrypo į Mariją, kuri keistai vartydama akis reikšmingai žvilgčiojo į Antuaną. Nors Antuanas virė iš pykčio, tačiau negalėjo nepastebėti, kad Marija puošnia rytietiška išvaizda labai išsiskyrė iš abiejų vyrų. Naujas turbanas jai tikrai puikiai tiko. Panašu, kad taip manė ir Mesjė.

– Prieik arčiau, mano mažyli. Kuo tu vardu?

Marija pakluso kvietimui ir padarė reveransą, prie kurio net Antuanas negalėjo prikibti. Ji droviai pažvelgė į grindis. Abu atrodė keistai – mažas, apkūnus vyras, išsipustęs kaip piemenaitė iš antraeilio operos spektaklio, ir daili mergaitė su rytietišku pažo kostiumu. Net bejėgiškas Marijos tylėjimas pelnė ponų plojimų.

– Žavu, jis nenori pasakyti savo vardo. Tai aš tave pavadinsiu Ziuleimanu, kaip didįjį turką, apie kurį neseniai skaičiau. Na, tark, Ziuleimanai, ką norėjai pasakyti savo šeimininkui?

Marija, kurios veidą išmušė raudonis, įbedė savo rudas akis į Antuaną, ieškodama pagalbos. Šis pakilo ir nuskubėjo prie jos.

– Atleiskite už mano tarno nemandagumą, Mesjė. Bet berniukas labai drovus. Jei jūs neprieštarausite, norėčiau su juo pasikalbėti dviese ir vėliau jums papasakosiu.

– Galite. Viso, mažasis Ziuleimanai. Jei tau markizas įkyrėtų, ateik pas mane. Mano namų ūkyje visada atsiras vietos pažui.

– Tikiuosi, tu turi rimtą priežastį, – sušnypštė Antuanas, vos tik jie paliko valgomąjį.

– Aš mačiau jį, pone markize, – išpyškino Marija, jiems besileidžiant laiptais.

– Ką tu matei?

– Markizo d'Efiją palydovą.

– Kur? – staiga įsitempė Antuanas.

– Pilyje. Apačioje, virtuvės rūsiuose, kur tarnai valgo.

Antuanas pažvelgė nepatikliai.

– Tu apsirikai.

– Ne.

– Tu įsitikinusi?

– Taip, visiškai. – Marijos balsas virpėjo iš susijaudinimo.

– Jis – vienas iš liokajų čia, Sen Klode.

Antuanas stabtelėjo susimąstęs.

– Kas atsitiko, pone markize, jūs turite eiti su manim. Jis tikrai ten ilgai nesėdės, ir kas žino, kur nueis.

Antuanas papurtė galvą.

– Aš negaliu. Kaip manai, ar greit pasklis kalbos, kad markizas de Montanjakas šniukštinėja kunigaikščio virtuvėje ir apklausinėja jo tarnus?

– Jūs nenorite sužinoti, kas sieja jį su markizu d'Efija? – Marijos balse skambėjo nusivylimas.

– Žinoma, noriu. Ir išsiaiškinsiu. – Antuanas ištraukė žvilgančią sidabrinę monetą ir padavė jai. – Duok jam ir pasakyk, kad jis tave palydėtų prie fontanų. Tik nesakyk, kad aš jūsų ten lauksiu.

– Bet šeimininke, – spoksojo Marija į jį priblokšta. – O jei jis nenorės eiti?

– Jis eis, jei tu pažadėsi jam duoti dar vieną monetą, kai tik nueisite.

Marija nenorom apsisuko.

Antuanas įžengė į parką ir slampinėjo alėjomis palei upę. Po nepaliaujamo Mesjė ir jo klikos tarškėjimo jis mėgavosi sodų tyla,

nors tamsoje ir nebuvo matyti puošnių Sen Klodo gėlynų, tačiau svaiginantis žiedų kvapas liudijo apie įspūdingą jų buvimą.

Antuanas, pasiekęs sutartą vietą, įsitaisė ant mažo suoliuko ir pažvelgė į dangų. Sunkūs debesys tvenkėsi virš jo, uždengdami mėnulį. Ore tvyrojo audra. Pagaliau. Po ilgos kaitros gaivus oras būtų neblogas malonumas. Kol kas buvo ramu, tačiau, atrodė, jog kiekvienas medis ir kiekvienas žolynas nuolankiai laukė galingos gamtos iškrovos. Antuanas ėmė nerimauti. Pagaliau išgirdo žvyru artėjančius žingsnius. Jis atsistojo. Po kurio laiko jį pasiekė susinervinusio vyro balsas:

– Geriau jau tu manęs neapgaudinėtum. Jei neduosi sidabrinės monetos, ausis tau nupjausiu.

– Taip, taip, – visiškai ramiai tarė Marija, – tuoj duosiu tau ją.

Antuanas pasislėpė už dekoratyvinių krūmų. „Protingas vaikas, – pagalvojo šypsodamasis. – Dabar atsipirks Marijos gebėjimas gudrauti."

Netrukus iš tamsos išniro du siluetai.

– Taigi mes jau čia. Duok greičiau pinigus. Jei greitai negrįšiu į pilį, sulauksiu didelių nemalonumų.

– Neskubėk, jaunasis drauge.

Aukštesnis siluetas apsižvalgė:

– Kas čia?

Antuanas išlindo iš savo slėptuvės ir prisiartino prie jo. Jis negalėjo įžiūrėti vyro bruožų, tačiau jautė jo baimę.

– Ko norite iš manęs?

Jo drebantis balsas tik patvirtino Antuano spėjimą. Marija jau buvo pasitraukusi atokiau ir timptelėjo jam už rankovės. Jis pasilenkė prie jos.

– Aš turėjau jam pažadėti dvi monetas. Kitaip jis būtų nėjęs, – pašnabždėjo jam į ausį.

– Gerai. Tu labai puikiai atlikai užduotį.

Liokajus, naudodamasis proga, kaipmat bandė sprukti. Tik veltui – Antuanas buvo greitesnis. Geras fizinis pasirengimas, kurį

jis ne savo noru įgijo, kai buvo kaime, dabar pasiteisino. Keliais šuoliais jis pasivijo bėglį ir nutvėrė jam už peties.

– Skubi? Pagirtina, kad skubi grįžti į savo postą, bet šiek tiek laiko turėsi skirti ir man.

– Nesuprantu kodėl?

Antuanas pajuto, kaip jo ranka buvo nustumta.

– Nes aš tau sumokėsiu dvigubai daugiau, nei sumokėjo markizas d'Efija, jei man pasakysi, už ką gavai jo pinigus.

– Iš kur žinote? – nedrąsiai paklausė vaikinas.

– Nes mes buvome netoliese, kai jis tau davė juos, – išpyškino Marija.

– Atsargiai, – įspėjo Antuanas. – Mes gi nenorime atversti visų savo kortų.

Patenkintas jis pastebėjo, kad bėglio jau nereikėjo laikyti jėga. Lengvu, elegantišku judesiu jis praskleidė švarko skvernus ir vėl atsisėdo ant suolo.

– Tai tiesa, mes taip pat buvome de Šalmar rūmuose. Ir atleiskite, jei aš tai pasakysiu, bet negaliu patikėti, kad markizas perdavė tau savo piniginę už atliktą darbą.

Antuanas lėtai mojavo koją, nors buvo bet kurią akimirką pasirengęs šokti ir užtverti kelią sutrikusiam vyrui. Kurį laiką tvyrojo tyla. Marija, tamsoje besistengianti laikytis arčiau Antuano, atsisėdo šalia.

– Galbūt iš pradžių pasakysi savo vardą.

Vyras neryžtingai žengė žingsnį suolo link ir sustingo. Nors aplink tvyrojo kerintis žiedų kvapas, Antuanas užuodė stiprų vyro prakaito kvapą. Jei taip prakaituoja, vadinasi, bijo.

– Gasparas.

– Kadangi tu nebėgi, Gasparai, tai aš suprantu, jog mano pasiūlymas tave sudomino.

– Noriu šimto luidorų.

Antuanas pro dantis sušvilpė. Marija vėl timptelėjo jam už rankovės ir pasistiebė. Jos kvėpavimas kuteno jam ausį.

– Jis derasi. Neseniai pilyje tą patį darė.

– Ne, nesideru. – Gasparas ryžtingai žengė jų link. – Noriu šimto luidorų. O tai, ką žinau, pasakysiu tada, kai atnešite pinigus. Tai mano paskutinis žodis.

– Tavo žinios brangiai kainuoja. Ar jos vertos tų pinigų?

– Ar jos vertos? – piktdžiugiškai nusijuokė Gasparas. – Kai ką jums pasakysiu, mano pone. – Jis reikšmingai stabtelėjo.

Antuanas laukdamas prisiminė Desgrė: „Senas lapinas nebus sužavėtas, kad už slaptas žinias teks pakloti tiek pinigų", – piktdžiugiškai pagalvojo.

– Prieš pradėdamas dirbti pas Mesjė, tarnavau jo žmonai. Taip pat tą dieną, kai ji mirė. – Paslaptingai nuleido balsą. – Ir...

Staiga Gasparas nutilo.

– Ir kas, mano drauge? – paklausė Antuanas, bandydamas suteikti savo balsui kiek įmanoma daugiau abejingumo. – Kalbėk ramiai. Man atrodo, kad tuoj prieisime įdomiausią pokalbio dalį.

Tačiau daugiau joks žodis tarnui neišsprūdo iš lūpų. Tik tylus gargaliavimas skverbėsi jam iš gerklės, galop jis sudribo ant suolo. Marija suklykė. Gasparo kairėje mentėje styrojo strėlė.

Dar prieš Antuanui ir Marijai pašokant, iš tamsos išniro dvi figūros. Antuanas pajuto, kaip Marija išsigandusi įsikibo jam į ranką.

– Nejudėk, – pakuždėjo jis.

Nors buvo tamsu, nesunkiai įžiūrėjo du vyrus. Vienas iš jų laikė lanką su strėle ir buvo pasirengęs šauti. Abudu žengė dar keletą žingsnių. Tada sustojo ir nejudėjo.

– Ko norite iš mūsų? – Antuanas raminamai spaudė Marijai prakaituotą ranką. – Mes esame Orleano kunigaikščio svečiai. Jam nepatiks, jei mums kas nors blogo nutiks jo soduose.

Vyrai nejudėdami tylėjo. Netikėtai Antuanas išgirdo keistą garsą – lyg ore lekiančią strėlę. Beveik tą pačią akimirką tamsą praplėšė tvyksčiojantys žaibai. Per juodą dangų nusirito ugnies kamuoliai ir paskandino parką degančių šviesų jūroje. Kiek pastovėję vyrai nuleido lankus ir dingo tarp žaibo šviesų varstomų krūmų.

Baigėsi fejerverkai. Vėliau kilo stipri audra. Antuanas grįžo į pilį ir įžengė į apartamentus, kuriuose apsistodavo markizas d'Efija per savo viešnagę Sen Klode.

Plačiu chalatu vilkintis kunigaikščio draugas sėdėjo prie rašomojo stalo ir rašė. Degančios žvakės skleidė švelnią šviesą. Neatitraukdamas akių nuo savo korespondencijos, kreipėsi į Antuaną:

– Vėluojate. Aš jūsų laukiau.

– Taip ir maniau.

Tik dabar d'Efija pažvelgė ir padovanojo Antuanui pasitenkinimo pilną šypseną.

– Egzotiškai apsirengęs jūsų pažas lengvai atpažįstamas. Vyrai pranešė man, kad jis galėjo įkalbėti tą sukčių Gasparą palydėti jį į parką. O po to, kai jūs prieš pat vidurnaktį netikėtai palikote jo karališkąją didenybę, buvo nesunku atspėti, su kuo ketinote susitikti. Beje, kur jūsų mažasis turkas?

– To aš jums tikrai nesakysiu.

Susitikimas su dviem lankininkais net rizikuoti linkusiai Marijai padarė pernelyg didelį įspūdį, tad Antuanas, matydamas, kaip ji drebėdama sekė paskui jį į pilį, išsiuntė ją su savo išnuomotu ekipažu atgal į Paryžių.

– Beje, jo karališkąją didenybę apėmė nepaprastas palankumas jūsų mažam Ziuleimanui, – netrukus tarė markizas. – Jis nekantrauja sužinoti, ką tokio svarbaus jis jums pasakė. – Šypsena vis platėjo. – O aš tikiuosi, pone markize, kad jūs papasakosite Mesjė gražią istoriją.

Antuanas buvo priėjęs prie rašomojo stalo ir žiūrėjo žemyn į markizą.

– Grasinate?

– Taip.

– Tai gal tada išduosite man, ko nespėjo Gasparas pasakyti.

– Gerasis drauge, kodėl neprisėdate? Esu įsitikinęs, kad po tokio sukrėtimo parke taurelė vyno nepamaišytų. – D'Efija pakilo, nužingsniavo prie didelio bronziniais ornamentais papuošto bufeto ir rengdamas pripilti dvi taures iš krištolinio butelio toliau linksmai

kalbėjo: – Retkarčiais, mielas markize, primenate mano vargšą draugą Loreną.

Antuanas tuo tarpu atsisėdo nepaleisdamas d'Efijos iš akių. Nors nesitikėjo, kad markizas bandytų jį nunuodyti, buvo galima įtarti, kad norėjo pašalinti jį per savo parankinius parke. Taigi Antuanui atrodė, jog vertėtų pasisaugoti markizo.

– Kas privertė jus taip įdomiai manyti? – D'Efija priėjo prie jo ir ištiesė taurę su aukso spalvos skysčiu. – Jūs taip pat turite talentą, per savo tikslingą piktumą sužadinti kunigaikščio susidomėjimą savo asmenybe. Lorenas taip ištobulino šią savybę, kad net atrodė princui nepakeičiamas.

Antuanas pasilenkė priekin ir pažvelgė markizui giliai į akis.

– Todėl Mesjė pasinaudojo jumis, kad išsiųstų savo sutuoktinę anapilin, ir tai buvo ta priežastis, už kurią Gasparas gavo iš jūsų pinigų.

– Ne, mano mielasis drauge, jūs klystate.

Markizas bandė nusišypsoti, tačiau vis tiek atrodė įsitempęs. Gili susirūpinimo raukšlė įsirėžė nuo nosies iki kaktos.

– Tiesa. Gasparas mane šantažavo. Jis, kaip ir jūs, manė, kad aš atsakingas už kunigaikštienės mirtį. Tačiau užtikrinu, taip nėra.

– Bet ką turėjo Gasparas prieš jus?

– Jis buvo vienas Madam tarnų. Jis turėjo pasirūpinti, kad gėrimas, kurį Madam gerdavo kiekvieną dieną karštais vasaros mėnesiais, stovėtų tam tikroje spintoje prieškambaryje. Nelaimė, jis pamatė mane būtent prie tos spintos jos mirties dieną.

Antuanas tyliai švilptelėjo.

– Aišku, kodėl jis tiek daug užsiprašė.

– Aš buvau ištroškęs, – gynėsi d'Efija. – O kadangi žinojau, jog ten stovėjo kunigaikštienei paruošti gėrimai, atidariau spintą ir pasiėmiau. Po to, kai ji tą naktį taip netikėtai ir kentėdama pasimirė, šitas nuskuręs nenaudėlis įsikalė, kad aš nužudžiau Madam. Tačiau aš neturiu nieko bendra su jos mirtimi.

Antuanas atsilošė ir gurkštelėjo iš taurės. Vynas buvo gardus, saldus, išlaikytas. Alkoholis maloniai sklido kūnu ir jį atpalaidavo.

– Dvare kitaip manoma. Mano ausis pasiekė kalbos – atseit jūs ir ševaljė de Lorenas esate atsakingi už kunigaikštienės mirtį.

– Manęs tai nestebina. Visi žinojo, kad Madam nemėgo Mesjė draugų.

– Bet jūsų ir ševaljė neapkentė labiausiai.

– Tai beveik tiesa. Nors Madam buvo kilusi iš vienos didingiausių Europos kunigaikščių giminės, tačiau jai, deja, trūko dorybės, kuri jos padėties asmenims yra svarbiausia.

– Jūs teigiate, jog ji nebuvo taktiška.

– Būtent.

Antuanas dar gurkštelėjo iš taurės ir mėgavosi iš lėto gerkle tekančiu vynu. Tada jis pažvelgė į markizą.

– Jai turėjo būti sunku išlikti taktiškai, prisimenant milžiniškas sumas, kurias Mesjė išleisdavo, kad sužadintų ševaljė aistringumą. Ir savaime aišku, kad ir jums keletą trupinių nuo hercogo skrynelės nubyrėjo. Ar ne taip?

Žvakių šviesoje markizo akys pralinksmėjo.

– Ar tik negirdžiu tam tikro priekaišto jūsų balse!

– Tikrai ne. Apkaltinti jus ar ševaljė gobšumu tikrai nebūtų kilusi tokia mintis. Man įstrigo atmintyje, kad kunigaikščio meilės keliai dažniausiai buvo grįsti auksu.

– Jums pasisekė. Jei būtų buvę kitaip, jūs tikriausiai čia nesėdėtumėte ir neplepėtumėte su manimi.

– Kaip turėčiau tai suprasti?

– Prieš išsiųsdamas į parką, aš daviau savo vyrams nurodymą jus saugoti. Už šį nuolaidumą, mano mielas markize, dėkokite ne tik draugiškiems jausmams, kuriuos aš jums puoselėju, bet ir savo intymiom žiniom apie kunigaikščio asmenybę.

Antuanas šypsodamasis linktelėjo galva.

– Dėkoju už jūsų malonų dėmesį. Tačiau man vis dar neaišku, kaip aš patenku ton malonėn.

– Pone markize, kadangi jūs kadaise mėgavotės kunigaikščio malone, tikrai nepamiršote, kaip lengvai vėl galima atsisakyti jūsų

draugystės. Vienas neapgalvotas žodis, viena neatsakyta glamonė ir princo jausmai suplazdens kaip drugelis vasarą pievoje.

– Jūs leidžiate suprasti, jog kunigaikštis jau ieško naujo favorito?

D'Efija gūžtelėjo pečiais.

– Kas žino. Keista, tačiau jis vis dar galvoja apie vargšą Loreną. Nors jie jau daugiau nei šešis mėnesius atskirai gyvena. Jus, brangusis drauge, – pridūrė jis pašaipiai, – Mesjė pamiršo jau po kelių savaičių. – D'Efija pakėlė taurę ir ištuštino vienu mauku. – Eime. Noriu jums kai ką parodyti.

Tylėdami jie perėjo skersai kambarį ir sustojo priešais nematomas duris, aptrauktas tais pačiais šilkiniais apmušalais kaip ir likusi siena.

– Tik kuo tyliau, – paragino jis markizą.

Jis atsargiai nulenkė rankeną ir šmurkštelėjo į šalia esantį kambarį. Antuanas sekė iš paskos ir vėl atsidūrė savo namų šeimininko miegamajame. Čia taip pat švietė kelios žvakės, skleidžiančios blankiai raudoną, blykčiojančią šviesą. Iš išsigaubusios žėrinčios paklodės ant lovos buvo nesunku pastebėti, jog jis ir markizas buvo ne vieni. D'Efija priėjo prie lovos ir svajingai pažvelgė į jauną vyrą, šis gulėjo susirietęs lyg kūdikis ir miegojo. Tai buvo ševaljė de Šatilo. Antuanas taip pat nukreipė žvilgsnį į ritmingai kvėpuojantį bajorą, abiem rankom prie krūtinės laikantį antklodę, tarsi sapne slėptų savo nuogumą.

Netikėtai Antuano žvilgsnis sustojo ties brangiu, rubinais apsuptu deimantiniu žiedu. Anksčiau jis nebuvo matęs jo ant ševaljė rankos, tačiau kažkur regėjo. Kurį laiką mąstė, kur šį papuošalą galėjo matyti. Galbūt papuošalų parduotuvėje šalia karališkųjų rūmų. Jau norėjo viską mesti iš atminties, kai prisiminė. Būtent šitas žiedas puošė ranką, kuri markizą d'Efiją per naktinį persekiojimą de Šalmar rūmuose įtraukė į vieną iš asmeninių kambarių. Vadinasi, ševaljė irgi tenai buvo. „Įdomu", – susimąstė Antuanas. Jis svarstė, ar Šatilo žinojo apsilankymo šv. Liudviko saloje priežastis. Jis abejojo. Tačiau tai nebuvo svarbu.

Antuano žvilgsnis vėl nuslydo miegančiojo kūnu. Jį apėmė tylus apmaudas, mat pečiai ir viršuje gulinti ranka žadino norą gėrėtis nuogu kūnu. Tačiau jis atsispyrė pagundai pasinaudoti jaunuolio bejėgiškumu ir dar kiek paglamonėti jį akimis. Jis pasitraukė nuo lovos ir paragino d'Efiją sekti jam iš paskos. Prie durų sustojo.

– Ševaljė – gražus vyras.

– Na, tą patį jis sakė ir apie jus, markize. Tačiau atminkite – jis ne jums skirtas.

– Kaip jūs drįsote pagalvoti, – Antuanas teatrališkai iškėlė rankas. – Aš niekada nedrįsčiau kištis tarp jūsų ir meilužio.

D'Efija papurtė galvą:

– Kalbama ne apie mane, mano mielas markize. Kalbama ne apie mane.

Antuanas klausiamai pažvelgė į jį. Tačiau jam tada toptelėjo.

– Jūs nenujaučiate? – D'Efija apdovanojo jį šypsena.

Markizo nesąžiningumas Antuanui kėlė tam tikrą pagarbą. Jei ševaljė de Lorenas grįžtų į dvarą, D'Efija tikrai pasitiktų jį išskėstomis rankomis. Tačiau jei karaliui patiktų palikti Mesjė favoritą kankintis jo romėnų tremtyje, markizas buvo pasirengęs savo geriausią draugą, kurio šešėlyje padarė karjerą, išduoti parduodamas savo meilužį kaip kekšę Orleano kunigaikščiui. Vienaip ar kitaip D'Efija išloštų. Jis neturėjo jokio tikslo sukelti kunigaikštienės mirties, nes įtarimų ratas tuo nesibaigė. Visada bus kitas, ar tai būtų Lorenas, ar Šatilo. Staiga Antuanas suprato, kodėl lankininkai į jį nepataikė. Jis žinojo išrinktųjų, besitelkiančių aplink Mesjė, taisykles. Jis pats buvo to dalis.

Jie išėjo taip pat tyliai, kaip ir įėjo, ir paliko miegantįjį.

– O kaip dėl Loreno?

D'Efija pažvelgė į jį abejingai.

– Kaip jam būtų pavykę tokioje apgailėtinoje padėtyje surengti sąmokslą prieš Orleano kunigaikštienę? Juk reikia pinigų ir įtakingų draugų, norint įgyvendinti tokį sumanymą. O kaip jūs jau supratote, vargšeliui Lorenui trūksta abiejų šių dalykų.

Antuanas gana daug išgirdo.

– Jau vėlu, pone markize. Naktis buvo ilga.

– Jei pageidaujate, aš liepsiu, kad karieta parvežtų jus į Paryžių.

– Ačiū. Būčiau labai dėkingas.

– Antuanas atgręžęs markizui nugarą, atidarė duris, pro kurias buvo įėjęs, ir nužingsniavo koridoriumi. Netikėtai jis buvo pašauktas atgal.

– Tik vieną žodelį, pone markize. – D'Efija sekė jam iš paskos ir sustojo labai arti jo. – Man susidarė įspūdis, kad jūs labai aktyviai dalyvaujate Madam mirties tyrime. Tai nebuvo joks atsitiktinumas, kuris tą naktį jus atvedė į Šalmar rūmus.

Antuanas norėjo kažką atsakyti, bet markizas nutraukdamas mostelėjo ranka.

– Manęs nedomina jūsų priežastys. Tačiau viena aišku – Madam mirė ne sava mirtimi, galbūt ieškote netinkamų motyvų.

– Ką turite galvoje?

D'Efija susimąstęs apžiūrinėjo savo baltai nublizgintus rankų nagus.

– Nors mirtinų nuodėmių sąraše gobšumas sveria daugiau nei pavydas, tačiau, man atrodo, kad pavydas tinkamesnis motyvas, leidžiantis paaiškinti netikėtą princesės mirtį.

Jis įsakmiai pažvelgė į Antuaną, o tada nusigręžė ir nuėjo į savo kambarius. Antuanas palydėjo jį akimis, kol šis dingo tarpdury. Mintys vijo viena kitą. Ko norėjo d'Efija? Žinoma, jauna, graži Madam turėjo pavyduolių. Bet kam ji taip užkliuvo, kad prireikė jai atimti gyvybę?

Kol Antuanas žengė apytamsiu koridoriumi paskendęs savo mintyse, nepastebėjo prakaituojančios figūros, kuri skubiai pasislėpė tamsiame kampe ir sulaikiusi kvėpavimą įtemptai stovėjo.

XV SKYRIUS

— Ką aš tokio padariau? Kodėl baudžiate mane savo ignoravimu ir žeminate visų akyse? – piktai aidėjo Pilypo skardus balsas. – Išdaviku Kondė jūs labiau pasitikite, ne manimi, savo broliu.

Liudvikas užsimerkė. Pro skausmo ir nuovargio šydą skverbėsi Pilypo pasipiktinimas juo. Jau visą dieną jį kankino stiprus spaudimas viršugalvyje. Be to, vidurdienį buvo apėmęs svaigulys ir tęsėsi per visuotinius pietus. Kai šis nemalonus pokalbis baigsis, jis paprašys pakviesti gydytoją d'Akeną. Liudvikas giliai įkvėpė ir sutelkė visą dėmesį į Pilypą, kuris žingsniavo susijaudinęs po kambarį, drebančia ranka nustvėręs auksinę lazdos buožę. Pilypas specialiai atvyko iš Sen Klodo į Sen Žermeną, kad pabrėžtų savo norą. Tačiau savo pastangas jis galėjo pasilikti sau.

– Mielas, broli, aš neturiu kito pasirinkimo. Tik pagalvokite, kokia bus didelė nuostaba Vaithole, jei aš leisiu jums taip greitai po Madam mirties dalyvauti užpuolant Lotaringiją.

Pilypas stabtelėjo ir susiraukęs pažvelgė į jį. Ramindamas Liudvikas tęsė toliau:

– Jūs žinote, kaip reagavo mūsų pusbrolis iš Anglijos, sužinojęs apie Madam mirtį. Jei mes dabar neparodysime tinkamo elgesio, baiminuosi, jog jis paskelbs Doverio susitarimą negaliojantį. Ir viskas, dėl ko Madam kovojo savo paskutiniuosius mėnesius, bus veltui.

– Na, na! Vėl prasideda. – Įtūžęs Pilypas įbedė savo lazdos galą į medines grindis. – Visus, kurie nori man pakenkti, paverčiate savo

draugais. – Įsižeidęs jis vėl ėmė vaikščioti. – Madam ilgai vargino jūsų ausis, kol pasirengėte atskirti Loreną nuo manęs. O atsidėkodamas už šį niekšingą poelgį apdovanojote ją savo pasitikėjimu. Kai aš, paliktas vienas, tikėjausi jūsų užuojautos.

Pilypas klydo. Henrietos dalyvavimas Doverio sutartyje nebuvo jokiu būdu atlyginimas už tai, kad ji taip ilgai kentėjo ševaljė de Loreno akiplėšiškumą. Jo ištrėmimas iš jos aplinkos greičiau buvo kaina, kurią Liudvikas turėjo sumokėti, kad užsitikrintų jos paramą šiame slaptame projekte. Iš tikrųjų jis sutiko su Henrietos reikalavimu, nors žinojo, jog Pilypas dievino ševaljė. Bet Liudvikui reikėjo susitarimo su Anglija. Čarlzas turėjo nesiimti jokių veiksmų bet kokiu atveju, kai Prancūzija įsibraus į ispaniškąją Olandiją. Kaizeris tikrai nesėdės sudėjęs rankų, matydamas Prancūzijos galios ekspansiją. Tačiau Prancūzija negalėjo sau leisti pradėti karo prieš karalystę ir kartu kautis jūrų mūšyje.

Pilypas jau buvo priėjęs prie didžiulio rašomojo stalo, prie kurio sėdėjo Liudvikas, ir žiūrėjo įsižeidęs į jį.

– Beje, nekalbėkite man apie nerodomą taktiškumą mūsų pusbroliui iš Anglijos, nes kiekvienas žino, kad jūs jau dairotės man naujos sutuoktinės.

– Jūs turite įsipareigojimų, Pilypai. Savo namams ir savo šaliai.

– Tai kodėl, pone, jūs taip skrupulingai stengėtės laikyti mane kuo toliau nuo šių įsipareigojimų? – Susijaudinęs daužė Pilypas sau į krūtinę. – Į jokius savo planus neįtraukiate manęs. Apie karines operacijas nepranešate. Ir netgi mano paties žmoną sukurstėte apgauti mane, palikdami mane nežinioje apie savo užsienio politiką!

Iš tikrųjų Liudviko pageidavimu buvo dedamos visos įmanomos pastangos, kad nuo jo brolio būtų nuslėpta, jog Henrieta dalyvavo sudarant sutartį su Anglija. Tačiau, kai jis, kaip ir kiti dvariškiai, apie tai sužinojo, Pilypas buvo taip įsiutęs, kad buvo nusprendęs sužlugdyti derybas prieš joms sėkmingai įvykstant. Pasinaudodamas savo kaip sutuoktinio teise, jis uždraudė Henrietai vykti į Doverį, kad susitiktų ten su savo broliu. Šios kelionės pareikalavo Čarlzas. Nes

tik dalyvaujant jo seseriai kaip Prancūzijos vyriausybės tarpininkei, jis buvo pasirengęs priimti sutartį savo parašu. Tai Liudvikui kainavo labai daug kantrybės ir pareikalavo nemažos dalies iš valstybės iždo, kad nuramintų Pilypą.

Susimąstęs jis stebėjo išsipusčiusią figūrą, kuri susierzinus vaikšto pirmyn atgal priešais jį. Anksčiau Pilypas nesiskųsdamas priimdavo visus vyriausybės sprendimus, susijusius su juo. Tačiau pastaraisiais metais jis kėlė vis daugiau reikalavimų. Nepasitenkinimas, kad nesiima bet kokios politinės atsakomybės, akivaizdžiai augo.

Savo paties motinos karalienės Onos ir jos pirmo ministro kardinolo Mazarinio paskirto nereikšmingumui, Pilypas nuo gimimo buvo apipiltas visa įmanoma prabanga, kad gyventų savo karališkojo brolio šešėlyje kiek įmanoma lengviau. Bet kokiomis priemonėmis turėjo būti užkirstas kelias, kad Pilypas taptų antru Orleano Gastonu. Savo košmaruose Liudvikas dar ir šiandien atsimena apie aną naktį, kai prastuomenė, užpjudyta jo senelio, užpuolė Luvrą ir buvo prasibrovusi iki jo miegamojo. Tik dėl jo motinos drąsaus įsikišimo, kai jį gindama atsistojo tarp jo ir įtūžusios minios bei atrėmė grasinimus savo kūnu ir gyvybe, aistros nurimo. Tada Liudvikui buvo aštuoneri ir jau trejus metus jis buvo Prancūzijos karaliumi. Iš siaubo paralyžiuotas gulėjo jis šalia Pilypo ir klausėsi, kaip minia garsiai reikalavo atiduoti jį. Tai buvo ne pirmas jo dėdės bandymas perimti valdžią į savo rankas. Nuo ankstyvos jaunystės Gastonas Orleanietis buvo nuolat nepatenkintų ir prieštaraujančiųjų Liudvikui XIII priešakyje. Kitaip nei jo tėvas, kuris visą gyvenimą kentė savo brolio Gastono perversmų bandymus begaline kantrybe, Liudvikas neketino kovoti su Pilypu dėl valdžios. Tačiau jis žinojo, kad Pilypas, priešingai nei Gastonas, kuris niekino Liudviką XIII, nuoširdžiai mylėjo jį.

– Pilypai, paklausykite. – Liudvikas atsistojo ir įsikibo jam į parankę. – Jūs žinote, jog niekada nieko nesiimčiau tyčia, kad užgaučiau jus. Aš per stipriai jus myliu. – Šypsodamasis jis pažvelgė į nepatenkinto brolio veidą. – Ir pažadu atsilyginti už praleistą kelionę.

Pilypo akyse spindėjo viltis.

– Flandrija, pone, – sušnabždėjo jis susijaudinęs. – Jūs leisite man vadovauti Flandrijos kovos lauke, ar ne tiesa?

– Nuskubėkite, mano brolau, – nedelsdamas atsakė Liudvikas. – Kas kalba apie Flandriją? Aš ketinu kitais metais surengti karuseles, o jūs būsite mano garbės svečias.

Spindesys Pilypo akyse užgeso.

– Prašau leisti man kovoti už savo šalį, jūsų didenybe, – sušnabždėjo Pilypas, kupinas pasišlykštėjimo, – o jūs man siūlote mugę kaip kompensaciją.

Drebėdamas jis išsilaisvino iš broliško apkabinimo ir nužingsniavo iškėlęs galvą. Nepatenkintas Liudvikas nulydėjo jį akimis. Sunku vienu metu būti geru karaliumi ir geru broliu. Kodėl Pilypas negalėjo to suprasti?

XVI SKYRIUS

Nors vidurdienio saulė ryškiai švietė danguje, tačiau tik keletas spindulių prasiskverbė pro lanko pavidalo langą į niūrią Šatlė raštinę. Ten, už didžiulio rašomojo stalo, apsuptas dviejų šūsnių bylų ir apklausos protokolų, sėdėjo Desgrė ir rūkė ilgakotę pypkę. Tai buvo pirmas jautrumo proveržis, kurį sau leido santūrus tarnautojas Antuano draugijoje. Pūsdamas dūmų ratelius į orą, tylėdamas jis klausėsi pranešimo apie naktinius įspūdžius Sen Klode. Dabar jis atsilošė ir sekė mėlynus ratus, lėtai išnykstančius tamsiose jo dulkėtos karalystės kertėse.

– Tai nieko nesako, – tarė jis galiausiai. – Markizas melavo, kad jus suklaidintų. Tačiau Paryžiaus policijos už nosies jis nepavedžios.

– Paryžiaus policijai bus sunku ką nors prikišti markizui, pone Desgrė. Nepamirškite, kad vienintelis liudininkas, kuris galėjo susieti d'Efiją su mirtimi, nebegyvas. – Vis kartodamas Antuanas mosikavo savo dienoraščiais ore ir vaikė dūmus.

Desgrė, žinoma, nekreipė dėmesio į savo svečio nepasitenkinimą ir toliau abejingai rūkė.

– Tiesa.

Po to, kai policininkas paskyrė itin daug laiko šiai labai nepalankiai aplinkybei apmąstyti, Antuanas vėl nusprendė sudrumsti Desgrė minčių upę.

– Beje, markizo d'Efija požiūris apie mirtinas nuodėmes pasirodė man visai įdomus. Ką jis norėjo tuo pasakyti?

– Na, nesunku suprasti, pone markize. Kunigaikštienė buvo naudinga jo didenybei, pavasarį vedant slaptas derybas dėl slaptos užsienio politikos sutarties. Kunigaikštis, kuriam apie tai niekas nepranešė, labai įtūžo, sužinojęs apie tai. Kalbama, kad jis net po mirties šios gėdos neatleido savo žmonai.

– Tai panašu į jį. Apsuptas dūmų Antuanas pasitraukė prie lango. Iš ten žiūrėjo į saulės apšviestą Sitės krantą, besidriekiantį nuo tvirtovės į Konsjeržerį. Senuose XIV a. griuvėsiuose, stūksančiuose virš Senos kranto Sitės salos pakraštyje, buvo valstybės kalėjimas.

– Madam ištremia Mesjė favoritą ir kartu pelno karaliaus pagarbą, nes ji jam pasiekė reikšmingą užsienio politikos sėkmę. Tai jau dvi priežastys kunigaikščiui pykti ant savo sutuoktinės. Bet dėl to leisti ją nužudyti? Man atrodo, kad čia per daug kerštingam Mesjė.

– Jūs galite būti teisus, pone markize. Todėl aš ir manau, kad d'Efija suklaidino jus.

– Man taip neatrodo.

– Bet kodėl d'Efija turėtų apgaudinėti Mesjė? Nespjaudoma į šulinį, iš kurio geriama, markize. Nebent, kai bijoma prarasti daugiau nei vien tik savo šiltą vietelę.

Antuanas nusuko žvilgsnį nuo šviesios Sitės kranto idilės.

– Mano mielas Desgrė, aš manau, kad jūs tik ir stengėtės pripaišyti nusikaltimą markizui ir jo draugams. Mielai norėčiau sužinoti kodėl? Iš kur tas jūsų įsitikinimas, kad už to slepiasi Mesjė favoritas? Tai galėtų būti bet kas, kuris gali patekti į kambarius Sen Klode.

– Tačiau ne kiekvienas turi rimtą priežastį kaip Mesjė numylėtinis, – atsakė Desgrė atlaidžiai šypsodamasis.

Antuanas nesileido suklaidinamas policininko arogancijos:

– O kaip dėl ispanų? Galbūt tai buvo Ispanijos šnipas, norintis pašalinti Madam iš kelio, kad užkirstų kelią karaliaus ekspansinei politikai.

– Įdomi teorija. – Desgrė giliai patraukė pypkę ir įdėmiai pažvelgė į Antuaną.

– Jūs turėtumėte... – Antuanas nutilo, nes šią akimirką jam kažkas toptelėjo galvon, į ką jis anksčiau neatkreipė dėmesio.

– Ką turėčiau, markize?

– Ai, nieko. – Susimąstęs grįžo Antuanas prie rašomojo stalo. – Tai galėjo būti ir moteris.

– Nesiginčysiu, – atsakė Desgrė. – Bet kaip jums kilo tokia mintis?

– Girdėjau, kad kunigaikštienė ne itin pagarbiai elgėsi su savo damomis, – tarė Antuanas. – Galbūt viena iš jų norėjo atkeršyti. Be to, man užkliuvo, kad jūs, supažindindamas mane su jos mirties aplinkybėmis, paminėjote nėštumą.

– Taip, teisingai. Prieš mirtį Madam įvyko persileidimas. – Desgrė padėjo pypkę į šalį ir iš smalsumo pasilenkė į priekį. – Jūs įtariate, kad žudikas žinojo apie Madam nėštumą, pone?

– Jokiu būdu. – Antuanas žvelgė susimąstęs. – Aš tik svarstau, ką šitie nuodai, apie kurių atsiradimą niekas nežinojo, galėjo dar sukelti, jei būtų vartojami mažesnėmis dozėmis nei Madam atveju.

– Pone markize, malonėkite, kalbėti aiškiau, nes aš nieko nesuprantu.

– Ir nereikia, mano mielas leitenante, – atsakė Antuanas šypsodamasis. – Galų gale kalbama ne apie jūsų buvimą dvare, o apie mano.

Gerai nusiteikęs jis atsistojo ir išėjo, palikęs Desgrė mėlynų pypkės dūmų rūke.

XVII SKYRIUS

Pamažu artėjo vasaros pabaiga, žmonės su palengvėjimu sveikino kiekvieną auksinio rudens dienų šešėlį. Atvėsus orui ir sušlamėjus lapams Paryžiuje vėl užvirė gyvenimas. Atgijo lošimo namai, o bajorija laiminga, nusivilkusi gedulo drabužius, sugrįžo į savo rūmus mieste rengtis artėjančiam žiemos sezonui dvare. Ponia de Montespan taip pat viešėjo sostinėje, čia ji ketino keletą dienų netrukdomai praleisti su sūnumi jai karaliaus padovanotame elegantiškame name de Vožiraro gatvėje. Matyt, Liudviko XIV lepinamai favoritei greitai pabodo suvystyto vaiko ir niurzgančios guvernantės draugija. Kito paaiškinimo Antuanas nesugalvojo, kodėl ponia de Montespan jo prašymą susitikti patenkino taip greitai.

Tarnas, apsirengęs tamsiai mėlynos ir sidabro, tai yra ponios de Montespan, spalvų drabužiais, paskubom jį palydėjo per prabanga skendinčius prieškambarius ir reprezentacines patalpas. Tokios prabangos reikalavo ypatinga namų šeimininkės padėtis. Ant šilkais puoštų sienų kabėjo brangūs van Deiko, Rubenso ir Ticiano paveikslai. Juos papildė gausybė sunkiais auksiniais rėmais veidrodžių, iš visų pusių atspindinčių einančiųjų atvaizdą. Baldai pagaminti iš brangiausios medienos, papuošti prašmatniomis mozaikomis. Auksiniai šviestuvai, statulos ir vazos kūrė neaprašomą prabangos įspūdį. Galiausiai akinantis koridoriaus puošnumas baigėsi mažame salone. Įžengęs Antuanas išvydo, kaip tamsiai vilkinti moteris čiupo nuo grindų kūdikį ir bandė pasprukti. Taigi tai buvo ponia Skaron. Nors karalius negalėjo jos pakęsti, tačiau suluošinto

komedijų rašytojo Skarono našlę įdarbino jų bendro vaiko aukle pas ponią de Montespan. Antuanas svarstė, kokia galėjo būti tokio staigaus pabėgimo priežastis. Paryžiuje slapta buvo kalbama, esą karaliaus ir markizės sūnus luošas. Galbūt ponia Skaron bandė apsaugoti jį nuo pašalinių akių. Antuanas atsisėdo į patogų, dailų krėslą ir susidomėjęs apžiūrinėjo saloną. Karaliaus paveikslas, apsuptas scenų iš graikų mitologijos, puošė sieną. Priešais jį kabojo seno vyro paveikslas, senio lūpos buvo tokios pačios kaip ponios de Montespan. Turbūt ten buvo jos tėvas, liūdnai pagarsėjęs Mortemaro kunigaikštis, kuris anuomet turėjo būti didelis pasileidėlis. Nors salonas buvo taip pat išpuoštas kaip ir kiti kambariai, atrodė ne toks oficialus. Porcelianiniai daiktai, nepabaigtas kortų lapas ir atversta Biblija teikė sustingusiam puošnumui šiek tiek gyvybės, kurios trūko kituose kambariuose. Antuanas kurį laiką apžiūrinėjo daugelį brangių smulkmenų. Galiausiai jam pabodo. Markizė buvo liūdnai pagarsėjusi savo sugebėjimu lankytojus versti laukti visą amžinybę. Jokio skirtumo, ar kunigaikštis, ar paprastas rašytojas, atėjęs pas ją, turėdavo apsišarvuoti geležine kantrybe. Matyt, ji kaip tik dabar mėgavosi savo garsaus kūno masažu. Buvo žinoma, kad tokie pasisėdėjimai ne išimtis ir trunka valandų valandas. Antuanas ištiesė kojas ir užsimerkė. Bent jau galima pabandyti nusnūsti, o to praeitą naktį nepavyko padaryti Burgundijos viešbutyje.

Jis jau buvo beveik beužsnūstąs, kai atsivėrė durys ir priešais jo užsimiegojusias akis išdygo pono de Piurnono figūra.

– Ką čia darote?

Kaip žaibo trenktas vidury kambario liko stovėti mažas vyras. Antuanas atsikėlė ir prisiminė per jų paskutinį susitikimą pasakytą kandžią pastabą, besisukančią ant liežuvio galo. Tačiau bandė nutaisyti linksmą balsą:

– Atrodo, pone de Piurnonai, kad mes turime bendrą pažįstamą.

Nelaimingas rūmų valdytojas stengėsi atsipeikėti iš nuostabos.

– Aš... aš nežinojau, kad jūs pažįstami su markize, – sumikčiojo jis ir suglumęs pažvelgė pro Antuaną į karaliaus paveikslą.

– Per Madam laidotuves susitikome praėjus nemažai laiko. Ponia de Montespan buvo tokia maloni, kad prisiminė mane. – Tai taręs jis pasigailėjo savo pastabos, nes kunigaikštienės paminėjimas stipriai sujaudino pono de Piurnono sielą.

– Ji man nieko apie tai nesakė.

Netikėtai jo apvalų, vaiduokliško baltumo veidą užliejo stiprus raudonis, ir Antuanas vėl pajuto tą slegiantį jausmą, kurį patyrė Sen Klodo parke, šio keisto vyro draugijoje. Mieliausiai jis būtų palikęs temą, tačiau tuo pačiu metu svarstė, ar nebūtų naudinga dar truputį pakamantinėti Madam rūmų valdytoją.

– Norėčiau pasikalbėti atvirai, jei man leisite.

Piurnonas nepastebimai linktelėjo, vis dar vengdamas žiūrėti į Antuaną.

– Dievo valia, kad Orleano kunigaikštienė iškeliavo anksčiau laiko. Ir man skaudu, kad jos mirtis kelia jums tiek daug sielvarto.

Vos tik jis pabaigė savo sakinį, Piurnono storą veidą iškreipė abejonės ir pyktis:

– Dievas čia niekuo dėtas.

– Kaip turėčiau tai suprasti? – Antuanas stengėsi atrodyti nustebęs.

Staiga Piurnono pyktis dingo. Akyse sužibo klastinga gudrybė, ir jis prabilo nuolankiai:

– Man nedera apie tokius dalykus kalbėti su jumis, pone markize. Tačiau neseniai parke pajutau, kad jūs neabejingas mano sielvartui, tikiuosi, kad man dovanosite šią laisvę.

Netikėtas Piurnono lipšnumas buvo gerokai nemalonesnis nei atstumiantis santūrumas, kurį tylusis rūmų valdytojas įprastai rodė. Vis dėlto Antuanas stengėsi savo balsui suteikti nuoširdų skambesį:

– Kalbėkite, pone de Piurnonai. Galite būti atviras.

Piurnonas prisiartino dar arčiau ir priglaudė išblyškusias lūpas prie Antuano ausies.

– Madam nesirgo, pone markize. Ji buvo nužudyta.

Jis atsitraukė ir tylėdamas laukė Antuano reakcijos.

– Ir aš girdėjau tokias kalbas, – ramiai atsakė Antuanas. – Iki šiol maniau, jog tai prasimanė kai kurie dvariškiai, bandantys taip greičiau prastumti vasaros mėnesius. Kas, jei leistumėte man paklausti, verčia jus taip manyti?

– Madam turėjo priešų, pone markize. Didelių, galingų priešų.

Kurį laiką abu tylėjo. Tik dailaus raižyto auksinio laikrodžio tiksėjimas nutraukė tylą. Kodėl būtent su juo Piurnonas norėjo pasidalyti savo įtarimais? Antuaną erzino, kad jis negalėjo objektyviai įvertinti situacijos, todėl nesprendė išlaikyti ramumą.

– Jūs labai drąsus, pone de Piurnonai. Vis dėlto gali būti, kad jūsų įtarimai pasieks piktų žmonių ausis... ir tuomet jūs prarasite daugiau nei vien tik savo padėtį.

– O kas man darbo? – Piurnonas vėl grįžo prie įprasto, atžaraus tono. – Pasaulyje nėra didesnio sielvarto nei tas, kurį aš dabar kenčiu. Kunigaikštis sukurstė markizą d'Efiją nunuodyti mano šeimininkę, kad nenaudėlį Loreną sugrąžintų į dvarą.

– Nutilkit! Jūs esate kvailys, pone de Piurnonai.

Drebėdama iš pykčio tarpduryje stovėjo ponia de Montespan. Antuanas taip buvo nustebęs jos netikėto pasirodymo, jog visai pamiršo nusilenkti. Piurnonas atsitiesė.

– Daugiau nenoriu niekada girdėti šitų baisių kaltinimų. Supratote mane? Savo pasisakymais jūs drumsčiate mano namų ramybę. Aš to nepakęsiu. O dabar palikite mane vieną su markizu.

– Atleiskite, ponia, – vos girdimai sumurmėjo Piurnonas. – Nenorėjau užsitraukti jūsų rūstybės.

– Turėtumėte džiaugtis, kad jūs buvote ištikimas mano tėvo tarnas, – pagiežingai tarė ponia de Montespan. – Nes su jumis pasielgčiau kitaip.

Ponas de Piurnonas nulenkė galvą ir nuplumpsėjo. Žvilgsnis, kuriuo ponia de Montespan jį palydėjo, privertė Antuaną atsitraukti.

Kai ji pagaliau atsigręžė, pyktis veide buvo jau dingęs.

– Atleiskite man už šį siaubingą pasirodymą, pone markize. – Švytinti šypsena jos putliose lūpose atvėrė eilę nepriekaištingai baltų dantų.

– Vargšas ponas de Piurnonas po baisios Madam mirties kaip ne savas. Jis labai ją gerbė, turėtumėte žinoti, – graudžiai atsiduso.

– Jau girdėjau, ponia. Atrodo, jūs gerai pažįstate poną de Piurnoną.

– Jis ištikimai tarnavo mano šeimai. Be to, – pridūrė susimąsčiusi, – mes abu pasiilgstame tėviškės. Tai mus vienija, mano mielas markize.

Ponia de Monstespan atsisėdo į šilku aptrauktą fotelį ir lengvu rankos judesiu parodė priešais ją sėstis ant mažesnės kėdės. Moteriai, kuri buvo įpratusi savo draugijoje versti stovėti hercogus ir princeses, tai buvo neįprastai dosnus gestas. Per audringą susidūrimą visiškai nepastebimai į saloną taip pat įžengė ir ponios de Montespan tarnaitė panelė dez Ejė ir suluošintas pažas. Kai jaunuolis atsisėdo nuošalyje ant pagalvės ir ėmė gitara skambinti ramią melodiją, panelė dez Ejė atsisėdo ant suolelio prie savo šeiminės kojų ir paėmė į rankas siuvinėjimo lankelį. Antuanas negalėjo nepastebėti, jog ponia de Montespan manė esą būtina pabrėžti jos grožį, apsupant save nelabai patraukliais žmonėmis. Šiurpų vaizdą kėlė ne tik neūžauga, bet ir sulysusi panelė dez Ejė, savo ilga nosimi ir nuožulniu smakru primenanti baidyklę. Tai ji pabrėžė dar labiau, dažydamasi lyg gatvės paleistuvė ir dėvėdama jos amžiaus moteriai pernelyg jaunatvišką, ryškiai raudoną šilkinę suknelę su begale puošmenų. Antuanas mestelėjo tarnaitei užuojautos žvilgsnį.

– Ar ne tiesa, – nusijuokė ponia de Montespan, kuri nepraleisdavo progos pažeminti tarnaitę, – aš nuolat kartoju, jog ji turėtų rengtis mažiau akį rėžiančiais drabužiais. Ilga nosis ir taip atkreipia visų dėmesį.

Tarsi negirdėdama šeimininkės pastabos, panelė dez Ejė toliau varstė adatos galvutę siuvinėjimo medžiagoje. Matyt, pagalvojo Antuanas, ji jau buvo įpratusi prie tokių pažeminimų. Be to, ponios de

Montespan išvaizda irgi turėjo trūkumų! Brangus rytinis drabužis buvo nusėtas purvo dėmių, o iš po kepuraitės kyšojo sušukuotos šviesios garbanos. Antuanui susidarė įspūdis, jog jo apsilankymo proga ji ypač pasipuošė.

– Ar gali būti, ponia, – pasiteiravo jis šypsodamasis, – kad man teko garbė matyti jūsų sūnų?

Ponia de Montespan pažvelgė į jį linksmai.

– Nepykite ant ponios Skaron, kad ji mažąjį Liudviką Augustą taip greitai išnešė. Ji visus Mesjė draugus laiko puolusiomis sielomis. Kartais ji itin kuklinasi. Bet ką tai stebina? – Vėl ištrūko užuojautos kupinas atodūsis iš markizės krūtinės. – Vargšelė gimė kalėjime. Tačiau sakykite, apie ką kalbama salonuose? Jūs jau kuris laikas viešite Paryžiuje ir esate tikrai gerai susipažinęs.

Prasidėjo lengvas pasiplepėjimas, ir Antuanas stengėsi reikliai namų šeimininkei pažerti paskalų. Nebuvo jokio skirtumo, ar tos istorijos kažkur nutiko, ar buvo tiesiog išgalvotos. Ponia de Montespan atsilygino intymiais niekais iš karaliaus aplinkos. Taip Antuanas sužinojo, kad karalienė ant kojų turėjo karpų, o Dofinui trisdešimt antrojo tėvo gimtadienio proga teko padeklamuoti eilėraštį šeimos rate, tačiau išsigando. Tokius mažus anekdotus pasakojo ponia de Montespan kiekvienam svečiui, kuriam ketino įtikti ir jį pamaloninti, stengdamasi savo asmenybe šiek tiek priartėti prie karaliaus. Antuanas klausėsi šypsodamasis ir kartais nusijuokdavo. Tik kai ponia de Montespan sąmoningai vos žvilgtelėjusi į laikrodį davė suprasti, kad jų plepėjimas artėja prie pabaigos, Antuanas priėjo prie savo apsilankymo tikslo.

– Ponia, atleiskite, jei aš dar šiek tiek pavogsiu jūsų laiko, tačiau man reikia protingos moters patarimo.

– Prašom, mielas drauge. Kalbėkite.

Antuanas susirūpinęs suraukė kaktą ir delsdamas dėstė savo susirūpinimą:

– Turiu jauną giminaitę, kurios gerovė man labai rūpi.

Ponia de Montespan suvaldė žiovulį.

– Deja, jauna mergaitė tapo klastingo vyro suvedžiojimo auka ir dabar pateko į nepavydėtiną padėtį.

– Man labai gaila, – geraširdiškai tarė ponia de Montespan. – Tačiau nesuprantu, kuo aš galėčiau jums pagelbėti.

Antuanas nusiminęs nuleido akis ir apsimetė tarsi ieškodamas žodžių.

– Norėčiau, kad mano jauna giminaitė išsilaisvintų nuo tam tikros naštos. Todėl pagalvojau, kad galbūt jūs galėsite man pasakyti, kaip patekusi į tokią padėtį dama galėtų lengviausiai tuo pasirūpinti.

– Pone markize, – ponia de Montespan pakilo ir šaltai pažvelgė į jį. – Aš mielai padėčiau, jei galėčiau. Bet į mano pareigas neįeina saugoti jaunas lengvabūdes moteris nuo jų paleistuvystės pasekmių.

Antuanas taip pat atsistojo ir žemai nulenkė galvą.

– Atleiskite, jei tapau jums našta su giminaičių bėdomis.

Linktelėjęs galva, jis buvo laisvas. Pakeliui į priešsalį suprato per toli nuėjęs ir dabar praradęs svarbų žinių šaltinį. Be to, užimant tokią padėtį jam buvo nepatartina užsitraukti tokio svarbaus asmens kaip ponia de Montespan rūstybę. Deja, jau nieko nebuvo galima pakeisti. Dabar turės ieškoti kitokių būdų išgauti reikalingų žinių. Jis jau norėjo žengti į Vožiraro gatvę, kai kažkas iš užnugario tyliai sušuko jo vardą. Antuanas atsigręžė ir nustebęs išvydo bjaurų panelės dez Ejė veidą.

– Pone markize, sekite paskui mane.

Ji skubiai palydėjo Antuaną į mažą kambarėlį, kuris tarnavo namų šeimininkei kaip biblioteka, bet panašu, kad retai ja buvo naudojamasi, ir įsitikinus, jog jų niekas nesekė, uždarė duris.

– Kuo galėčiau pasitarnauti jums, panele dez Ejė?

Tarnaitė atsigręžė į jį, jos akyse sužibo klastos liepsnelė.

– Greičiau klausimas, kuo aš galėčiau jums pasitarnauti, pone markize. – Panelė dez Ejė koketiškai nusišypsojo ir priėjo prie jo siūbuodama klubais.

Antuanas žiūrėjo visai sutrikęs:

– Kaip reikėtų tai suprasti?

Ji sustojo labai arti jo ir pažvelgė įdėmiai į akis. Tada netikėtai nusijuokė:

– Nesijaudinkite, pone. Aš žinau, jog nesuviliočiau jūsų savo žavesiu.

Antuanas linktelėjo ir padovanojo savo plačiausią šypseną.

– Net pačiai Afroditei nepavyktų, gerbiama panele, jei ji kada nors teiktųsi išnirti iš jūros purslų, norėdama apsukti Paryžiaus vyrams galvas. – Atgijusį prisiminimą apie keistą susitikimą su ponia de Lafajet per Orleano kunigaikštienės laidotuves skubiai nustūmė į šalį. – Na, tai pasakysite, kodėl mane sekėte?

– Dėl jūsų jaunos giminaitės. Jei norite, aš jums paaiškinsiu tai, ką atsisakė pasakyti ponia de Montespan.

– Dėkoju už rūpinimąsi.

Panelė skubiai ištiesė jam savo ranką.

– Rūpinimasis, pone markize, yra dorybė, kurios negali sau leisti mano padėties moteris. Ar jūs manote, kad aš noriu ateityje kęsti ponios de Montespan niekšybes?

– Žinoma, ne.

Antuanas negalėjo piktintis tarnaite, kad ji ėmė tai, ką jai siūlė. Matyt, panelė dez Ejė nebeištekės šiame gyvenime. Taigi ji turėjo matyti, kur lieka. Po to, kai reikalaujama suma mažame maišelyje, kuris kabėjo prie jos raudonos suknelės, dingo, panelė dez Ejė mielai atskleidė savo informaciją.

– Nueikite pas ponią Monvuazen. Ji dar vadinama La Vuazen. Tai pribuvėja ir turi namą La Vilnev siur Gravua gatvėje. Ten tikrai padės jūsų jaunai giminaitei. Tačiau niekam nesakykite, kad aš siunčiau jus.

Kol ji dar nespėjo nusigręžti, Antuanas sugriebė jos ranką ir švelniai ją pabučiavo.

– Dėkoju, panele dez Ejė. Man buvo labai malonu turėti su jumis reikalų. Ir užtarkite mane kalbėdama su savo šeimininke.

– Būtinai, pone markize, – atsakė ji šypsodamasi.

– Klodai, atleiskite man. – Ponia de Montespan palenkė galvą į šoną ir dovanojo jam nuginkluojančią šypseną. Piurnonas gerai pažinojo šią šypseną. Dar būdama mergaitė naudodavosi ja, kad gautų tai, ko nori, ar išvengtų savo tėvo bausmių. Ji galėjo tuo suvilioti karalių, tačiau ne jį. Jis nebyliai pažvelgė į ją.

– Užuot raukęsis, turėtumėte būti dėkingas, kad apsaugojau jus nuo didžiausios kvailystės. – Atrodo, jo tylėjimas erzino markizę. – Montanjakas – ne kvailas. Jis tikrai pagalvos, iš kur jūs turite tiek drąsos apkaltinti Orleano kunigaikštį. Nepamirškite, Klodai, – pridūrė ji su piktdžiuga, – jūs taip pat buvote Sen Klode, kai Madam mirė.

Piurnonas spoksojo sutrikęs.

– Aš maldauju jus, nesišaipykite iš manęs. Tai jūs įdavėte man į rankas tą nelemtą skystį, kuris nužudė Madam.

– Jūs norite pasakyti, kad aš tai tyčia padariau? – Ponios de Montespan akys susiaurėjo.

– Ne! Bet jei jūs nebūtumėte manęs įkalbėjusi šauktis tamsos jėgų, kad jų padedamas atkreipčiau savo šeimininkės dėmesį, dabar ji būtų gyva.

Įtūžusi ponia de Montespan atlošė galvą.

– Kas galėjo žinoti, kad jūs būsit toks mulkis ir nunuodysit ją iš karto, – ištarė ji paniekinamai.

Piurnonas užsidengė veidą rankomis.

– Aš nenorėjau. Dievas mato, nenorėjau.

Kurį laiką jis negirdėjo nieko, išskyrus kūkčiojimą, sklindantį iš krūtinės gilumos ir graudulingai besiskverbiantį jam į ausis. Netikėtai jis pajuto, kaip šalta ponios de Montespan ranka palietė jį. Montespan ranka švelniai atitraukė Piurnono ranką nuo skruostų, kuriais ritosi ašaros.

– Jūs neturėtumėte man priekaištauti, Klodai. Aš įspėjau jus, kad atsargiai elgtumėtės su eliksyru.

– Taip ir buvo ponia. Taip ir buvo. Dievas paliudys, aš elgiausi pagal visus nurodymus.

Ponia de Montespan įrėmė įdėmų žvilgsnį jam į degančias akis.

– Negali būti, – galiausiai tarė ryžtingai. – Jei būtumėte laikęsis mano nurodymų, Madam būtų dar gyva.

– Prašau patikėti, aš...

– Nutilkit! – Staiga ponia de Montespan paleido jo ranką.

– Nesiginčikime. Geriau sakyk, kas atsitiko su liokajaus lavonu. – Ji nerūpestingai žaidė su maža auksine lupa, tabaluojančia šalia kitų papuošalų ant suknelės diržo.

Susigėdęs Piurnonas nuo veido nusišluostė ašaras.

– D'Efijos vyrai pašalino jį, – tarė jis kiek pajėgdamas ramiau.

– Ir niekas nepasigedo jo?

– Pasigedo. Kai manęs vėliau paklausė, pasakiau, kad buvo pavogti keli sidabriniai peiliai. Manoma, kad Gasparas juos pavogė ir paspruko.

– Gerai. Niekas nesusies jūsų su jo dingimu.

Ponia de Montespan čiupo dubenį su saldumynais ir iškart godžiai suvalgė kelis šokoladinius saldainius su įdaru.

– Mielai norėčiau sužinoti, – tęsė ji pilna burna, – kaip d'Efijai pavyko išsisukti. Ką jis papasakojo Montanjakui? Jūs sakėte, jog markizas buvo kartu su šituo Gasparu, kai d'Efijos vyrai nužudė jį.

– Teisingai. Ten buvo markizas, jo pažas ir Gasparas. Vėliau markizas de Montanjakas aplankė d'Efiją jo kambariuose. Aš pasekiau ir patykojau jį. Bet apie ką jie kalbėjo, negaliu pasakyti.

– Mes turime būti labai atsargūs ir apgalvoti kiekvieną savo žingsnį.

Piurnonas jau nebesiklausė. Jis jautėsi pavargęs. Nuo savo mylimos šeimininkės mirties nuolat turėjo apsimetinėti. Jam nuolat reikėjo milžiniškų pastangų tramdyti sielvartą. Šiaip ar taip, jis buvo įtrauktas į intrigų žaidimą, kurio nepajėgė suvaldyti. Per vėlai suprato, kad jam trūko aistros tapti keršto įrankiu, kaip to norėjo ponia de Montespan. Bet kadangi tai prasidėjo, jis daugiau negalėjo sulaikyti. Ponia de Montespan nebūtų leidusi, o jis buvo per silpnas, kad stotų jai skersai kelio.

– Klodai! Kas jums? Svajojate? – Jo mintys sugrįžo į mažą buduarą.

– Atleiskite. Ką jūs ką dabar sakėte?

Staiga jis pasijuto blogai. Langai buvo uždaryti, o nuo stipraus apelsinų kvapo įsiskaudėjo galva.

– Verčiau klausykitės, kai aš su jumis kalbu, – užsipuolė ji susierzinusi. – Aš mąstau, kodėl markizas de Montanjakas norėjo būtent iš manęs sužinoti, kur būtų galima padaryti abortą. Ar jis nutuokia apie mano ryšius su La Vuazen? – Ji vėl stvėrė šokolado gabaliuką ir bemat suvalgė. – To negalima leisti.

– Bet jūsų niekas ten nematė.

– Tiesa. – Ponios de Montespan akys sužaibavo iš pykčio. – Taip ir turėtų likti.

XVIII SKYRIUS

Sesilė buvo geras vaikas. Ji darė tai, ko iš jos buvo reikalaujama, ir buvo su visais draugiška. Kai šeimininko tarnas Bavanas paprašė jos iššluoti dulkes iš po savo lovos, ji nedelsė. Jau nuo penkių ji plušėjo ir nuo vandens kibirų nešiojimo nebejautė rankų. Į jos pareigas neįėjo tvarkyti tarnų lovų, tačiau ji tvarkė. Bavanas buvo simpatiškas vyras, visada skaniai kvepiantis. Kaip ji galėjo jam atsakyti? Jis pasekė Sesilę, kol ji užlipo į pastogę, kur buvo jo lova. Sesilė nespėjo net išsigąsti, o šis ją prispaudė prie čiužinio. Kol ji bandė sušukti, skausmas bemat praėjo. Bavanas glamonėjo jai krūtinę. Visą laiką, kol buvo joje, kalbėjo su ja. Vadino ją mažu balandėliu, sakė, kad ji graži, kad ją myli. Nuo tada Sesilė dažniau lankydavosi pas jį. Jis duodavo jai cukruotų vaisių, kartais ir gabalėlį keptos žvėrienos, o tada atsiguldavo ant jos.

Tad štai ji buvo čia ir rėkė. Ji stūmė ir stūmė tiksliai taip, kaip ponia su gražia kasa jai sakė, tačiau vaikas nenorėjo išlįsti. Pasak moters, jos klubai buvo per siauri. Būtent tai ir patiko Bavanui, jos siauri klubai ir maža krūtinė. Kai pasirodė nauja plovėja, jo susidomėjimas Sesile greitai dingo. Sesilė neįsižeidė. Be to, dažniausiai po darbo ji būdavo taip nuvargus, kad nebejuto jokio malonumo nuo jo prisilietimų. Kartą ji net užmigo būdama po juo. Tik gero kąsnio nuo stalo jai buvo gaila. Kai jau buvo nebeįmanoma nuslėpti savo būklės, jai buvo parodytos durys. Ji vis dar žiūrėjo į Bavaną išgąstingu žvilgsniu. Atsidėkodamas, kad neišdavė jo, surado jai vietą brolienės skalbykloje. Kartkartėmis aplankydavo ir atnešdavo

pavalgyti. Su vaiku jis nenorėjo turėti nieko bendra. Tuo pasirūpinti turėsianti ji pati. Prieš dvi savaites jis darkart atėjo. Buvo labai susijaudinęs. Jis aiškino girdėjęs apie vieną geradarę, kuri padeda merginoms, be to, turi namus, kur ji galėtų gimdyti. Moteris sumoka daug pinigų – keturis talerius ar daugiau, jei ji yra pasirengusi palikti jį ten. Tai būtų geriausia vaikui. Buvo kalbama apie didžią damą, turinčią daug kilmingų draugų ir galinčią pasirūpinti, kad vaikas patektų į padorią šeimą. Tai skambėjo tarsi stebuklas. Ji niekada nebūtų pajėgusi viena pasirūpinti vaiku. Ir tikrai tai buvo Dievo noras – atiduoti vaiką turtingai šeimai.

Sesilę apėmė stiprūs skausmai.

– Šventoji Dievo motina, tu pagirta tarp moterų, ir pagirtas tavo sūnus Jėzus. Padėk man bėdoje dabar ir amžinai. – Moteris rūpestingai pasikėlė nuo kėdės, ant kurios sėdėjo, ir drėgnu skuduru jai nuo kaktos nušluostė prakaitą.

– Netrukus viskas baigsis, mano mažute.

Ji paėmė jos ranką ir padėjo jai tarp šlaunų. Sesilė palietė mažą plaukuotą galvytę.

– Matai, jis tuos išlįs.

Sesilė giliai įkvėpė. Sukaupė visas jėgas ir stūmė. Paskui viskas baigėsi. Nusikamavusi ji susmuko. Tolumoje girdėjo moters balsą.

– Leisk atsipūsti. Tada duok pinigus ir išsiųsk.

La Vuazen suvystė naujagimį į skarą ir išnešė. Ji perėjo per mažą salę ir išėjo į sodą. Tada greitai nubėgo palei galinį namo fasadą į koplyčią. Ten viskas buvo parengta.

XIX SKYRIUS

Marija pakėlė sijono klostę ir iš džiaugsmo šokinėjo per pūvančios katės dvėselieną. Antuanas žiūrėjo į ją šypsodamasis. Jis buvo patenkintas savimi. Nedidėlė iškyla, kurią pasiūlė po apsilankymo pas ponią de Montespan, atrodo, buvo sėkminga. Antuano kilniaširdiškumą vis dėlto pažadino savanaudiškos paskatos. Grįžęs iš Vožiraro gatvės, jis ieškojo progos pabūti su ja vienumoje. Nors jis drovėjosi pasitarti su vaiku, o Marija kaip tik ir buvo tokia, tačiau iš dviejų žmonių, su kuriais jis galėjo pasikalbėti apie kunigaikštienės žmogžudystę, pirmenybę, be abejo, teikė jai. Išvykos tikslas buvo puiki vėlyva popietė Vilnev siur Gravua kvartale, kuris buvo tarp pylimų ir Šv. Dionizo bazilikos. Ką tiksliai tikėjosi ten surasti, Antuanas nežinojo. Tačiau tikrai nepamaišytų patikrinti ponios Monvuazen namus. Kadangi jam atrodė svarbu kuo mažiau atkreipti kitų dėmesį, Antuanas laimingas pastebėjo, kaip suteikė Marijai malonumo dėl bendros veiklos, kai leido jai padėti nemėgstamą pažo kostiumą į skrynią, apsirengti linine suknele ir kartu derančia skarele. Taip apsirengusi Marija niekuo nesiskyrė nuo tarnaitės, dirbančios turtingų miestiečių namuose. Jis pats bandė prisiderinti prie Marijos aprangos, atsisakydamas visų elegantiško bajoro atributų. Vis dėlto su kukliu mėlynos gelumbės švarku jis atrodė elegantiškas.

– Kunigaikštis tikrai išmes poną de Piurnoną iš rūmų, kai sužinos apie tai, – patenkinta tarė Marija ir atsistojo prie jo.

– Galimas daiktas, – patvirtino Antuanas. – Bet galbūt ponas de Piurnonas būtent to ir siekia.

– Nenustebčiau.

– Kodėl?

Marija gūžtelėjo pečiais:

– Tas vis tiek Sen Klode negali pakęsti nieko.

– Įdomu. – Antuanas jai žaismingai mirktelėjo. – Ir kaipgi mūsų seklys morka priėjo prie tokios išvados?

– Nereikia čia dabar šaipytis iš manęs, – atkirto įsižeidusi Marija. – Aš tai puikiai pastebėjau, kai jis neseniai vedė mane į virtuvę. Ir atvirkščiai.

– Tada aš tau prisipažinsiu, mažoji Marija, – tarė Antuanas ramindamas, – tokia pati mintis buvo kilusi ir man.

– Nenustebčiau, jei ponas de Piurnonas netrukus mirtų palaimingai, – tęsė Marija. – Kai jau pagavo šitą Gasparą tik už tai, kad jis šantažavo markizą d'Efiją.

Netikėtai Antuanas sukluso ir sustojo.

– Kas atsitiko?

– Aš kaip tik pagalvojau, kad tavo įtarimai gali pasitvirtinti, ir būtų gaila, jei dar kartą nepasikalbėčiau su ponu de Piurnonu, prieš jį pasiglemžiant.

– O ko jūs norite iš jo? – smalsiai pasiteiravo Marija.

Antuanas vėl pajudėjo.

– Turiu nuojautą, kad jis galbūt yra kažkaip susijęs su mūsų apsilankymu šv. Liudviko saloje.

Tuo tarpu jie jau buvo palikę atgijusį kvartalą ir pateko į keistą Vilnev siur Gravua kvartalą, kur tarp įspūdingų vilų plytėjo apleista dykynė. Jau kažkurį laiką čia įsikuria turtingi miestiečiai, norintys pabėgti nuo miesto purvo. Dauguma namų buvo palyginti nauji ir iš išorės nuo smalsių žvilgsnių apsaugoti aukštų sienų. Kai jie suko į didelę alėją, priešais iššoko juoda karieta.

– Atsargiai! – Antuanas patraukė Mariją į šalį, kad neužkliudytų vežimas.

Įpykusi ji karietininką apšaukė šiurkščiais žodžiais, o šie paskendo kanopų bildesy.

Jie atsigręžė, iš kur lėkė vežimas. Kaip ir ankstesnis kvartalas, taip ir šita alėja, nors nestokojo puošnių pastatų, buvo apleista ir

tuščia. Tik netoliese ant gatvės kampo sėdėjo du neštuvų nešėjai ir laukė klientų. Antuanas parodė jų link.

– Ten turėtų būti. – Jie lėtai nuėjo jų link.

– Nieko įdomaus nevyksta, – tarstelėjo Antuanas, kai pasiekė abu vyrus.

Kol vienas iš jų abejingai linktelėjo, kitas bendražygis, atrodo, apsidžiaugė sulaukęs šiokio tokio įdomumo. Jis vaipydamasis pasikasė suveltus plaukus:

– Mūsų klientai viduje. – Jis parodė priešais esantį namą. – Ji sumokės papildomai, jei mes jos čia palauksime.

Antuanas pažvelgė pro plieninius vartus. Stengdamasis nekreipti dėmesio į tvirtą vyrą, atsirėmusį į mažą durininko namuką kitoje grotų pusėje, stebėjo juos. Pastatas, kurį jis taip rūpestingai saugojo, buvo dviaukštė, šviesaus tašyto akmens vila, kuri savo kuklia elegancija išsiskyrė iš kitų ryškių gretimų namų.

– Namas man patinka, – pareiškė Antuanas ir vėl atsigręžė į neštuvų nešėjus. – Ar žinai, kas ten gyvena?

– Iš kur galiu žinoti? Paklausk ano ten. – Jis parodė į nepatrauklų, įdėmiai į juos spoksantį vaikiną anapus vartų. Netikėtai atsidarė namų durys ir slėpdama veidą išėjo moteris. Ji, pasiramstydama lazdele, sunkiai leidosi portalo laiptais. Tuojau pašoko abu vaikinai ir stvėrė neštuvus. Nerangus durininkas žemai nusilenkė ir atidarė damai vartus, paskui nusekė ją į gatvę, kad padėtų įlipti į neštuvus. Už atliktą darbą gavęs blizgančią monetą, jis grėsmingu žvilgsniu pervėrė Antuaną ir Mariją, paskui vėl rūpestingai uždarė duris. Tuo tarpu abu neštuvų nešėjai pajudėjo ir pranyko kartu su savo slaptuoju nešuliu Sitės link.

Antuanas mostelėjo Marijai, kad sektų paskui. Jie ėjo palei sieną, juosiančią namo sodą. Sustojo tik tada, kai Antuanas įsitikino, kad vartų sargas dingo iš akiračio.

– Toji nebuvo panaši į tokią, kuriai reikėtų eiti pas pribuvėją, – nuobodžiai pastebėjo Marija.

– Tu apdovanota puikia nuovoka, už kurią turėčiau pagirti, mažyle mano.

– Aš ne maža, – susierzinusi paprieštaravo Marija. – Jūs visad sakote, kad aš – maža.

– Matyt, – toliau tęsė Antuanas, – ponia Monvuazen sugeba ne tik padėti atsikratyti nepageidaujamo nėštumo, bet ir už tam tikrą mokestį savo žmonėms suteikia kitokias paslaugas.

– Apie kokias paslaugas kalbate?

– Nežinau. Tačiau būtų visai įdomu išsiaiškinti. – Jis pažvelgė siena aukštyn, čiupinėdamas vienodus akmenis, iš kurių siena buvo sumūryta.

– Mes niekada neperkopsim, – tarė Marija.

– Galbūt, – pasvarstė Antuanas, – tačiau kur nors turėtų būti nedidelės durys, vedančios į daržą ir neužrakintos.

Jie apėjo sieną ir pamatė, kad valda iš visų pusių, išskyrus į gatvę, buvo apsupta užžėlusių laukų ir sodų. Tačiau atsarginių vartelių jie nerado.

– Tėra vienas būdas patekti vidun, – galiausiai tarė Antuanas. – Turim prasmukti pro bjaurųjį durininką.

– Nieko nebus. – Marija atsišliejo į sieną ir nupurtė nuo sijono gervuogių šakeles ir mažus dagius, prilipusius, kai jie žvalgydamiesi brovėsi per brūzgynus. – Mes juk negalim prašyti durininko, kad įsileistų.

– Tu teisi, prašyti negalime. Bet mes galime priversti jį atidaryti vartus, jam to nežinant.

– Ir kaipgi tai padaryti?

Antuanas pažvelgė į pamažu temstantį dangų. Po truputį vakarai ir vėl trumpėjo. Jis greitai papasakojo Marijai apie savo planą, o šio ji klausėsi nepatikliai. Jie sugrįžo į plačią alėją ir sėlindami palei sieną vėl pasiekė portalą. Antuanas žengė žingsnį į priekį, norėdamas pažiūrėti, kur stovi durininkas, bet jo jau niekur nesimatė.

– Kas bus, jei jis jus pastebės?

– Turime rizikuoti.

Antuanas ištraukė odinį maišelį ir jį iškratė. Paėmė keletą sidabrinių monetų, o likusius pinigus sudėjo atgal. Marija pasilenkė ir pakėlė kelis plokščius akmenis.

– Įdėkit šituos. Bent jau nepraras ite pinigų.

– Tada jam gali kilti įtarimas. O kai maišelyje ras keletą monetų, pamanys, kad jį galbūt pametė vienas iš neštuvų nešėjų.

Antuanas nusimovė savo odinius aulinukus ir paragino Mariją nusiauti savuosius. Jis skubiai padėjo maišelį į vietą, kurioje, kaip prisiminė, sėdėjo neštuvų nešėjai, bet stengėsi akis sukti nuo plieninių vartų. Prabėgo keletas minučių, jos Antuanui prilygo visai amžinybei. Galiausiai jie išgirdo raktų žvangėjimą ir geležinių vyrių girgždėjimą. Tada pasirodė durininkas. Jis nepastebėjo jų, nes susikaupęs ėjo odinio maišelio link, pasilenkė ir pakėlė jį. Šią akimirką Antuanas linktelėjo Marijai. Jie tyliai įsliūkino pro atvertus vartus vidun ir pasislėpė už artimiausio krūmo. Netrukus durininkas grįžo. Patenkintas kelis kartus spynoje pasuko didelį raktą ir dingo mažame namelyje.

– Dabar mes viduje, – sušnabždėjo Marija. – O kaip ištrūksime?

– Ką nors sugalvosime, kai ateis laikas.

Pritūpę jie sėlino nuo krūmo prie krūmo, kol nusigavo į sodo galą. Veja po jų kojomis buvo drėgna, tad netrukus šilkinės Antuano pėdkelnės visiškai permirko. Tačiau jie nedrįso apsiauti batų.

– O dabar? – Marijos akyse sužibėjo vaikiškas smalsumas.

– Mes apžiūrėsime ponios saloną šiek tiek iš arčiau, – pasiūlė Antuanas. – Galbūt ten bus kas nors įdomaus.

Pritūpę jie nubėgo prie terasos, besidriekiančios palei galinį fasadą. Tačiau nė vienos iš daugumos laukan vedančių stiklinių durų neatsidarė. Gerai, kad bent užuolaidos nebuvo užleistos ir buvo galima netrukdomai apžiūrėti viduje namo esančią prabangą. Salonas buvo vienintelis kambarys pirmajame aukšte, kuriame jau degė žvakės. Atidžiau apžiūrėjęs, Antuanas nusprendė, kad kambarys buvo įrengtas moters. Aplink keletą mažų stalų grupėmis stovėjo dailios gėlėtu audiniu aptrauktos kėdės. Linksmi peizažo paveikslai ir apmušta lova, kuri, kaip jis tikino, buvo mėgstamiausia namų šeimininkės vieta, sustiprino jo įspūdį. Tik sunkus krėslas, stovintis priešais židinį, išdavė ir apie esantį namų šeimininką.

– Čia nėra nieko gero. O vidun mes vis tiek nepateksime, – sumurmėjo Marija.

– Nebent išdaužtume langą, – mirksėdamas pasiūlė Antuanas.

Marija metė į jį nepatiklų žvilgsnį. Antuanas jau ketino paaiškinti Marijai pajuokavęs, kai sutrikęs pažvelgė į krėslą.

– Kas čia dabar buvo. Matei?

– Ką?

– Krėslas sujudėjo.

– Nesąmonė. Negi manote, kad aš... – tačiau netikėtai Marijos veidas persikreipė iš nuostabos.

Aiškiai buvo matyti dvi kaulėtos rankos, kurios nerangiai rėmėsi į atramas. Tada iš po atlaso išniro naktinė kepuraitė, iš po kurios matėsi plika, pražilusi galva.

– Pone! – tyliai šūktelėjo Marija.

Ji nevalingai sugriebė Antuanui už rankos.

Senis atsigręžė ir spoksojo.

– Greičiau, pone, turime sprukti iš čia, – spurdėjo Marija.

– Palauk. Čia kažkas ne taip su tuo seniu.

Iš tikrųjų vyras spoksojo į juos, tačiau jo veido išraiška neišdavė, ar jis pastebėjo jų buvimą. Jis iš lėto priėjo prie jų vilkdamas kojas.

– Galbūt jis aklas, – tarė Marija kupina vilties.

– Nemanau. Jei jis būtų aklas, turėtų lazdelę ir būtų ja pasinaudojęs. Tačiau, atrodo, jis nemato mūsų.

Tuo tarpu paslaptingasis senis jau visai prisiartino prie lango. Tik stiklas skyrė jį nuo neprašytų lankytojų terasoje. Staiga vyro lūpos ėmė judėti. Jis tarė žodžius, kurių nesigirdėjo ir kurie niekam nebuvo skirti.

– Aklas ar ne, – išsigandusi tarė Marija. – Bet mums reikia kuo greičiau dingti iš čia.

– Tu teisi.

Netikėtai Antuanas suprato, kodėl taip keistai vyras spoksojo anapus stiklo.

– Luktelk. Šis juokingas senis nepavojingas.

– Iš kur galite žinoti?

– Ar matai, ką mūsų draugas nešioja aplink kaklą?

Iš tiesų ant rudos odinės virvelės kabėjo mažas krištolinis buteliukas, pusiau pripildytas skaidraus skysčio.

– Kas tai?

– Opijaus tinktūra. Mes čia galėtume šaudyti fejerverkais, o senis nieko nepastebėtų. Taigi nusiramink.

Iš Marijos abejingos veido išraiškos Antuanas suprato, kad ji nežinojo apie tokius narkotikus.

– Vargšas velnias. Jam tikrai nebūtų juokinga būti žmonos pašonėje.

Galiausiai Antuanas pakluso Marijos prašymui ir nusekė paskui ją laiptais žemyn į parką. Jie vėl nėrė į krūmus, šešėlyje apsiavė batus ir patraukė tolyn. Eidami palei sieną jiedu pastebėjo, kad žemės sklypas buvo gana didelis. Priešingai vyraujančiai madai, kuri numatė griežtas geometrines želdinimo formas, šis parkas atrodė apleistas. Krūmai kerojo vejoje. Tarp pavienių laukinių kaštonų, keliančių į dangų senas šakas, prie parko centre esančio tvenkinio driekėsi žvaigždės formos gėlynas. Iš po krūmų kyšojo akmeninio namo kaminas su kylančiais dūmų debesėliais. Marija ir Antuanas susižvalgė ir nužingsniavo jo link. Prieblandoje, kuri pranašavo artėjančią naktį, jie iš terasos buvo beveik nematomi ir galėjo netrukdomai eiti parku. Tačiau atsargumo dėlei jie žingsniavo palei krūmus, kurie buvo priedanga ir leido įsitikinti, kad jų niekas neseka. Kai Marija ir Antuanas įžengė į miškelį, buvo visiškai tamsu. Antuanas sunkiai skyrėsi kelią pirmyn. Marija priešingai, atrodo, kuo puikiausiai jautėsi tamsoje. Kaip mažas kačiukas straksėjo priešais Antuaną.

– Paskubėkite, – išgirdo Antuanas jos susijaudinusį šnabždėjimą, – nes kitaip niekad nenueisime.

– Velniai rautų! – Šaka, kurią Marija palenkė į šoną, atšoko ir skausmingai trenkė jam per skruostą. – Ar negali būti atsargesnė!

– Jūs turėtumėte būti dėmesingesnis, pone markize, – sukikeno Marija. – Ar norite, kad aš jus vesčiau?

– Juokis. Ryt iš ryto nueisiu pas poną Desgrė ir pasakysiu, kad tu iš tikrųjų esi ragana, kuri ne tik draskosi ir kandžiojasi kaip katė, bet dar ir naktį gerai mato.

– Tai jį tikrai pradžiugintų. Tada galėtų pagaliau mane paskandinti šulinyje. – Marija vėl griebė jam už rankos ir vedė saugiai palei mažos giraitės kraštą.

Staiga Antuanas sukluso.

– Užuodi? Lengvas sudegusios mėsos kvapas sklido jų link.

Marija linktelėjo:

– Ten tikrai ne vien tik mediena metama į laužą.

Jie stovėjo per kelis žingsnius nuo akmeninio namo. Iš tikrųjų tai net nebuvo namas. Labiau panėšėjo į bažnyčią. Aukštas, smailus frontonas, papuoštas stikline rožele, suteikė statiniui kažką švento ir atrodė kaip maža katedros kopija.

– Galbūt tai asmeninė ponios Monvuazen koplyčia, – spėliojo Antuanas.

– Koplyčia su rūkstančiu kaminu? Keista. Turėtume apžiūrėti namą, pone markize. Tada žinosime.

Marija ėmė veržtis pirmyn, tačiau Antuanas ją sulaikė:.

– Ne taip greitai, panelyte. Mes nežinome, kas mūsų ten laukia. Todėl norėčiau, kad laikytumeis už manęs. Supratai?

– Negi manote, kad aš bijau?

– Jokiu būdu. Aš bijau. Geras užnugaris mane labai ramina.

Marija abejingai pažvelgė į jį ir praleido į priekį.

Pro atviras duris skverbėsi ryški šviesa ir apšvietė laiptus, vedančius įėjimo link. Antuanas užsėlino jais aukštyn ir žvilgtelėjo vidun. Nebuvo matyti jokio žmogaus. Priešais duris stovėjo didelis kalto akmens altorių primenantis stalas. Išrikiuoti žmogaus ūgio kandeliabrai juosė kelią. Už stalo kybojo juodo aksomo užuolaida su prikabintu dideliu baltu apverstu kryžiumi. Staiga Marija Antuanui timptelėjo už rankovės. Ji atlošė galvą ir stebėdamasi apžiūrinėjo lubų paveikslus. Antuanas pasekė ja. Šviečiančios freskos vaizdavo Dievo Motinos paveikslą. Tačiau kitaip nei paveiksluose, kuriuos jai buvo tekę matyti, Marija nebuvo apsupta angelų, džiaugsmingai lydinčių ją pakeliui į rojų. Čia ji buvo apsupta mažų raguotų santykiaujančių pabaisų, o šėtonas priminė laukinį vilką, būtybę degančiomis akimis ir kruvinomis atvėpusiomis lūpomis, Marijai kanopą tiesianti, kad nuvestų ją į pragarą.

– Ar esate ką nors panašaus matę? – sušnabždėjo Marija kupina nuostabos.

– Ne. Bet, jei manęs neapgauna nuojauta, mes patekome į šėtono ir velnio garbintojų lizdą.

Sužavėtas keistos aplinkos, Antuanas priėjo prie altoriaus. Raudona šilkinė skara dengė paviršių. Jis nutraukė ją ir pažvelgė į pentagramą, – Liuciferio ženklą.

Tuo tarpu Marija jau buvo apėjusi altorių ir žvilgtelėjo už užuolaidos.

– Pone, – sušnabždėjo susijaudinusi, – čia kelias veda toliau. Pažiūrėsim?

Antuanas net nespėjo paprieštarauti, kai ji jau pradingo už užuolaidos.

– Marija, – sušnypštė jis. – Šitas visažinis vaikiščias! – Susierzinęs sekė iš paskos.

Prieš juos atsivėręs koridorius buvo siauras ir pakankamai aukštas, kad čia galėtum stovėti išsitiesęs. Jo gale pro praviras duris krito šviesa. Lyg du įsibrovėliai, bijantys būti nutverti, jis ir Marija prigludo prie sienos.

– Jūs taip pat užuodžiate? Kvapas vis prastėja, – suraukusi nosį tyliai pratarė Marija.

Antuanas linktelėjo. Keistas, salstelėjęs kvapas, kurį jie jau anksčiau buvo užuodę, vis stiprėjo. Be to, artėdami prie durų jie jautė vis didėjantį karštį. Pasiekęs duris, Antuanas atsargiai pažvelgė į už jų esantį kambarėlį.

– Atrodo, čia nieko nėra.

– Primena Martos virtuvę, tik daug mažesnė, – nusivylusi pastebėjo Marija, kai jie ten įžengė.

– O ko tu tikėjaisi? – kandžiai paklausė Antuanas, – lobio?

Tam tikru požiūriu Marija buvo teisi. Kambario viduryje stovėjo krosnis, iš kurios sklido nepakenčiamas karštis. Ant jos stovėjo puodai, varinės keptuvės ir dubenys. Tuo ir priminė Martos virtuvę. Ant stalo, kuris tikriausiai tarnavo kaip darbo vieta, stovėjo keletas stiklinių buteliukų ir kolbų su įvairiais spalvotais ir skaidriais

skysčiais. Šalia buvo išrikiuoti distiliavimo indai, skrodimo instrumentai, geležinės dildės, grūstuvė, stikliniai ir akmeniniai indai, pastos, žolelės, taip pat paslėpti neaiškios sudėties milteliai.

– Man tai neprimena savo amatu besiverčiančio virėjo darbo vietos. – Antuanas neslėpė augančio nerimo. – Manau, kad labiau tikėtina, jog tai alchemiko darbo vieta.

Marijai šie įtarimai apie alchemiką nerūpėjo. Ji susidomėjusi apžiūrinėjo buteliukus su spirite užkonservuotais vabalais, kirmėlėmis, mažomis pelytėmis ir gyvatėmis, į stiklinį žvėryną buvo patekusi ir salamandra. Indų, spalvų ir medžiagų įvairovė kaustė ir Antuano dėmesį. Ant kai kurių indų buvo etiketės su lotyniškais, o keletas ir prancūziškais užrašais. Buteliukuose buvo arsenas, stibis, kalcio sulfatas, gyvsidabris ir netgi gyvatės distiliatas. Peržvelgęs užrašus Antuanas akį užmetė į krosnį, šalia kurios stovėjo medinis kibiras. Nors šis kėlė keistą pasibjaurėjimą, tačiau noras sužinoti, kas jo viduje, buvo stipresnis. Antuanas neryžtingai žengė jo link. Pirmiausia jis išvydo vien gleivėtą raudoną masę, jos buvo pusė kibiro. Staiga Antuanas suprato, kad ši pažliugusi košė – tai įvairių gyvių kruvinos žarnos ir galūnės. Iš gličios masės kyšojo nuplėšti karvelio sparnai. Įdėmiai apžiūrėjęs pastebėjo ir nutrauktą katės galvą, ir kažką, kas priminė užpakalinę šuns ar lapės koją. Turbūt čia buvo deginami šlykštūs velniškų ritualų likučiai. Tai paaiškintų keistą kvapą, kurį jie užuodė jau nuo giraitės krašto. Netikėtai tarp gyvūnų dvėselienos likučių Antuanas pastebėjo kažką baltą, primenantį kriauklės perlamutrą. Antuanas negalėjo nuo jo atitraukti akių. Iš pradžių smegenys atsisakė suvokti, ką jis prieš save mato. Tačiau tada jį apėmė siaubas. Tarp kruvinų šlykštynių plūduriavo naujagimio, kuriam buvo perpjauta gerklė, liekanos. Svirduliuodamas jis nusigręžė.

– Marija!

– Kas atsitiko, pone markize? Ko taip išblyškote?

– Nieko. Tik turėtume kuo greičiau iš čia dingti.

– Gerai, tuoj. – Marija smalsiai priėjo arčiau. – O kas kibire?

Antuanas užstojo jai kelią.

– Nieko, – puolė ją šiurkščiai. – Tik bjaurios mirusių gyvūnų žarnos, jei labai nori žinoti. O dabar einam.

Marija supykusi susiraukė. Ji jau norėjo atsikirsti, bet netikėtai koridoriuje išgirdo linksmą jaunos moters dainavimą. Apstulbusi Marija pažvelgė į jį. Antuanas bemat apieškojo kambarį. Šalia darbo stalo buvo kitos durys. Kol jie tyliai puolė prie jų, Antuanas dar spėjo paprašyti dangaus, kad jos būtų neužrakintos. Jis skubiai nulenkė rankeną. Jiems nusišypsojo laimė. Antuanas vikriai atidarė duris, ir jie įsmuko. Paskui vėl tyliai jas uždaręs, dar kiek nejudėdamas pastovėjo. Jis godžiai gaudė orą. Po atgrasaus radinio jis vengė giliai kvėpuoti, kad plaučiai išsivalytų nuo krauju užnuodyto raganos virtuvės oro. Kai galvoje vėl praskaidrėjo mintys, nesunkiai atpažino dainavimą, kuris teikė daugiau džiaugsmo. Moteris nepastebėjo jų įsibrovimo. Jis priėjo prie Marijos, ji tupėjo po langu ir smalsiai žvilgčiojo. Jauna tarnaitė, šiek tiek vyresnė nei ji, įžengė į kambarėlį ir pasilenkė prie krosnies. Po pažastimi ji laikė keletą šakų ir jas įmetė į ugnį. Su dideliu pasibjaurėjimu stebėjo Antuanas, kaip ji galiausiai prabėgomis panardino ranką į kibirą, kad kruviną turinį sudegintų krosnyje. Akimirką jam aptemo akys, tačiau kiek įstengdamas stengėsi nepasiduoti. Tada pačiupo Marijai už rankos ir nutempė ją. Tamsoje jie apėjo šėtono stulpą ir nužingsniavo krūmynų link. Kai vėl teko brautis pro tankynę, Marijai išsprūdo nepasitenkinimas:

– Kodėl taip šiurkščiai elgiatės su manimi? Aš jums nieko blogo nepadariau.

– Išsigandau, kad mus pagaus, – pamelavo Antuanas. – Norėdamas išvengti kitų klausimų, piktai dar pridūrė: – Beje, tokiai mažai mergaitei kaip tu nedera kritikuoti savo šeimininko. Geriau pamąstykime, kaip iš čia ištrūkti.

Praėję miškelį, priešais išvydo gyvenamąjį namą, tarsi šventiškai šviečiantį laivą tamsiame ežere. Visi apatinio aukšto kambariai buvo apšviesti ryškios šviesos. Antuanas ir Marija pažvelgė į aukštą sieną, juosiančią žemės sklypą, ir svarstė, kaip ją perlipti. Paieškas apsunkino naktis. Galiausiai jie atsitrenkė į arti sienos augančią seną eglę, ja nesunkiai buvo galima palypėti aukščiau.

– Užlipsi? – susirūpinęs paklausė Antuanas.

Marija priekaištingai nusijuokė.

– Kuo jūs mane laikote? Čia vaikų žaidimas. Jūsų sode aš dar ne tokiais medžiais karsčiausi.

– Aišku, be leidimo.

Marija vikriai sliuogė nuo šakos prie šakos. Tik kai atsistojo šalia Antuano prie sienos, narsumas išgaravo. Lyg mažas kačiukas ji leidosi keturiomis, kabindamasi už sienos akmenų.

– Aš bijau, pone. Šokdama galiu nusisukti sprandą.

– Būtų neblogai. – Antuanas tyčia grįžo prie savo įprasto sąmojingumo, stengdamasis, kad Marija jokiu būdu nepajustų jo nerimo dėl kraupaus radinio raganos virtuvėje. – Pasaulis tikrai neapsipils ašaromis, jei bus viena nepaklusnia mergaite mažiau.

– Jūs žiaurus. Reikia tikėtis, kad susilaužysiu koją, o tada jūs turėsite nešti mane ant kupros.

– Tuomet reikia pasirūpinti, kad saugiai nusileistum. Aš neturiu nė menkiausio noro tempti tave iki miesto. – Antuanas pritūpė ir vikriai nušoko žemėn, paskui nusipurtė nuo kojų žolę ir išskėtė rankas. – Dabar tu. Nebijok, aš tave sugausiu.

Marija delsė.

– Gali manimi pasitikėti. Tau nieko nenutiks.

– Pažadate?

– Pažadu. O dabar šok.

Pritūpusi ji atsispyrė ir drebėdama nušoko jam į glėbį.

– Visai neblogai.

Netrukus jie pamatė priešais Monvuazen namus besirikiuojančią minią. Šalia dviejų liokajų, rankose laikančių degančius žibintus, priešais didelę puskarietę stovėjo durininkas ir kalbėjo smarkiai gestikuliuodamas.

– Kas atsitiko, pone?

– Nežinau. Bet išsiaiškinsiu. Tu lik čia.

Marija sutiko neprieštaraudama. Antuanas pagalvojo, kad tikriausiai nuotykių poreikis šiandien buvo patenkintas. Jis vėl nusiavė aulinukus ir tyliai nusėlino prie grupelės. Buvo galima išgirsti tik žodžių nuotrupas. Vienas vyras pasakojo nešvankų juokelį, o šį kiti palydėjo garsiu juoku. Tuo tarpu Antuanas jau buvo pasiekęs karietą

ir sėlino aplink. Iš puskarietės dydžio buvo galima spėti, jog naktinis La Vuazen svečias buvo aukšto rango asmuo. Antuanas smalsiai nužiūrinėjo įkinkytus arklius ir nustebo. Kiekvienoje eilėje suskaičiavo po keturis. Tik hercogai ir karališkosios šeimos nariai turėjo teisę važiuoti aštuonių žirgų kinkiniu. Viltingai pažvelgė Antuanas durų link. Kas išeis, kai jos atsivers? Netikėtai arkliai ėmė nervingai rausti žemę kanopomis. Svetimas žmogus trikdė juos. Žirgas, prie kurio jis arčiausiai stovėjo, tyliai sužvengė ir atlošė galvą. Antuanas susirūpinęs pažvelgė per gyvūno nugarą į vyrus. Šie nekreipė dėmesio į žirgų bruzdėjimą ir toliau šnekėjosi. Tačiau jis nesijautė ramus. Kažkur turėjo būti dar ir vežėjas? Vos tik jis apie tai pagalvojo, kai atsidarė namo durys ir išėjo dvi moterys, lydimos vyriškio, su plačių atbrailų vežiko skrybėle. Kaip ir senės, kurią jis su Marija prieš keletą valandų matė palikdami namą, abiejų damų veidai buvo paslėpti po šydais. Liokajai tuojau pat nuskubėjo prie damų pašviesti joms tako, todėl Antuanas nespėjo nuo artėjančios šviesos sprukti į saugančią tamsą kiton gatvės pusėn. Pasijutęs esąs saugus, sustojo ir vėl stebėjo įvykius. Damos pasiekė karietą ir leidosi padedamos tarnų. Tada šie užėmė savo vietas ant puskarietės galinės dalies laiptelių, o vaikinas su skrybėle lipo priekyje į pasostę. Prieš timptelėdamas vadeles, įsitikino, jog liokajai pritvirtino žibintus prie karietos stogo. Dabar aiškiai matėsi emblema ant karietos šono. Antuanas giliai įkvėpė oro. Raudoname ir auksiniame fone ant dviejų kojų stovėjo liūtas. Kiekvienas atpažino šį herbą. Nepraėjo nė metų, kai apie jo savininkę kalbėjo visa Europa. Vežikas smarkiai timptelėjo vadeles. Žirgai pasipriešino ir trūktelėjo.

Tai buvo nelaimingosios Luizos de la Valjev puskarietė, naktį triukšmingai pralėkusi pro Antuaną.

XX SKYRIUS

Sumažėjimas žmonių Sen Žermeno rūmų kambariuose liudijo, kad jų gyventoja Luiza de la Valjev prarado savo svarbą.

– Ar galėčiau paklausti, gerbiamasis markize, kodėl norite aplankyti mano seserį?

– Girdėjau, kad kunigaikštienė prislėgta, ir norėjau pasiteirauti apie jos savijautą.

– Ir dėl to atvykote net iš Paryžiaus? – Markizo balse skambėjo suglumimas.

– Jus stebina mano rūpestingumas? – paklausė Antuanas, nužvelgdamas vogčiomis mergaitiškai nugrimuotą palydovo veidą.

– Taip, – nemaloniai nusijuokė markizas.

– Iki šiol laikiau jus žmogumi, žengiančiu koja kojon su mada.– Pabrėždamas pastabą jis ranka mostelėjo tuščiame vestibiulyje. Markizas de la Valjev nustebo išvydęs dar vieną asmenį, taip pat atvykusį iš sostinės pas kunigaikštienę. Jis įžengė į saloną kaip tik tada, kai ištįsusi figūra pakilo nuo ligonio lovos. Nors ji stovėjo nugara į juos, tačiau Antuanas iškart atpažino ją iš baisių drabužių. Tai buvo panelė dez Ejė. Kai ponios de Montespan tarnaitė atsigręžė į juos, nė vienas veido raumenėlis neišdavė nuostabos vėl su Antuanu susitikus po neseniai įvykusio pokalbio.

– Panele dez Ejė! – sušuko markizas. – Aš maniau, kad jūs Paryžiuje su savo šeimininke.

– Ponia de Montespan atsiuntė mane čionai, kai sužinojo apie kunigaikštienės negalavimą. Ji įdavė man vaistų ir nori sužinoti apie savo draugės sveikatą.

– Perduokite poniai de Montespan mūsų padėką, – skubiai pareiškė la Valjer ir nuleido akis susidūręs su skvarbiu panelės dez Ejė žvilgsniu.

Ši linktelėjo galvą ir išėjo iš salono, nė nepažvelgusi į ligonį. Luiza de la Valjev abejingai stebėjo lankytojų susitikimą. Ji gulėjo salono nišoje esančioje lovoje ir prisimerkusi žvelgė į vieną kambario tašką.

– Ponia, – atsižvelgdamas į keblią nąmų šeimininkės padėtį, Antuanas nulenkė galvą žemiau, nei reikalavo etiketas. – Aš taip pat noriu pasiteirauti apie jūsų sveikatą.

Neišgirdęs atsakymo žvelgė Antuanas su užuojauta į nelaimingą moterį, skendinčią tarp pagalvių.

– Kodėl? – Pavargusios kunigaikštienės akys klausiamai žvelgė į jį.

Antuanas pasijuto bejėgis. Keliaudamas čia iš Paryžiaus, jis buvo sumąstęs, kaip kuo daugiau iš kunigaikštienės iškvosti žinių. Apie tai, kad ji, ne taip seniai buvusi geriausia Prancūzijos dvaro moteris, reikalaus pasiaiškinti dėl paprasto ligonio lankymo, visai nepagalvojo.

– Mus sieja toks pats likimas, ponia, – kiek pamąstęs atsakė Antuanas ir kaip pasiteisinimą mintyse pridūrė, jog nemeluoja.

Lengva šypsenėlė švystelėjo Luizos de la Valjev veide.

– Ne visai tiesa, pone. Nes priešingai nei aš, jūs sugrįžote. Malonėkite, – kreipėsi ji į brolį, – palikite mus vienus.

Kai markizas de la Valjev pasišalino, ji lėtai mostelėjo parodydama kėdės pusėn.

– Sėskitės, o tada sakykite, kas jus iš tikrųjų čia atvedė.

– Būsiu atviras. – Antuanas nervingai čiupinėjosi rankogalius. Vaidmuo, kurį jis ketino čia suvaidinti, visai nepatiko. – Neseniai mačiau jūsų ekipažą prie abejotinos reputacijos moters namo. Ją vadina La Vuazen. Sakykite, ko jums ten prireikė?

– Karščiu žibančios kunigaikštienės akys siaubingai išsiplėtė.

– Prašau išeiti, – sušnabždėjo ji ir susmuko tarp pagalvių.

Antuanas sunkiai tvardėsi – norėjo griebti už sulysusios rankos, kuri išbalusi kaip lavono pakilo nuo raudonos pagalvės. Bet, užuot tai padaręs, toliau ramiai klausinėjo.

– Ponia Monvuazen, toks jos tikrasis vardas, užsidirba pragyvenimui raganaudama ir darydama abortus. Ar jūs tai žinojote?

– Nežinojau.

– Tačiau apsilankėte pas ją? Jūs nėščia?

– Aš, nėščia? – Kunigaikštienės juokas nuskambėjo šiurkščiai ir liūdnai. – Po to, kai karalius susidorojo su manimi, jūs nerasite dvare nė vieno vyro, kuris drįstų prie manęs prieiti. Aš pralaimėjau, pone. Kieno vaiką aš galėčiau nešioti po širdimi?

Antuanas nutaisė dirbtinę šypseną:

– Tai tada burtai atvedė jus pas La Vuazen?

Netikėtai atstumtos meilužės akyse suliepsnojo kažkas panašaus į karingumą. Neslėpdama pagiežos veide ji pasitiko Antuano dirbtinę šypseną:

– Būkite tikras, pone, jei naudočiausi kokiais nors burtais, tai mano padėtis dabar nebūtų tokia beviltiška.

– Tai jau, taip. Turėtų būti baisu patekti į tokią beviltišką padėtį senų pavyduolių akivaizdoje. Kalbama, kad Orleano kunigaikštienė jūsų ypač nekentė, nes anuomet per jus neteko karaliaus.

– Jei manote, kad aš nužudžiau Madam, pone markize, tai tada kvailumas pranoksta jūsų nekruopštumą. Kodėl turėčiau norėti ją pašalinti? – Per vėlai pastebėjo kunigaikštienė savo klaidą ir prikando liežuvį.

– Ponia, aš nieko panašaus neketinau sakyti. Kunigaikštienė mirė nuo apendicito, ar ne? – tarė Antuanas su apsimestiniu nekaltumu.

– Ko čia atvykote? Pinigų? – Ji greitai nusiėmė nuo piršto žiedą ir ištiesė Antuanui. – Aš nieko neturiu. Imkit šitą žiedą. Karalius padovanojo man jį mūsų pirmos dukters gimimo dienos proga. Jis vertas mažiausiai 10 000 livrų.

– Pasilikite papuošalą sau, ponia. Jūsų padėtis reikalauja tausoti savo daiktus.

– Jei ne pinigai, tai kas jus atvedė pas mane?

– Kartais žinojimas vertingesnis už auksą. Mane domina, kas be jūsų dar yra La Vuazen klientai.

– Aišku. Jau pamatėte, kad pas mane nieko nepešite. Tai dabar ieškote kitos aukos, iš kurios šantažuodamas galėtumėte išvilioti pinigų.

– Sakykite, ponia kunigaikštiene, ar tai būtų pelningas verslas bajorui, kuris norėtų užsidirbti?

– Aš neatpažįstu jūsų, markize. – Kunigaikštienės šviesiai rudos akys, nepatikliai žvelgdamos į jo veidą, ieškojo atsakymo. – Ar jūs tas pats vyras, kuris prieš keletą savaičių taip drąsiai apgynėte mažą Ipolitą nuo siaubingos bausmės? Tada maniau sutikusi gerą sielą.

Antuanas vengė jos žvilgsnio:

– Pasakykite apsilankymo pas La Vuazen priežastį, – šiurkščiai tarė jis. – Tikitės jos stebuklingomis tinktūromis atgaivinti veido spalvą? Norite susigrąžinti karaliaus simpatiją?

– Užteks, – kūkčiodama Luiza de la Valjev rankomis užsidengė veidą.

Jos kairioji suknelės rankovė atidengė aplink riešą tvirtai užvyniotą raištį. Baltos marlės sluoksniuose matėsi tamsi dėmė. Antuanas spoksojo į rankos tvarstį ir jautė, kaip kraujas plūdo į veidą. Prieš keletą dienų Paryžiuje sklandė gandas, kad buvusi meilužė nualpo. Kad iš tiesų tai buvo bandymas nusižudyti, apie tai miesto salonuose niekas nežinojo.

– Ponia! – Netikėtai išgaravo Antuano klastingumas. Jis pasilenkė susirūpinęs ir švelniai nurišo tvarstį. – Ką jūs padarėte?

Luizos de la Valjev rankos iš lėto slydo jos išblyškusiais skruostais. Antuanas atsitraukė. Jos mieli veido bruožai, anuomet žavėję karalių, buvo iškreipti abejonių ir liūdesio.

– Pone markize, – ištarė ji vos girdimai. – Jūsų kelias pas mane nebuvo beprasmis. Nes kai ką galiu jums atskleisti. Šitoje auksinėje vietoje yra būtybių, tokių nusivylusių, kad net bando nusižudyti. O dabar eikite. Daugiau iš manęs nieko nesužinosite.

Nebyliai ji nusigręžė ir kaip mažas vaikas sudėjo rankas ant šlaunų. Antuanas pašoko nuo kėdės ir paliko kunigaikštienės de Vožur apartamentus. Dar niekada gyvenime jis nebuvo taip sugėdintas.

XXI SKYRIUS

Kaip skaisčiai šviečia saulė, kai jos šviesa skverbiasi per nuvalytus langus, Marijos šią priešpietę beveik nedomino. Tačiau buvo proga pamąstyti apie šviesos ir žibančio stiklo sąveiką. Piktai panardinusi švelnią odinę skepetaitę į šaltą, purviną vandenį, ji jau ketino blizginti kitą švinu aplipusį langą. Širdį slegiantis sunkus akmuo nelengvino darbo. Nepatenkinta nužvelgė ji langus, kurie dar laukė savo eilės. Ir visa ta katorga tik todėl, kad markizas buvo inoringesnis už seną skalbėją. Ji tyliai apdovanojo jį švelniais keiksmais.

Po vakarykščio apsilankymo pas kunigaikštienę de Vožur jis su ja vėl elgėsi kaip ir anksčiau. O ji tik paklausė, ar Sen Žermene buvo sutikęs karalių ir ką turėjo bendra jo apsilankymas pas kunigaikštienę su ragana. Bent jau atsakymo į šį klausimą ji buvo tikrai nusipelniusi. Kas gi su juo valandų valandas šliaužiojo po La Vuazen namus?

Be to, kuo ji kalta, jei jo apsilankymas nebuvo toks sėkmingas, kaip tikėjosi?

– Palik mane ramybėje. – Daugiau nė žodžio nepratarė grįžęs, kai ji nuskubėjo prie jo.

Į jokius klausimus taip ir nesulaukė atsakymo. Negana to, markizas užsidarė savo kambaryje ir neišlindo visą dieną. Šiaip ne taip pavyko Marijai sutramdyti savo smalsumą ir prastumti nykų vakarą Martos ir tylenio Augusto draugijoje. Juk valdytojas mažame markizo Paryžiaus namų ūkyje nesikalbėjo su ja. Bet ji neketino taip lengvai nusileisti markizui. Todėl šiandien skubėjo baigti ruošą ir priprašė Martą leisti jai nunešti padėklą su kava, kurią virėja kie-

kvieną rytą patiekdavo markizui. Šv. Eustachijaus bažnyčios varpai ką tik mušė dešimt kartų, kai ji įžengė į jo miegamąjį. Jos šeimininkas jau buvo atsibudęs, bet dar gulėjo vilkėdamas plonais marškiniais ir užsiklojęs sujaukta šilkine antklode kažką rašė mažoje juodoje knygelėje.

– Padėk padėklą ant stalo, – sumurmėjo jis nepakėlęs galvos.

Marija padarė taip, kaip buvo liepta, ir neryžtingai stovėjo kambaryje.

– Ko dar? Jei reikia pinigų turgui, eik pas Augustą.

– Linkiu gražaus ir gero ryto, pone markize.

Nuostaba, su kuria jis iš pradžių pažvelgė į ją, greitai dingo.

– Kur Marta? – sušuko jis piktai.

– Marta užsiėmusi. Ji ketina virti vaisius, todėl šiandien mane pasiuntė.

Markizas nepatenkintas sučiaupė lūpas. Neatrodė, kad jis nujautęs jos melą.

– Tai kaip vakar sekėsi karaliaus pilyje? – išsprūdo Marijai prieš jam atsikratant jos.

– Tai neturi nieko bendra su tavimi, o dabar palik mane vieną.

Jis nusigręžė ir panardino savo plunksną į šalia lovos esantį buteliuką su rašalu. Atrodo, jo neerzino, kad rašalas lašėjo nuo plunksnos ir ant patalynės skleidė dideles juodas dėmes. Netrukus plunksna vėl skrebeno lapą ir markizas vėl įsitraukė į savo rašymą, tad ir Marijai pasirodė, kad jis visai pamiršo apie jos buvimą. Ji kantriai šiek tiek luktelėjo, tada žengė kelis žingsnius prie didelės lovos.

– Galbūt galėtume kartu pamąstyti, ką toliau daryti. O jei aplankytume raganą?

– Tik nepradėk, – pareiškė jis nė nežvilgtelęs į ją. – Aš šiandien neturiu laiko klausytis įžūlios kaimo mergiotės pasiūlymų.

Marija jautė, kaip jos veidą išpylė raudonis. Kaip jis galėjo taip šaltai su ja elgtis po to, ką jie kartu patyrė.

– Aš nesu kvaila.– Įtūžus treptelėjo koja. – Priešingai, aš gudresnė už jus. Jei manęs nebūtų, tai ir toliau manytumėte, kad markizas d'Efija nužudė Orleano kunigaikštienę.

– Galbūt.

Atrodo, jos priekaištai buvo beprasmiai.

– Manęs vos nesupjaustė į gabaliukus tik todėl, kad palikote vieną viešnamyje.

– Marija, pakaks.

Ji tyčia nekreipė dėmesio į šaltį šeimininko balse.

– Man nuobodu.

Trinktelėdamas markizas užvertė knygą ir užsiklojo.

– Jei neturi kuo užsiimti, aš tau surasiu darbo.

Jis basas nušlepsėjo prie stalo ir į dubenį įsipylė garuojančio skysčio.

– Reikėtų nuvalyti viešbučio priekinės pusės langus. Gali imtis jų.

– Koks skirtumas, kad tie langai purvini, vis tiek toje namų dalyje niekas negyvena.

– Tačiau aš noriu, kad jie blizgėtų kaip deimantai, supratai? – Įspėdamas jis iškėlė smilių. – Mes, Montanjakai, esame Karolio Didžiojo palikuonys. Mano genealoginis medis yra ilgesnis už karaliaus, ir būtų gėda, jei pro purvinus mano miesto namo langus nebūtų galima matyti pasaulio.

– Pone!

Grėsmingas jokių prieštaravimų nepakeliantis markizo žvilgsnis privertė Mariją nutilti.

Tad ji šluostė vieną langą po kito, praskaidrindama darbą niūriomis mintimis ir stebėdama kasdienį stumdymąsi Virdulio gatvėje. Pagaliau, kai pirštai visai išmirko, o nugarą paskaudo nuo lankstymosi, Marija užsiropštė ant palangės, prisitraukė kojas, čiupo raudoną obuolį, kurį Marta davė kaip paguodą, ir žiūrėjo į gatvę. Plepėdamos gatve ėjo dvi gerai apsirengusios miestietės, o jų pirkinius iš paskos nešė tarnai. Tiesiai po jos langu peilių galąstojas įsirengė krautuvėlę, ir keleto namų indų plovėjos atskubėjo pagaląsti savo ponų pjovimo įrankius. Jos čia susibūrusios juokėsi ir plepėjo, netgi atrodė laimingos trumpam atitrūkusios nuo dienos darbų. Marija pavydžiai stebėjo linksmą šurmulį. Jaunas vyras slampinėjo palei

gatvę. Jo madingi drabužiai, siuvinėta liemenė ir maža špaga, nerūpestingai kabanti ant klubų, Marijai nemaloniai priminė vyrus iš Šalmar rūmų. Buvo neįmanoma nepastebėti, kad tas stileiva traukė ir laukiančių tarnaičių dėmesį. Jos, bakstelėjusios viena kitai kikeno, kai jis praeidavo pro jas. Jis išdidžiai nusuko savo dailų veidą nuo tarnaičių ir apžiūrinėjo Montanjakų viešbučio išorę. „Tikrai, – pagalvojo Marija, – jis buvo įpratęs prie tokio dėmesio." Tuo metu ji jau buvo sugraužusi pusę obuolio ir nusprendė pataupyti likusį pertraukos laiką. Dūsaudama nušoko nuo palangės ir jau ketino imtis kito lango. Tiesa, paslapčia tikėjosi, kad markizas ją susiras ir atleis nuo bausmės. Bet laikas bėgo, o jis nesirodė. Prieš pietus Marta atnešė jai gabaliuką kumpio ir riekę duonos, Marija puolė valgį kaip išbadėjęs vilkas.

– Nekreipk dėmesio, vaikeli, – tarė jai kuprota virėja, – kai aš buvau tavo metų, markizo senelis privertė mane išskalbti visus baltinius vien dėl to, kad skrynioje, kurioje mes juos laikėme, rado pelę, – gūžtelėjusi pečiais pridūrė: – Tokie jau tie Montanjako šeimininkai.

Kai šitiek nebaigto darbo, nuoširdūs Martos žodžiai nepaguodė Marijos. Juk ji visą rytą praleido blizgindama priekinius namo langus.

Po pietų vėl trumpam įsitaisė ant palangės, suvalgė likusį obuolį ir stebėjo gatvę. Peiliakalys jau buvo baigęs darbą ir dingęs. Buvo praneštas uždengtas portšežas. Jis pavojingai susiūbavo, nes skubėdami nešėjai bandė įsibrauti pro namo duris, kad padarytų vietos dviem raitiems žandarams. Kai žirgai pralėkė, jie toliau pajudėjo. Tarp kelių pėsčiųjų, sekančių paskui žirgus, Marija vėl pastebėjo tą patį jauną stileivą, matytą dar prieš pietus. Jis nerūpestingai žingsniavo priekyje kitų, tikriausiai norėdamas apsaugoti savo odinius aulinukus nuo gatvės šiukšlių. Marijai jo manieringi judesiai pasirodė juokingi. Vyras dingo jai iš akiračio, bet netrukus vėl pasirodė ir įsitaisė priešais vartus. Jis paėmė žiupsnelį tabako, tada iš rankovės išsitraukė juokingai didelę nosinę ir nusišluostė nosį. „Jis kažkur turi mylimąją", – pagalvojo Marija, ir tikėjosi slapčia ją pamatyti.

Išsižiojusi panardino skudurą į kibirą su vandeniu ir ėmėsi kito lango. Netikėtai ji pamatė Augustą, skubantį gatve turgaus halių link. Šiek tiek vėliau sustojo karieta priešais namų vartus. Augustas iššoko, pradingo portale ir netrukus sugrįžo atgal, lydimas markizo. Prieš įlipdamas į karietą, markizas stabtelėjo ir tikrindamas pažvelgė į ją. Ji jau ketino persisverti pro langą, kad pamatytų, į kurią pusę važiuos, kai laiku susigriebė ir į šeimininko žvilgsnį atsakė, kaip ji įsivaizdavo, abejinga veido išraiška. Jis nusilenkė pašaipiai šyptelėjęs ir dingo karietoje. Augustas mostelėjo vežikui, ir žirgai pajudėjo. Marija karietą nulydėjo piktu žvilgsniu. Jos paskutinė viltis, kad nebereikės atlikti bausmės, nuvažiavo kartu. Ji energingai susižvejojo skudurą kibire ir iš visos jėgos jį išgręžė iki paskutinio lašelio. Susiraukusi ji stengėsi įsivaizduoti, kad valyti skirtas odos gabaliukas jos rankose buvo langų savininkas. Ji visai nepastebėjo, kad jaunas vyras, kuris ką tik stovėjo priešais vartus, taip pat buvo dingęs.

Marija užsimerkė. Kažkas ją pažadino, tačiau nežinojo kas. Užsimiegojusi ji nusvirduliavo į kampą, kuriame stovėjo naktipuodis, ir virpėdama pakėlė marškinių kraštą. Šniokšdama šilta čiurkšlė sruvo į molinio dubens dugną. Baigusi nupėdino atgal į lovą, užsidengė abi ausis antklode ir užsimerkė. Ir vėl.

Marija atsisėdo ir įsitempusi klausėsi tamsoje. Garsai sklido iš apačios. Kažkas dainavo. Ji pakilo ir išlindo iš savo kambarėlio į tamsų, siaurą koridorių po stogu, kur buvo Montanjakų viešbučio tarnų kambariai. Dabar ji aiškiai girdėjo. Tai buvo markizas. Jis dainavo, tiksliau, alkoholio prisodrintu balsu traukė nešvankią dainušką. Bet jis buvo ne vienas. Vyriškas juokas lydėjo naktinį pasirodymą. Susierzinusi grįžo Marija į kambarį. Vėl atsigulė ant savo šiaudinio čiužinio ir prisimerkė. Visą dieną ji tuo tik ir užsiėmė, kad pyko ant markizo, tad tikrai nebuvo nusiteikusi jam paaukoti dar ir savo miegą. Ji valandėlę kvėpavo ramiai ir lygiai, stengdamasi išmesti iš savo galvos mintis apie namų šeimininką. Mintimis ji nuklydo į virtuvėje esančius virtus vaisius, kurie tik ir laukė, kad juos kas slapčia suvalgytų. Paskui prisiminė tarnaites, kurias stebėjo

šiandien prieš pietus, galbūt jai reikėtų pabandyti susidraugauti su viena iš jų. Ketino paprašyti Augusto dar vienos antklodės, nes greitai čia, viršuje, bus nepakenčiamai šalta. Suko galvą apie išvyką į paukščių turgų Didžiojo Augustino krantinėje, į šią išvyką Marta ją norėjo pasiimti. Veltui. Jos mintys nuo riebių, gagenančių ančių neišvengiamai grįžo prie markizo.

Marija apsivertė ant kito šono ir pabandė viską iš naujo. Galiausiai susierzinusi turėjo pripažinti, kad neturi daugiau apie ką galvoti, kas nebūtų susiję su markizu. Ji mielai norėtų sužinoti, kas nutiko per apsilankymą pas kunigaikštienę. Be to, jai knietėjo sužinoti, kaip atrodė karaliaus rūmai viduje. Ar iš tikrųjų jo lova plūduriavo skysto aukso ežere ir ją buvo galima pasiekti stikliniais tiltais? Ir kodėl kunigaikštienė, kilminga dama, važiavo savo karieta į Paryžių, kad apsilankytų raganos namuose? Marija atsisėdo. Nebebuvo prasmės gulėti. Jai neužmigo, ir tiek. Nors šią naktį ji tikrai nesulauks atsakymų į savo klausimus, bet dabar šiek tiek galėjo pasmaguriauti obuolių tyrės, kol ji dar stovėjo neuždengta virtuvėje ant lentynos. O kadangi buvo pakeliui, tai kartu pažiūrės, kas tokią vėlyvą valandą su markizu linksminasi. Marija išlipo iš lovos ir įsispyrė į aulinukus. Pečius apsigaubė antklode ir nusėlino koridoriumi. Tada sustojusi ėmė klausytis. Iš namo apačios nieko nesigirdėjo, tačiau netikėtai pasigirdo garsus virėjos knarkimas. Iš keturių markizo tarnų, besirūpinančių jo namų ūkiu, ji ir Marta buvo vienintelės, čia miegančios. Augustas išsigandęs triukšmingo Martos miego, pasitraukė pas Mišelį, samdinį, gyvenantį kambaryje virš ištuštėjusio tvarto. Marija neapsisprendė, į kurią pusę žengti. Netrukus ji pakluso pilvui ir nusileido į virtuvę. Kai iki soties prisismaguriavo saldžios tyrės ir kai kelią į jos skrandį surado gabaliukas lašinių, nusprendė atskleisti paslaptingąjį markizo nakties draugą. Grįždama Marija sustingo laukiamajame ir įtempė klausą. Tačiau, be garsų, kuriuos skleidė seni griuvėsiai kaip Montanjakų viešbutis naktį, buvo tylu. Tikriausiai markizas jau miegojo, o jo lankytojas seniausiai išėjo, toptelėjo jai liūdnai. Ji mielai būtų sužinojusi, kokiomis priemonėmis, be baisiojo dainavimo, markizas linksmino

naktinį lankytoją. Ji tyliai šmėkštelėjo priešais laiptus ir susilenkus nutipeno akmeniniais laiptais. Šių atsargumo priemonių net nereikėjo, nes, be nepatiklios Martos, kuri viršuje gulėdama knarkė, nieko nedomintų, kas čia vidury nakties slankioja. Nors Marijai tai nerūpėjo. Jai buvo kur kas maloniau apsimesti, tarsi ji būtų vagis, paslapčia slampinėjanti po namus. Pasiekusi galeriją, Marija įsispraudė į tamsų kampą ir stipriau apsigaubė antklode. Ji džiaugėsi, kad sumąstė užsimesti sau ant pečių šį šiltą apklotą. Vis dėlto šaltis skverbėsi į galūnes ir kaulus. Mėgavimasis naktiniu pasivaikščiojimu netrukus išblės. Norėdama patenkinti smalsumą, ji turėjo šiek tiek paskubėti. Dešinėje tęsėsi ilgas koridorius, kurio gale buvo jos šeimininko kambariai. Ji greitai nudūmė jų pusėn. Dvokiantis kilimas sugėrė batų kaukšėjimą. Priešais miegamąjį sustojo ir nepatenkinta įbedė akis į užrakintas duris, pro kurių plyšį skverbėsi silpna šviesa. Marija kiek pasvarstė, ar išdrįstų atsargiai nulenkti durų rankeną, tačiau apsigalvojo. Ji nutipeno atgal iki priešpaskutinių durų, už kurių buvo jos šeimininko persirengimo kambarys. Marijai pasisekė, nes durys buvo tik praviros. Atsargiai jas patraukė per slenksčio platumą, bet girgždantys vyriai privertė akimirką sustingti. Ji įtempė ausis, tačiau iš miegamojo neišgirdo jokio garso. Tikriausiai Marija iš tikrųjų atėjo per vėlai ir, be miegančio girtuoklio, nieko nebuvo. Bet būdama čia, ji nusprendė bent jau apsižvalgyti. Marija šmurkštelėjo pro praviras duris ir nutipeno ant pirštų galiukų prie užuolaidos, skiriančios šeimininko miegamąjį nuo persirengimo kambario. Staiga ji išgirdo duslų garsą, tarsi šnarėtų popierius. Marija iš lėto patraukė už aksominės juostos, kad galėtų matyti lovą. Pusnuogis markizas gulėjo nejudėdamas skersai lovos ant antklodės. Vadinasi, ji buvo teisi – jis kietai miegojo. Ji greitai pačiupo už siauro plyšio, kuris buvo už užuolaidos. Kairėje lovos pusėje ant tualetinio staliuko matėsi ant stovo užmautas markizo perukas. Tai buvo dviejų šviesių garbanų puošmena, kurią jis užsisakė, kai tokių perukų atsirado Paryžiuje. Marta sakė, kad jų vertė prilygo sumai, leidžiančiai valstiečių šeimai pramisti visus metus. Markizas nešiojo šią brangią plaukų puošmeną tik oficialiomis progomis, kai būdavo pakviestas

ar eidavo į dvarą. Marija jau norėjo paleisti užuolaidą, bet stabtelėjo. Ant kito stovo, ant kurio įprastai buvo laikomas antras perukas, kai jis nedengdavo markizo galvos, dabar stirksojo tamsiai rudų plaukų garbanos. Ji vėl išgirdo duslų popieriaus šlamėjimą. Marija atsargiai plačiau praskleidė užuolaidą. Už kelių žingsnių, atsukęs jai nugarą stovėjo nepažįstamas vyras. Kaip ir markizas, jis buvo pusnuogis, tačiau dar buvo ir nusiėmęs peruką, nes matėsi jo pasišiaušę tamsūs plaukai. Būtent šią akimirką jis apsižvalgė. Nustebusi Marija pamatė, kad laikydamas rankoje jis ir vartė juodą knygelę, į kurią markizas šįryt rašė. Bet ji dar labiau nustebo, nes pažino stileivą, kurį matė dieną Virdulio gatvėje. Nors jo išvaizda kiek pasikeitė dėl menkos aprangos ir trumpų plaukų, tačiau nekilo jokių abejonių, jog tai buvo tas pats žmogus. Vyras ramiausiai padėjo knygelę į šalį ir iš už diržo išsitraukė mažą peiliuką. Pasirengęs pulti, iškėlė ranką ir tyliai artinosi prie miegančio markizo. Marija iš siaubo paleido užuolaidą. Nepažįstamojo ketinimai buvo aiškūs – jis nudurs jos miegantį šeimininką, o tada pasiims knygelę ir pabėgs. Ji turėjo trūks plyš sulaikyti vaikiną nuo šio gėdingo užmojo. Bet kaip? Markizas jai tikrai nepadės, tuo ji buvo įsitikinusi. Net jei jis ir nubustų, turbūt būtų per daug apdujęs, kad įveiktų nusikaltėlį. Siaubas apėmė ją. Galbūt vyras jau apsvaigino markizą, kad vėliau galėtų ramiausiai jį nužudyti. Bet kaip ji galėtų įveikti šitą niekšą? Ieškodamas ginklo, lakstė jos žvilgsnis po tamsų kambarį. Nemąstydama ji stvėrė žvakidę ir rėkdama įsiveržė į gretimą kambarį. Priešininko sumišimas jai suteikė vilčių. Marija stipriai trenkė žudikui tiesiai į galvą. Šis, sudejavęs iš skausmo, susvirduliavo ir visu svoriu užgriuvo ant markizo. Prabėgomis Marija pastebėjo, kad po vyru kažkas sujudėjo. Ačiū Dievui – Markizas nubudo. Tačiau džiaugsmas netruko ilgai, nes jos priešininkas vėl atsikėlė.

– Gelbėkit, pone! Jus nori nužudyti. – Marija sušuko vėl trenkdama.

Tačiau šįkart vaikinas jau žinojo. Jis bandė jai suduoti. Suleido nagus jai į riešą. Marija kiek galėdama stengėsi ištrūkti. Veltui. Trinktelėjusi ant grindų nukrito žvakidė. Marijos žvilgsnis lyg žaibas

pasiekė lovą, iš kurios sunkiai kėlėsi markizas. Tačiau netrukus dingo iš akiračio ir duslus trenksmas patvirtino, jog markizas jai nepadės. Ji bejėgė liko vienui viena su piktu įsibrovėliu, kurio net mirtis negąsdino. Tačiau, užuot tęsęs savo purviną darbą, jis sviedė Mariją į šalį, ir ši skausmingai atsitrenkė į lovos koją. Susirietusi ji laukė mirtino smūgio, bet nesulaukė. Atsikėlusi pamatė, kaip jos priešininkas paskubomis rinkosi savo išmėtytus drabužius. Jis skubiai, todėl kreivai užsimetė rudų garbanų gaurus ir puolė prie durų. Pažvelgusi į markizo pusę, ji išvydo, kad šis bandė stotis. Staiga bėglys sustojo. Jis puolė prie tualetinio staliuko ir čiupo juodą knygelę, kurią ten buvo padėjęs. Palengvėjimas, kad dar gyva, taip pat juokingas pusnuogio priešininko vaizdas įkvėpė jai naujos drąsos. Paskubomis ji pašoko ir užtvėrė jam kelią, kai šis bandė sprukti su savo laimikiu iš kambario.

– Padėk.

Patenkinta pastebėjo ji kraujuojančią žaizdą ant vyro skruosto, kuri atsirado nuo jos smūgio.

– Dink iš kelio, rupūže. – Balsas buvo greičiau baisus nei grasinantis.

Marija, kiek padvejojusi, puolė jį ir įniršusi suleido dantis į jo dilbį. Spiegimas pripildė kambarį ir knygutė nukrito ant žemės. Vyras beviltiškai stengėsi ja nusikratyti, nes Marija, lyg energingas šuo, įsikibęs pagalvę, laikė jį savo nasruose. Galiausiai vyras ėmė ją spardyti, tačiau ji vikriai atrėmė visus smūgius. Staiga ji pajuto aštrų skausmą pakaušyje. Ją tempė už sprando taip, kad buvo priversta paleisti priešininką. Tačiau jai pavyko nutverti už mažo peilio, kuris jau gulėjo makštyje prie diržo. Marija nutvėrė jį ir jau ketino vėl pulti, bet buvo energingai pagriebta už peties ir nustumta į šalį. Bandant sustabdyti vėlyvą svečią, markizui buvo suteikta mažiau sėkmės nei jai. Stiprus smūgis į kilmingos išvaizdos nosį vėl nubloškė jos šeimininką. O dar prieš bandant jiems kartu pargriauti vaikiną, jis jau buvo paspukęs pro duris. Sunkiai alsuodama Marija susmuko ant grindų. Kai atgavo kvapą, patenkinta pastebėjo, kad šeimininko užrašų knygelė liko išsaugota. Tada ji iš dėklo išsitraukė peilį ir per-

galingai laikė jį iškėlus kaip laimikį. Iš tiesų jis net neprisiminė to, kuriuo galima žudyti, o labiau panėšėjo į peilį, skirtą pjaustyti. Maža aštri geležtė buvo įsprausta į masyvaus sidabro kriaunas su išraižytu herbu. Jame buvo pavaizduotas raktas ir trys rutuliai. Tarsi pro rūką ji prisiminė, kad ne per seniausiai buvo mačiusi kažką panašaus.

Marija tupėjo priešais židinį ir stipriai, kiek pajėgdama pūtė. Netoliese šv. Eustachijaus varpai mušė antrą valandą. Ji vėl įtraukė pilnus plaučius oro ir stipriai išpūtė. Pagaliau įsižiebė maža melsva liepsnelė supjaustytų šakų ir prakurų krūvoje. Patenkinta ji žvilgtelėjo į markizą, kuris sėdėjo ištiesęs kojas krėsle ir kažkur spoksojo.

– Tuoj bus šilta.

– Ačiū.

Ji atsisėdo priešais jį, sunėrė rankas ir laukė, kol jis pagaliau tars žodį. Protarpiais ji vogčiomis žvilgčiojo jo pusėn.

– Ko tu spoksai į mane?

– Aš nespoksau.

– Ne, tu spoksai. Manai, nematau? Tu mane erzini.

Marija nukreipė dėmesį į rankas ant pilvo ir paklusniai atsiduso.

– Ką?

– Nieko.

Suirzęs pastūmė markizas jai obuolių tyrės dubenį, kurį ji buvo atnešusi jam iš virtuvės.

– Valgyk tu. Aš nealkanas.

Kažką panašaus Marija nujautė ir todėl prikrovė daugiau, kai dubuo jau buvo pilnas. Ji tylėdama ėmė valgyti šaukštu, gerai žinodama, jog dabar yra stebima.

– Sakyk, kodėl tu taip vėlai nemiegojai?

– Mane prispyrė reikalas.

– Ir todėl tu vidury nakties slampinėjai aplink mano miegamąjį?

– Aš išgirdau triukšmą.

– Kokį? – Jis palinko į priekį ir įtariai žiūrėjo jai į veidą.

Marija pasijuto nesmagiai.

– Būtent triukšmą. Be to, negalėjau užmigti. Todėl nusileidau į virtuvę ir atsigėriau vandens.

– Gerai jau. Aš jau pamaniau, kad tu norėjai pratęsti tyrinėjimus, kuriuos buvai pradėjus prie Montanjako ežero.

Jo mirksėjimas neliko Marijos nepastebėtas. Ji greitai pakreipė temą.

– Kas buvo tas vyras?

Susimąstęs markizas pakraipė galvą:

– Nežinau. Susipažinau operoje.

– Operoje?

– Dieve mano, tau reikia viską žinoti iki mažiausių smulkmenų, tiesa? Taip, operoje, žemesniuose aukštuose. Tenai niekas neklausinėja nei vardų, nei rango.

– Jūs, net nežinodami vaikino vardo, pasikvietėte jį į savo namus?

– Tai tu imsi man dabar dėl to dar priekaištauti? – Nusiplūkęs perbraukė markizas abiem rankomis per veidą ir susmuko. – Nebūtina. Pats žinau, kad pasielgiau kaip asilas.

Marija vėl ėmė valgyti. Kurį laiką tvyrojo tyla, tik tylus spragsėjimas girdėjosi židinyje. Ji jau beveik pamanė, jog markizas užsnūdo. Tačiau, kai pažvelgė į jį, nustebo, nes į ją žvelgė primerktomis akimis.

– Manau, turėčiau padėkoti. Tu išgelbėjai man gyvybę, nors turėjai pagrindo pykti ant manęs.

Marija pajuto, kaip iš džiaugsmo nuraudo jos veidas.

– Na... dabar mes atsiskaitę.

– Viena galiu užtikrinti, – žiovaudamas pridūrė markizas, – turėti reikalų su tokiais niekšais tikrai nebenoriu. Tai buvo paskutinis kartas, kai tau reikėjo vaduoti mane iš kekšės gniaužtų.

Jis atstūmė kėslą ir atsistojo. Tuo metu, kai įtartinai susvirduliavo, Marija pašoko jo prilaikyti.

– Galbūt galėtum palydėti iki miegamojo. Noriu pažiūrėti, ar vaikėzas nepavogė piniginės.

– Jam nereikėjo pinigų, pone. Galiu patikinti jus. Jis norėjo pavogti juodą knygelę, į kurią jūs šiandien ryte rašinėjote. Aš mačiau, kaip jis ją vartė.

– Ką tu čia kalbi? – Staiga atrodė markizas vėl suprato. Jis pasilenkė prie jos ir uždėjo savo sunkią ranką jai ant peties. – Esi tuo įsitikinusi?

– Visiškai. Be to, jis šiandien iki pietų sukiojosi priešais namus.

– Iš kur žinai?

Su apsimestiniu pykčiu išpūtė Marija akis, tačiau jos širdis daužėsi iš džiaugsmo.

– Na, iš kurgi aš galėčiau žinoti? Jums turėčiau už tai padėkoti, galėdama visą dieną valyti langus. Buvo pakankamai progų stebėti gatvės gyvenimą.

Markizas paleido ją ir lėtai grįžo į savo vietą. Marija taip pat atsisėdo.

– Aš jį mačiau net du kartus. Prieš pietus, kai pasirodė peilių galąstojas, slampinėjo Virdulio gatve. Ir po pietų, prieš jums išvažiuojant karieta, tūnojo priešais namus, kitapus gatvės ir šnirpštė tabaką. Jums reikėjo pamatyti tą didelę nosinę, į kurią jis nusišluostė nosį.

– Ar tau dar kas nors krito į akį?

Marija suraukė kaktą ir mėgavosi kiekviena akimirka, kai markizas spoksojo į ją kaip užburtas.

– Kai jūs išvažiavote, šis vyras buvo irgi dingęs.

Dabar markizas nukreipė dėmesį į ugnį, kuri tuo tarpu jaukiai spragsėjo, ir baksnojo susimąstęs smiliumi į nosį.

– Manote, jog jis yra susijęs su kunigaikštienės nužudymu?

Šiurpas nubėgo Marijai per kūną.

– Galbūt jos žudikas pakurstė jį pribaigti jus. Arba, – akimirksniu ji visai susijaudino, – jis pats ją nužudė.

– Nemanau.

– Iš kur jūs žinote?

– Tokie kaip jis nesilanko dvare. Jo rankogalių galiukai buvo per pigūs. – Markizas vis dar barbeno pirštu į nosį. – Šį gražųjį mirties

angelą sutiksi greičiau Lokio gatvėje arba šv. Liudviko saloje. Bet tavo pirmas spėjimas gali būti visai teisingas.

Lyg žaibas blykstelėjo Marijos atmintyje prisiminimas apie tą dieną Versalyje šv. Liudviko saloje. Ji aiškiai matė dėl sumaišties beveik pamirštus vaizdus – sukruvintą sužaloto ponios de Montespan pažo veidą. Ipolitu jį vadino kunigaikštienė de la Valjev. Ji jam padovanojo saldainį, o kaip padėką gavo jo uniformos sagą. Ji saugojo ją po pagalve, kaip ir kitus savo daiktus, kuriuos turėjo. Saga buvo labai graži, galbūt netgi brangi. Marijai užgniaužė kvapą. Dabar ji žinojo, kur ji buvo mačiusi ženklą ant peilio.

– Pone markize!

– Marija, patylėk.

– Bet... – Markizas iškėlė ranką gindamasis. – Palauk.

Kaip plunksna kuteno ši žinia Marijos gomurį, kad net pasidarė nepakenčiama ją nutylėti. Netgi dingo noras valgyti likusią obuolienę. Kaip atrodys markizo akys, kai jam papasakos apie peilį, kurį saugojo mažame odiniame dėkle, užkištą aulinuke.

– Nėra jokių abejonių, kad yra asmuo, kuris labai nori padaryti galą mano tyrimams. Kad ir kas tai būtų, nesustos.

– Nemanau, kad jūsų išsipustęs žudikas dar kartą sugrįš, – tarė Marija, apimta džiugios nuotaikos dėl jaudinančios naujienos, kurią norėjo pranešti šeimininkui. – Po to, kai jam įkandau.

Markizas jai linksmai mirktelėjo:

– Galbūt. Tačiau tikrai ateis kitas.

– Na, tada išvarysime ir jį.

– Neteisingai. Ne mes išvarysime, o aš jį išvarysiu. Tu grįši į Montanjaką.

Židinyje trakštekėjo šaka.

– Nespoksok į mane taip. Ir užsičiaupk. Jaunai damai nedera rodyti visam pasauliui, kas jos viduje.

– Pone! Jums nebūtina mane išsiųsti. Mes drauge pagausim žudiką.

– Abejoju, kad aš iš viso pagausiu žudiką. Panašu, jog karalius ir Desgrė šiek tiek pervertino mano kaip šnipo gebėjimus.

– Drauge mums tikrai pavyks. Prisiminkit Gasparą. Jei aš nebūčiau jo atpažinusi virtuvėje, tai turbūt iki šiandien dar nežinotume, jog jis buvo Madam tarnas.

– Tiesa, Marija. Nenoriu neigti, kad ieškant žudiko tu man labai pasitarnavai. Taip pat pripažįstu, jog tik nenoriai atsisakydavau tavo palaikymo. Tačiau daugiau nieko nelieka. Reikalas tampa vis pavojingesnis.

Marija virpėjo. Dar niekada markizas nekalbėjo su ja tokiu rimtu tonu. Jis juokdavosi iš jos, koneveikdavo ir erzindavo, tačiau šitas švelnus balso skambesys pranašavo kažką nauja, kas nežadėjo nieko gero. Marija aiškiai juto, kaip šalta ranka suėmė josios ir laikė.

– Bet karalius, pone, – ji vos nepravirko.

Šią akimirką karalius jai buvo visiškai vis vien – jis Marijai mažiausiai rūpėjo.

– Aš pažadu, kai tik šis reikalas bus sutvarkytas, tu pamatysi karalių. Mes abu nueisime pas jį ir pavakarieniausime. Prisiekiu.

Marija žinojo, kad jis meluoja. Ji taip pat suprato, jog jis taip elgiasi jos pačios labui. Pro ašarų šydą žvelgė ji į jo gražias žydras akis, kurios netikėtai atrodė labai liūdnos. To buvo per daug. Marija pašoko ir pasileido bėgti.

– Marija! Aš tave pasiimsiu atgal, girdi? Kai tik žudikas bus sugautas, tu grįši. Tu...

Trinktelėjusios paskui ją durys užsidarė.

XXII SKYRIUS

Likusias nakties valandas Marija praleido savo guolyje be miego. Atsikėlė auštant, pajutusi užplūdusią naują nuotaiką ir naujų apmąstymų sprendimą. Ji nušlepsėjo į virtuvę ir stengėsi visaip įtikinti nepatiklią Martą, kad stipriai peršalo. Marta, kuri jau spėjo perprasti Mariją, norėdama įsitikinti, jog tik žemės drebėjimas priverstų ją atsisakyti tokio malonumo kaip apsilankymas turguje, leidosi įtikinama apgaulingo kranksėjimo ir lengvai nuo verkimo paraudusių akių, kad ji iš tiesų sirgo. Paskui, kai ji Mariją aprūpino karštu žolelių nuoviru gerklei ir pažadėjo vakare duoti stipraus vištienos sultinio, pagaliau Marta paliko namus. Vos tik virėja uždarė duris, Marija nurūko į savo kambarį, kad padarytų tą patį. Ji kiek pasuko galvą, ar vertėtų apsirengti rytietiška apranga, bet nusprendė pasitenkinti palyginti paprastu pažo kostiumu. Nors giedras dangus žadėjo gražią dieną, tačiau buvo vėsu. Šilta aksominė medžiaga ją geriau apsaugos nuo rytinio šaltuko nei plevėsuojantis šilkinis apdaras. Be to, paprasta namų livrėja mažiau kris į akis nei ryškus turbanas ir plačios kelnės. Prieš išeidama iš kambario, ji iš po pagalvės išsitraukė peilį – praėjusios nakties laimikį – ir užsikišo į dešinį aulinuką. Kiek pasvarsčiusi įsikišo ir mažą blizgančią sagą. Tai padėtų prisiminti, jei Ipolitas būtų ją užmiršęs. Tada nuskubėjo durų link. Markizas labai supyks, kai sužinos apie jos išvyką, bet jai buvo vis vien. Ji mieliau valys visus Montanjakų viešbučio langus, nei grįš namo. Be to, kaip išpūs jis akis, kai ji papasakos jam, ką sužinojo. Ji tik turėjo įsitikinti, kad iš tiesų neklydo. Su šita naujiena rankoje markizas tikrai daugiau jos neišsiųs.

Marija šmurkštelėjo pro atsarginius vartelius ir nubėgo upės link. Ten pasiekė naująjį tiltą, ant kurio, nors buvo ankstyvas rytas, jau būriavosi žmonės ir buvo apstoję klajojančių prekybininkų namelius. Čia buvo visko – nuo šventųjų paveiksliukų iki brangių šukų iš vėžlio kiauto ar sidabro. Tačiau tikrai įdomūs sandoriai buvo atliekami po prekystaliais. Bent jau taip sakydavo markizas. Kas norėjo, galėjo sumokėjęs atgauti iš jo pavogtus daiktus, nusipirkti našlaičių ar net uždraustų raštų iš Flandrijos ir karalystės, kuriuose buvo aprašytas šventvagiškas dvaro gyvenimas. Nors jautėsi dirgli, Marija leidosi nešama minios srauto tilto link. Iš smalsumo priėjo ji prie vieno prekystalio, prie kurio spietėsi ypač daugelio žmonių, o paskui brovėsi priekin. Ant dėžės stovėjo raudonnosis gatvės prekiautojas ir mosikuodamas siūlė mažą rudą buteliuką su milteliais.

– Kosulys, maras ar diarėja,
jis tai išvarys,
tikrai.

Šalia jo stovėjo drūta, vidutinio amžiaus moteris, nuožmia veido išraiška stebinti, kad nė viena neapmokėta dėžutė nedingtų.

– O jums, mano ponai, ši priemonė turi pasiūlyti kai ką ypatingo. Jei nepavyks saulėtuose Pietuose, – sulig tais dviem žodžiais sugriebė jis juokdamasis sau tarp kojų, – du žiupsneliai ant peilio galo mano miltelių padarys stebuklą.

– Cha, jūs taip visi sakote, – pareiškė šlykštus senis, kuris stovėjo šalia Marijos. – Mano visas rūsys prikimštas neveiksmingų miltelių ir ištraukų, kurie turėtų neva sugrąžinti vyriškumą. Tačiau net žiurkės nenori šito daikto ėsti.

Klientų malonumui nušoko prekybininkas nuo dėžės ir stumtelėjo pašonėj stovinčią storą moteriškę senio link.

– Tada pabandyk. Mano sutuoktinė jau eina iš proto dėl tavo senų kaulų. Matau iš jos akių. Ar netiesa, Babete?

Tarsi norėdama patvirtinti vyro žodžius, Babetė, piktai žvelgdama, įsirėmė rankas į klubus. Iki šiol įdėmiai tai stebėjusi Marija netikėtai buvo pačiupta iš užnugario ir pakelta į orą.

– Duok šitam vaikinui savo miltelių paėst, – išgirdo Marija žemą vyrišką balsą šalia savo ausies. – Galbūt jam sužadins norą užsilipti ant tavo senės.

Marija nesuprato, kaip tai atsitiko. Tačiau ji ėmė garsiai šaukti.

– Patrauk dvokiančias letenas nuo manęs arba aš neatsakau už save!

Ji skaudžiai dribtelėjo ant pasturgalio ir toliau skynėsi kelią per minią, lydima juoko ir bjaurių šūksnių. Noras pasisukioti čia visai išgaravo. Ji skubiai perlėkė tiltą ir be jokių nuotykių pasiekė kairįjį Senos krantą. Gali būti, jog bėgo Martai tiesiai į rankas, mat ši buvo išėjusi į paukščių turgų, esantį netoli naujojo tilto. Marta dažnai perspėdavo ją, kad neitų viena į šią miesto dalį. Net kai karalienės Margarita ir Marija pasistatė šioje upės pusėje namus, kvartale vis tiek trainiojosi triukšmaujantys studentai, vagys ir užsieniečiai. Vis dėlto Marijai knietėjo geriau apžiūrėti apylinkes. Ji gerai atsiminė kelią, kurį jie tada nuvažiavo karieta, ketindami patekti į Liuksemburgo rūmus. Didžiosios Madmuazelės rūmai buvo Vožiraro gatvėje, kaip ir ponios de Montespan namas. Marija bėgo plačia gatve, kol praėjo senus akmeninius vartus Tiurno gatvėje. Iš čia jau matėsi karališkosios rezidencijos portalas. Netrukus ji pasieks tikslą. Nors rytas buvo saulėtas, Marija jautėsi prislėgta. Su ašaromis ji prisiminė, kaip kartu su markizu prieš kelias dienas vaikštinėjo La Vilnev siur Gravua kvartale, jaudinančią žvalgybinę kelionę po La Vuazen valdas. Su markizu pašonėje ji mėgavosi kiekviena akimirka galėdama būti didelio slapto tyrimo, kurio paprašė pats karalius, dalimi. Tačiau dabar viena šitame milžiniškame mieste ir dar apylinkėse, kurių nepažinojo, nenorėjo leistis į nuotykius. Saugumo sumetimais Marija dideliu lanku apėjo garbės sargybą, budinčią priešais Liuksemburgo rūmų vartus. Kaip ir tuomet, kai ji čia lankėsi pirmą kartą, šurmuliavo siaubinga minia. Be perstojo į abi vartų puses dardėjo virtinės vežimų, portšezų ir raitelininkų. Bet kas, patekęs šioje minioje, neišvengiamai pasimestų. Marija skubėjo toliau, tyčia nekreipdama dėmesio į vidinį balsą, kuris ragino

ją apsisukti. Kas jau čia atsitiks, jei ji nori palinkėti senam draugui geros dienos? Už Liuksemburgo rūmų, Vožiraro gatvėje, žmonių buvo gerokai sumažėję ir atrodė labai tylu, o tai kaip tik nepakėlė Marijai nuotaikos. Pavieniai stūksojo keletas prašmatnių namų, nes, be iškrypusių vasarnamių, senų griuvėsių ir apleistų dykynių, čia nieko daugiau nebuvo. Marija niekaip negalėjo suprasti, kodėl karalius savo meilužei iš visų Paryžiaus gatvių parinko būtent šią ir čia nupirko namą. Vožiraro gatvė jos apmaudui buvo taip pat be galo ilga. Marija jau seniausiai buvo praėjus Didžiosios Madmuazelės miesto rūmus, o namo, apie kurį ji tik pažinojo iš markizo pasakojimų, nesimatė. Netikėtai pagausėjo žmonių. Du portsežo nešėjai aplenkė skubėdami jauną vyrą, kuris lėtai stūmė savo vienratį gatve, o šiek tiek toliau sustojo karieta priešais gražaus neseniai pastatyto namo vartus. Marija sulėtino žingsnį. Gal ji jau buvo pasiekusi tikslą? Jos spėjimas pasitvirtino, kai atsidarė karietos durelės ir iš jos išlipo senas pažįstamas. Ponas de Piurnonas ryžtingai nuėjo prie namo vartų ir net neapsižvalgęs į šalis dingo jai iš akiračio.

Netikėtai Marijos baimės ir abejonės išsisklaidė. Nė už ką pasaulyje ji negrįžtų neįsitikinus, ar tatuiruotė ant suluošinto pažo vaizdavo tą patį raktą kaip herbas ant peilio. Marija sustojo. Pirmą kartą ji turėjo sugalvoti planą, kaip nepastebimai patekti į namą. Anksčiau ar vėliau ją kas nors pastebės, jei ji čia stoviniuos be tikslo. Taigi ji apsigręžė ir nusliūkino atgal ta kryptimi, kuria atėjo. Kol jos smegenys karštligiškai kūrė planą, priešais ją žingsniavo vyras, kurio tvirtą krūtinę juosė mėlyna prijuostė. Keturi prikimšti odiniai maišai tabalavo ant jo pečių. Marija nekreipė į jį dėmesio. Ji taip pat nepastebėjo mažo vežimo su statinėmis. Tačiau kai močiutė, apsikrovusi dviem didelėmis vaisių pintinėmis, praslinko sunkiai alsuodama pro ją, Marija tarsi pabudo iš savo minčių. Vos paeinančią senolę stipriai slėgė pintinių svoris. Marija sustojo ir užjausdama stebėjo moterį. Tuo tarpu saulė jau buvo pakilusi aukštai, ir net neturėdama sunkių nešulių, Marija ėmė prakaituoti su aksominiu kostiumu. O kaip turėjo jaustis ta nelaiminga vaisius nešanti moteris? Ji tikriausiai išnešiodavo vaisius ir visą ilgą kelią nuo salių iki čia atėjo pėsčiomis.

Netikėtai jai įsižiebė viltis. Ji sekė paskui senolę. Ir teisingai. Ši ėjo tiesiai prie šalutinių vartų, vedančių į namą, kuriame gyveno ponia de Montespan.

Tiekėjų vartai. Tai buvo išeitis. Marija greitai pasivijo senolę.

– Ei, geroji motinėle, gal reikia pagalbos?

Moteris sustojo ir nepatikliai pažvelgė į Mariją traiškanotomis paršelio akimis. Svirduliuodama nuleido žemėn pintines.

– Ko norėsi už tai? Tavo pagalba tikrai ne už dyką.

– Vynuogių. – Marija parodė į vynuogių kekių pilną pintinę.

Moteris ėmė mekendama juoktis.

– Tau tikriausiai ne visi namie. Tai pasiekia tik labai kilmingų žmonių stalą. Be to, – parodė ji smakru į puošnų namą, – aš jau beveik vietoje.

– Tada padovanok man obuolį. Už tai, aš tau panešiu abi pintines. – Marija pažvelgė į senolę, ieškodama užuojautos. – Aš pasiklydau ir labai išalkau.

Moteris išsišiepė, rodydama visas juodų dantų nuolaužas.

– Obuolį gausi tik tada, kai nueisime.

Marija pačiupo pintines ir sekė paskui vaisių pardavėją, kol priėjo ponios de Montespan namą.

– Laikykis manęs ir nepasimesk.

Pasiekus šalutinius vartus, vaisių pardavėja trenkė į juos iš visos jėgos, kaip ir tikėjosi Marija. Viduryje atsidarė langelis.

– Vaisiai virtuvei, – sugiedojo ji ir parodė į pintines.

Vartai atsidarė ir jos įėjo į kiemą, kuriame knibždėte knibždėjo tiekėjų, tarnų ir vežėjų. Marija buvo šiek tiek nustebinta, kad nė garselis šio triukšmo neprasiskverbė į gatvę. Įvairaus darbo centre kilo tirštų garų kamuoliai iš didžiulio kubilo, kurio aitrus dvokas buvo pasklidęs po visą kiemą. Marija suraukė nosį ir stengėsi giliai nekvėpuoti, kad kuo mažiau įtrauktų dvokiančio oro. Tačiau būtent prie tarnaitės, kuri stovėjo prie kubilo ir maišė su medine lazda, senolė ir patraukė.

– Geros dienos, Silvija. Ar daug darbo šen?

Jauna plovėja atsisuko į turgaus pardavėją ir drumstomis akimis spoksojo pro ją.

– Ak, motina Odile, seniai buvai pas mus apsilankius. Taip, taip ponai grįžta į dvarą, todėl viskas turi būti nepriekaištingai švaru.

Virpėdama pastebėjo Marija, kad aklos tarnaitės rankų oda buvo beveik visiškai nusėta deginančio šarmo. Tačiau atrodo, jog Silvija nejautė skausmo, nes linksmai plepėdama su pažįstama ji vėl sugriebė už lazdos ir stipriai maišė kubile. Pagaliau, kai Marija jau manė, kad jos pusė plaučių spėjo suirti, turgaus prekybininkė vėl kreipėsi į ją.

– Eime. Jei laiku nepristatysiu, virėjas sumokės mažiau.

– Apsidžiaugusi, jog galėsianti pasprukti nuo dvokiančio rūko, Marija paliko kubilą ir nusekė senolei iš paskos. Ji taip pat apsidžiaugtų greit atsikračiusi savo naštos, nes pintinių svoris slėgė juosmenį. Jos perėjo skersai didelį kiemą ir nužingsniavo prie durų, prie kurių du kikenantys virėjo padėjėjai išdarinėjo vištas. Tarp jų taburečių stovėjo krepšys, kuris buvo beveik pilnas plikų baltų negyvų plunksnuočių kūnų. Marija vėl prisiminė, kad vakare jai Marta ketino išvirti vištienos sriubos. Perdavusios virėjo padėjėjams nešulio dalį, jos nėrė į virtuvės skliauto prieblandą. Po kelių sekundžių Marijos akys jau buvo apsipratusios prie naujos šviesos, ji pastebėjo, kad čia gyvenimas virė dar smarkiau nei ką tik matytame kieme. Virėjai ūkavo nurodymus, tarsi rungtyniaudami tarpusavyje, ir nuolat vaikė padėjėjų minią. Kaip tik vienas skėlė plovėjai antausį, ši sudejavo, o dėl to jai teko ir kitas kirtis. Vinguriuodama pro minią su pintinėmis, Marija mąstė stebėdamasi, kokį gyvenimą turėjo gyventi ponia de Monstepan, kad reikėjo šitokios daugybės žmonių, kuriančių jos gerovę. Atsakyti į šį klausimą ji nespėjo, nes sekdama paskui motiną Odilę ji pateko į patalpą, kurios malonūs kvapai mintis nukreipė kitur. Iš kepinių, šokolado, prieskonių ir vaisių kvapo buvo nesunku suprasti, jog atėjo į namų desertų virtuvę. Motina Odilė sustojo ant slenksčio ir kažko ieškodama ėmė žvalgytis. Kai ji pamatė mažą vyrą, iš marcipanų tešlos lipdantį gėlių krepšelius, atsisuko į Mariją.

– Ar matai tą tenai? Tas rūpinasi, kad ponams būtų ko pasmaguriauti. Kremus ir kompotus verda kaip niekas kitas. Tačiau yra dar

šykštesnis už škotus, gyvenančius dažno lietaus lankomoje kalvoje. Tai jau tiesa.

Nepaisant ne itin draugiškos pastabos, su vyriausiuoju virėju ji pasisveikino kaip su senu draugu. Abiejų nepastebima Marija stovėjo valandėlę šalia ir klausėsi, kaip jie aptarinėjo turgaus naujienas, plepėjo apie pažįstamus ir galiausiai pakilo, kad pasiderėtų dėl monetų. Marija padėjo pintines ir atsitraukė keletą žingsnių. Ji nepastebimai metė žvilgsnį per petį. Derybos dėl kainos už vaisius tuo metu jau peraugo į geraširdišką ginčą. Jai tai buvo tik palankiau, nes taip galėjo nepastebimai dingti. Gale virtuvės pastebėjo kylančius laiptus. Marija nutaisė nekaltą veido išraišką ir švilpaudama melodiją nužingsniavo prie jų. Motina Odilė ir vyriausiasis virėjas vis dar ginčijosi. Marija vikriai nušuoliavo laiptais ir pateko į siaurą, aliejinių lempų apšviestą koridorių. Ji stabtelėjo ir pasiklausė, ar niekas neseka. Tačiau buvo tylu. Marija apsižvalgė. Nuo lubų kabėjo pradvisusios žarnos, bet jos netrukdė vaikščioti, todėl net suaugęs vyras galėjo stovėti visu ūgiu. Netoli viena kitos palei sienas riogsojo paprastos molinės krosnys, šildančios gretimas patalpas. Kai Marija apžiūrinėjo vieną krosnį, iš tvarkingai sukrautos malkų krūvos snukutį kyštelėjo žiurkė. Marija patraukė toliau. Po kelių žingsnių pasuko į kairę. Čia pamatė didelę medinę indaują su įvairiais indais ir įrankiais, skirtais patiekalams ir gėrimams. Tikriausiai už šios sienos buvo valgomasis. Kai ji jau buvo spėjusi apžiūrėti baldus, plytų sienoje pastebėjo nedidelį plyšį. Neryžtingai, nežinodama, ką turėtų daryti, stypsojo Marija priešais jį, kol galiausiai nugalėjo smalsumas. Ji atsargiai timptelėjo už mažos rankenėlės, skirtos atidaryti angai.

Priešais kitą sieną siūbavo gražiai sudėdos driadės, rateliu su draugėmis šokančios medžioklės deivės Dianos garbei, krūtinė. Pro skylę bežiūrinčios Marijos žvilgsnis užkliuvo už didžiulės lentos, esančios po milžiniška sidabrine stalo puošmena . Sunkūs šviestuvai sulig karietos ratais siūbavo viršum jo. Tikriausiai jie buvo nuleisti, kad būtų galima nugramdyti likusį vašką ir nupoliruoti. Marija vos šūktelėjo iš siaubo, kai netikėtai kažkas plevėsuojantis

baltas nusileido virš sidabro kalno. Beveik tą pačią akimirką pasirodė liokajus ir uždengė stalo puošmeną. Tuo metu, kai paskubomis Marija užtrenkė dangtį, vyras kilstelėjo galvą ir tik akimirksnį jų žvilgsniai susitiko. Marija buvo kaip paralyžiuota. Nepajėgdama net pajudėti, ji stovėjo priešais angą ir laukė, kol jis ją nutvers ir įtrauks į puošnųjį valgomąjį. Tačiau taip neatsitiko. Ji gal trisdešimt kartų įkvėpė ir iškvėpė, tačiau vis dar nejudėjo – buvo tylu, nesigirdėjo jokių šūksnių. Pamažu įsitikino, kad tarnas nepastebėjo jos. Galbūt jų žvilgsniai buvo susidūrę, bet pernelyg trumpai.

Atsidususi Marija padėkojo dangui. Vis dėlto ji turėjo greitai nuspręsti, ką daryti, nes čia likti negalėjo. Per didelė rizika, kad bus surasta. Kelias atgal neišvengiamai nuvestų į desertų virtuvę, bet ir ponų kambariai kitapus koridoriaus nesiūlė jokios galimybės pabėgti. Turbūt tenai knibždėte knibždėjo aibė tarnų, ir jie būtų kur kas dėmesingesni nei jų draugas valgomajame. Ji pažvelgė siauru koridoriumi žemyn. Kitame gale buvo vėl staigus posūkis. Marija sumetė, jog aplink salonus ir prieškambarį turėjo būti slaptas koridorių ir laiptų ratas, užtikrinantis, kad tarnai be livrėjų liktų nepastebėti. Jei pasiseks, vieni laiptai nuves ją į aukštesnius kambarius. Šiame aukšte rasti Ipolitą atrodė mažai tikėtina. Galbūt jis į poilsio kambarius įeidavo tik lydimas ponios de Montespan. O ji tikriausiai nekaišiotų nosies į salonus, kai jos žmonės užsiėmę ruoša prieš išvykstant. Ant pirštų galiukų Marija tipeno toliau. Užsukusi už kampo ir atsipūtusi pastebėjo, kad jos viltys pasiteisino. Kažkur viduryje koridoriaus buvo siauri laiptai, vedantys aukštyn. Susilenkusi užlipo Marija laiptais ir pažvelgė pro grindų angą. Nieko nebuvo matyti. Šiame aukšte palei sienas taip pat stovėjo molinės krosnys. Tačiau jos buvo mažesnės nei tos, kurias ji matė apatiniame aukšte. Marijai nereikėjo ilgai ieškoti durų, vedančių į kitą ponų kambario pusę. Kas jai beliko? Ji turėjo išdrįsti. Ji lėtai nulenkė rankeną, ir durys atsidarė. Už jų buvo salonas. Daug mažesnis nei valgomasis, bet ne mažiau prabangus. Grindys buvo nuklotos švelniais kilimais, kurie spalvų puošnumu derėjo su paveikslais auksiniuose rėmuose. Vienas paveikslų ypač krito Marijai į akį. Jame buvo pavaizduotas

valdingai žvelgiantis vyras, putliomis lūpomis, nuožulniu smakru ir vilkintis senoviniais dvaro drabužiais. Marija jau norėjo uždaryti duris, kai išgirdo švelnų gitaros skambesį. Ji buvo taip nustebusi, kad nieko nepaisydama iš koridoriaus įžengė į kambarį. Skambėjo rami melodija, primenanti lopšinę. Marija sėlino muzikos link, prie pravirų baltų lakuotų durų. Nusisukusi ant neštuvų gulėjo šviesi garbanota moteris, ją masažavo stipriomis rankomis matrona. Masažuotoja nuolat pylė aliejų ant apkūnaus moters kūno ir plačiais judesiais jį trynė. Marijos akys slydo toliau. Ant grindų ji pastebėjo tupintį suluošintą pažą. Šis braukė per plačios gitaros stygas, kad šeimininkės masažą lydėtų švelni muzika. Protarpiais muziką pertraukdavo gulinčios moters ant neštuvų tylus pasitenkinimo dūsavimas. Marija bet kurią akimirką buvo pasirengusi išgąsčiui. Jei ją dabar čia, privačiuose ponios de Montespan kambariuose, kas nors aptiktų, būtų galas. Nepaisydama baimės, ji ėmė kurti planus, kaip galėtų į save atkreipti suluošinto pažo dėmesį. Masažuotoja iš sidabrinio ąsotėlio ant šeimininkės nugaros vėl pilstelėjo aliejaus. Pro du grindis siekiančius langus į kambarį skverbėsi akinantys popietinės saulės spinduliai. Jie priminė plonus blizgius siūlus, o šie susiliejo į žėrintį šviesos šleifą. Netikėtai Marijai toptelėjo drąsi, nors ir abejotina mintis.

XXIII SKYRIUS

Nukreipusi žvilgsnį į nežinomą ateitį, žengė Marija Mediči jachtos platforma, kad į Prancūzijos žemę nužengtų kaip Henriko IV žmona. Ji buvo apsupta nereidų ir tritonų, kurie, vedami poseidono, rūpinosi saugia karališkosios žmonos kelione ir džiūgaudami tiesė jai rankas.

Net trumpam dėl sulaužyto metalinio kaiščio pakrypęs didžiulis meistro Rubenso kūrinys negalėjo pakenkti šios reikšmingos scenos šlovei. Vis dėlto Didžioji Madmuazelė pati reikalavo pasirūpinti, kad paveikslas būtų sugrąžintas į ankstesnę vietą. Kadangi ji nesijautė pakankamai suaugusi tokiai svarbiai ir atsakingai užduočiai, pasitelkė ševaljė de Lozeno ir markizės de Sevinjė paramą. Antuanas, kurį į Liuksemburgo rūmus atvedė viltis gauti asmeninį priėmimą, sunkiai tramdė nerimą, kol prakaituojantys amatininkai princesės įsakymu jau beveik šimtąjį kartą bandydami sudėtingomis virvių konstrukcijomis nuleido didžiulį aliejinį paveikslą, kad pakabintų jį į buvusią vietą. Neketindama būti priklausoma nuo kitų pagalbos, Didžioji Madmuazelė nuolat plūdo vyrus, nesugebančius laikytis jos nurodymų, ir grasino kiekvienam vergyste, jei darbas nebus atliktas taip, kaip ji liepia. Keistas įnoris buvo palydėtas garsaus šnabždesio, kurį skleidė lankytojai, susirinkę didelėje galerijoje ir pagarbiai traukęsi atgal, kai pasipiktinusi princesė sukinėjosi aplink ševaljė de Lozeną.

– Matote! Šitie bejėgės moters žodžiai nedaro jokio įspūdžio tiems neišmanėliams. Pasikalbėkite su vyrais. Maldauju.

Antuano žvilgsnis persikėlė nuo apkūnios figūros prie būrelio nelaimingųjų, kurie suglumę ir išsigandę stovėjo nedrįsdami pakelti akių į įpykusią savo šeimininkę.

Ševaljė sutramdė žiovulį.

– Man, atrodo, kad aureolė, kuria meistras Rubensas aprūpino jūsų senelę, niekaip negali būti sugadinta. Per keletą pirštų į kairę ar dešinę, visiškai nesvarbu. Jūs turėtumėte sutelkti savo jėgas ties esminiais dalykais.

– Kaip jūs drįstate! – pasipiktinusi sušuko išbartoji. – Jūs žinote, kaip man nepatinka, kai kas nors prieštarauja. – Ji grėsmingai atsistojo priešais mažytį bajorą. – O kas dėl esminių dalykų, būkite tikras, jog aš nepatarsiu karaliui jūsų paaukštinti, kol man taip blogai tarnausite.

Patenkinta savimi ji vėl atsigręžė į paveikslą ir toliau liejo savo pyktį ant įbaugintų amatininkų. Atrodo, įžūliam ševaljė bloga princesės nuotaika mažai terūpėjo. Jis abejingai gūžtelėjo pečiais ir nužingsniavo raudonais aukštakulniais. Ponia Sevinjė Antuanui linksmai nusišypsojo. Kadangi ji dažnai viešėjo Liuksemburgo rūmuose, tikriausiai buvo pratusi prie tokių įsimylėjėlių scenų.

– Jis pyksta ant jos, nes ji jam vis dar neparūpino vyriausiosios kariuomenės vadovybės karaliaus artilerijos, – pašnabždėjo ji Antuanui, su nuostaba žvelgiančiam į ševaljė.

– Jei jis bus toks šiurkštus, – tarė Antuanas, – ir net neketins jai padaryti nė mažiausios paslaugos, tai ji tikrai dėl jo nesiaukos.

– O, jūs klystate, – sąmojinga markizė atsakė šypsodamasi. – Abejingumas, kuriuo ševaljė apdovanoja mūsų didingą draugę, tai tėra būdas, kuriuo jis parodo, jog jis valdo ją. Ir iki šiol šis būdas buvo labai veiksmingas.

Mirktelėjusi ji paliko Antuaną, pritūpė prie karališkosios draugės ir, pasitelkusi visą pasaulio moterišką diplomatiškumą, ją nuramino. Antuanas, kuris suprato, kad niekaip negalės prisidėti prie sėkmingo draugijos pokalbio, nusprendė patenkinti savo nerimą apžiūrinėdamas kitus galerijos paveikslus.

Nors jo žvilgsnis slydo spalvų ir figūrų maišalyne, kurią sukėlė dailininkas, norėdamas pašlovinti mažai mylimos karalienės valdžią, tačiau jo mintys vis grįždavo prie praėjusios nakties įvykių.

Tegul tik pavienės prisiminimų nuotrupos palietė jo sąmonę, tačiau jis suprato, kokį gėdingą vaidmenį išvarant mirtinai įsiutusį niekšą jis atliko. Be Marijos jis tikrai nebūtų nubudęs vien tik kamuojamas galvos skausmo ir kartėlio dėl beprasmiškai praleistos nakties. Jis būtų visai nenubudęs, tiek jis žinojo. Kai tik čia susitvarkys, jis dar kartą pakalbės su savo gyvybės išgelbėtoja. Marija tikrai supras, jog jis nori vien gero, dabar išsiųsdamas ją. Tačiau pirmiausia norėjo išsklaidyti įtarimus, kuriuos puoselėjo jau nuo Madam laidotuvių ir kurie po vakarykščio užpuolimo davė naujo peno.

– Jums taip pat įkyrėjo damos?

Antuanas apsigręžęs žmonių spūstyje matė tik svetimus veidus. Tik nulenkęs galvą, išvydo ryškius ševaljė de Lozeno bruožus.

– Bijau, kad iš manęs nebus jokios naudos, todėl nenorėjau apsunkinti jūsų savo dalyvavimu, – atsakė jis kiek linkteldamas.

– Nederėtų palikti moterų be priežiūros. Iš to nieko gero nebus, – atsakė ševaljė ir pridūrė ironiškai šypsodamasis: – Jūs taip pat turėtumėte tai žinoti.

– Kas verčia jus taip manyti apie moterišką nesugebėjimą?

Mažas bajoras primerkė paraudusias akis ir parodė savo rapyros galvute į paveikslą, priešais kurį jie stovėjo. Jame buvo pavaizduota Marija Mediči, kuri ėmė iš savo sutuoktinio rutulį su kryžiumi.

– Ji – geriausias pavyzdys. Karalienė pareikalavo visos valdžios ir savo siekiu pasėjo daug metų trunkančius neramumus. Ji taip toli nuėjo, kad įkyrėjo pačios sūnui ir galiausiai buvo jo išvyta. Net menininkas, kuriam karalienė sumokėjo, kad įamžintų jos valdžią, pritaria man.

– Drąsi jo kūrinio interpretacija.

– Jokiu būdu, mano drauge! Jokiu būdu! – Vėl rapyros galvutė sušmėžavo ore, tarsi mažas vyras norėjo ant sienos kabančioms didžiulėms figūroms paskelbti karą. – Čia jūs matote išdidžią moterį, žėrinčiais drabužiais, aprūpintą visais aukštos padėties atributais. Tačiau ji nuolat apsupta dangaus stebėtojų, kurie seka jos kiekvieną judesį. Tikrajai valdžiai pavaizduoti šitame paveiksle lieka mažai vietos.

Antuano žvilgsnis toliau slydo didžiuliais paveikslais, tačiau šįkart su tikru susidomėjimu. Iš tiesų daugumoje paveikslų karalienė buvo mitinės palydos dėmesio centre.

– Jūsų tvirtinimas nestokoja tam tikro originalumo. – Jis metė ševaljė pagiriamąjį žvilgsnį. – O kaip jūs manote, kodėl menininkas pavaizdavo savo šeimininkę su dieviška apsauga?

Kartu jie vaikštinėjo po galeriją ir Antuanas net nepastebėjo, kad aplinkiniai pagarbiai pasitraukdavo, kad juos praleistų. Glaudus ryšys su Didžiąja Madmuazele suteikė gaskonų bajorui ne nepastebimą, o ypatingą vietą jos namuose.

– Kaip jūs tikriausiai žinote, – šypsodamasis Lozenas tęsė toliau, – iš karalienės jau seniai buvo atimta valdžia, kai ji užsakė paveikslus. Galbūt Rubensas nenorėjo netekti tikrų valdovų dėmesio. Moterys ir politika, – po akimirkos energingai jis pridūrė, – tai paprasčiausiai nedera.

– Jūsų geradarė, jei aš galėčiau taip sakyti, yra kitokios nuomonės. Ir vis dėlto ji įdėjo reikšmingą indėlį, kuriant mūsų šalies istoriją.

– Pf, – ranka numojo Lozenas. – Ir ką ji tuo pasiekė? Ji tokia pati kaip ir jūsų senelė. Jai taip pat reikia nuolatinio vadovavimo.

– Jei taip, – paklausė Antuanas linksmai mirksėdamas, – tai kodėl jūs paprasčiausiai ką tik nuėjote?

– Kaip ir karalius, aš pasikliauju jumis taip pat.

– Ką norite tuo pasakyti? – Antuanas sustojo ir nepatikliai nužvelgė savo pašonėje mažą vyrą.

– Pone markize, – rodydamas pasipiktinimu į jį atsisuko ševaljė ir linksmai suplevėsavo ore mėlynos ir raudonos spalvų švarku, kaip išoriniu karališkos malonės ženklu. – Nebandykite neigti. Visas pasaulis žino, jog jo didenybė pavedė jums užduotį, kuriai atlikti reikia ypatingos uoslės.

– Visas pasaulis? Ar jūs kalbate apie žirgus, kuriuos karaliaus prašymu turiu apžiūrėti?

Ševaljė atlaidžiai šyptelėjo:

– Aš kalbu apie slaptą tyrimą, gerbiamasis markize. Ne apie žirgus.

Antuanas giliai įkvėpė oro. Nuo pat pradžių jo nuojauta neapgavo. Jo netikėto grįžimo į dvarą paaiškinimas buvo pernelyg nerimtas, kad juo kas nors patikėtų.

– O kaip, jei galėčiau pasiteirauti, ši slapta informacija jus pasiekė?

– Tiksliai neprisimenu. Leiskite pagalvoti. – Lozenas reikšmingai suraukė kaktą ir pabraukė per nenuskustą smakrą. – Ak, taip, – atrodo, jis staiga prisiminė. – Ponia de Montespan man pasakojo. Ji vėlgi sužinojo iš Mesjė princo, kuris savo ruožtu išgirdo iš mūsų gerbiamos draugės Didžiosios Madmuazelės, o ši, jei neklystu, pati kalbėjosi su Mesjė apie tą liūdną reikalą. O Mesjė...

Ševaljė leido Antuanui pabaigti informacijos grandinę.

– Sužinojo tiesiogiai iš karaliaus.

– Teisingai, – Lozenas spinduliavo. – Jūs neturėtumėte įsižeisti dėl šio mažo jo didenybei netakto. Tai neturi reikšmės. Nes kai tik sužino Mesjė, sužino ir visas dvaras.

– Dėkoju už atvirumą, ševaljė, – pareiškė Antuanas susivaldęs. – O dabar užtarkite mane jūsų karališkajai didenybei. Svarbūs reikalai reikalauja, kad jiems nedelsiant atsidėčiau.

Nelaukdamas įžūlaus bajoro atsakymo, Antuanas užlėkė laiptais aukštyn. Desgrė, senas kipšas, turės kam kai ką paaiškinti.

XXIV SKYRIUS

Ji turėjo veikti greitai, greitai ir tyliai. Jos plano sėkmė ir galbūt jos gyvenimas priklausė nuo to, kad apie jos buvimą neišdavė joks garsas. Tačiau ir Ipolitas neturėjo išleisti jokio garso, kai ją pastebės. Marija virpėdama prisiminė, ką ponia de Montespan tuomet padarė vargšui vaikinui Versalio parke. Ji nedrįso įsivaizduoti, kaip karaliaus meilužė pasielgtų su ja, jei ją nutvertų. Marija žengė kelis žingsnius atgal ir išsitraukė sagą, kurią nelaimingas pažas padovanojo jai tą naktį. Tada ji įsitikino, kad masažuotoja stovi nugara į duris, už kurių ji buvo. Ji atsargiai iškišo koją, tikėdamasi, jog vyriai aliejumi sutepti. Pamažu stūmė duris, kol galėjo peržengti kambario slenkstį. Marija jautė, kaip ją išpylė prakaitas, o ausyse ėmė zvimbti. Tarsi būtų įžengus į širšių lizdą, ištiesė ji ranką priešais saulės spindulius, krentančius pro langą taip, kad šviesa lūžtų atsimušus į nupoliruotą sagos paviršių. Lygiai taip pat, kaip buvo liejant aliejų. Ant priešais esančios sienos, virš suluošinto gitaristo galvos, atsirado šviečiantis taškas. Marija atsargiai pritūpė. Taškas nusileido žemiau, tada slydo neįprastai išgaubta pažo kakta ir pasiekė jo akis. Ipolitas pažvelgė. Kaip ir per pirmą susitikimą jo subjaurotas veidas neišdavė jokių jausmų. Tik vos pastebima delsa, su kuria jis išgavo kitokį garsą, leido suprasti, jog jis buvo nustebęs matydamas Mariją. Pasitenkinimo dejonė vėl nukreipė jos dėmesį į ponią de Montespan.

– Šlaunis, Adele. Padaryk jas minkštas ir elastingas.

Masažuotoja tučtuojau pakluso. Ji vis dar stovėjo Marijai atsukusi nugarą.

– Man reikia naujo aliejaus, ponia.

– Tai eik ir pasiimk. – Ponios de Montespan balsas buvo suirzęs. – Bet kitą kartą prieš ateidama pas mane užtektinai pasiimk esencijų, kvaiša.

Marija jau manė, kad po kojomis ėmė slysti žemė. Jai dar pavyko pasislėpti už minkštos kušetės. Tačiau neliko laiko uždaryti durų, pro kurias ji iš tamsaus koridoriaus įslinko į saloną. Kas, jei moteris pastebės, jog prieš tai jos buvo tik pravertos, o dabar atidarytos? Marija sulaikė kvėpavimą. Tupėjo ant kilimo ir nedrįsdama žvilgtelėti pro slėptuvės apačią, pajuto vėjo gūsį, kai apkūni masažuotoja skubiai praėjo pro šalį. Dar pamatė didelius kaliošus. Vienos durys atsidarė, kitos užsidarė. Atsidususi Marija susmuko. Netrukus ji susitvardė, išdrįso išlįsti iš savo slėptuvės ir uždaryti duris į koridorių. Ji nežinojo, kaip pasielgti. Ar ponia de Montespan padarys pertraukėlę, kad atsigaivintų? O kaip Ipolitas, ar jis žinojo, jog ji čia? Nepakitus iš gretimo kambario sklido gitaros muzika. Galbūt jis net nesuprato, jog ji pas jį atėjo.

Kol ji dar mintyse svarstė, ką toliau daryti, tylus nedarnus skambesys nutraukė muziką iš gretimo kambario. Marija vėl greitai pasislėpė už baldo. Tada įsivyravo tyla.

– Grok toliau! – tuojau išgirdo valdingą ponios de Montespan balsą.

Dabar Marija išgirdo liūdną melodiją, ji glostė ją ir gaubė tarsi lengvas, minkštas šydas. Jau buvo beveik užliūliuota gitaros muzikos, kai nedarnus skambesys vėl nutraukė ramybę.

Ji sulaikė kvėpavimą.

– Stuobry! Vargas tau! Jei dar kartą drumsi man ramybę, tau blogai baigsis.

Marija luktelėjo, tačiau nieko neįvyko. Vėl pasigirdo muzika, o netrukus sugrįžo ir masažuotoja. Įsitempusi Marija suko galvą, ar Ipolitas išdrįs dar kartą pažadinti šeimininkės rūstybę. Jis tai padarė.

– Pragaištingas apsigimėli! Dink tuoj pat iš akių.

Kažkas su trenksmu nuskriejo į sieną.

– Ponia, aliejus, – pasigirdo išsigandęs moteriškas balsas.

– Lauk, tu, nuskurdęs nenaudėli. Turėčiau atiduoti tave šunims sušerti.

Staiga ponios de Montespan rėkimas atslūgo ir tapo neaiškiu burbėjimu. Marija pajuto, kad kambaryje yra dar kažkas. Prieš jai išlendant iš slėptuvės, Ipolitas buvo priėjęs ir žiūrėjo į ją blizgančiomis akimis. Šįkart Marija jo nebebijojo. Priešingai. Jai atrodė, kad net baisiausiai suniokotas jo veidas neprarado draugiškumo ir gerumo. Ji atsistojo ir ištiesė jam ranką.

– Eime. Aš noriu tavęs kai ko paprašyti.

Nesipriešindamas leidosi jis vedamas jos į apytamsį koridorių.

– Parodyk man greitai, ką turi ant dilbio.

Ipolitas delsė.

– Ar tu mane supranti?

Jis linktelėjo.

– Parodyk. Tik dėl tavęs atėjau. Aš turiu pamatyti.

Kaip ir pirmąkart Ipolitas buvo apsirengęs puošniais dvaro drabužiais. Kol jis pamažu traukė nuo savo kupros brangų švarką ir grūmėsi su milžinišku peruku, kurio plaukų sruogos krito jam ant veido, Marijai iš gailesčio suspaudė širdį. Kaip buvo galima taip iš žmogaus šaipytis? Pagaliau priešais stovėjo Ipolitas vien tik su liemene ir marškiniais. Jis lėtai atsisegė rankogalius ir atsiraitojo dešinę rankovę. Tuo tarpu Marija kyštelėjo ranką už bato aulo ir išsitraukė mažą odinį ryšulėlį. Išvydęs peilį, pažas pakraupęs ėmė trauktis atbulas.

– Nebijok, aš tau nieko nedarysiu, – sušnabždėjo ji.

Neūžauga lėtai grįžo. Jis atkišo jai dilbį, nepaleisdamas aštrios geležtės iš akių. Marija susikaupusi palinko virš tatuiruotės. Čia buvo pavaizduotas apverstas raktas. Tai buvo toks pats kaip ir ant peilio rankenos. Vadinasi, jos atmintis neapgavo. Bet ką tai reiškė?

– Kodėl tu ją turi? Kas tau tai padarė?

Užuot atsakęs, Ipolitas pridėjo pirštą prie lūpų. Marija pažvelgė į jį. Tada išgirdo žingsnius apačioje. Atrodo, kad keli žmonės skubėjo. Marija, netekusi vilties, apsižvalgė.

– Jie neturi manęs čia rasti.

Ipolitas čiupo jai už rankos ir nutempė taip greitai, kaip tik pajėgė jo šlubos kojos. Marija sekė koridorių labirintais bijodama, kad už kito kampo paklius tarnui į rankas. Po valandėlės ji jau nebegalėjo pasakyti, kuriame aukšte jie atsidūrė. Staiga ji vėl stovėjo priešais indaują greta valgomojo. Ipolitas vedė ją toliau. Tik dabar Marija suprato, ką jis sumanė. Jis ketino ją išvesti ten, kur daugiau žmonių. Jo planas buvo rizikingas, tačiau nebūtinai nesėkmingas, juk ji vėl atsidurtų virtuvėje, o iš čia nepastebima galėtų dingti. Niekas net nepastebėtų jos maišalynėje, verdančioje apačioje. Jie pasuko paskutinį kartą. Staiga Ipolitas sustojo ir Marija vos neužkliuvo už jo. Ant laiptų, vedančių žemyn, stovėjo du tarnai, užtvėrę kelią. Bėgliai tyliai apsisuko ir nulėkė į tą pusę, iš kurios buvo atėję. Tačiau iš ten artėjo persekiotojų žingsniai. Kai jie vėl atsidūrė valgomojo aukšte, Ipolitas šiurkščiai atplėšė indaujos duris ir įgrūdo Mariją vidun. Medinėje slėptuvėje buvo beveik tamsu. Tik per lentų plyšį į vidų skverbėsi ploni prieblandos spinduliai. Marija klausėsi nutolstančių žingsnių takto. Tada įsivyravo tyla.

Dieglys šlaunyje Mariją pažadino iš snaudulio. Skausmingai kaip spyris į pilvą sugrįžo mintys apie nedėkingą padėtį, į kurią ji pateko. Ji sukando dantis tramdydama riksmą. Ankšta slėptuvė neleido jai ištiesti dieglio apimtos kojos. Taip pat skausmingai traukė ir nepatogiai laikomą sprandą. Marija atsargiai pasitraukė į šoną, kad bent kiek pasijustų geriau. Ji nenutuokė, kiek laiko praėjo – keletas minučių ar visa valanda. Vis dėlto ji nedrįso palikti slėptuvės. Ipolitas tikrai ateis ir pasiims ją, kai pasitaikys tinkama proga sprukti. Tačiau ji nebegalėjo ilgiau išsėdėti šioje nepatogioje dėžėje. Blogiausia, kad kamavo troškulys. Kaip kietas luitas lipo jos liežuvis prie gomurio, ir su kiekvienu įkvėpimu jautė, kaip dulkėtas oras vis labiau kuteno išdžiūvusią gerklę. Tikėdamasi išgirsti pažo šlubčiojimą, Marija priglaudė ausį prie medinės skrynios durelių. Ji manė girdinti duslų virtuvės indų tarškėjimą, bet buvo ne taip. Iš kažkur į ausį sklido tylus inkštimas. Ar jai pasirodė? Galbūt tai buvo šunys, kuriems turėjo būti sušertas Ipolitas. Vargšas berniukas. Tarsi Dievas nebūtų

jo ir taip nubaudęs, subjaurodamas išvaizdą. Kodėl jis dar turėtų kentėti ir negailestingos šeimininkės siaubumus? Kai ji grįš namo sveika, paprašys markizo, kad jį išpirktų iš ponios de Montespan namų. Guosdamasi šia mintimi, Marija užsimerkė ir užsnūdo.

Staiga išsigandusi pašoko. Mintis, jog ji čia ne viena, persmelkė Mariją nuo galvos iki kojų pirštų ir oda nubėgo pagaugai.

– Ipolitai, – sušnabždėjo ji vos girdimai.

Girgždėdamos atsidarė durys. Marijos širdis apmirė. Tada ji kupina palengvėjimo pažvelgė į bjaurų neūžaugos veidą, tačiau bemat atsitraukė iš išgąsčio. Jo puošni liemenė buvo kruvina. Jis maldaudamas padavė jai storos rankos galiuką.

– Ipolitai! Kas atsitiko?

Netrukus jis buvo šiurkščiai nustumtas į šalį, o Marija išplėšta iš slėptuvės. Sumišusi ji spoksojo į ponios de Montespan šaltus veido bruožus. Iš tikrųjų ji atrodė gražesnė, nei išliko prisiminimuose. Gražesnė ir aukštesnė.

– Kas tu? Ir ko čia slampinėji?

Baimė užspaudė Marijai gerklę.

– Kalbėk! Ar nori, kad tau baigtųsi kaip šitam mažam išgamai.

Ponia de Montespan spyrė Ipolitui taip, kad šis parkrito ant žemės. Jis verkšlendamas pasitraukė atokiau.

– Tai markizo de Montanjako pažas, ponia. – Išblyškę pono de Piurnono veido bruožai netikėtai pasirodė priešais Mariją. Kupinas užuojautos jis žvelgė į ją.

– A! – Ponios de Montespan raudonai dažytos lūpos išspaudė šypsenėlę. – Vadinasi, markizas de Montanjakas pasiuntė tave. Taip ir maniau.

– Ne, ponia. – Marija žengė drąsiai į priekį. – Jis nežino, kad aš čia.

Ponia de Montespan susižvalgė su ponu de Piurnonu.

– Manau, tu šitą pamiršai. – Ji ištraukė raudoną obuolį ir laikė ištiesus Marijai.

Tai buvo paskutinis daiktas, kurį Marija matė. Smūgis į galvą viską aptemdė.

XXV SKYRIUS

Kelionė nuo Liuksemburgo rūmų iki Šatlė jokiu būdu nepadėjo apraminti Antuano sujaudintos sielos. Priešingai, gatvėse tvyranti sumaištis tik dar labiau kurstė jo pyktį. Kai jo išnuomotai karietai kelią pastojo klajojančio italų pirklio karieta, Antuanas įsitraukė į karštą ginčą su varžovo vežėju ir gynė savo teises blizgančia geležte. Vis dėlto pirmenybė priklausė jam, senos prancūzų bajorų giminės nariui, o ne paprastam smulkiam pirkliui, kuris buvo dar ir užsienietis. Tik atžygiavę tvarkos sergėtojai pajėgė numalšinti ginčą ir į darbą nebuvo paleistos špagos.

Pagaliau pasiekęs tikslą, Antuanas lėkė drėgnais griuvėsių koridoriais ir įsiveržė į tvankų Desgrė kabinetą piktas kaip Cerberis.

Šis abejingai pažvelgė nuo stalo.

– A, markizas de Montanjakas. Turite man kokių naujienų?

Šaltas tarnautojo santūrumas įspėjo Antuaną. Nors tai kainavo daug pastangų, kad nepradėtų keiktis, tačiau jis nenorėjo nieku gyvu pasirodyti prieš Desgrė kaip gerklinga turgaus boba.

– Naujienų karaliui? Tai priklauso nuo to.

Desgrė padėjo savo plunksnos stiegarą į šalį ir susierzinęs pažvelgė į Antuaną.

– Būkite toks malonus ir iškart kalbėkite apie reikalą, gerbiamasis markize. Neturiu daug laiko ir nė menkiausio noro spręsti jūsų galvosūkių.

Antuanas vangiai nuslinko prie rašomojo stalo ir žiūrėjo pro Desgrė į pigią graviūrą, kurioje buvo pavaizduotas dirbtine poza besimeldžiantis karalius.

– Jo didenybė tikrai yra pamaldus vyras, pone Desgrė.

– Natūralu. Jis yra Dievo išrinktas valdovas. O dabar sakykite, ko atvykote?

Antuanas nekreipė dėmesio į šiurkštų policininko raginimą. Jis abiem rankomis suėmė stalo kampą ir palinko taip, kad iš arti matytų Desgrė veidą.

– Tada būtų malonu, pone, – sušnypštė jis, – jei karalius tiek pat dėmesio skirtų savo ištikimų pavaldinių gerovei kaip savo religinėms apeigoms.

– Kaip jūs drįstate! – Pašoko įsiutęs Desgrė ir apėjo stalą.

– Ne, pone! Kaip jūs drįstate? – Antuanas ramiai žengė jo link. Akivaizdus policininko pasipiktinimas sustiprino jo audringą nuotaiką. – Kaip jūs drįstate iš manęs daryti kvailą marionetę, kuri yra pakankamai gera būti masalu?

Policininko pyktis pranyko taip pat greitai, kaip ir atsirado. Kiek pakilęs dešinysis antakis išdavė jo nuostabą.

– Ak, štai kas, – tarė jis po akimirkos ir vėl atsisėdo prie rašamojo stalo. – Tai buvo tik laiko klausimas, kol jūs išsiaiškinsite.

Tarsi tuo reikalas būtų baigtas, panardino jis savo plunksną į rašalą ir savo raštuose brūkštelėjo keletą pastabų.

– Jūs to neneigiate?

Desgrė pažvelgė.

– Ką turėčiau paneigti?

– Kad jūs pasinaudojote manimi kaip jauku, norėdamas paerzinti Madam žudiką.

– Jeigu man reikėtų, būčiau pasirinkęs vieną iš savo žmonių. Tačiau karalius pageidavo jūsų.

– Aš nesipuikuoju, kad mane pasirinko dėl kriminalinės uoslės. Jo didenybės akyse aš priklausau tiems žmonėms, be kurių pasaulis lengvai išsiverstų. Turbūt karaliui pasirodė, kad ši užduotis būtent man.

– O kaip tai susiję? – Desgrė padėjo plunksną į šalį ir rengėsi prisikimšti pypkę. – Karalius suteikė jums galimybę pasitarnauti jam. Turėtumėte jaustis dėkingas.

– Tada norėčiau jums pasakyti, jog šitas malonės demonstravimas man praeitą naktį vos nekainavo gyvybės.

Desgrė susidomėjęs pakėlė akis:

– Įdomu. Gal norėtumėte papasakoti man apie naktinį nuotykį?

Antuanas trumpai išdėstė, kas atsitiko, ir nebijodamas sutepti savo vardo, visų pirma išklojo Marijos pastebėjimus ir jos drąsų poelgį.

– Įvykių kupinas vakaras, pone markize. Ar jūs tikras, kad šitas... vaikas nesuklydo?

– Visiškai. Marija apdovanota itin aštriu protu.

– Visų pirma aštriais dantimis, – piktai tęsė Desgrė.

– Ir tuo. Tačiau man aišku viena.

– Kas?

Antuanas atsisėdo priešais Desgrė ant nepatogios kėdės, skirtos nelaimingiesiems, kurie čia buvo tardomi.

– Būtų kvaila ieškoti nusikaltėlio Mesjė rate. Nei d'Efija, nei Lorenas nenužudė Madam. Vienam trūksta priemonių, kitam – dingsties. O kas dėl Mesjė, jis nėra net toks plepus, kad skleistų gandus apie nužudymą, už kurį jis pats atsako.

– Šiuo metu karalius sutinka su jūsų nuomone. Jis taip pat išbraukė Mesjė iš įtariamųjų sąrašo. – Karalius, – tęsė Desgrė, kai Antuanas pažvelgė ragindamas, – dėl brolio neturi iliuzijų. Jis žinojo, kaip tinkamai įvertinti mažai pagirtiną Mesjė polinkį gandams. Šįkart Mesjė plepumas pasirodė kaip tikrai laimingas atsitiktinumas, mat jis nuėmė nuo jo didenybės pečių didelę naštą. Nes geriau nei bet koks tyrimas Mesjė įrodė savo nekaltumą, pasakodamas kiekvienam, kas norėjo klausytis apie karaliaus planus.

– O tai kaip dėl Anglijos vyriausybės? – paprieštaravo Antuanas. – Mesjė pasirūpino, kad visas Paryžius sužinotų apie Madam nužudymą. Turėjo būti sunku leisti jos broliui ir toliau manyti, kad ją pakirto apendicitas. Net jei šis ir turėtų nepalankių pasekmių jam, Čarlzas II privalėtų veikti.

Su medine skiedra, kuria uždegė žvakes, Desgrė prisidegė pypkę ir demonstratyviai išpūtė dūmų debesėlį Antuanui į veidą.

– Nemanau, markize. Nemanau, kad Čarlzas II bus čia aktyvus. Aš jums jau sakiau, kad Anglijos karaliui reikia pinigų, daug pinigų. Jis mėgsta gyventi prabangiai ir yra nuolat priklausomas nuo savo draugų dosnumo. Manote, jis išsems pelningiausią šaltinį, viešai apkaltindamas Prancūzijos vyriausybę, kad nepakankamai gynė kunigaikštienę nuo jos priešų. – Desgrė vėl giliai įtraukė ir su pasitenkinimu išpūtė dūmus dailiais žiedais. – Net simpatija, kurią jis jautė mirusiai seseriai, negalėtų priversti Čarlzo II taip šiurkščiai pasielgti su jo didenybe, neabejoju.

– O jei Mesjė vis dėlto būtų kaltas?

Desgrė gūžtelėjo pečiais.

– Už pinigus galima viską nusipirkti, markize. Jūs turėtumėte tai geriau žinoti.

Antuanas pakilo:

– Na, tada būtų kaip ir aišku. Karalius galės vėl ramiai miegoti, anglų gerovę užtikrins auksas, o man pagaliau atsiras laisvo laiko pasimėgauti Paryžiaus teikiamais malonumais.

– Palaukit! – Desgrė padėjo pypkę. – Viskas nėra taip paprasta.

– Ak, ne? – Antuanas vėl atsisėdo ant nusidėjėlio kėdės ir padovanojo Desgrė šypseną.

– Tiesa, kad draugystei su Anglija per šią... šią nelaimingą mirtį gali iškilti grėsmė, tačiau karalius nori, kad paaiškėtų nužudymo aplinkybės.

– O kodėl? Jam gi jokios naudos iš to, kad žinos, kas žmogžudys. Galbūt jis susiduria su reikalais, apie kuriuos geriau nežinoti.

Akimirką prieš Antuano akis išdygo siaubingi vaizdai iš Monvuazen virtuvės.

– Tarkim, dėl sentimentų.

Antuaną vėl apsupo melsvų pypkės dūmų debesis.

– Dėl sentimentų?

– Jaunystėje karalius ir Madam buvo labai artimi.

Antuanas gerai išgirdo. Jis tuoj pat atsistojo, iš Desgrė rankos išplėšė pypkę ir nusviedė ją į kambario kampą:

– Tada leiskite pasakyti, kad aš neturiu nė menkiausio noro būti papjautas dėl jausmingų jaunystės prisiminimų. Net jei tai ir paties karaliaus prisiminimai. Perduokite tai jo didenybei.

– Jūs sudarėte sandėrį su karaliumi, pone markize, – piktai sušuko Desgrė. – Nepamirškit to!

Garsūs tarnautojo priekaištai lydėjo Antuaną iki kabineto durų, kol šis jas garsiai užtrenkė.

Nuo Šatlė iki Virdulio gatvės Antuanas ėjo pėsčias. Popietės saulė jį glostė šiltais spinduliais, o tai bent šiek tiek praskaidrino jam nuotaiką. Grįžęs namo, patraukė tiesiai į virtuvę, čia Marta išraudusi pešė žąsį, o aplink siautė tikras plunksnų viesulas.

– Kur Marija?

Susikūprinusi virėja pažvelgė, valydamasi ranka veidą, nors kelios plunksnelės taip ir liko ant prakaituotos kaktos:

– Nežinau, pone.

– Ar ji nėjo su tavim šiandien ryte į turgų?

Marta papurtė galvą:

– Jai skaudėjo gerklę ir norėjo pasilikti namuose. Turbūt guli lovoje ir miega.

Bloga nuojauta apėmė Antuaną. Jis paliko Martą, apsuptą plunksnų, ir nužingsniavo į palėpę. Užlipęs atidarė duris į Marijos kambarį ir įėjo. Jis atidžiai apsižvalgė menkai apstatytame kambaryje. Kampe gulėjo Marijos šiaudinis čiužinys. Antuanas nuėjo prie jo ir pakišo ranką po antklode. Lova buvo vėsi ir sausa. Čia jau kurį laiką niekas negulėjo. „Ji sušals žiemą“, – toptelėjo mintis jam į galvą, užverčiant antklodę. Jis lieps Augustui nupirkti turguje šiltesnį užtiesalą. Patikrinęs lovą, atidarė skrynią, kurioje Marija saugojo keletą daiktų. Ant viršaus gulėjo jos rytietiško kostiumo turbanas, o apačioje tūnojo iš plačiųjų kelnių juostų ir liemenės susuktas kamuolys. Drabužiai, kuriuos Marija dėvėjo per pasivaikščiojimą

po Vuazen namus, taip pat čia buvo. Trūko tik mėlynos pažo uniformos. Antuanas susimąstęs perbraukė per raudoną turbano šilką, tada išskubėjo iš Marijos kambario ir nusileido laiptais, šaukdamas jos vardą, tačiau atsako nesulaukė. Kieme priėjo prie Augusto, kuris kartu su Mišeliu ravėjo tarp akmenų išsikerojusias piktžoles. Jie taip pat aiškino visą dieną nematę ir nieko negirdėję apie Mariją. Palikęs abu stovėti, Antuanas nurūko toliau. Jis apieškojo negyvenamą namo dalį, rado kibirą su skuduru, kuriuos Marija tikriausiai vakar čia pamiršo. Tada jis apžiūrėjo senus tvartus. Deja, be kelių žiurkių, įsitaisiusių čia žiemoti, nebuvo nė gyvos dvasios. Sode, kuriame ošė didelis senas ąžuolas, vienas kitą stelbė sodininko rankos nematę krūmai. Marijos nebuvo. „Tikra maža pabaisa“, – pagalvojo suirzęs Antuanas. Tikriausiai dingdama norėjo atkreipti į save dėmesį, kad nebūtų išsiųsta. Bet jo taip paprastai neapgausi. Kai išalks, pati baigs šitą kvailą žaidimą.

Kai vakare Marija vis dar nepasirodė, jis pasišaukė Martą ir Augustą, ketindamas juos dar kartą iškvosti. Tačiau jiems taip ir nešovė į galvą, kas galėtų padėti surasti Mariją. Kad ir kiek Antuanas bandė įtikinti, jog ji kažkur sėdi ir šaiposi, nerimas, jog už jos dingimo slepiasi kažkas daugiau, vis neapleido jo.

Po vakarienės, prie kurios jis beveik neprisilietė, nutarė eiti paieškoti Marijos mieste. Galbūt ji slampinėjo kažkur gatvėmis ir šalia aikštės. Šiaip ar taip, ji negalėjo toli nuklysti. Pagaliau ji neturėjo pinigų ir nepažinojo Paryžiaus. Jis nusivilko dailią rūmų aprangą, kurią dėvėjo nuo savo apsilankymo Liuksemburgo rūmuose, apsirengė paprastus drabužius, ant galvos užsimaukšlino kuklią juodą skrybėlę ir saugumo sumetimais užsikišo peilį. Taip apsitaisęs, jis paliko namus. Jau buvo sutemę, tik keletas žmonių matėsi gatvėse. Dauguma kažkur skubėjo. Tikriausiai jie jau buvo netoli namų ir nekantravo kuo greičiau užtrenkti duris, kad apsisaugotų nuo naktį gatvėmis besitrinančių padugnių. Tuo tarpu Antuanas apžiūrinėjo turgaus salių prieigas, nuolat slapstydamasis tarpuvartėse ir sienų nišose, kad išvengtų raitosios policijos patrulių, budinčių komen-

danto valandą. Galop jis nusileido prie upės ir perėjo naująjį tiltą iki Dofino aikštės. Šita didžiausia Henriko IV vakariniame Senos salos gale nutiesta aikštė buvo vartai į Paryžiaus širdį, į senąjį Sitės salos kvartalą. Perėjęs jį skersai, Antuanas skubėjo painiomis gatvėmis, kol per Dievo Motinos katedros aikštę pateko prie didžiulės katedros laiptų. Čia šmirinėjo pulkas sulaukėjusių šunų ir keletas benamių kiaulių, deja, nebuvo nė vieno žmogaus, kurio galėtų paklausti apie Mariją. Galiausiai jis baigė savo paiešką ir susirūpinęs grįžo į Virdulio gatvę.

Kitą rytą Antuanas vėl, kaip ir praėjusią dieną, įsiveržė į kabinetą Šatlė. Su keliais miesto gvardijos karininkais besikalbantis Desgrė patenkintas pažvelgė į jį:

– Nesitikėjau jus ir vėl taip greitai išvysti.

– Išsiųskite savo vyrus.

Policininkai pakluso šiurkščiam tonui. Po to, kai jis, linktelėjęs galva, paleido vyrus, atsigręžė į Antuaną.

– Kas nors atsitiko? Kas nors vėl pasikėsino?

– Marija dingo.

– Kada? – Desgrė balse nesigirdėjo jokio nerimo.

– Aš nežinau. Mano virėja paskutinį kartą ją matė vakar anksti rytą. Nuo tada nėra jokių žinių.

Antuanas trumpai papasakojo, ką sužinojęs iš Martos, ir užsiminė apie savo ginčą su Marija.

– Aš jus įspėjau. Reikia tikėtis, kad jūsų sprendimas išsiųsti mergaitę nebus pavėluotas, pone.

Antuanas piktai pašoko Desgrė link.

– Jūs, pone, – sušuko jis, – pirmas pastūmėjote ją į pavojų. Būtumėte iš pat pradžių man pasakęs, kas tai per tyrimas, būčiau neleidęs jos įtraukti į šį reikalą.

Policininko priekaištas smeigė Antuanui kaip dyglys, juk vis dėlto pats jautėsi atsakingas už Marijos dingimą. O tai, kad jis dabar bandė primesti kaltę Desgrė, tebuvo siekis užsitikrinti Paryžiaus policijos paramą beieškant jos.

– Pirmiausia nusiraminkite, – paragino Desgrė. – Tada pagalvosime, ką daryti. – Iš butelio, kurį ištraukė iš rašamojo stalo, į taurę įpylė skaidraus skysčio ir padavė Antuanui. – Išgerkite. Padės.

Vienu gurkšniu Antuanas ištuštino visą taurę.

Stiprus gėrimas degino gerklę, bet netrukus skrandyje paskleidė šiltą, malonų jausmą.

– Dabar sėskitės.

Desgrė iš kambario gilumos atnešė seną, nutrintą fotelį, į jį nusikamavęs Antuanas ir susmuko. Nerami naktis, kai jis daug kartų lipo į pastogę pasižiūrėti Marijos, ir tuščią jo skrandį užkaitinusi degtinė jį pakirto. Kai Antuanas atsisakė antros taurės, Desgrė tęsė:

– Prieš tai minėjote, kad mažoji draugė pyko ant jūsų. Galimas daiktas, kad ji vėl bandys parodyti užsispyrimą, šitaip savo dingimu įvarydama jums baimės.

– Iš pradžių ir aš taip maniau, bet dabar esu įsitikinęs, kad už to slypi kažkas daugiau. Taip negali sutapti, kad Marija dingtų skradžiai į žemę po to, kai buvo bandyta pašalinti mane iš kelio.

– Tikėkimės, kad jūs klystate.

Desgrė vėl atsisėdo prie rašomojo stalo ir paragino Antuaną išsamiai apibūdinti Mariją paieškos grupei. Jis vis klausinėjo, tikslino duomenis ir viską užrašinėjo. Ji buvo Antuanui iki pečių ar šiek tiek žemesnė? Kaip nešiodavo susišukavusi plaukus? Ar turėjo strazdanų? Apgamų? Jei ne ant veido, tai galbūt kitoje kūno vietoje?

– Dieve! – išsprūdo Antuanui. – Iš kur aš galiu žinoti? Manote, kad prieš pradingstant aš ją apžiūrinėjau?

Tą pačią akimirką, kai tai išsprūdo, jis pasigailėjo savo šiurkščių žodžių. Galiausiai Desgrė stengėsi jam padėti, nors ir taip turėjo daug svarbesnių reikalų, nei ieškoti pabėgusios mergaitės. Paryžiaus gatvės buvo pilnos benamių vaikų, kuriais niekas nesidomėjo, nesirūpino.

– Ji turi neseną randą ant kairės šlaunies, iš vidinės pusės. Ji buvo nesenai ten sužalota peiliu.

Desgrė klausiamai pažvelgė į Antuaną, tačiau nebesidomėjo apie to rando atsiradimo priežastis. Galų gale padėjo plunksną į šalį.

– Pone markize, turėtumėte keliauti namo ir pailsėti. – Akimirksnį jo veide pasirodė šypsena. – Jei leisite man pasakyti, nerimas dėl pabėgusio pažo kenkia jūsų išvaizdai.

Antuanas susidomėjęs pažvelgė į policininką. Šios geraširdiškos gaidos jo balse jis dar nebuvo girdėjęs. Netikėtai jis svarstė, kas pasitiktų Desgrė, jei jis paliktų savo kabinetą ir grįžtų namo. Ar būtų jis sutiktas ten savo mylinčios žmonos ir būrio raudonskruosčių vaikų? Antuanas bandė įsivaizduoti valstybės tarnautoją, kai jis dūkdamas siautėja po namus su mažu berniuku ant pečių. Jis pakilo ir nuėjo durų link.

– Pone markize!

Antuanas atsisuko į rašomąjį stalą.

– Mes surasime jūsų mažąją draugę. Pažadu.

Antuanas neabejojo. Tačiau šis įsitikinimas jam kėlė didžiausią nerimą.

Desgrė laikėsi savo duoto žodžio. Greičiau, nei Antuanas tikėjosi. Du jo vyrai aplankė jį vakare Virdulio gatvėje ir palydėjo atgal į Šatlė. Ant laiptų, vedančių į drėgnus senos tvirtovės rūsius, jau laukė policininkas. Vos tik Antuanas pažvelgė į rimtą deglo apšviestą sulysusį vyro veidą, jo baisiausi būkštavimai pasitvirtino.

Tylėdami jie lipo žingsnių nugludintais akmeniniais laiptais žemyn ir atsidūrė nykiame rūsyje, kuriame prieš palaidojant buvo laikomi miestiečių lavonai. Lyg nuodinga banga į veidą trenkė saldokas puvėsių tvaikas. Antuanas priglaudė rankovę prie nosies ir sekė paskui Desgrė, vedantį jį pro begalines mirusiųjų eiles. Palubėje ant kablio tarsi bejausmiai mirusiųjų apdangalai tabalavo drabužiai, kuriais dar neseniai vilkėjo žmonės. Kartais šie apdarai padėdavo lengviau atpažinti lavonus. Dažniausiai nelaimingųjų niekas nepasigesdavo, tad būdavo atgabenami čia. Keli negyvėliai buvo uždengti skudurais, ir kol Antuanas skubėjo pro purvinus medžiagos gabalus, pastebėjo, kad šen bei ten kyšojo ranka ar koja. Kiti gulėjo nuogi, keistai sulenktomis galūnėmis. Ši šiurpi vieta Antuanui neleido net

pagalvoti, kad Marija galėtų čia būti. Todėl jį ištiko šokas, kai Desgrė staiga sustojo ir deglu apšvietė akmeninius neštuvus.

– Štai ji.

Antuanas neryžtingai žengė į šviesos ratą ir baikščiai nuleido akis. Po ilgais vilnoniais marškiniais, siekiančiais Marijai iki kulkšnių, matėsi jos gležno kūnelio kontūrai. Tik jos kojos buvo nuogos. Kaip kriauklės švietė jos maži kojų nagučiai plevenančioje deglo šviesoje, kurį Desgrė įdėjo į laikiklį prie sienos.

– Mes suradome ją ant Senos kranto. Todėl įsakiau ją nuprausti ir perrengti sausesniais drabužiais.

– Ačiū.

Sunkią akimirką Antuanas ieškojo paguodos policininko užjaučiančiame žvilgsnyje. Tada jis stvėrė už lininio skuduro, dengiančio Marijos veidą. Tačiau netrukus pajuto, kaip Desgrė sugriebė jį už rankos.

– Verčiau nedarykite to, markize.

– Aš turiu ją pamatyti. Nesvarbu, ką jai padarė, aš noriu pamatyti.

– Atsargiai, tarsi būtų galėjęs Marijai po mirties suteikti skausmo, nutraukė Antuanas medžiagą nuo jos veido. Susvirduliavęs iš siaubo, parkrito ant kelių ir susivėmė. Iš gyvybingo Marijos veido tebuvo likus suniokotos mėsos tešla.

Antuanas sunkiai atsistojo ir atrėmė prakaituotą kaktą į vėsius, drėgnus nelygios sienos akmenis.

– Atleiskite.

Desgrė taktiškai nusigręžė jam sunegalavus, o dabar ištiesė šiurkščią nosinę.

– Būčiau mielai apsaugojęs jus nuo šio formalumo.

Kai Antuanas atsitokėjo, vėl priėjo prie neštuvų. Marijos praskelta kaukolė atrodė siaubingai. Rudi plaukai nuo kraujo buvo sulipę, o balkšva smegenų masė sunkėsi iš properšos iki pat kaktos.

– Ji buvo užmušta aštriu daiktu. Tikriausiai kirviu.

– Bet kas jos veidui?.. – Antuano balsas trūkinėjo. – Kodėl jos veidas toks sudarkytas?

– Ji... – Desgrė nutilo. – Neklauskite. Tai vis tiek nieko nepakeis.

– Kas atsitiko? – Antuanas stvėrė policininkui už riešo ir papurtė.

– Kiaulės pirmiau už mus ją surado.

Antuanas užmerkė degančias akis. Desgrė švelniai išsilaisvino iš jo rankos ir atsitraukė kelis žingsnius. Kai Antuanas atsimerkė, Marijos sudarkytas veidas buvo paslėptas po linine medžiaga.

– Aš ją pasiimu. Čia ji neliks.

– Pone markize, norėčiau jums pasakyti, jog man gaila, – nerangiai tarė Desgrė. – Sunku... sunku prarasti draugą.

– Aš surasiu jos žudiką, – sušuko Antuanas, ir jam ištryško ašara.

– Bet kaip jūs tai padarysite? – Desgrė parodė į numirėlius aplink. – Ar galite įsivaizduoti, kiek nužudytų aukų per savaitę iš purvinų gatvelių surenkame? Kaip jūs ketinate surasti mergaitės žudiką? Tikriausiai jai nepasisekė ir ji pateko į vagių gaujos rankas.

– Nejaugi? Antuanas parodė į drabužius, kyšančius iš po antklodės ant Marijos kūno. – Tada paaiškinkite man, kodėl vagys pamiršo pasiimti jos apdarus. Aksominis kostiumas, odiniai batai. Tai buvo vieninteliai vertingi daiktai, kuriuos ji turėjo. Tai būtų galima parduoti, užuot išmetus į upę. – Antuanas drebėjo iš susijaudinimo. – Jūs puikiai žinote, kaip ir aš, kad ji nežuvo, bandydama pasprukti nuo vagių. Kas pašalino Madam iš kelio, tas yra atsakingas ir už Marijos mirtį.

Desgrė vos pastebimai linktelėjo.

– Pasakykit savo karaliui, kad aš nurimsiu tik tada, kai sužinosiu, ką tai slepia. Kad ir kas būtų. Bet kai surasiu žudiką, tepasigaili jo Dievas. Perduokit jam.

– Kaip norite, – vos girdimai atsakė Desgrė.

Jis tylėdamas nušvietė kelią, kai Antuanas nešėsi su savimi Mariją, kad palydėtų ją į paskutinę kelionę.

Priešais miesto vartus Montanjakai turėjo obelų sodą, bet jį Antuanas jau seniai buvo pamiršęs. Tik palikęs tamsius tvirtovės rūsius su Marija ant rankų, jis prisiminė seną žemės gabalą, kurį jo prosenelis laimėjo lažybose su Henriku II. Atgijęs prisiminimas apie apleistą sodą jam pasirodė tarsi likimo ženklas, tad nutarė tenai nugabenti Mariją. Pirmųjų ryto spindulių šviesoje po didžiausiu medžiu iškasė duobę ir paguldė lavonėlį į rudeninių lapų patalą. Kunigui, kad palydėtų paskutinėn kelionėn už Paryžiaus, teko brangiai sumokėti. Tačiau dideliam jo išgąsčiui, Antuanas atsisakė karsto ir, prieš duobę užkasant žeme, ją užpylė lapais, šakomis ir žole. Marija tikrai nebūtų sutikusi būti palaidota ankštoje medinėje dėžėje. Antuanas vylėsi iš visos širdies, kad jai kaip tik būtų patikusi mintis po mirties maitinti obelį, kuri pavasarį pasidabins žiedais ir kurios šakos rudenį lūš nuo sunkių vaisių, turinčių dalelytę jos.

XXVI SKYRIUS

Nesibaigiantis baldų, paveikslų ir kilimų srautas tekėjo sulinkusiomis nešėjų nugaromis laiptais žemyn, įsiliedamas į Sen Klodo rūmų priimamajame nuolatos iš brangenybių patvinstantį ežerą, kuris grasinosi po truputį užtvindyti pirmąjį aukštą. Po to, kai Mesjė paliko savo rezidenciją ir grįžo į dvarą, visi daiktai, kurių jis iki grįžimo kitą vasarą nepasiges, nedelsiant turėjo būti supakuoti. Brangių daiktų išgabenimo prižiūrėtojas buvo ponas de Piurnonas, jis stebinančiai vikriai sukiojosi tarp pakuotojų, vis šaukdamas nurodymus ir pats prisidėdamas, kai viena iš kunigaikščio brangenybių kėsindavosi palaidoti po savimi nešėją. Antuanas, kuris šioje sumaištyje lipo Piurnonui ant kulnų, susidarė įspūdį, kad kresnas vyras tik ieškojo progos išsisukti nuo pokalbio su juo.

– Pone de Piurnonai, ar būtų galima pasitraukti į ramesnę namo vietą?

– Nėra jokios ramesnės vietos name, – niršo Piurnonas ir užsimetė ant pečių sunkią, ąžuolinę skrynią. – Be to, – pridūrė skubėdamas, kai išniro iš kitos medinės dėžės pusės, – matote, kas čia dedasi! Neturiu lauko jūsų klausimams.

– Pone! – paprieštaravo Antuanas suirzęs, vis dar stengdamàsis išvengti, kad jo nepartrenktų sunkus medinis rėmas, kuriame buvo karalienės Onos jaunystės paveikslas. – Leiskite man taip pasakyti. Aš atėjau jo didenybės pavedimu. Atsisakydamas skirti man savo laiko, nepaklusite karaliaus norui. Ar mes vienas kitą supratome?

Piurnonas padėjo paauksuotą tualetinį staliuką, kurį ketino ką tik užsikelti ant pečių, ir suglumęs pažvelgė į Antuaną.

– Karalius atsiuntė jus? – išsprūdo jam. – Bet aš... aš maniau... – Jis nebaigė sakinio.

– Ką manėte? – paklausė Antuanas, nenuleisdamas akių nuo Piurnono. „Vadinasi, gandai apie jo slaptą misiją buvo pasiekę ir šį niekšą“, – pagalvojo įtūžęs ir dar kartą prakeikė Desgrė ir karalių už niekšišką žaidimą, kurį jie žaidė su juo. Jei Desgrė būtų nuo pat pradžių pasakęs tiesą, Marija dar būtų gyva.

– Nieko. – Piurnonas greitai nusisuko ir išsitraukęs nosinę nusišluostė kaktą. – Sekite paskui mane, – galiausiai tarė griežtai, nežiūrėdamas Antuanui į veidą.

Nardydamas pro baldų ir puošnių daiktų krūvas, jis nuskubėjo paskui poną de Piurnoną iki terasos. Ten pasivijo rūmų valdytoją ir nužingsniavo su juo parko link.

Kaip buvo pasikeitę sodai po to, kai Mesjė paliko vasaros rezidenciją. Ten, kur prieš tai plytėjo žiedų jūra, dabar driekėsi plika ruda žemė. Puošnias marmurines ir akmenines skulptūras paslėpė dideli mediniai statiniai, o takai ir alėja, vaizdingai vedę į begalybę, buvo dingę. Netgi laurų ir apelsinų medeliai jau buvo nugabenti į oranžeriją. Liko tik tušti paviljonai ir garsieji fontanai, bet nebetekę puošnumo, kai tryško sidabrinis vanduo. Antuanas prisiminė Mariją, mat ji jau buvo mirusi ir tai siejosi su dingusiu šio parko grožiu.

Piurnonas žengė kelis didelius žingsnius tolyn nuo rūmų ir sustojo, kai įsitikino, jog niekas jų negirdėjo. Tada jis droviai kreipėsi į Antuaną:

– Kalbėkite. Bet paskubėkite. Aš tikrai turiu daug darbo.

– Aš nenoriu ilgai aušinti burnos. Kodėl manote, kad Madam buvo nužudyta Mesjė užsakymu?

Piurnonas, nuleidęs akis, bato galu kapstė purvą:

– Kodėl jūs domitės mano šeimininkės mirtimi?

Antuanas pažvelgė į Piurnoną ir laukė tol, kol šis nedrąsiai pažvelgė į jį. Galiausiai šaltai atsakė:

– Baikime šitą teatrą, pone. Jūs, kaip ir visas pasaulis, žinojote, kad karalius įpareigojo mane ištirti jos karališkosios didenybės mir-

ties aplinkybes. Jūs niekada nebūtumėte man išsakęs šio pasipiktinimą keliančio įtarimo prieš Mesjė, jei taip nebūtų buvę.

Piurnonas toliau tyrinėjo dulkino bato nosį, o ant jo kaktos vėl sužvilgo prakaito lašeliai. Galų gale jis paprieštaravo:

– Na, gerai, žinojau. Tačiau tai, ką pasakiau ponios de Montespan namuose, neturi jokios reikšmės.

– Kaip tai suprasti?

– Aš... aš nežinojau, ką darau. Skausmas dėl jos karališkosios didenybės sutrikdė mano gebėjimus blaiviai mąstyti. Štai ir viskas.

– Ir todėl jums išsprūdo šita neapgalvota pastaba, kai buvau šalia?

– Taip.

– Netikiu. – Antuanas priėjo prie pat Piurnono ir pažvelgė į šį žemą, kresną vyrą. – Aš manau, jog jūs tyčia kreipėtės į mane, kad apkaltintumėte Mesjė sutuoktinės nužudymu.

Piurnonas nuleido akis. Jo skruostus nudažė raudonos dėmės, ir buvo neįmanoma nepastebėti, kad Antuanas užlipo jam ant nuospaudos. Jis nusprendė išsiaiškinti įtarimus, kurie nedavė jam ramybės po susitikimo su užsispyrusiu rūmų valdytoju de Vožiraro gatvėje.

– Ar tai ne jūs, pone de Piurnonai, kadaise nurodėte man apsilankyti grafienės de Šalmar viešnamyje?

Raudonos dėmės ant rūmų valdytojo veido plėtėsi. Tačiau jis vis dar tylėjo.

– Jūs, – tęsė Antuanas įsakmiai, – pasinaudojote manimi, kad sunaikintumėte d'Efiją, kurį laikėte kunigaikštienės žudiku. Ar ne taip?

– Taip. – Piurnono balsas daugiau nepriminė šiurkštaus šnabždėjimo. – Taip, tiesa. Aš norėjau pamatyti, kaip jo nuodėmingas kūnas bus sudraskytas į gabalus Grevos aikštėje.

– Sakykite, kodėl laikėte markizą kaltu?

Piurnonas nepatikliai nužvelgė Antuaną, tada nerimastingai žingsniavo toliau.

– Jis nekentė mano šeimininkės. Jis ją koneveikdavo ir pasitaikius progai įžeidinėdavo.

– Ir tai viskas, ką jūs turite prieš jį?

– Ne, ne viskas. Čia, rūmuose, buvo toks tarnas, vardu Gasparas. Jis matė, kaip markizas ruošė gaivinantį gėrimą, kuris buvo skirtas kunigaikštienei.

– Taip ir maniau, – patenkintas tarė Antuanas. – Tas Gasparas kalbėjo ir su jumis. Atrodo, jis buvo labai darbštus jaunas vyras. Deja, jo kaip verslininko gebėjimai turėjo lemtingų pasekmių.

Piurnono tylėjimas buvo pakankamas įrodymas, kad rūmų valdytojas taip pat žinojo, kokia lemtis ištiko tarną. Jis pagalvojo, ar besikankinančio žmogaus širdžiai palengvėtų, jei jis jam pasakytų, kad d'Efija net neketino grąžinti ševaljė de Loreno į dvarą. Kaip tik jis norėjo tai padaryti, kai už gyvatvorės, sudarančios mažą labirintą gale, pastebėjo į dangų kylančius dūmų debesėlius ir išgirdo linksmą mergaitės juoką.

– Jei nepasisaugosi, tai tau atsitiks taip pat kaip vargšelei Adelei. Nors ji ir buvo Madam numylėtinė, tačiau tai jos neapsaugojo nuo gėdos ir mirties.

Prieš Piurnonui puolant prie gyvatvorės, Antuanas stvėrė jam už rankos ir griežtu žvilgsniu paragino nejudėti.

– Ak, nesąmonė, – pasigirdo pažįstamas balsas. – Kas čia tokio, jei jis man žavus? Jis gi tik šokių mokytojas.

Antuanas priėjo arčiau ir pažvelgė pro krūmą, siekiantį jam iki pečių. Tai, ką pamatė, jį privertė garsiai nusijuokti. Ant suolo, prisiglaudusios viena prie kitos, sėdėjo dvi jaunos dvaro panelės ir siauromis lūpomis čiulpė rūkstančias pypkes. Rūkymas, atrodo, damoms buvo labiau dvasinio pobūdžio, nes jos nuolat kosėjo, bandydamos po savo gobtuvais laikytis atokiau nuo kylančių dūmų. Skaudančia širdimi Antuanas nusprendė nutraukti šią žavią idilę.

– Laba diena, mano damos.

Žavingai atrodė išsigandę Maribelės de Nuarmutjė ir jos draugės veidai, kai abi pašoko nuo jaukaus suolelio.

– Pone markize! Ką... ką jūs čia darote?

Vikriai nuskriejo išdavikiškos pypkės per gyvatvorę, kad pripildytų labirintą slaptųjų dūmų. Antuanas stvėrė virš krūmo iškeltą jaunosios pažįstamos ranką ir priglaudė ją prie lūpų. Pabučiavęs

švelniai našlaitėmis ir tabaku kvepiančią pirštinę, padovanojo savo spinduliuojančią šypseną:

– Panele, aš apgailestauju, kad šiandien negaliu perduoti jums jokių linkėjimų nuo jūsų giminaitės ponios de Grinjan. Tačiau būkite maloni ir supažindinkite mane su savo žavia pažįstama!

Nedrąsiai ji atsigręžė į savo palydę:

– Kamile, ar galiu tau pristatyti markizą de Montanjaką. Pone markize, tai mano draugė Kamilė de Montalu.

Antuanas prisiminė, jog buvo matęs Kamilę de Montalu per savo pirmąjį apsilankymą Sen Klodo rūmų parke, tarp našlaitėmis likusių Madam freilinų. Ji krito jam į akį dėl savo tamsaus grožio. Jis taip pat negalėjo nepastebėti, jog jo netikėtas pasirodymas ne taip stipriai išmušė gražią būtybę iš vėžių kaip jos draugę. Su apsimestiniu drovumu pakėlė ji savo tamsias akis į jį, kad galėtų smalsiai nužvelgti jo kūną. Antuanas mirktelėjo jai, o tada atsigręžė į panelę de Nuarmutjė, kurios virpančios apvalios krūtys išdavė pamažu slūgstantį išgąstį.

– Nusiraminkite, miela drauge. Jūsų paslaptis saugi. Ar ne taip, pone? O dabar, panele, trokštu sužinoti, kaipgi iš tikrųjų pasibaigė vargšelei Adelei.

Veltui bandė panelė de Nuarmutjė išlaisvinti ranką, kuri vis dar buvo jo rankoje. Švelniai, bet ryžtingai jis laikė ją ir vedė iš mažo krūmų labirinto.

– Adelė... kokia buvo apgailėtinos būtybės pavardė? – norėjo Antuanas sužinoti stovėdamas priešais jaunas damas.

Tačiau nors nuskambėjo pažadas neprasitarti apie prasižengimą, merginos užsispyrusios tylėjo. Antuanas neliko nepastebėjęs, kad jos vis baikščiai žvilgčiojo į poną de Piurnoną.

– Adelė de Fleri, – galiausiai ištarė ponas de Piurnonas ir nepalankiai nužvelgė sučiuptas damas. – Panelė de Fleri mėgavosi ypatingu Madam pasitikėjimu. Dievas pasišaukė ją savon karalystėn likus mėnesiui iki jos šeimininkės mirties.

– Ak, taip, prisimenu. – Antuanas vėl kreipėsi į panelę de Nuarmutjė: – Jūs sakėte per pirmą mūsų susitikimą, kad jos patikėtinės mirtis supykdė Madam? Reakcija, kuri man jau tada atrodė keista. Ką tai galėtų reikšti?

Šį klausimą palydėjo nebylios damų grimasos. Jos vartė akis, raukėsi, pūtė žandus ir rodė nepasitenkinimą, o tai Antuanui buvo malonu stebėti. Galop jam pabodo ir jis nutarė atskleisti Adelės de Fleri paslaptį padarydamas šiokį tokį spaudimą.

– Kaip matau, pone de Piurnonai, reikės nedidelio akstino, kad atsirištų damų liežuviai. Taigi norėtume jus pamokyti, o tai, tikiuosi, pravers jums ateityje. – Šypsodamasis jis pažvelgė į paneles de Nuarmutjė ir Montalu, o šių, regis, nepradžiugino jo žodžiai. – Viskas gyvenime turi savo kainą. Paslaptis, kuri turi būti išsaugota, taip pat. Be to, matau, jog jūs turite kuo rizikuoti, jei karalius sužinos, kad jo mirusios Madam freilinos ir galbūt net būsimos brolienės švaisto laiką rūkydamos tabaką, užuot vykdžiusios savo pareigas.

– Ji buvo nėščia.

– Maribele! Mes prisiekėme niekam nesakyti.

– Na ir kas? Ji nebuvo mano draugė, o tavo. Be to, ji mirus. Kas gali nutikti?

Kadangi paslaptis buvo atskleista, atrodo, panelė de Nuarmutjė nekantravo papasakoti nelaimingos freilinos istoriją.

– Jos karališkoji didenybė nežinojo, kad Adelė laukėsi kūdikio. Ir iš kur galėjo? Adelė buvo jos numylėtinė. Ji visada teikė jai pirmenybę. Be to, Adelė darė viską, kad tai nuslėptų nuo jos. Ji baiminosi, kad tai sužinojusi Madam išsiųs ją į vienuolyną. Galiausiai paprašė vyro, kuri užtaisė jai vaiką, padėti.

– Na, ir padėjo?

Pasakojanti panelė nekreipė dėmesio į draugės susierzinimą ir tęsė toliau:

– Vieną dieną ji paslaptingai dingo. Ją pasiėmė karieta, laukusi jos prie rūmų parko pakrašty. Kamilė palydėjo ją tenai. Tačiau Adelė turėjo mums pasipasakoti, kad mes galėtume pridengti ją. Mes pripasakojome Madam, kad ji siaubingai persišaldė. Kadangi mes žinojome, kad Madam nekaip sekėsi, buvome įsitikinusios, kad jei nuspręsime pasakyti, jog ji serga užkrečiama liga, ji neišdrįs eiti į Adelės kambarį. Adelė grįžo tą pačią naktį. Jos apatiniai drabužiai buvo kruvini, o po kelių dienų ji mirė.

Antuanas nukreipė savo dėmesį į panelę de Montalu.

– Gal pasakysite man, kas buvo tas, su kuriuo jūsų draugė susitikinėjo paslapčia?

Dūsaudama pasidavė ir tamsiaplaukė panelė:

– Pasakyčiau, jei žinočiau, – atsakė ji nuoširdžiai apgailestaudama. – Adelė buvo labai paslaptinga.

– Bet galbūt jūs žinote, kur ji važiavo tą dieną, kai ją paėmė karieta?

– Į Paryžių. Kažkur netoli Šv. Dionizo bazilikos gyvena žolininkė, kuri padeda jaunoms merginoms, kai jos patenka į bėdą.

– Ką jūs sakote!

Buvo neįmanoma nepastebėti, jog šis paslapties atskleidimas kainavo paskutinį pono de Piurnono kantrybės lašą. Jis spoksojo į panelę de Montalu, tarsi ji būtų pats velnias ir drebėjo visu kūnu. Antuanas jau baiminosi, jog jis užsipuls ją.

– Jūs tikriausiai klystate, panele de Montalu. To negali būti.

Išsigandusios merginos žvilgsnis lakstė nuo pono de Piurnono prie Antuano ir atgal.

– Ne, pone Piurnonai. Aš tikrai nesuklydau. Grįžus Adelė būtent man papasakojo, kad matė kažką siaubingo šios ponios namuose. Tačiau ką, ji man nepasakė. Apie tai ji galėjo pasikalbėti tik su Dievu. Tai buvo jos žodžiai.

Ponas de Piurnonas akimirką stovėjo kaip įbestas, tada atgręžė Antuanui nugarą.

– Prašau man atleisti. Turiu darbo.

Antuanas net nespėjo jo sulaikyti, kai ponas de Piurnonas mažajai draugijai atsuko nugarą ir spruko.

– Taip, šitaip bėga, – vėl pasigirdo panelės de Nuarmutjė balsas, – nenustebčiau, jei tai būtų jis, kuris pastūmėjo Adelę nelaimei į nasrus.

– Galbūt jūs teisi, – tarė Antuanas, nepaleisdamas sprunkančio rūmo valdytojo iš akių. – Bet man daug įdomesnis atrodo klausimas, kam, išskyrus Dievą, galėjo nelaiminga panelė de Fleri patikėti tai, ką ji matė pribuvėjos namuose.

XXVII SKYRIUS

Nors naktis buvo gana vėsi, Antuanas jautė, kaip maži prakaito lašeliai tekėjo jo kūnu. Prieš patekdamas į koplyčią, jis buvo paragintas apsivilkti vilnonį abitą, po kuriuo kaupėsi tik jo kūno šiluma. Antuanas apsižvalgė. Mažų Dievo namų eilės buvo pilnos panašių figūrų. Nebuvo jokių abejonių, La Vuazen labiausiai vertino slaptumą. Jam atvykus – tikslus laikas buvo nurodytas smuklėje paliktame biliete – nesutiko jokio kito šio naktinio susirinkimo dalyvio. Antuanas buvo įsitikinęs, kad čia susirinkę klientai pagal rangą ir kilmę skrupulingai laikėsi šitų saugumo priemonių. La Vuazen tikrai nenorėjo jokių netikėtų staigmenų savo lankytojams. Jam buvo smalsu, tačiau čia jis buvo atėjęs dėl ko kito, o ne bandyti išsiaiškinti, kokie kiti žmonės slepiasi po abitais.

Antuanas nukreipė savo žvilgsnį į priekį. Baltais patarnautojo marškiniais vilkinti senė prikrovė keptuvę žolių ir uždegė. Netrukus virš susirinkusiųjų kabojo švelnių dūmų šydas. Jų kvapas buvo sodrus, bet ne nemalonus. Nors buvo per karšta, tačiau Antuanas pajuto atslūgstančią įtampą ir ėmė atidžiau žvalgytis. Kaip ir per pirmą apsilankymą, taip ir šią naktį La Vuazen koplyčia buvo apšviesta žvakių, kurios degė didelėse sidabrinėse žvakidėse, išdėliotose palei suolų eiles. Atsargiai, kad nenukristų gobtuvas, Antuanas kilstelėjo galvą ir nukreipė akis į lubų freską, vaizduojančią Dievo Motiną šėtono draugijoje. Tvyksčiojanti žvakių šviesa suteikė kažką gluminančiai gyvo. Antuanas jau ketino atidžiau apžiūrėti keistus mažus padarus, kurie supo Mariją, kai nebylių figūrų grupė sujudo.

Visi atsigręžė į portalą, iš kurio netikėtai pasigirdo aukšti berniukų balsai. Vos tik Antuanas atpažino *Veni Creator* (Nuženki, Kūrėjo dvasia), kai koplyčioje pasirodė nedidelė procesija. Vyras įvedė grupę žmonių, kurių stambius kūnus dengė plačios, raudonai blizgančios sutanos. Trumpai kirptus plaukus jie dengė kepurėmis, papuoštomis dviem ragais. Procesija pamažu slinko altoriaus link. Priekyje iškilmingai nešamas medinis Nukryžiuotasis. Antuanui Kristaus figūra nepriminė paveiksliukuose vaizduojamo Dievo sūnaus. Ant ilgo, plono kaklo styrojo galva su baisiu, raukšlėtu, kvailai išsišiepusiu snukiu. Šis Jėzus buvo taip pat nuogas, o ten, kur dažniausiai strėnjuostė dengė Nukryžiuotojo gėdą, tarp šlaunų buvo matyti nenatūraliai didelės genitalijos. Antuano nestebino religinės apeigos, tačiau ši keista statula jį pribloškė.

Paskui šventiką sekė veidus slepianti greta einanti pora. Moteris dėvėjo platų apsiaustą su brangaus brokato gobtuvu. Jos sudėtas rankas gaubė juodos aksominės pirštinės, papuoštos perlais ir brangakmeniais. Antuanas porą įdėmiai stebėjo. Pasiekusi jo aukštį, moteris sustojo ir pakėlė veidą į savo palydovą. Šis ją saugodamas apkabino ir vedėsi su savimi. Antuanas jautė, jog moteris ne visai savo noru dalyvavo šitame slaptame susitikime. Eiseną užbaigė du novicijai su choristų apranga, jų šviesūs, skaidrūs balsai pabrėžė procesijos demoniškumą. Vienas iš jų nešėsi narvą su išsigandusiu juodu gaidžiu, protarpiais garsiai užgiedančiu.

Kai kunigas pasiekė altorių, senos moters padedamas pritvirtino baisųjį kryžių, tada atsisuko į berniuką su narvu ir gestu paragino perduoti jam gaidį. Mažasis bemat pakluso ir kiek galėdamas kuo atsargiau stengėsi ištraukti paukštį iš narvo. Paukštis kapojo ir spurdėjo, stipriai plazdėjo sparnais, sukeldamas tikrą plunksnų viesulą, kol pagaliau berniukas ištraukė iš kalėjimo. Tačiau spurdėjimas netrukus baigėsi. Storos rankos suėmė paukštį už kaklo ir negailestingai papurtė jį į visas puses. Iš didelio išgąsčio gaidys nesusivaldė ir jo išmatos tekštelėjo kunigui ant raudonos sutanos. Šis žemiškai nusikeikė ir atkeršijo, nusukdamas spurdančiam paukščiui kaklą. Antuanas pasibjaurėjęs atsitraukė. Senė perdavė kunigui sidabrinę

taurę ir į ją šis nuleido negyvo gaidžio kraują. Kai tik taurė prisipildė, padavė jai negyvėlį ir pašlakstė krauju aplink atvirkščiai kabantį kryžių. Tada atsisuko į veidą slepiančią moterį ir paliepė jai nusimesti drabužius. Ji neryžtingai pakluso kunigo nurodymui ir leido nuslinkti sutanai žemyn. Po ja ji buvo nuoga. Per minią nuvilnijo šnabždesys. Ką plataus apsiausto klostės slėpė, dabar iškilo aikštėn visu gražumu. Moteris, greičiau mergaitė – Antuano manymu, septyniolikos ar aštuoniolikos, bet ne vyresnė – buvo paskutinius mėnesius nėščia. Padedant abiem mišių patarnautojams, ji buvo paguldyta ant altoriaus taip, kad jos pilvas susirinkusiesiems būtų matomas. Kaip į spąstus pakliuvęs žvėrelis sukiojo ji galvą į kairę ir į dešinę, kol veidus paslėpę palydovai ir senė laikė ją pagavę už riešų. Kunigas priėjo ir įspraudė jai į rankas dvi degančias juodas žvakes. Tada atsistojo už aukojimo stalo ir keistu balsu pradėjo giedoti:

– *Reqieum aeternam, dona eis Satanas. Et lux perpetua luceat eis.*

Antuanas jautė nemalonų diegimą skrandyje. Kas čia vyko?

– *Satanas eleison. Satanas eleison. Satanas eleison*, – susirinkusieji kartojo liturgiją.

Staigiu teatrališku gestu kunigas parodė nutilti.

– Žmogus, – tarė jis garsiai, – gimęs iš moters, gyvena neilgai ir būna kupinas nerimo, išdygsta kaip gėlė ir nuvysta, dingsta kaip šešėlis ir nepasilieka. *Media in vita in morte sumus.* Tačiau šėtonas yra prisikėlimas ir gyvenimas.

Antuanui pamažu darėsi aišku. Šis keistas ritualas buvo mišios už mirusįjį. Bet už ką? Nebuvo jokio karsto. Čia nebuvo jokio numirėlio.

– Kas tiki šėtonu, tas gyvens net tada, kai numirs; ir kas ten gyvena ir tiki šėtonu, tas niekada nemirs. *De profundis calmavi da te, Satanas. Satanas, exaudi vocem meam.* Paimk mūsų sūnų ir brolį savo malonėn. Paimk mūsų sūnų ir brolį.

Bendruomenė vėl ritmingai kartojo kunigo žodžius. Netikėtai mergina pasipriešino. Ji numetė žvakę ir iš nevilties suklykė.

– Mano vaikas. Jūs nužudysit dar negimusį mano vaiką.

Didžiulės kunigo letenos sugriebė ją ir prispaudė jėga prie aukojimo stalo. Veidą slepiantis vyras palinko prie jos ir kažką pašnabždėjo į ausį. Nevilties kupini riksmai nutilo. Nejudėdama nelaimingoji atsidavė likimui. Iš pradžių Antuanas buvo sutrikęs. Tada suprato, kas čia vyksta. Tai buvo mirties meldimas. Jis jau anksčiau buvo girdėjęs apie šituos velniškus ritualus: gedulingos mišios, kad gyvą žmogų nugabentų anapilin. Tačiau gedulingos mišios už negimusį vaiką pranoko viską, ką jis buvo girdėjęs. Kunigas nesvyruodamas pabaigė savo kraupias mišias.

– *Aeternam habeas reqiuem. Amen.*

Jis atsigėrė iš taurės ir paragino susirinkusiuosus sekti jo pavyzdžiu. Susidariusioje spūstyje Antuanas traukėsi atgal. Tarp šitų baisių sienų jis negalėjo likti ilgiau nė minutės. Be to, jis turėjo numatęs neatidėliotiną susitikimą. Prieš šmurkštelėdamas pro portalą, jis paskutinį kartą žvilgtelėjo atgal. Jauna moteris gulėjo ant altoriaus. Nebylus kūkčiojimas krėtė jos nuogą kūną. Veidą slepiantis palydovas uždengė ją juodu paltu. Atrodė, tarsi ji būtų suvyniota į numirėlio skraistę.

Per naktinį priėmimą La Vuazen pasirodė puošniai apsirengusi. Kailiu puoštas jos apsiaustas buvo nusagstytas daugybe brangiais aukso siūlais siuvinėtų dvigalvių erelių. Iš po apsiausto kyšojo jūros žalsvumo klostyto aksomo nėriniai. Net jos šilkiniai batai buvo papuošti auksinėmis siūlėmis. Antuanas įtarė, jog namų šeimininkė savo dramatiška išvaizda norėjo atitraukti dėmesį nuo jos putlių, nelaimę pranašaujančių veido bruožų. Nelabai sėkmingai. Priešais jį prašmatniame fotelyje sėdinti La Vuazen atrodė nepaprastai įspūdingai. Šį įspūdį sustiprino du stambūs užnugaryje stovintys ir įtartinai žiūrintys vyrai.

– Mums garbė, pone, kad jūs atvirai priimate tamsos jėgas. Turėtumėte žinoti, kad kasdien vis daugiau žmonių ieško prieglobsčio Liuciferio glėbyje.

– Nejaugi? Manęs tai nestebina, ponia Monvuazen. – Antuanas nepatikliai žvilgtelėjo į savo vyno taurę ir svarstė, ar kam

nors iš jos raganiškos virtuvės priedų nepateko į jo gėrimą. – Jūsų namų kapelionas iš tikrųjų įspūdingu būdu garbina šešėlių pasaulio valdovą.

– Tai jūsų žodžiai. Net aš, kuri kiekvieną dieną bendrauju su abatu Gibur, kaskart stebiuosi jo dvasios tvirtumu.

Antuanas nenoromis prisiminė didžiules abato rankas, kurios šiurkščiai pastvėrusios spaudė išsigandusią merginą prie stalo, tačiau šio jausmo neišdavė jo šalto veido išraiška.

– Į vieną klausimą turite man atsakyti. Kodėl jūsų koplyčioje buvo laikomos mišios už negimusį kūdikį?

– Jo niekinga motina buvo savo pačios brolio kekšė, – sušuko pasipiktinusi La Vuazen. – Jos tėvas, kuris yra atsidavęs Liuciferio tarnas, manė, jog būtina išvalyti jos nuodėmingą kūną nuo išperos, o kraują paaukoti savo šeimininkui.

Jei nebūtų šis reikalas toks bjaurus, Antuanas būtų garsiai nusijuokęs. Net jei La Vuazen turtą krovėsi juodosiomis mišiomis, kraujo aukomis ir kitokiomis bjaurastimis, tačiau tai, kas buvo susiję su papročiais ir padorumu, gynė kaip nepaneigiamus principus. Paskui vėl susitvardžiusi, ji mandagiai šypsodamas pridūrė:

– Jūs turėtumėte būti laimingas galėjęs būti šios iškilmingos ceremonijos liudininku. Nes vartus į Liuciferio karalystę atveriame ne visiems.

La Vuazen palinko į priekį ir prisimerkusi nužvelgė Antuaną. Akivaizdu, ji buvo per daug pasipūtusi, kad būdama trumparegė įsigytų akinius.

– Tik kas pasirodo vertas, – tęsė reikšmingai luktelėjusi, – gali priartėti prie jo.

– Jaučiuosi pagerbtas galėdamas būti tarp išrinktųjų, – atsakė Antuanas ir nuleido akis.

Repliką, kad prie to nemažai prisidėjo jo auksinio maišelio perdavimas, pasiliko sau.

– Tačiau pasakykite man, pone... de la Turai, – mirktelėjimas jo namų šeimininkės akyse bylojo Antuanui, jog ji permatė savo inkognito, – kuo galėčiau jums pasitarnauti?

– Smalsumas atvedė mane į jūsų namus, ponia Monvuazen.

– Savybė, kuri čia visai netinka, pone, kaip jau galėjote pastebėti. – Nepatenkinta La Vuazen sukryžiavo rankas.

– Ne, jei žinai, kaip tinkamai ja pasinaudoti.

– Ką turite galvoje?

Antuanas padėjo vyno taurę į šalį ir žavingai nusišypsojo.

– Aš tuojau viską paaiškinsiu. Tačiau visų pirma norėčiau jums pranešti įdomų pastebėjimą, kurį neseniai atradau bevaikščiodamas po šitą kvartalą.

– Sakykite tiesiai, – nekantriai žvangino La Vuazen apyrankėmis.

– Atsitiktinai pastebėjau, – tęsė Antuanas, atsilaikydamas prieš skvarbų La Vuazen žvilgsnį, – kaip viena dama iš aukščiausiojo visuomenės luomo paliko jūsų namus. Tačiau ji buvo taip užsislapstinusi, kad negalėjau jos atpažinti, jei nebūčiau atsitiktinai pamatęs herbo ant jos ekipažo.

– Įdomu. Ar galėčiau pasiteirauti, apie kokią damą kalbame? – La Vuazen paslapčia nužvelgė Antuaną.

– Apie kunigaikštienę de Vožur. Norėčiau mielai sužinoti, kas ją čionai atvedė.

– Jūs suklydote, pone.

– Tikrai ne.

– Tada tai buvo sutapimas, – ryžtingai pareiškė La Vuazen, neramiai lankstydama šilkinę nosinaitę. – Kunigaikštienė nepriklauso mano klientų ratui. O jei taip ir būtų, aš nematau nė mažiausio reikalo jums tai pasakoti.

Antuanas atsilošė.

– Ar ne taip, kad jūsų... klientai stengiasi labai kruopščiai nuslėpti ryšį su jumis.

– Savaime suprantama. Aš turiu galingų priešų.

– Keista. – Dirbtinai nustebęs Antuanas pakėlė antakius. – Aš maniau visiškai priešingai.

– Ko jūs nepasakote – Buvo nesunku pastebėti, jog La Vuazen vis sunkiau sekėsi nuslėpti savo nervingumą.

– Taip, matote, aš pamaniau, kad jūsų namų lankytojai kaip kunigaikštienė de Vožur vertina slaptumą, nes jie daug prarastų, jei būtų susieti su jumis: pelningą vietą, pagarbą, valdžią. Net jei jums tai ir nepatinka, ponia Monvuazen, – Antuanas nutaisė niekinamą šypseną, – Paryžiuje jie susiras daug geresnę draugiją nei jūsų. Ir jūs tikrai žinote, kokių lemtingų padarinių gali turėti beldimasis ne į tas duris.

– Pone de la Tūrai! – Įveikdama nemažą suknelės svorį pašoko La Vuazen iš savo vietos. – Ar koks ten būtų jūsų vardas. Aš nesileisiu įžeidinėjama savo namuose.

Antuanas negalėjo susilaikyti neišsišiepęs. La Vuazen, atrodo, gerai išmanė ne tik tradicijas ir gerą toną, bet tai, kas buvo susiję su jos geru vardu, laikėsi didelio slaptumo.

– Taigi ne. – Antuanas pakilo, tačiau nestojo La Vuazen skersai kelio, pamatęs persimainiusias sergėtojų minas. – Aš tenorėjau jums parodyti, ką jūsų namų lankytojai mano. Jie naudojasi jūsų galinga dovana, tačiau nekreipia dėmesio į jus.

– Kas jums iš to? – šoktelėjo atgal La Vuazen įsižeidus ir sukryžiavo rankas ant savo standžios krūtinės.

– Aš turiu jums pasiūlymą, ponia.

Nors jos aprangai tai ne itin derėjo, La Vuazen vėl dribtelėjo į savo vietą.

– Ir koks gi tas pasiūlymas?

– Mano reputacija yra tikrai nebloga, – tarė Antuanas, taip pat užimdamas savo vietą.

– Visai ne gėda pasirodyti mano draugijoje. Be to, aš turiu prieigą net prie intymiausių dvaro būrelių. Tačiau mano autoritetas vėlgi nėra toks didelis, kad bijočiau daug prarasti, jei atsisakysiu.

– Na ir?

– Aš manau, jog mes puikiai papildome vienas kitą ir turėtume susivienyti.

– Ką tai turėtų reikšti?

Antuanas patenkintas pastebėjo, kad La Vuazen, nepaisant nepastovumo, turėjo puikią verslininkės uoslę, kad užuostų pelningą sandorį.

– Priešingai nei jūs, ponia, aš galiu susitikti jūsų klientus bet kurią valandą, bet kurioje Paryžiaus vietoje. Todėl man būtų nesunku prie jų prieiti ir paprašyti nedidelio mokesčio už jūsų paslaugas. Tam aš turėčiau žinoti, ką jūs konsultuojate ir dėl ko. Jūsų klientai tikrai ne vien tik nelaimingi jauni padarai, kuriuos čia atitempia tėvai.

– Aš turėčiau jums pasakyti savo klientų pavardes, kad galėtumėte juos šantažuoti? – pasipiktinusi suprunkštė La Vuazen. – Tai aš vadinu gražiu verslu.

– Šš, ponia. – Antuanas pakėlė ranką tarsi gindamasis. – Koks negražus žodis, kai kalbama apie teisėtą atlygį už jūsų paslaugas. Žinoma, – greitai pridūrė, – pelnas būtų pasidalytas. Be to, aš pasirūpinsiu, kad informatorius liktų paslaptyje.

– Aš neturiu laiko, pone, ilgiau klausytis jūsų nesąmoningų pasiūlymų. – La Vuazen vėl ne itin elegantiškai pakilo. – Jei aš padaryčiau taip, kaip jūs siūlote, labai greitai likčiau be klientų, kuriuos galėtumėte šantažuoti. – Oriai, kiek leido jos suknelės svoris, La Vuazen praėjo pro Antuaną. – Mano tarnai pasirūpins jumis. Bijau, pone, jūs beldžiatės ne į tas duris.

– Palaukit! – Ramiai šypsodamasis pakilo Antuanas.

Tą akimirką vyrai paliko įprastą vietą ir lėtai artėjo jo link. La Vuazen atsisuko į jį:

– Ar dar galiu kuo pasitarnauti? – piktdžiugiškai paklausė.

– Aš pats rasiu duris.

– Kodėl turėčiau leisti jums išeiti, pone? – Šis klausimas, anot Antuano, buvo visai logiškas. – Įvykiai, kurių liudininkas šiąnakt buvote, galėtų man turėti labai nemalonių padarinių, jei apie tai sužinotų blogi žmonės.

– Aš tuo tikiu. – Antuanas prisivertė suteikti balsui tvirtumo. – Tačiau aš esu verslininkas, kaip ir jūs. Kodėl turėčiau paskelbti visam pasauliui, ką šį vakarą mačiau, jei tai ir man sukeltų nemalonumų? Be to, mano tarnas gavo griežtą nurodymą perduoti Paryžiaus po-

licijai laiškelį tuo atveju, jei aš ryt nebūčiau žvalus ir išsimiegojęs savo pataluose.

La Vuazen paniekinamai nusišypsojo.

– Jūs bauginate.

– Esate tuo tikra? Aš jumis dėta pasišaukčiau šituos vyrus atgal.

La Vuazen delsė. Ji metė į Antuaną neryžtingą žvilgsnį, tada linktelėjo.

– Eikit. Bet aš jums patariu laikytis nuo šitos vietos kuo toliau, jei rūpi jūsų sveikata.

XXVIII SKYRIUS

Nors jau buvo vėlu, žaidimų stalai vis dar buvo užimti. Prikimšti pinigų maišeliai keitė jų savininkus, o kai kurios damos atsikratydavo senų paveldėtų daiktų, tikėdamosi sulaikyti sutuoktinio ar meilužio žlugimą. Nuo to laiko, kai karalius pritarė azartiniams žaidimams, dvare pridygo lošimo namų kaip grybų po lietaus, ir kaip kovos lauke, taip ir čia galiojo šūkis: kuo daugiau statymų, tuo didesnė garbė.

– Desgrė, senas lapine, paskolink man šiek tiek pinigų. – Antuanas patenkintas žvelgė į suirzusio policijos leitenanto veidą. – Ponas de Rošeplat žaidžia šį vakarą stambiomis sumomis, o man dabar nesėkmingas laikotarpis.

– Ar jums visi namie, markize? Jūs juk neišsikvietėte manęs tokią vėlyvą valandą, kad išspaustumėt kaip citriną?

– Nusiraminkite, mano drauge. Man net nekilo mintis kėsintis į jūsų piniginę. Aš žinau, kad jo didenybė mažiausiai atsilygina tiems, kurie ištikimiausiai jam tarnauja.

Kaip tik Antuanas jau ketino užimti savo vietą, kai apkūni dama pralėkė pro jį ir karštligiškai puolė prie atsilaisvinusios kėdės. Ji greitai nusiėmė nuo galvos karūną ir sviedė ant stalo. Desgrė pasibjaurėjęs nužvelgė moterį, kuri taip pat gobšiai pastvėrė savo kortą.

– Jei jūs ir toliau taip atvirai rodysite savo jausmus, – pastebėjo Antuanas mirktelėdamas, – policijoje toli nenueisite. Ar manote, kad ponas de la Reini pakęs tarnautoją, kuris nežino, kaip reikia elgtis.

Purtydamas galvą Desgrė nusisuko nuo žaidėjų:

– Azartiniai žaidimai yra gėda. Gatvėje žmonės badauja, o čia per naktį iššvaistomi milijonai.

– Ei, gerbiamasis. Tai revoliucinės pažiūros, kurias jūs čia dėstot. Geriau jau jos nepasiektų karaliaus. – Antuanas pačiupo dvi taures vyno nuo liokajaus padėklo ir ištiesė vieną tarnautojui. – Jo didenybė pats yra azartinių žaidimų mėgėjas. Aš leisiu sau pasakyti, kad jis stato siaubingas sumas, nes žino, jog niekas neišdrįs jo aplošti.

– Galbūt. Tačiau jūs negalite lyginti Liudviko XIV su šia gobšia ir malonumų ieškančia šutve. Už karaliaus veiksmų slypi gerai apgalvotas sumanymas.

– Sutinku, pone Desgrė. Karalius lošia, kad palaikytų tvarką savo namuose. Ar aš neklystu?

– Eikite prie reikalo, markize, – tarė susierzinęs Desgrė. – Kodėl aš čia?

– Nes manau, jog žinau Madam nužudymo motyvą.

– Pss, kalbėkite tyliau. – Tarnautojas baikščiai nužvelgė minią. – Ar norite, kad visi išgirstų, apie ką mes kalbamės?

– O kodėl gi ne? Karalius pats pasirūpino, kad pasaulis sužinotų apie jo brolienės mirtį. Tai kam visas šitas slapukavimas?

Piktai suraukęs antakius Desgrė pažvelgė į Antuaną.

– Be to, čia niekam neįdomu, kas kalbama ne prie lošimo stalų. Bet kaip norite. – Antuanas prisiartino prie Desgrė ir tyliai pašnabždėjo jam į ausį.

– Šantažas!

– Pss, kalbėkite tyliau, pone Desgrė.

– Neįmanoma!

– Kodėl?

Madam buvo karaliaus brolienė, o ne kokia čia atlėkusi nuotykių ieškotoja. Ji turėjo viską, apie ką buvo galima tik pasvajoti. Kodėl ji turėtų ką nors šantažuoti?

– Na, galbūt tai nesusiję su pinigais. Galbūt ji norėjo paprasčiausiai atkeršyti.

– Atkeršyti? Kaip jums kilo tokia mintis?

Antuanas trumpai papasakojo apie apsilankymus pas La Vuazen ir baigė tuo, ką iš panelių Montalu ir Nuarmutjė sužinojo apie Adelę de Fleri, o būtent apie jos ryšį su ta dama. Taip pat nepamiršo paminėti apie keistą pono de Piurnono elgesį Sen Klodo parke.

– Taigi jūs manote, jog kunigaikštienės freilina mirties patale atskleidė jai, ką pamatė ponios Monvuazen namuose.

– Taip.

– O jos karališkoji didenybė pasinaudojo tuo, kad padarytų spaudimą kitam aukšto rango asmeniui?

– Panašiai.

– Atleiskite, bet jūsų teorija visiška nesąmonė. Jei Madam būtų susekusi apie nesąžiningas intrigas, ji būtų pranešusi apie tai atitinkamoms institucijoms. Be to, kas iš Madam pažįstamųjų rato susidėtų su tokiu įtartinu asmeniu kaip Monvuazen? Atrodo, jūs ir vėl pamiršote, kas Madam buvo ir kokia jos kilmė.

Antuanas norėjo paprieštarauti, kai blyškūs, neryžtingi Luizos de la Valjev veido bruožai išdygo tarp jo ir skeptiško Desgrė žvilgsnio. Antuanas gurkšnojo savo vyną, apdovanodamas Desgrė nekalta šypsena.

– Galbūt jūs teisus, o aš visiškai veltui stengiausi.

– Na, gerai, – taikiai sumurmėjo Desgrė. – Jūs atlikote savo pareigą. Dėl to aš jums nepriekaištausiu. Be to, Paryžiaus policija visada dėkinga, kai jos dėmesys atkreipiamas į nusikalstamus subjektus kaip ši moteris iš La Vilnev siur Gravua gatvės. Panelė de Fleri tikrai buvo ne vienintelė jauna dama, kurią šis asmuo savo surūdijusiais virbalais išsiuntė anapilin. Reikia padaryti tam galą!

– Perspėju jus, pone Desgrė. La Vuazen, kaip ji save vadina, tikrai ne be pagrindo susikrovė sau turtą. Jei jūs suimsite ją, tikrai rasite daugiau nei nepadorius sienų piešinius ir keletą nekenksmingų žolių. Verčiau palaukite, kol aš išsiaiškinsiu šį reikalą.

– Kaip norite. O kas su tuo kunigaikštienės rūmų valdytoju?

– Su juo aš pasikalbėsiu, kai tik pasitaikys proga. Iš pradžių vykstu į dvarą.

– Gal pasakysite, kas veda jus ten, pone markize?

– Medžioklė, brangusis.

XXIX SKYRIUS

— Pasakykit, kad tai ne tiesa!

Baikščiai atsitraukė ant pakylos ponia de Montespan ir paleido lelijas, kurias jai įdavė į rankas dailininkas. Piurnonas pažvelgė į ją. Akimirką jam atrodė, tarsi prieš save matytų pabaigtą paveikslą. Tačiau jis nevaizdavo garbinamo grožio, kaip meilužė pageidavo. Tai buvo pasibaisėtinas paveikslas. Viskas atrodė sujaukta. Taurūs ponios de Montespan bruožai buvo iškreipti baimės, jos raudonos lūpos atrodė lyg žaizda nupudruotame veide, o priešais jos kojas gulėjo sumindžiota balta gėlė: jos meilės Prancūzijos karaliui simbolis. Staiga ant grindų nukrito triukšmingai atversta knyga. Vaizdas atgijo.

– Kodėl Madam turėjo apsupti save tik šiomis mažomis kekšėmis! – Ponios de Montespan balsas pakito. – Negana to, kad jos elgiasi kaip besilakstančios kumelės, tai jos savo ištvirkusiu gyvenimu dar ir puikuojasi prieš kitus. Ir dar šitos mažos mergšės vadinamos freilinomis.

Meilužė pasikėlė sijoną ir peršoko neaukštos pakylos, pastatytos jos kambaryje portretui pozuoti laiptelius. Plazdenantis šilkas šiurkščiai palietė Piurnono veidą. Jis norėjo to išvengti, tačiau negalėjo pajudėti. Tik jo žvilgsnis sekė ponią de Montespan, kol ši įtūžusi vaikščiojo po kambarį. Kaip kraujo dėmė plėtėsi jos bordo spalvos apsiausto šleifas ant šviesiai nupoliruotų medinių grindų.

– Vadinasi, tai tiesa, ponia? – Jis nustebo, kaip ramiai skambėjo jo balsas.

Ponia de Montespan sukiojosi aplink jį.

– Nespoksokite į mane, tarsi būtumėte pamišėlis.

Akimirką atrodė, jog ji užsipuls jį.

– Jūs iš tikrųjų žinojote?

Bemat jos lūpose atsirado paniekinanti šypsena:

– Taip, pone de Piurnonai, aš žinojau.

Nieko neatsitiko. O tai jį taip pat stebino. Jis vis svarstė, ar nuo paskutinio susitikimo su Montanjaku ponia de Montespan žinojo apie Adelės de Fleri ryšį su Monvuazen. Jau vien mintis kėlė siaubą, kad uždanga kaskart nukrisdavo, prieš ką nors iki galo išsiaiškinus. Tačiau, kai paskutinis konvojus su pono baldais turėjo pagaliau pajudėti iš Sen Klodo į Sen Žermeną, reikalas buvo toks didis, jog Piurnonas nusprendė palydėti transportą, kad pagaliau įsitikintų.

– Ar jūs žinojote, kad mergaitė kalbėjo su Madam apie savo abortą?

Ponia de Montespan lėtai priartėjo. Šypsena vis plėtėsi ir veidas priminė velnio snukį.

– Matote, mielas Klodai, Madam man pati papasakojo ir pagrasino išduoti mane karaliui.

Staiga dingo kaustęs sąstingis, ir nepajėgdamas net rikteleti jis nugriuvo ant grindų. Tarsi iš toli atsklindantį jis girdėjo prie savo ausies ponios de Montespan balsą.

– Negi ji manė, kad aš leisiu sunaikinti tai, ką tiek metų kūriau? Negi ji manė galėsianti iš manęs atimti tai, kas priklauso man? Šita bjauri boba. Aš dar girdžiu ją: „Karaliaus širdies nepavyks užkariauti raganos burtais."

Balsas vis artėjo. Garsesnis ir šaižesnis. Tarsi pasiutusi moteris lenktųsi virš jo.

– Cha, ką ji ten žinojo, šita naivi ožka. Ji buvo per daug nuobodi, kad palinksmintų karalių ilgiau nei vieną vasarą. Todėl ir pavydėjo man. Ji buvo pavydi. Todėl trokšdama užsitikrinti jo malonę, norėjo karaliui papasakoti apie meilės gėrimus, juodąsias mišias ir aukas, kurias aš aukoju. Ji grasino mane sunaikinsianti, jei dar kartą nueisiu pas La Vuazen. Tačiau aš ją aplenkiau. Prieš jai sužlugdant mane, ją sužlugdžiau aš. Pati kalta. O dabar stokis, pone de Piurnonai.

Džiaukitės, kad išlaisvinau jus nuo šitos piktos bobos. Ji niekada nebūtų atsakiusi į jūsų jausmus.

– Jūs! – rėkdamas puolė ją.

Jis matė, kaip ponios de Montespan akys išsiplėtė iš siaubo, tada jis suklupo ir krito ant žemės. Beveik tą pačią akimirką gerklėje pajuto aštrų skausmą. Pažvelgęs pro ašarotas akis, pamatė suniokotą pažo veidą. Už jo stovėjo ponia de Montespan.

– Nusiraminkite, Klodai, – netikėtai jos balsas tapo draugiškas ir geranoriškas. – Viskas bus gerai. Jei laikysimės išvien, mums nieko nenutiks. – Ji švelniai padėjo ranką gynėjui ant peties. – Paslėpk špagą, Ipolitai. Jis man nieko nepadarys. Ar ne tiesa, Klodai? Jūs elgsitės ramiai.

Pro tirštą rūką, kuris supo jo sujaudintą sielą, pasirodė Piurnonui, tarsi apsigimėlis baikščiai krūpčiotų liečiamas šeimininkės. Jį nustebino, kaip vikriai pažas sutvarstyta ranka įsidėjo špagą į makštį.

Vėl skverbėsi ponios de Montespan balsas į ausį:

– Stokit pagaliau. O tada pasikalbėsim kaip draugai.

Jis sunkiai sugriebė už kėdės atlošo ir atsistojo. Prakaitas žliaugte žliaugė. Ponia de Montespan jam taikiai nusišypsojo. Ji atrodė visiškai rami, tarsi nieko nebūtų įvykę. Už tai jis nekentė jos dar labiau, jei tai buvo įmanoma.

– Madam mirus, – sušuko jis šnopuodamas. – Kas sulaikys mane nuo vizito pas karalių? Manote, aš bijau mirties?

– Ak, mano drauge, – tarė ponia de Montespan ir beveik atrodė, jog jai buvo gaila jo. – Dainose taip lengvai mirštama dėl meilės. Tačiau jūsų mirtis, būkite tuo tikras, neprilygtų lengvai mirčiai. Prisiminkite, kas nutiko Revajakui po to, kai jis nudūrė Henriką IV. Mirties bausmės rytą jo plaukai buvo juodi kaip degutas, tačiau kai jį naktį arkliai suplėšė į gabalus, plaukai pilkavo kaip sudeginto lapo pelenai. Norite, kad ir jums taip baigtųsi, mano mielas Klodai?

Jos mėlynų akių žvilgsnis skverbėsi į jį, kol Piurnonas daugiau neištvėrė. Sugėdintas jis akis nudelbė į grindis.

XXX SKYRIUS

Karalienė naiviai vylėsi. Arba bent jau tikėjosi, jog taip būsiant, kaip pikti liežuviai plakė. Pagaliau tai nebuvo jokia paslaptis, kad karalius nemiegojo su ja jau mėnesių mėnesius. Meilės trūkumas, kurį nelaiminga Marija Teresė bandė pakeisti skaniu valgiu ir gausybe šokolado, seniai pavertė ją pasenusia matrona, tad dvare niekas nesistebėjo, kad jo didenybė mieliau kurdavo dar vieną pavainikį, užuot padovanojęs teisėtiems vaikams brolį ar seserį. Tačiau skeptikams buvo nušluostytos nosys, kai karalius paskelbė apie sutuoktinės palaimingą padėtį ir kartu pranešė, jog šio laimingo įvykio proga priims skrofulioze sergančiuosius, kad išlaisvintų juos nuo kančių. Iš arti ir iš toli plaukė žmonės, tikėdamiesi būti išgydyti ar pamatytų savo karalių, darantį nepaprastus stebuklus. Įprastai toks spektaklis vykdavo tik per dideles šventes, nors kartais ir pasitaikius progai, kai jo didenybė norėjo pakelti nuotaiką, taip pat per Kristaus paaukojimo šventę ar pirmą sekmadienį po Sekminių.

Susirinkimas prasidėjo priešpietį Sen Žermeno parke šviečiant švelnios rudeninės saulės spinduliams. Vienoje pusėje spindėjo brangūs papuošalai su brangakmeniais, plazdeno plačiaraiščių skrybėlių plunksnos, o šilko čežėjimas susiliejo su švelniu rudeninių lapų šnarėjimu. Kitoje pusėje buvo matyti didelėmis skaromis apsigaubusios figūros, su nuostaba žvelgiančios į karaliaus sode atsivėrusią prabangą. Viduryje šios spalvingos minios stovėjo Liudvikas XIV.

Antuanas, kuris buvo pasilypėjęs ant marmurinio suolo šiek tiek nuošaliau nuo spūsties, kad galėtų geriau sekti įvykius, turėjo karaliui vėl paploti. Liudvikas XIV buvo inscenizavimo meistras. Apsuptas

brangių apdarų, jis pasirinko paprastą rudą aksominį kostiumą, kuris savo kuklumu pabrėžė karališką orumą. Jis, kuris nuo pat gimimo buvo vadinamas Dievo dovana, vilkėdamas prabangius drabužius ir nešiodamas papuošalus, turėjo įrodyti pasauliui savo artumą Dievui. Liudvikas žinojo, kaip patraukti paprastą liaudį savo pusėn. Antuanas tai pastebėjo iš susižavėjusių žmonių veidų, kai jiems reikėdavo atsiklaupti prieš karalių. Apstulbę žiūrėjo į jį, vos tik jis uždėdavo ranką ant jų galvų ir kalbėdavo šventą formulę: „Karalius palietė tave, Dievas išgydys tave." Tuo tarpu į savo šalies vaikus Liudvikas nekreipė dėmesio. Sustingusia mina žvelgė jis virš minios galvų. Nors aplink žmonių susibūrė gausybė, Antuanui atrodė, tarsi karalius būtų aplink save sukūręs nematomą ratą, kurio niekas nedrįso peržengti. Ar jo didenybė tikėjo pats galintis pagydyti žmones vien savo prisilietimu, Antuanas liko tik spėlioti. Šiaip ar taip, jis abejojo, kad pasibjaurėjimą keliantys ligonių nosų ir ausų bėrimai dings karaliui prisilietus. Tačiau jis nedrįso šios šventvagiškos minties išsakyti garsiai. Niekas nebuvo taip madinga kaip monarchų kritikavimas. Užtektinai prisižiūrėjęs spektaklio, Antuanas leido žvilgsniui šiek tiek paklaidžioti aplink. Jis pamatė tik keletą senų pažįstamų, nes Mesjė jautėsi nesaugiai, todėl kartu su savo palyda laikėsi nuošaliau nuo ceremonijos. Netikėtai jis pastebėjo tarp grupelėje plepančių dvariškių gležną Luizos de la Valjev figūrą. Visiškai viena oficiali karaliaus meilužė vaikštinėjo atokiau nuo minios ir geriausiu atveju sulaukdavo buvusių pavyduolių ir gerbėjų galvos linktelėjimo. Atrodo, kad jai rodoma nepagarba kunigaikštienę mažiausiai domino. Paskendusi savo mintyse vaikščiodama pirmyn ir atgal ji pirštais lietė juodų perlų rožinio karoliukus. Antuanas paliko stebėjimo vietą ir prisiartino.

– Įspūdingas vaidinimas, ponia.

Staiga Luiza de la Valjev stabtelėjo:

– Ko norite iš manęs? Pinigų neturiu. – Nepasitenkinimas persmelkė blyškius buvusios favoritės veido bruožus, kai ji bandė žiūrėti pro Antuaną. – Aš jums jau sakiau.

Greitai nuslydo jo žvilgsnis žemyn, jos riešų link, kuriuos ji bandė paslėpti švelniomis, vyšnių spalvos zomšinėmis pirštinaitėmis.

– Jūs žinote, jog paskutinį kartą ne dėl pinigų susitikome.

– Ką turite galvoje?

– Baikime tą žaidimą, ponia. Kaip ir visiems kitiems dvare jums turėtų būti žinoma, kad karalius paprašė manęs ištirti Orleano kunigaikštienės mirtį. O kaip asmeninis karaliaus tyrėjas reikalauju jus pasakyti, ko ieškote ponios Monvuazen namuose.

Tiek lankant ligonį prieš keletą savaičių, tiek dabar liesame Luizos de la Valjev veide atsispindėjo baimė, kai jis pakreipė pokalbį apie raganą iš La Vilnev siur Gravua gatvės.

– Neturiu ko sakyti. Tai visiškai nesusiję su kunigaikštienės mirtimi.

– Argi? Tai aš tada jums kai ką išduosiu, ponia. Ne aš vienas jus mačiau lankantis pas tą moterį, vadinamą La Vuazen, kuri leidžia laiką žudydama naujagimius, kad paaukotų juos per atgrasius ritualus šėtonui.

– Aš nieko nesuprantu, apie ką jūs čia kalbate, markize. – Luiza de la Valjev paspartino žingsnį.

– Manau, kad jūs mane suprantate kuo puikiausiai. Jus pastebėjo viena iš Orleano kunigaikštienės freilinų, kuri tada lankėsi šios raganos namuose kaip ir jūs.

– Netiesa! Parodykit man tą mergaitę.

Lipdamas jai ant kulnų, Antuanas pastebėjo, kad netoliese jau susirinko grupė smalsuolių, mat jo susitikimas su oficialia karaliaus meiluže atrodė kur kas įdomesnis nei besikartojanti karaliaus rankos uždėjimo ceremonija.

– Deja, negaliu. Ji mirė po kelių dienų. Kokia laimė, ar ne?

– Kodėl jūs varginate mane, turėdamas nepagrįstų tvirtinimų, bet ne įrodymų?

– Aš dar nebaigiau. Nes prieš savo mirtį freilina pasikvietė savo šeimininkę ir atskleidė jai savo paslaptis. Ir vėl jums nepasisekė.

– Baikit. Kodėl kankinate mane? Aš jau pasakiau, kad neturiu nieko bendra su visu tuo.

Antuanui sunkiai sekėsi nekreipti dėmesio į šios kenčiančios moters maldavimus. Taip pat jis negalėjo įsivaizduoti, kad Luiza de la Valjev yra atsakinga už Madam mirtį. Vis dėlto jis buvo įsitikinęs,

kad ji kažką nuo jo slėpė, ir jis buvo apsisprendęs išsiaiškinti, kas tai buvo. Tai jis buvo mažiausiai skolingas Marijai.

– Pasakykit man, ką Madam turėjo prieš jus! Ar ji žinojo, kad jūs raganiškais burtais stengėtės užkariauti karaliaus meilę. Ar ji žinojo apie garbės neteikiantį nėštumą?

– Baikit pagaliau. Aš maldauju jus.

– Arba ji žinojo netgi apie kūdikį, kuris buvo nužudytas privačioje ponios Monvuazen koplyčioje jūsų iniciatyva? Ką ji žinojo? Netylėkit! – Antuanas pastojo Luizai de la Valjev kelią, priversdamas ją sustoti. – Madam turėjo būti tikra šventė, matant gerą vardą praradusią savo seną varžovę. O aš girdėjau, jog ji ne itin jautriai elgdavosi su savo priešais.

– Baikit, pone markize, – įtūžusi treptelėjo koja Luiza de la Valjev. Ir vėl blykstelėjo sena karingumo liepsnelė: – Sakau jums paskutinį kartą, kad aš nieko neturiu su tuo bendra.

– Tada pagaliau baikit užsispyrusi tylėti ir prabilkit. Aš per šį tyrimą praradau draugę. Reikalauju atsakymo.

– Tada paklausykite, markize. – Luizos de la Valjev balsas priminė kimų šnabždėjimą. – Aš nežinau, ką jums karalius už jūsų paslaugas pažadėjo, tačiau būkite tikras, jog tai neverta pastangų. Madam mirtis niekada nebus išpirkta, net jei jūs ir surasite jos žudiką.

– Kodėl jūs tokia įsitikinusi?

Luiza de la Valjev atidžiai apsižvalgė, o paskui kalbėjo toliau:

– Nes yra įsipainioję asmenys, kurie stovi aukščiau karaliaus įstatymų.

– Apie ką kalbate, ponia? Kas stovi aukščiau karaliaus įstatymų?

Kupina nevilties kunigaikštienė nukreipė savo liūdnų akių žvilgsnį į jį:

– Neieškokite atsakymo į šį klausimą, jis atneš jums tik skausmą.

Prieš Antuanui išsižiojant, ji atsuko jam nugarą ir nuskubėjo.

XXXI SKYRIUS

Skambant Liuli muzikai, po didžiulę pokylių salę judėjo šokėjai tarsi natūralaus dydžio marionetės, valdomos nematomos rankos,. Prakaito lašeliai kaupėsi ant jų smilkinių ir liudijo apie pastangas, bandant daryti sudėtingiausias figūras vilkint sunkiais, deimantais nusagstytais drabužiais. Apimtas pavydo ir užuojautos Antuanas sekė įvykius sename Sen Žermeno pilies teatre. Susirinkę svečiai sudarė stačiakampį, kurio priešakyje vietą užėmė karalius su šeimos nariais. Damos ir ponai šoko griežtai pagal savo rangą ilgose keturkampio šoninėse kraštinėse, kol karališkoji šeima užėmė vietą priešais princus ir princeses. Kai įspūdingi šokėjai sukosi apšviesti ryškios žvakių šviesos, jų veidai priminė kaukes. Sprendžiant iš šokėjų pastangų, naujasis sudėtingas šokis reikalavo didelio susikaupimo, kad jį būtų galima atlikti be klaidų, ir visų pirma jo didenybės akivaizdoje.

– Kodėl jūs nešokate, pone markize?

Antuanas apsisuko ir išvydo žavingą ponios de Sevinjė šypseną.

– Ilgai čia nebuvau, – atsakė jis ir apsidžiaugė pagaliau sutikęs simpatišką žmogų. – Aš dar nemoku naujų šokių. Todėl mieliau stebiu ir mokausi.

– Protingas pasirinkimas. Dvare, kurio karalius prilygino šokį valstybės įstatymui, blogai atliktas žingsnelis gali turėti lemtingų pasekmių.

– O kodėl nešokate jūs, ponia? Tikrai savo žavesiu pranoktumėte kitas damas.

– Pataikaujate, markize. Jūs bandote įsiteikti man, nors aš jums tikčiau į motinas.

– Niekas neišdrįstų dvare taip pamanyti.

Antuanas paslaugiai ištiesė ranką poniai de Sevinjė ir pakvietė kartu pasivaikščioti po salę.

– Tik pažiūrėkite ten. – Markizė švelniai parodė į baltą, auksinėmis lelijomis nusagstytą baldakimą, po kuriuo sėdėjo karalienė. – Jos didenybė elgiasi taip pat. Ji nesisuka šokių aikštelėje, atsisakydama malonumo pasirodyti su savo sutuoktiniu.

– Jūs turėtumėte palaikyti jos didenybei draugiją, ponia. Nors ji tikrai nevertins jūsų buvimo kaip aš, tačiau ji turi gerokai didesnę teisę.

– Verčiau nereikia, – ryžtingai atrėžė ponia de Sevinjė. – Karalienės veidas ištįsęs. O kai ji blogos nuotaikos, buvimas šalia jos gali būti varginantis.

Antuanas šiek tiek atidžiau nužvelgė mažą, putlią moterį, kuri sėdėjo ten po baldakimu. Demonstratyviai ant pilvo sunėrusi rankas, Marija Teresė niūriai žiūrėjo į minią.

– Bet ar ji neturi dėl ko džiaugtis? Šventė vyksta jos garbei, o netrukus ji padovanos karaliui dar vieną vaiką.

– Džiaugsmas ir sielvartas gali būti neatsiejami vienas nuo kito, markize. Pasekite karalienės žvilgsnį ir sužinosite jos blogos nuotaikos priežastį.

Iš tikrųjų karalienė nejudėdama spoksojo į vieną tašką aikštelėje, tenai, kur ponia de Montespan kaip tik išskleidė savo deimantais nusagstytą aksominį sijoną ir labai dailiai sukosi pagal klavesino muziką.

– Kokia karalienė pakęstų, gerbiamasis markize, tokios spindinčios deivės blizgesį savo kaimynystėje?

Iš tiesų favoritė su savo brangiu apdaru išsiskyrė netgi tarp visos čia regimos prabangos.

– Be to, girdėjau, – po akimirkos tęsė žavinga Antuano palydovė, – kad ponia de Montespan šiandien iškėlė karaliui didelę sceną.

– Ar atskleisite man priežastį?

– Jis nenorėjo leisti jai pasirodyti dvare su auksine suknele, kurią ji slapčia pasisiūdino, ketindama jį nustebinti.

– Dama šoka aukščiau bambos, – linksmai pastebėjo Antuanas.

– Tai jūsų žodžiai, – ironiškai šypsodamasi tarė ponia de Sevinjė.

Į tai Antuanas atsakė kupinas pasitenkinimo. Jį džiugino, kad karalius pasipūtusiai Antenaisai parodė tikrąją savo vietą. Kiekvienas dvare žinojo, kad išdidi Mortemarų atžala nepasitenkino vien tik vaidinti slaptą karaliaus meilužę. Kadangi jai per santuoką su markizu de Montespan buvo suteiktas hercogienės titulas, taip pat atitinkamos privilegijos, ji bandė kitaip leisti visuomenei sužinoti apie jos artimus santykius su karaliumi. Tačiau būtent jos karališkasis meilužis buvo tas, kuris sukliudydavo ponios de Montespan ambicijoms. Jis nustatydavo visiems privalomas dvaro taisykles, jis norėjo prilygti saulės spindesiui. Išoriniam pasirodymui dvaro etiketo politikoje buvo skirta ypatinga vieta. Taip paaiškėdavo, kokią padėtį užima asmuo arba kaip aukštai jis yra karaliaus malonėje. Bet kadangi auksu siuvinėtų apdarų dėvėjimo privilegija priklausė kraujo princesėms ir princams, karalius, šią privilegiją suteikdamas markizei, būtų pats sulaužęs savo žaidimo taisykles ir būtų rizikavęs rūmų revoliucija.

– Kokia laimė, – galų gale tarė Antuanas, – kad markizės apranga tokiam būtinam reikalui buvo atitinkamai sukurta.

– Na, ir tai, brangus drauge, vėl kelia jos didenybės pasipiktinimą. Nes tai buvo pats karalius, padovanojęs poniai de Montespan šią brangią suknelę. Bet tai buvo grynas atsitiktinumas, – netikėtai pareiškė markizė. – Mūsų gerbiama Antenaisa ateina tiesiai prie mūsų.

Iš tikrųjų ponia de Montespan paliko šokių aikštelę ir žengė su švytinčia šypsena jų link.

– Savo mažąjį tarną ji taip pat kartu atsivedė, – susiraukusi sušnabždėjo ponia de Sevinjė. – Iš tikrųjų. Gaila vargšo vaikino. Panašu, kad tarnavimas dvare jam teikia daug džiaugsmo.

Antuanas turėjo pritarti iš visos širdies. Nelaimingas vaikinukas, sekdamas paskui savo ponią, klupinėjo lydimas pasibjaurėjimo žvilgsnių ir stengėsi laikyti jos suknelės šleifą.

Kai ji priėjo prie jų, pirmiausia kreipėsi į ponią de Sevinjė:

– Gerbiamoji markize, žinau, esu siaubinga egoistė. Bet gal leistumėte man akimirkai pasiskolinti poną de Montanjaką.

– Aš būčiau niekam tikusi markizo pažįstama, ponia, jei sulaikyčiau jį nuo jūsų draugijos. – Ponia de Sevinjė paskutinįkart slapta mirktelėjo Antuanui ir įsiliejo į šilko ir brokato apdarais vilkinčių damų minią.

– Kam turėčiau būti dėkingas už jūsų dėmesį? – Antuanas ištiesė ranką poniai de Montespan, tačiau ne taip džiaugsmingai nei prieš keletą minučių poniai de Sevinjė. Nepradingus jos šypsenai, iškošė pro dantis: – Ar mano dėmesys jums bus malonus, pamatysime.

Ji įsikibo jam į parankę ir žengė su juo į minią.

– Jūs pykstate ant manęs, ponia? – Antuanas stengėsi suteikti savo balsui šiek tiek džiaugsmingumo.

Jis iš tikrųjų negalėjo paaiškinti, kuo šįkart užsitraukė karaliaus sugulovės nepasitenkinimą. Be to, jį apėmė nemalonus jausmas, tarsi kabėtų kaip apgailėtinas neūžauga prie jos šleifo.

– Taip, iš tiesų. – Ponia de Montespan kalbėjo taip tyliai, jog Antuanas turėjo pasilenkti prie jos, kad galėtų suprasti. – Mano ausis pasiekė žinia, kad persekiojote parke vargšę Luizą, norėdami ją apklausti. Ir dar, kai karalius už keleto žingsnių vykdė savo šventas pareigas.

Antuanas stabtelėjo ir abejingai iš šalies nužvelgė markizę. Žinovo akis įvertino, kad jos apdaras buvo nusagstytas brangakmeniais, kainuojančiais daugiau nei dvidešimt tūkstančių livrų.

– Kas atsitiko, pone? – Nekantriai žaidė ponia de Montespan su perlų apyranke, kurią segėjo ant savo kairės rankos riešo. – Gal teiksitės paaiškinti savo elgesį, ar ir toliau spoksosite į mano suknelę?

– Jums turėtų būti žinoma, kad aš turėjau teisę apklausti kunigaikštienę de Vožur. Ji turi tam tikrų žinių, kurios yra labai įdomios karaliui.

– Kodėl esate toks tikras, kad tai, ką jūs bandote sužinoti, jam yra įdomu? – pašaipiai atkirto markizė. – Kiek man yra žinoma, jis jau kartą nuvylė jus.

– Kaip suprasti?

– Būkite toks geras, markize, ir nusišypsokite. Visi žiūri į jus.

Iš tikrųjų jie buvo iš visų pusių smalsiai apžiūrinėjami, ir netgi karalius, kuris vėl sėdėjo šalia žmonos, iš savo sosto įdėmiai žvelgė į juos.

– Tada leiskite man nusivesti jus į sodą. Naktis švelni. Tenai galėsime netrukdomi pasikalbėti.

– Markize! Jūs pamiršote, su kuo kalbate. Man ir taip reikės užtektinai aiškintis. Jei aš dabar visų akivaizdoje išeisiu naktį pasivaikščioti, tai apie tai bus kalbama ištisas savaites.

– O kaip dėl jo? – Antuanas parodė į pažą, tyliai sekantį jiems iš paskos lyg šešėlis.

Ponia de Montespan net nepažvelgė į mažąjį palydovą.

– Nesijaudinkite dėl Ipolito. Protingas vyras išplėšė jam liežuvį dar prieš parduodamas pirmam šeimininkui. Todėl jis labiausiai tinka pasitarnauti asmenims... sunkiausiomis situacijomis.

– Na, gerai. – Antuano lūpų kampučiai buvo sunkūs kaip švinas, kai jis dirbtinai nusišypsojo ir toliau vaikščiojo su ponia de Montespan po pobūvių salę. – Tačiau malonėkite šiek tiek aiškiau kalbėti. Nes tik taip bus aišku, kad jūsų kalbos mane stebina, o tai tikrai sužadins žmonių smalsumą. Tai kaip ten su karaliumi? Kodėl jo nebedomina tyrimas, kurio pats pageidavo?

– Tai ir noriu jums pasakyti. Bet prieš tai norėčiau duoti jums patarimą. Turėtumėte išmokti geriau kontroliuoti savo jausmus, jei norite susilaukti sėkmės dvare.

– Miela drauge, – sušuko ji priėjus prie pažįstamos, kuri kaip tik perkirto jų kelią. – Jūs būtinai turite atsiųsti man savo kirpėją. Jūsų plaukai tiesiog nuostabūs.

Taip užkalbinta dama iš pasididžiavimo išraudo ir buvo apdovanota pavydžiais aplink stovinčiųjų žvilgsniais.

– Karalius, – paragino Antuanas, – kaip ten su juo?

– Karalius yra vyras, ant kurio pečių gula didelė atsakomybė, pone markize. Niekas čia iš salės net nenutuokia, kaip jį vargina rūpesčiai dėl valstybės gerovės, – žalsvai melsva spalva jums labai tinka, kunigaikštiene, turėtumėte visada nešioti.

– Ką tai turi bendra su pokalbiu, kurį turėjau šį priešpietį su kunigaikštiene de Vožur?

– Labai daug. Ši kunigaikštienė norėjo įspėti jus.

– Įspėti dėl ko?

– Neklauskite dėl ko, verčiau klauskite, nuo ko. Jūs siekiate sužinoti, kas pražudė Madam, markize. Noriu jums pasakyti: tai buvo jo didenybės rūpinimasis Prancūzijos gėrove.

– Kaip? – Stabtelėjo Antuanas nustebęs.

– Nespoksokite į mane kaip jautis! Šypsokitės!

– Tai, ką jūs sakote, ponia, tampa vis sudėtingiau. Jūs teigiate, kad jo didenybė...

– Aš nieko neteigiu, – sušnypštė ponia de Montespan ir stipriai suspaudė Antuanui ranką, ragindama toliau tęsti pasivaikščiojimą. – Jo didenybė paprašė Madam pagalbos dėl tam tikros užsienio politikos misijos. Ši jam padėjo, tačiau pareikalavo garantijų.

– Žinau. Karalius pašalino ševaljė de Loreną iš dvaro, taip atsilygindamas jai.

– Teisingai. Tačiau po to, kai ji netikėtai suvokė, kokia svarbi buvo jos įtaka Anglijos karaliui dėl jo didenybės sąjungos politikos, kėlė vis daugiau reikalavimų ir galiausiai pareikalavo neįmanomo. Ak, matau, jis šnekučiuojasi su ponia Gonzaga. Gerai. Bent jau kažkuriam lakui atitrauktas jo dėmesys.

– Ko ji pareikalavo?

– Jos santuokos panaikinimo per popiežių. Ji norėjo kartu su dukromis palikti Prancūziją. Ji pasisiūlė karaliui atstovausianti Prancūzijos interesams brolio dvare kaip pasiuntinė. Bet kartu pagrasindama, kad pakurstys Čarlzą nutraukti sutartį, jei jo didenybė atsisakytų patenkinti jos norą.

Antuanui vėl suskambo pavojaus varpai. Ar ponia de Montespan bandė apkaltinti karalių ir prisiimti atsakomybę už Madam mirtį? O jei taip, tai ką turėtų reikšti jos pasirodymas?

– Ar turėčiau suprasti, jog karalius leido pašalinti brolienę, nes ši kėlė nuolatinę grėsmę jo užsienio politikai?

– Leidžiu jums pačiam daryti išvadas, pone markize.

– Deja, ponia, aš žinau apie keblią Anglijos karaliaus finansinę padėtį. Jis niekada nebūtų pritaręs skyryboms. Jis priklauso nuo Prancūzijos pinigų.

– Lengvai apsieitų be Prancūzijos pinigų, jei seserį būtų ištekinęs už Vilhelmo fon Orano, – atsakė ponia de Montespan ir palankiai linktelėjo moteriai su citrinos spalvos suknele. – Lygumų krašto šeimininkas yra kalvinistas ir būtų su džiaugsmu apvesdinęs Anglijos princesę, net ir išsiskyrusią.

– O tai kaip su manimi?

Labiau nei žodžių turinys Antuaną erzino pasipūtimo pilnas tonas, kuriuo favoritė kalbėjo su juo.

– Jūs, mielas markize, turėjote suteikti sklindantiems gandams daugiau peno. – Ponia de Montespan apdovanojo jį niekinama šypsena. – Jūs pasitarnaujate tik kaip priedanga. Ne daugiau.

– Kodėl man pasakojate visa tai?

– Atrodo, kad vis dar nesupratote, jog jūsų nevaisingos paieškos tik kursto sumaištį? Pasiduokite ir visi bus dėkingi.

– Ar jo didenybė žino apie mūsų pokalbio turinį?

– Prašau atleisti. – Staiga ponia de Montespan ištraukė ranką. – Negaliu daugiau versti laukti savo draugų. Ar pasimatysime ryt per medžioklę?

– Ne. Šiąnakt grįžtu į Paryžių.

– Taip geriau, pone markize, patikėkite manimi.

Ji paskutinį kartą pažvelgė į Antuaną nepaaiškinamu žvilgsniu, tada nučiuožė, paskui save traukdama mažutėlį tarną kaip šleifo tęsinį.

Jau buvo po vidurnakčio, kai Antuanui pavyko pasprukti iš pobūvių salės. Nors po jo pokalbio su ponia de Montespan jautė nenumaldomą norą viską ramiai apmąstyti, bet etiketas draudė palikti šventę dar esant karaliui ir karalienei, todėl jam neliko nieko kita, kaip sutramdyti savo norą. Vos tik valdovų pora pasišalino, jis turėjo pripažinti, jog netikėtai tapo sunku prasibrauti prie salės durų. Ponios de Montespan susidomėjimas jo asmenybe pakurstė dvaro smalsumą, ir Antuanui kelią pastojo nepažįstami veidai, trokštantys su juo susipažinti.

Pagaliau, atsikratęs pataikavimų, jis spruko pro šalutines duris į vidinį kiemą. Keletą sekundžių stovėjo, godžiai traukdamas į plaučius vėsų nakties orą, tada apsižvalgė. Iš pobūvių salės ant jo krito nesuskaičiuojamų žvakių šviesa. Antuanas greitai pasitraukė iš šviesos, kad lauke jo neslėgtų smalsuolių dėmesys. Savo nuostabai jis turėjo pripažinti, jog jį mažai tejaudino, kad jį būtų pastebėjęs intendantas. Jis jautėsi netgi palengvėjęs, galėdamas pasitikti auštantį rytą savo lovoje, o ne pobūvių salės draugijoje žmonių, kuriems nerūpėjo tai, kas nebuvo susiję su karaliumi ir jo teikiama malone. Galbūt – mąstė jis, eidamas pilies arkadiniais fasadais, jis turėtų pasinaudoti Luizos de la Valjev patarimu ir nutraukti savo paieškas. Nesvarbu, kam Madam neįtiko: ar karaliui, Mesjė, jo broliui, ar ševaljė de Lorenui – visi jie buvo niekšai. Ir galbūt jie sudegs pragare už tai, ką padarė. Jis vylėsi iš visos širdies, bet kas jam darbo? Bemat jis pasigailėjo šios minties. Jis prisiekė surasiantis Marijos žudiką, net jei tai reikštų atkeršyti už pasipūtusios Stiuartų princesės mirtį. Jei iš viso jis gali keršyti. Net po to, ką jam papasakojo ponia de Montespan, abi mirtys tikriausiai nesulauktų bausmės, kaip šį priešpietį tiksliai pasakė Luiza de la Valjev. Vis dėlto Marijai jis buvo skolingas tolesnį tyrimą. Net jei Liudvikas XIV pažadėtų jam visą haremą, norėdamas atkalbėti jį nuo to. Be to, jis nenorėjo būti laikomas kvailiu. Karalius galėjo, jei jam patinka, pavedžioti savo favoritės liliputą už nosies. Bet ne jį, bajorą iš Langedoko. Taip gyvai jis dabar įsivaizdavo mažąjį pažą, kad net staiga pagalvojo, jog šis iš tiesų stovįs priešais jį. Antuanas krūptelėjo. Jam nepasivaideno.

Peraugęs bukagalvis iš tikrųjų stovėjo už kelių žingsnių buksmedžio šešėlyje, iškraipančiame jo veido bruožus, vaiduokliškai apšviestus aliejinės lempos.

– Ei, tu, ten – sušuko Antuanas, – ko patyliukais sėlini?

Šis kiek susigėdo dėl savo baikštumo, vis dėlto jam buvo nemalonu vidury nakties stovėti priešais tą keistą padarą.

– Turėtum būti greta savo šeimininkės. Ji negali pakęsti, kai tu eini tokiu laiku pasivaikščioti. Ar ji tave pati siuntė pašnipinėti mane? – įtariai pridūrė.

Neūžauga papurtė galvą. Jis žengė žingsnį ir nužvelgė Antuaną mažomis, tamsiomis akimis, kurios tarp gilių raukšlių žibėjo jo veide.

– Vis dėlto tu manęs laukei čia?

Mažylis nepastebimai linktelėjo, tada pasiūlė jam savo lempą, kurią nerangiai laikė kairėje, nes jo dešinė ranka buvo sutvarstyta šaliko kilpoje. Kai tik Antuanas paėmė ją, neūžauga ėmė čiupinėti savo puošnų švarką.

– Kas tau? Drabužius geriau pasilik, jei nenori peršalti.

Kai nykštukas atsisagstė liemenės sagas, iš po marškinių ištraukė ryšulėlį. Iš šio išėmė kažką beformio ir padavė Antuanui.

– Kas tai? – Antuanas palinko prie jo.

Tada jis išvydo, kas tai buvo. Rankose mažasis pažas laikė Marijos mėlyno aksomo kepurę. Sutrikęs Antuanas paėmė ją. Tik dabar jam toptelėjo, jog kepurės nebuvo tarp drabužių, kuriuos Desgrė atidavė tvirtovėje. Tuo metu galvos apdangalo jis nepasigedo.

– Kaip ji pateko pas tave?

Jis atsargiai perbraukė pirštais per aksomą. Viršutinėje pusėje buvo giliai įplėšta, o kraštai buvo sunkūs, tarsi medžiaga šiose vietose būtų prisisunkusi kraujo. Antuanas pritūpė, kad galėtų pamatyti mažylio akis.

– Tavo vardas Ipolitas, tiesa?

Vėl sekė nebylus linktelėjimas.

– Ar tu buvai kartu, kai Marija mirė?

Ipolitas nuleido akis ir stovėjo nejudėdamas. Antuanas atsispyrė pagundai sugriebti jį už siaurų pečių ir papurtyti. Susitvardęs jis paklausė:

– Kas nužudė ją?

Vikriau, nei buvo galima tikėtis, pažas nusigręžė ir nubėgo.

– Palauk! – Antuanas pasileido bėgti iš paskos, užsitėkšdamas ant rankos karšto lempos aliejaus. – Velnias! Palauk gi!

Jis jau norėjo nutverti Ipolitui už apykaklės, bet šis apsisuko ir sužeista ranka griebė Antuanui už rankovės.

– Nori man kažką parodyti?

Nekreipdamas dėmesio Ipolitas tempė jį į tą pusę, iš kurios Antuanas atėjo. Jis jau baiminosi, kad pažas grąžins jį atgal į pobūvį. Laimė, jie nužingsniavo tiesiai į pilies koplyčią, likusią dar iš šventojo Liudviko laikų. Jie pakilo laiptais ir pravėrė duris. Vos tik jie įžengė, Antuanui pasirodė, esą jis apsuptas mistiškų viduramžių dvasių, šaltas oro gūsis, persmelktas bičių vaško ir smilkalų kvapo, pūtė per seną sieną ir jam jau atrodė, tarsi plazdenanti aliejinės lempos šviesa sugrąžino piešinius ano pamaldaus karaliaus, kuris čia maldavo dangaus paramos kovojant prieš musulmonus daugiau nei prieš keturis šimtus metų. Kad jis pats papuolė į nelaisvę, koplyčios šlovei tai nepakenkė, ji liko mėgstamiausi jo didenybės maldos namai.

Antuanas būtų mielai šiek tiek pasižvalgęs, tačiau vėl buvo paragintas Ipolito ir už riešo nutemptas per vieną navą iki mažų durų už altoriaus. Ten Ipolitas paėmė Antuanui iš rankų lempą ir parodė jam, kad šis atidarytų duris. Jie užlipo ant tilto virš pilies griovio ir nuėjo į kiemą. Čia tvyrojo sumaištis, kurios Paryžiaus eismas net geriausiais laikais nepažinojo. Neišpainiojamas kamuolys žmonių, gyvūnų ir vežimų, kurie savo bruzdėjimu kėlė kurtinantį triukšmą. Atsidusęs Antuanas suprato, jog Ipolitas triukšme susigaudė geriau nei jis pats. Kaip zuikis išvengė nebylus pažas smūgio į šoną ir dėl jo vikrių šuolių į šalį išsisuko netgi nuo grėsmės patekti po itin nervingo žirgo kanopomis. Kol jis sekė paskui Ipolitą, Antuano žvilgsnis vis klajojo aplinkui. Kažkur tarp visų tų keturių ir šešių

įkinkytų žirgų stovėjo ir jo išnuomota kukli karieta. Tačiau jis greitai įsitikino, kad maišatyje buvo beviltiška ką nors pamatyti.

Sėkmingai paspruką nuo pavojų, jie apėjo seną Karolio V gynybinį bokštą priešais rūmus ir nužingsniavo paviljono link, šį pastatė jo didenybė, norėdamas patenkinti nuolat gausėjančios dvaro bendruomenės poreikius. Antuanas vėl pastebėjo savo palydovo gebėjimus. Kaip beždžionė ropštėsi Ipolitas akmenų krūvomis per stumiamus vienračius, kol galiausiai dingo nebaigto statyti pastato angoje.

– Nori mane priversti vaikytis tave po šį purvą, mažasis žmogau? – paklausė Antuanas nė kiek nesužavėtas. – Manau, nežinai, ko iš manęs reikalauji.

Prieš žengdamas paskui Ipolitą, su gailesčiu jis paskutinįkart žvilgtelėjo į savo šilkinius batus, kurių perlai švelniai žėrėjo mėnulio šviesoje. Tačiau panašu, jog buvo to verta. Vos tik jis dingo nepabaigtoje mūryti sienoje, išgirdo įprastus besiartinančios karietos garsus. Antuanas pažvelgė pro angą, pro kurią jis ką tik pakilo, ir pamatė, kad vos ne per sprindį nuo jo sustojo didžiulė karieta. Jis atsigręžė į Ipolitą, kuris sėdėjo ant apvožto kibiro ir, atrodo, abejingai žaidė su savo peruko garbanomis. Nematydamas tamsių pažo akių, Antuanas jautė, kad jos buvo viltingai nukreiptos į jį. Jis vėl atsigręžė į karietą ir suskaičiavo arklius. Šių buvo aštuoni. Įdomu. Staiga sujudėjo. Iš šalutinių pilies durų išniro du liokajai, abu jie rankose laikė po degantį deglą, kurių plazdenanti liepsna apšvietė paradinę karietą, kad net per atstumą buvo galima įžiūrėti, kokia emblema puošė karietos dureles. Tai buvo du liūtai – Luizos de la Valjev herbo ženklas.

– Taigi, – sušnabždėjo jis, – baili kunigaikštienė vėl nusprendė mėnesienoje pasivažinėti karieta.

Jis pažvelgė į greta priėjusį Ipolitą, kuris nors aulinukų kulnai buvo nežemi, vis dėlto turėjo stovėti ant pirštų galiukų, kad galėtų žiūrėti pro angą. Nepasikeitusia veido išraiška spoksojo neūžauga į karietą. Antuanas dar nesuprato, kas čia vyksta. Kodėl Ipolitas norėjo, kad jis būtų šio naktinio pasivažinėjimo, kuriame dalyvavo

Luiza de la Valjev, liudininku? Norint įrodyti, kad ji atsakinga už Marijos mirtį, reikėjo daugiau nei šio slapto pabėgimo iš pilies. O kaip susiję drąsūs kaltinimai, kuriuos šį vakarą savo karališkajam meilužiui išsakė ponia de Montespan?

Antuanas nustūmė savo gluminančią mintį į šalį, nes tą akimirką pasirodė figūra. Akivaizdu, jog panelei de la Valjev buvo palankiau, kad jos niekas neatpažintų. Net jei taip ji ir sugalvojo, Antuanui kilo klausimas, kodėl ji važiuoja karieta, paženklinta savo herbu? Jau tada, kai jis pirmą kartą ją slaptai stebėjo, jam į akis krito keista taktiškumo stoka? Antuanas nespėjo atsakyti į šį klausimą, kai liokajus atidarė karietos dureles ir maži laipteliai kaukštelėjo atlenkti, kad damai būtų lengviau įlipti. Vos tik ji žengė žingsnį, ilga skraistė įsipainiojo ir nuslydo nuo pečių. Antuanui atėmė žadą, kai jis suprato, kad šita maža nesėkmė atsakė į jo klausimą. Norėdama likti neatpažinta, ponia de Montespan pasinaudojo savo nelaimingos kambario draugės ekipažu. Antuanas suprato, kad buvo liudininkas labai svarbios scenos, kuri privertė jo širdį plakti greičiau. Vos tik vežėjas paėmė vadeles, kai akinanti dangaus šviesa perskrodė mintis.

– Tai štai ką tu norėjai man parodyti.

Jis pažvelgė ten, kur ką tik stovėjo neūžauga. Tačiau mažojo žmogaus nebuvo nė kvapo.

XXXII SKYRIUS

Tai buvo vienas tų auksinių rytų, kurie būdingi tik spaliui, kai Antuanas iš Ruajal Monė gatvės įžengė į tokio paties pavadinimo aikštę. Jis nulenkė galvą priešais Liudviką XIII, žvelgiantį į jį nuo akmeninio žirgo, ir vaikščiojo kaip tik pro jo didenybės tėvą priešais stovinčius mūrinius pastatus. Kairėje šalia Karalienės paviljono įžengė į tamsų namo kiemą, pakilo siaurais laiptais iki mansardos ir pasibeldė į neišvaizdžias duris.

– Kas čia, – pasigirdo iš vidaus gergždžiantis balsas, paskui garsus čiaudėjimas.

– Gydytojas, kuris nori jums padėti.

– Pone markize, ar tai jūs?

– Atidarykite! Turiu su jumis pasikalbėti.

Po kurio laiko prasivėrė durys ir pasirodė išblyškęs Desgrė veidas.

– Kaip jūs sužinojote...

– Aš buvau jūsų darbo kabinete, Šatlė, – pertraukė jį Antuanas. – Ten man pasakė, kad jus rasiu čia. Kaip jūsų gerklė?

Durys atsidarė, ir Antuanas peržengė slenkstį. Jis negalėjo susilaikyti nesišaipęs, kai stovėjo priešais paliegusį, orumo netekusį valstybės tarnautoją. Desgrė tikrai siaubingai atrodė. Jis buvo apsisiautęs nutrintą pilką chalatą, pabrėžiantį veido odos spalvą, o žilstantys plaukai tarsi įrėmino jo veidą. Vienintelis kontrastas jo išvaizdos niūriam pilkumui buvo nosis, kuri nuo peršalimo raudonavo tarp karščiuojančių akių. Vilkdamas kojas policininkas nusivedė jį siauru

koridoriumi į svetainę. Antuanas nesivaržydamas žvalgėsi, nors akivaizdžiai matė Desgrė pasipiktinimą. Spartietiškai įrengtas kambarys, taip jam pasirodė, puikiai tiko santūriam tarnautojo būdui ir savo paprastumu priminė labiau vienuolyno celę nei vyro, einančio aukštas pareigas, butą. Tik senas krėslas, kuriame gulėjo atversta knyga, teikė šiek tiek jaukumo. Antuanas taktiškai neuždavė klausimo, kodėl šeimininko namuose negyveno nei žmona, nei vaikai. Šypsodamasis jis kreipėsi:

– Matau, skaitote knygą. Ar galėčiau pasiteirauti, kokią knygą pasirinkote praskaidrinti savo apgailėtinai būklei?

Desgrė skubiai čiupo tomą ir nuo smalsaus Antuano žvilgsnio paslėpė už nugaros.

– Nieko įdomaus, – atsakė jis sumišęs. – Lengva knygelė nuoboduliui įveikti.

– Tai leiskite man pažiūrėti. – Reikalaudamas ištiesė Antuanas ranką.

Labai nenoriai padavė Desgrė jam knygą. Antuanas mestelėjo žvilgsnį ir garsiai nusijuokė:

– Mano ištikimasai, pone policininke. Kas būtų pamanęs, kad jūs laikote tokias brangenybes. Viską galėjau įsivaizduoti jūsų bibliotekoje, bet tik ne panelės de Skiuderi raštus.

– „Klelija“ yra aukštos moralinės vertės visuomenei veikalas, – subaubė įsižeidęs. – Jums taip pat nepamaišytų paskaityti. O dabar sakykite, ko atėjote.

Iš kišenės gilumos Antuanas sužvejojo svogūną ir mažą buteliuką konjako, priėjo prie stalo, stovinčio netoli židinio, ir paprašė Desgrė puodo ir peilio.

– Kam? – paklausė šis, prieš artėjantį čiaudulio priepuolį.

Antuanas greitai šoktelėjo į priedangą:

– Būkite toks geras, mano drauge, pasilikite savo kūno skysčius sau. Aš paruošiu gėrimą, kuris padės jums greičiau pasveikti.

Tuomet Desgrė padavė jam tai, ko buvo prašytas, atsisėdo į krėslą ir įdėmiai stebėjo ruošiantį vaistus Antuaną:

– Kokių naujienų turite iš dvaro, pone markize?

– Karalienė nėščia.

– Tai jokia naujiena. Nenutiko nieko įdomesnio?

– Ji blogos nuotaikos.

– Neverskite manęs traukti žodį po žodžio.

Antuanas pakabino puodą virš ugnies, įmetė svogūno galvutę ir supylė visą mažo konjako buteliuko turinį.

– Turiu jums pasiūlymą, pone Desgrė, – tarė jis, kol po kambarį sklido aitrus svogūno ir alkoholio kvapas. – Jūs gausite man priėmimą pas karalių, o aš jums papasakosiu, ką sužinojau Sen Žermene.

– Žinote, kad karalius nenori su jumis bendrauti. Tai, ką turite pasakyti jam, galite pasakyti man.

– Tiesa. Tačiau aš jokiu būdu nenoriu iš savęs atimti malonumo jo didenybei asmeniškai išsakyti įtarimus, kuriais maitinuosi nuo apsilankymo dvare.

– Jūs radote žudiką! – Susijaudinęs Desgrė pašoko nuo krėslo. – Kas jis? – sušuko tarp čiaudėjimo priepuolių ir nusišluostė nosį abejotino švarumo nosine.

– Ne taip greitai, mano drauge. – Antuanas griebė šaukštą ir pamaišė puodą. – Ar mano įtarimai teisingi, dar turiu išaiškinti.

– Ką tai turėtų reikšti? – Susierzinęs susmuko Desgrė krėsle ir piktai žiūrėjo į puodą, iš kurio tuo tarpu kilo didelis gelsvas garų debesis.

– Tai reiškia, jog aš tam tikram asmeniui parašiau laišką, prašydamas susitikti. Iš jo reakcijos bus matyti, ar mano įtarimai pasitvirtins.

– O kas, jei šitas asmuo atsisakys susitikti?

– Tada manau, jog jis man, jei aš gerai nujaučiu, turėtų... tarkim, atsiųsti pasiuntinį.

– O kas tas paslaptingas asmuo? – Nekantriai trepsėjo Desgrė šlepetėmis į medines grindis.

Nuo lentynos virš židinio paėmė Antuanas taurę, pripylė iš puodo rusvo skysčio ir padavė ją sloguojančiam policininkui.

– Karalius, pone. Parūpinkite man priėmimą ir jūs sužinosite.

XXXIII SKYRIUS

Antuanas jautė, jog jo įtarimai dėl ponios de Montespan tikrai kabojo ant siūlelio. Ir ką gi jis matė? Ji įlipo neįprastą valandą į varžovės karietą ir išvažiavo nežinoma kryptimi. Tai toli gražu nereiškė, jog ji vaišino karalių paruoštais bjauriais meilės gėrimais, o viduryje nakties laikė mišias šėtonui, kad padedama tamsos jėgų užsitikrintų vietą dvare. Tačiau vidinis balsas jam kuždėjo, kad taip ir yra. Nelaimingoji Luiza de la Valjev buvo per švelni, kad galėtų ištverti tokius siaubumus. Tačiau jis manė, jog jai buvo pranešta apie jos įpėdinės rūpesčius arba ji bent jau numanė, kodėl markizė tam tikromis naktimis pasiskolindavo jos ekipažą. Galbūt ji netgi bandė užkirsti poniai de Montespan kelią. Tačiau kuo ji galėjo pasipriešinti tokiai moteriai kaip markizė, kai kiekvienas dvare puikiai žinojo apie jos menkėjančią svarbą? Ne, iš Luizos de la Valjev jis daugiau nieko nesužinos, be to, kai ką ji jau pasakė. Jei jis norėjo įsitikinti, nieko jam daugiau neliko, kaip surengti poniai de Montespan akistatą su įtariamaisiais. Net jei tai reikštų, kad priešu jis pasirinks moterį, kuri, norėdama nuslėpti savo nusikaltimus, buvo pernelyg drąsi piktnaudžiauti karaliaus vardu kaip neliečiamos saugos skydu. Galbūt tai buvo neviltis, kuri pastūmėjo ją šiam drąsiam žingsniui. Tačiau tai neturėjo reikšmės. Abu dalykai darė ponią de Montespan ypač pavojinga prieše, kuri pasitaikius progai bandys pašalinti jį iš kelio. Antuanas neleido sau pagalvoti apie klaidos galimybę. Pasekmės būtų tikriausiai baisesnės nei visa, ką jis galėjo įsivaizduoti. Jis mieliau tausojo jėgas ir rengėsi apsaugoti savo gyvybę nuo įmanomų

pavojų. Jis įsakė Augustui ir Mišeliui pasistatyti lovas persirengimo kambaryje ir kitas naktis pakaitomis budėti. Martai davė nurodymą išbraukti visus alkoholinius gėrimus iš valgiaraščio ir kiekvieną vakarą išvirti jam stiprios kavos. Jis pats apsirūpino keletu knygų, tarp kurių buvo ir Romos patricijų dukters Klelijos nuotykiai, ir nervingai laukė, kas nutiks. Pirmos dvi naktys praėjo ramiai. Panelė Skiuderi netikėtai suteikė Antuanui keletą malonių valandų, mat jos romano veikėjai jam priminė dvariškius, kuriuos iš dalies gerai pažinojo, ir kurie jos istorijoje gana įdomiai elgėsi Senosios Romos užkulisių fone. Tačiau nei šita maloni knyga, nei Martos kava nebuvo visagalės, tad buvo aišku, kad kada nors jis užmigs.

Trečią naktį Antuanas bandė akimirką, kai teks gultis į lovą, kiek įmanoma labiau atitolinti. Po vakarienės liko sėdėti prie stalo ir apžiūrinėjo keletą dokumentų, kuriuos jam tądien atnešė advokatas. Vėliau atsakė į laiškus ir gerdamas paskutinius kavos lašus ėmė galvoti, kaip pagražinti savo namą. Dėl pinigų, kuriuos jam reguliariai siuntė Desgrė, skolos gerokai sumažėjo, tad jau galėjo šiek tiek atlygio skirti namui. Antuanas žiovaudamas ištiesė kojas. Nors Šv. Eustatijaus bažnyčios laikrodis jau senokai buvo išmušęs vidurnaktį, nebuvo jokio noro eiti į lovą. Keletas šalto vandens purslų jį galbūt vėl pažadintų. Tą pačią akimirką, kai jis atsigręžė į duris, pamatė, kaip nulinko rankena. Būtent dabar! Augustas ir Mišelis buvo viršutiniame aukšte. Vienas ir visiškai neapsiginklavęs stovėjo jis čia, apačioje, paliktas savo užpuolikui. Antuanas tyliai vėl atsisėdo į krėslą. Galbūt jam pavyks išgąsdinti vyrą. Kavinukas buvo geriausia, ką turėjo po ranka. Jis išgirdo tylų durų giržtelėjimą, kai jas atidarė. Paskui buvo visiškai tylu. Antuanas jautė, kaip įsitempė jo kiekvienas raumuo. Vėl išgirdo durų giržtelėjimą. Jis iš lėto pakėlė indą, pasirengęs bet kurią akimirką trenkti markizės budeliui. Jam jau atrodė, jog girdi sunkų įsibrovėlio kvėpavimą. Rėkdamas pašoko jis, tačiau apstulbęs nutilo, kai išvydo išraudusį poną de Piurnoną.

– Jūs?

Keletą sekundžių jie vienas priešais kitą stovėjo tylėdami.

– Ką... ko čia ieškote?

Užuot atsakęs, Piurnonas nunarino didelę galvą ir labai liūdnai žiūrėjo į pistoletą savo rankoje. Taip stovėdamas jis buvo panašesnis į mažą, už išdykavimą baramą berniuką nei į nusamdytą žudiką. Antuanas būtų ramiai jam patapšnojęs per petį, jei jis būtų nelaikęs pistoleto, kuriuo kėsinosi į jį per savo naktinį apsilankymą.

– Matau, jūs vėl tarnaujate Mortemarams, pone de Piurnonai, – ramiai pastebėjo jis.

Ši situacija jam pasirodė juokingesnė nei bauginanti. Štai jis stovėjo pasirengęs gintis su kavinuku, kol susigėdęs ponas de Piurnonas laikė į jį nukreipęs šaunamąjį ginklą. Antuanas pastatė kavinuką ant stalo.

– Turiu prisipažinti, jog esu šiek tiek nustebęs, kad čia šį vakarą matau būtent jus. Galbūt prieš nužudydamas mane norėtumėte paaiškinti, kaip čia taip atsitiko.

– Pone markize! Tai ne aš trokštu jūsų mirties. Patikėkite.

Piurnonas žengė pirmyn ir neryžtingai sustojo viduryje kambario.

– Sunku tuo patikėti, kai laikote į mane nukreipęs ginklą. Turėtumėte jį patraukti prieš tęsdamas mūsų pokalbį. – Antuanas ištiesė šypsodamasis ranką. – Gal galėčiau pasiūlyti atsigaivinti?

– Nejudėkit! – Piurnonas iškėlė ginklą ir nusitaikė maždaug į jo kaktos vidurį. – Manote, aš juokauju, markize. Tai ne pokštas, patikėkite manimi. Ponia de Montespan reikalauja jūsų mirties. Todėl ir atsiuntė mane čia.

Karštligiškas mėlynų rūmų valdytojo akių blizgesys netikėtai pasirodė Antuanui pavojingas.

– Matau. – Jį persmelkė tylus apgailestavimas, kad savo vienintelį savigynos ginklą taip nerūpestingai padėjo į šalį. – Tačiau manau, markizė pamiršo jums pasakyti, kodėl trokšta mano mirties. Jei žinotumėte priežastį, tikrai nežudytumėte manęs. Esu įsitikinęs.

– Žinau tas jūsų priežastis, pone markize. Ponia de Montespan nori, kad nužudyčiau jus, nes jūs žinote, jog ji yra prikišus nagus prie Orleano kunigaikštienės, mano mylimos šeimininkės, mirties.

– Jūs žinote?

– Taip.

Mažas, kresnas vyras laikė ginklą abiem rankomis, žingsniuodamas aplink stalą, paskui atsisėdo kitoje pusėje ant kėdės krašto. Antuanas jautė, kaip situacija pastebimai slysta jam iš rankų.

– Ar nemanote, kad po to, ką mes žinome, pone, esate man skolingas paaiškinimą?

– Aš neprivalau jums nieko aiškinti ir iš viso nesu jums nieko skolingas, markize, – griežtai atrėžė Piurnonas. – Šiame pasaulyje nėra nieko, kam aš būčiau skolingas. Tik aname yra našta, kurią esu įsipareigojęs nešti. – Plati rūmų valdytojo krūtinė iš susijaudinimo pakilo ir nusileido. Paskui, porą kartų įkvėpęs ir iškvėpęs, ramiai tęsė:

– Aš atėjau su pasiūlymu.

– Jūs taikotės į mane ginklu ir dar turite man pasiūlymą? – Pamažu Antuano nerimas pranoko pagarbą šaunamajam ginklui. – Jūs, matyt, juokaujate, pone de Piurnonai! O dabar prašau jūsų baigti žaisti katę ir pelę su manimi. Nors jūs turite ginklą, tačiau būkite tikras, tai taip pat įpareigoja.

– Esate teisus, pone markize. Turiu jums paaiškinti. Jūsų akivaizdoje noriu duoti parodymus, kas bus mano šventa pareiga po mirties prieš Dievą. – Jis parodė į kėdę, ant kurios Antuanas prieš tai sėdėjo, ir padėjo pistoletą ant stalo.

Antuanas išgirdo vienišo vyro istoriją, kurį paika viltis pavertė nesąžiningos nuotykių ieškotojos bendrininku. Kol Piurnonas pasakojo, Antuanas turėjo nenoromis pripažinti ponios de Montespan meistriškumą. Ji kaip gyvatė apgavo šitą sąžiningumo įsikūnijimą, išsiaiškinusi jo slapčiausius troškimus, ir galiausiai nuvedė jį taip toli, jog jis buvo pasirengęs imtis raganysčių, kad tik laimėtų savo troškimų objektą. Taip pat kaip slepiamas meilės eliksyras, kaip nuodai pateko į gaivųjį gėrimą, kurį Orleano kunigaikštienė gėrė savo mirties dieną. Ponia de Montespan kaip visada nieko neįtariančiam Piurnonui pateikė save kaip pavyzdį. Jei tai nebūtų buvę taip tragiška, Antuanas tik garsiai nusikvatotų. Apakęs vargšas kvailys po ponios de Montespan pakuždėjimų įtikėjo, kad jo švytinčios markizės sėkmė priklausė tik nuo meilės gėrimų, kuriais ji pagardindavo karaliaus valgius ir gėrimus. Kvailai vilčiai pasekti ponios de Montespan pavyzdžiu jis kažkada pasidavė jos įkalbinėjamas ir atsidavė iliuzijai, jog galįs pasielgti taip

pat, kaip ji pati duotų kunigaikštienei esenciją, sumaišytą su šlykščiais priedais. Antuanui toptelėjo galvon: kvailam vyrui pakaktų atidžiai pažvelgti į savo atvaizdą veidrodyje ir paaiškėtų, kad jam jokie meilės eliksyrai nepadėtų. Pabaigęs Piurnonas atsilošė išsekęs ir užsimerkė. Antuanas negalėjo atitraukti žvilgsnio nuo jo. Kupinas užuojautos ir iškrypėliško susižavėjimo nužiūrinėjo jis pliką vyrą, kuris apakintas pateko į išdavystės ir žudynių tinklą. Kai jis po kurio laiko pakilo, Piurnonas bemat atsimerkė ir stvėrė ginklą.

– Nurimkite, pone. Aš tik parūpinsiu ko nors pasistiprinti, – tarė Antuanas. – Manau, abu galime išlenkti po lašelį. – Jis pripylė dvi taures brendžio ir padavė vieną Piurnonui. – Padės.

Rūmų valdytojas paklusо jo raginimui ir išgėrė vienu gurkšniu. Tuoj pat pasibjaurėjęs susiraukė ir pastatė taurę į šalį.

– Aš negeriu, – nusišypsojo suglumęs Antuanui.

Malonią akimirką jis visai pamiršo, ko čia buvo atėjęs. Tada bejėgiškai gūžtelėjo pečiais. Jie sėdėjo tylėdami vienas priešais kitą. Antuanas tikriausiai spoksojo į jį, nes po kurio laiko ponas de Piurnonas ėmė neramiai muistytis ant kėdės.

– Ar galėtumėte man atsakyti į keletą klausimų, pone?

Piurnonas linktelėjo.

– Ar jums po Madam mirties nekilo mintis, jog markizė tyčia aprūpindavo jus šituo nuodingu meilės gėrimu, kad nunuodytumėte kunigaikštienę?

– Ne. – Piurnonas atrodė tikrai nustebęs. – Iš kur? Aš nežinojau, jog ponia de Montespan buvo šantažuojama mano šeimininkės. Tik po jūsų pokalbio su panelėmis Nuarmutjė ir Montalu supratau, jog Madam žinojo apie slaptas jėgas, kuriomis ponia de Montespan išlaikydavo karaliaus malonę.

– O jūs tikėjotės galėsiantis pasekti jos pavyzdžiu?

Piurnonas nuleido akis ir tylėjo.

– Ar tai buvo jūsų sumanymas pakišti man markizą d'Efiją?

– Ne. Tai buvo jos sumanymas. Aš turėjau tik pasirūpinti, kad Gasparas susitiktų su markizu Šalmar rūmuose. Gasparas turėjo išgauti iš jo pinigų. Jums markizas d'Efija tikriausiai apie tai pasakojo, kai lankėtės pas jį.

– Iš kur žinote, kad lankiausi pas jį?

– Aš mačiau jus išeinantį iš jo kambarių po to, kai markizo lankininkai nužudė Gasparą.

– Jūs leidote nužudyti nekaltą žmogų už jūsų padarytą nusikaltimą?

– Bet jis nebuvo visai nekaltas, – paprieštaravo Piurnonas. – Ilgą laiką jis koneveikė mano šeimininkę. Jis šaipėsi ir įžeidinėjo ją pasitaikius progai; be to, ir jo apgailėtinas draugelis Lorenas. Jį sunaikinti buvo vienintelis dalykas, kurį galėjau dėl jos padaryti.

Antuanas neprieštaravo. Šita klasta iš tikrųjų nebuvo būdinga tokiam vyrui kaip Piurnonas.

– Kai ką, pone, dar turiu sužinoti. Kas nutiko mano pažui?

Piurnonas atsikosėjo. Netikėtai jis prabilo tyliai, tarsi jam būtų gėda girdėti savo balsą.

– Jis nuėjo į Vožiraro gatvę. Ten ponia de Montespan jį ir nužudė.

– Bet kodėl? – Begalinis pyktis užvirė Antuano viduje, prisiminus mažą, sustingusį kūnelį, kuris gulėjo tarp sumaitotų lavonų tvirtovės rūsiuose. – Kodėl Piurnonai?

– Jūsų pažas sukėlė įtarimą. Jis teigė, kad ponia de Montespan yra atsakinga už naktinį pasikėsinimą į jūsų gyvybę.

– Iš kur jūs apie tai žinote?

– Jis... jis su savimi turėjo nusikaltimo įrankį, kai nutvėrėme jį. Tai buvo nedidelis peilis, ant kurio buvo išgraviruotas markizės herbas. Ji įpareigojo vieną iš savo žmonių nužudyti, o tas pametė peilį pas jus.

Šaltas šiurpas nukrėtė Antuaną. Pagaliau jis suprato, ką Marija norėjo pasakyti jam tą naktį.

– Ar tas pats, kuris nužudė mano pažą?

– Ne, pone markize. Tai padariau aš.

Antuaną stebino, kad jis taip ramiai sėdėjo priešais Marijos žudiką. Jis nejautė nei neapykantos, nei noro keršyti. Jam buvo gaila vargšo velnio, sėdinčio priešais, liko tik gailestis ir panieka.

– O kas dabar bus, pone Piurnonai?

Plikas vyras susižvejojo iš liemenės voką ir padėjo jį šalia pistoleto ant stalo.

– Aš čia viską surašiau. Jei priimsite mano pasiūlymą, galėsite pasielgti su šiuo dokumentu kaip tinkamas.

– Ir koks gi jūsų pasiūlymas? – Antuanas nepatikliai žiūrėjo į kresną figūrą, kuri linko prie jo kupina vilties.

– Mainau jūsų gyvybę į savo.

– Kaip... tai suprasti?

– Taip, kaip pasakiau. Aš pasirengęs palikti jus gyvą, jei esat pasiryžęs mane nužudyti.

– Jūs tikriausiai nerimtai, pone.

– Visiškai rimtai. Aš nieko taip netrokštu kaip mirties.

– Jei jau taip, – pašaipiai tarė Antuanas, – kodėl nepasiduodate policijai? Būkite tikras, leitenantas Desgrė apsidžiaugs galėdamas jums pagelbėti.

– Manote, aš noriu būti sukapotas į gabaliukus Grevos aikštėje? – sušnypštė Piurnonas ir piktai nužvelgė Antuaną. – Aš padariau dvi nedovanotinas klaidas, markize. Mylėjau žmogų, nors mano padėtis tai draudė. Ir pasitikėjau žmogumi, nors mano padėtis taip pat draudė. Ar turėčiau dėl to pasmerkti save kankinimui ir leisti, kad man įvykdytų mirties bausmę kaulų laužymo ratu, idant palinksminčiau tautą? Atsakykite sąžiningai: ar aš nusipelniau tokio galo?

– Ne man spręsti, kokios bausmės nusipelnėte, Piurnonai. Tačiau vardydamas nusižengimus pamiršote apie vieną, kuris, mano akimis, nedovanotinas: jūs nužudėte nekaltą vaiką. Nesvarbu, kaip išeisite iš šio pasaulio, tačiau tikiuosi, kad prieš Dievą būsite už tai patrauktas atsakomybėn.

Antuanas pakilo ir dar įsipylė konjako. Jis prisiminė obelį, po kuria gulėjo palaidota Marija. Pavasarį ji pasipuoš mažais, žaliais pumpurais. Jis iš lėto atsisuko į Piurnoną.

Marta gulėjo savo kambaryje ir knarkė. Šypsojosi bedante šypsena, kai skardus pokštelėjimas pažadino iš gilaus miego.

XXXIV SKYRIUS

Nekantraudamas Marijus žvelgė į didelius vartus palatos gale. Praėjo visa amžinybė, kai paskutinį kartą skambėjo varpai. Septyni dūžiai. Tačiau, kai mušdavo aštuntą kartą, būdavo atnešama kažko valgomo. Jis užsimerkė ir bandė užmigti. Daugiau negalėjo nieko veikti. Jis buvo alkanas. Po truputį temo. Netikėtai jis pajuto dūrį į blauzdą. Marijus sušuko:

– Prakeiktas niekšas.

Jis nutraukė šiurkštų lininį audeklą, šiek tiek saugantį jį nuo naktinio šalčio, ir apžiūrėjo koją. Marijus jau negalėjo suskaičiuoti blakių įkandimų – tiek daug jų buvo. Žvilgsnis nukrypo į šiaudinį maišą, ant kurio gulėjo. Sprendžiant iš knibždėlyno ir nukasyto paviršiaus, buvo galima manyti, kad padaras buvo gyvas. Delnu pritrėškė Marijus storą gyvį ir marškiniais nusivalė kraują. Tada vėl atsigulė, sukryžiuodamas rankas po sprandu. Nors nuolat jį kandžiojo padarai, erzino aplinkinių dejonės ir verkšlenimai, bet šiaip jam čia buvo gana patogu. Laimė, vakar buvo išneštas miręs jaunuolis, kuris dvi dienas šaltas ir sustingęs gulėjo šalia. Dabar Marijus galėjo laisviau įsitaisyti ir tereikėjo laukti, kol viena iš tų senų raganų, zujančių aplink lyg juodi drugiai, atneš ko pavalgyti. Avižinė košė būdavo dažniausiai prisvilusi, o duona supelijusi, bet vis dėlto geriau negu nieko. Kiek savaičių Marijus jau gulėjo ligoninės salėje, negalėjo pasakyti. Buvo vasara, kai jį čia atgabeno. Jis buvo patekęs į rankas vienam iš tų niekšų, kurie tokius jaunuolius kaip jis luošindavo, kad šie jiems pelnytų pinigų. Žinoma, vyrukas

savo darbą atliko šiek tiek per gerai. Kai Marijui nuo smūgių su štanga lūžo koja, o užuot maldavęs, jis pajėgė tik rėkti, niekšas numetė jį kaip negyvą katę. Jis turėjo padvėsti. Laimė, kažkas rado jį ir atgabeno čia. Bet jis neprisimena, kai netekęs sąmonės iš skausmo gulėjo purve. Marijus suraukė kaktą ir apžiūrinėjo savo keistai iškreiptą koją. Jis jau nebegalės taip vikriai pasislėpti už kampo kaip anksčiau. Ateityje turės labiau rūpintis savimi ir atidžiau žiūrėti, su kuo eiti, kai jam kas pasiūlys kąsnį. Jis vėl pažvelgė į duris. Alkis skrandyje vis didėjo. Apie miegą negalėjo nė pagalvoti. Bet varpas vis dar neskambėjo. Marijus apsižvalgė. Kaip ir jis, čia ant šiaudinių maišų arba sudūlėjusių senų antklodžių gulėjo keletas vaikų. Kai kurie iš jų dejavo ir raitėsi, kiti, atrodo, miegojo arba stiklinėmis akimis spoksojo į lubas. Keletas iš jų tikrai buvo sulaukę galo. Netikėtai jo žvilgsnis sustingo. Marijus atsisėdo. Šalia gulto, netoli jo, stovėjo medinis dubuo su avižine koše. Galbūt... Marijus pakilo ir tyliai nušlubavo prie jo. Pasisekė. Dubuo dar nebuvo tuščias. Liesas berniukas, kuriam buvo skirta košė, gulėjo atsukęs nugarą. Tarp purvinų tvarsčių, kuriais buvo sutvarstyta jo galva, kyšojo trumpi, susivėlę plaukai. „Pats kaltas, jei nevalgo savo vakarienės“, – pagalvojo Marijus ir atsargiai pasilenkė prie dubens. – Galbūt jis jau buvo atsisveikinęs su šia ašarų pakalne ir, šiaip ar taip, jau nebebuvo alkanas. Marijus jau ketino valgyti, kai paliegėlis atsigręžė. Iš siaubo Marijus paleido dubenį.

– Aš... aš nieko nenorėjau atimti. Bet tu visai nejudėjai ir... – Nustebęs Marijus prikando liežuvį ir pasilenkė arčiau.

– Ei, aš tave pažįstu.

Iš gilių duobių žvelgė nuvargusios, nieko nesuvokiančios akys.

XXXV SKYRIUS

— Jūsų didenybe!

Liudvikas perbraukė pirštų galais per kaktą. Ji buvo karšta ir drėgna. Kaip ir pastaruoju metu, kai, užuot leidęs naktis savo lovoje, gulėjo Antenaisos pašonėje apimtas jaudulio. Galbūt jam iš tikrųjų vertėtų paklausyti gydytojo d`Akeno, kuris jau daug kartų ragino mažiau garbinti Venerą nei įpratęs. Bet jam nesinorėjo valdytis. Antenaisa pažadino jo geismą, o jo dabar, atrodo, neįmanoma pažaboti. Be to, dažni apsilankymai pas ją toli gražu nepaaiškino skausmingų skrandžio traukulių, kurie jį vis apimdavo. Tačiau blogiau buvo tai, jog jis taip prastai jautėsi. Netgi paskutinę naktį, kai gulėjo jos glėbyje, šis keistas liūdesys, kuris savaime užplūsdavo ir praeidavo, nenorėjo trauktis.

– Jūsų didenybe!

Pavargęs Liudviko žvilgsnis glostė dailų naktinės draugės kūną. Ji, panaši į Nemezidę su besikilnojančia krūtine nuo dažno kvėpavimo, vaikščiojo pirmyn ir atgal priešais rašomąjį stalą.

– Kiek aš dar turėsiu laukti, kol bus baigti mano rūmai? Negalima, kad jūsų sūnaus motina vaikščiotų kaip kokia elgeta aplink ir būtų žmonių pajuokos objektu.

– Ponia, – įsikišo Kolberas, kuris stovėjo priešais rašomąjį stalą ir šlamino dokumentus. – Neįmanoma atgabenti dar daugiau vyrų iš Versalio. Jau ir taip mums visur trūksta darbininkų.

– O kaip dėl jo didenybės kareivių? Juos taip pat įdarbinote Versalyje?

– Apgailestauju, ponia. Kareiviai tarnauja tik karaliui. Ponas de Luvua ir taip jau piktai sureagavo į mano pasiūlymą statyboms pasitelkti kariuomenę.

– Bet jūs girdėjote karalių, pone Kolberai. – Piktai koja treptelėjo Antenaisa. – Jis nori, kad mano pilis būtų baigta statyti kuo greičiau, ir taip, kad nenukentėtų darbai Versalyje. O kadangi jūs, pone, esate atsakingas už statybas, privalote vykdyti karaliaus norus.

Nuobodžioje Kolbero veido išraiškoje aiškiai atsispindėjo nuomonė apie karštą Antenaisos išsišokimą.

– Galbūt malonėtumėte, jūsų didenybe, apibūdinti poniai de Montespan susidariusią padėtį.

Tylus kostelėjimas atkreipė Liudviko dėmesį. Tai buvo Bontanas, kuris kaip visad tyliai įėjo. Antenaisa sukinėjosi aplink jį.

– Nematote, kad karalius užsiėmęs!

– Nieko tokio, ponia.

Liudvikas stengėsi nepasirodyti Kolberui susierzinęs. Tačiau pastaruoju metu Antenaisa per dažnai bandydavo jo kantrybę. Įprastai jos pykčio priepuoliai būdavo reguliarūs ir siekiant tam tikro tikslo. Bet prieš keletą dienų jai įsiutinti pakako ir smulkmenos. Pasitaikius kitai progai leistų jai suprasti, kaip jam nepatinka jos elgesys.

– Kas atsitiko, Bontanai?

– Ponas Desgrė, jūsų didenybe. Jis jau nuo ryto laukia, kol jo didenybė priims jį.

– Ak taip, Desgrė. Įleiskite.

Iš tikrųjų tai jis nelabai mėgo šio niurzgančio, nosį visur kaišiojančio policininko. Šiandien jo apsilankymas padarė meškos paslaugą.

– Brangi drauge, šis pokalbis jus tikrai išvargins. Kodėl jums šiek tiek nepasimėgavus grynu oru?

– Aš labai aktyviai dalyvauju Paryžiaus policijos reikaluose, jūsų didenybe, – tyliai tarė Antenaisa. – Todėl mielai paklausysiu, ką ponas Desgrė turi pranešti.

Liudvikas gūžtelėjo pečiais. Jam turėtų būti priimtina. Šįkart pasirodė Bontanas, lydimas santūraus policininko. Net jei ir Desgrė

veidas nesujudėjo, Liudvikas puikiai pajuto, kad jį trikdė prabangus pasitarimų kabineto apstatymas. Akimirksnį jam toptelėjo galvon atsikelti ir prieiti prie jo, tačiau nusprendė priešingai. Galbūt toks palankumo rodymas dar labiau įbaugintų tvirtovės tarnautoją.

– Pone Desgrė, kokių naujienų mums atnešėte iš Paryžiaus? – paklausė jis, kol leitenantas nerangiai darė reveransą.

– Apie markizą de Montanjaką, jūsų didenybe, – atsakė Desgrė po to, kai atsitiesė ir švelniai pasitaisė nukrypusį peruką.

– Kaip markizas?

– Panašu, kad jis baigė tyrimą.

– Ar tai reiškia, kad jis žino, kas kaltas dėl Madam mirties?

– Bent jau taip man tvirtino.

Liudvikas buvo nustebęs. Jis nesitikėjo taip greitai sulaukti rezultato. Iš tikrųjų jis netgi nesitikėjo, kad jį gaus. Jis sudėjo pirštų galiukus.

– Tai tada išgirskime, kas, markizo nuomone, yra kaltas dėl jos karališkosios didenybės mirties.

– To aš negaliu pasakyti, jūsų didenybe. Jis atsisakė man tai pasakyti ir yra pasirengęs atskleisti žudiko vardą tik jūsų didenybei.

– Kaip niekšiška, jūsų didenybe! Antenaisos balsas pakito iš susijaudinimo.

Susierzinęs Liudvikas pažvelgė į savo meilužę, kuri buvo priėjus prie Kolbero prie rašomojo stalo ir akivaizdžiai bandė tvardytis.

– Markizas de Montanjakas yra niekingas melagis ir išdavikas. Jūs jokiu būdu negalite pasitikėti jo žodžiais.

– Aš taip nemanau, didenybe.

– Patylėkit! – Antenaisa metė piktą žvilgsnį į Desgrė.

Liudvikui to pakako.

– Ponia, – tarė jis šaltai. – Tai tikriausiai paskutinė šilta popietė, kurią mums dovanoja ruduo. Jums vertėtų eiti pasivaikščioti su kitomis damomis, užuot leidus laiką mūsų tvankiame kabinete.

Sukrėsta Antenaisa pažvelgė į jį. Buvo aišku, kad ją norima išvaryti laukan. Jos žvilginis lakstė nuo Desgrė prie Kolbero. Nejaukiai pasijutęs vienas jų tyrinėjo kilimo ornamentą, o kitas abejingai

sklaidė bylas. Dar kartą susikirto jos mėlynų akių žvilgsnis su jo. Tai, ką Liudvikas išvydo, buvo baimė. Jis patenkintas atsilošė. Iki šiol jis privengdavo pabarti Antenaisą kitų akivaizdoje. Ne tik jos padėtis dvare, bet ir didžioji jos pajamų dalis, jis net neabejojo, priklausė nuo to, kad jos ryšys su visuomene buvo aiškus. Tačiau galbūt ateityje jam reikės pereiti prie to ir pažaboti ugningą markizės būdą, dažniau viešumoje primenant, kad ji turėtų būti dėkinga už savo puikią vietą. Antenaisa delsė. Tikriausiai ji laukė, kad jis pakiltų ir palydėtų ją iki durų, kaip darydavo visada. Tačiau jis nė neketino palikti savo vietos prie rašomojo stalo. Vietoj to jis žiūrėjo pro ją į karalienės paveikslą su jų trimis bendrais vaikais. Galiausiai Antenaisa nulenkė galvą ir oriai žengė atgal. Prie durų apsigręžė ir spruko iš kambario.

– O dabar, ponai, grįžkime prie markizo de Montanjako. Jūs, Desgrė, sakėte, jog jis nori mums asmeniškai pasakyti. Tai neįmanoma. Mes negalime priimti markizo. Tai būtų vienareikšmis įrodymas, kad mes nenatūralią Orleano kunigaikštienės mirtį priimame kaip faktą, o tuo rizikuoti jokiu būdu negalime.

– O jei slaptai, jūsų didenybe...

– Jokiu būdu! – Jis atsigręžė į Kolberą, kuris vis dar dėjosi skaitinėjantis dokumentus. – Pone Kolberai, ką siūlote?

– Pritariu jūsų nuomonei, didenybe, – atsakė Kolberas, užversdamas veršiuko odos aplanką. – Su tuo reikia ypač atsargiai elgtis. Jei markizas, kaip jis teigia, iš tiesų turi slaptų žinių, būtina pasirūpinti, kad jis negalėtų bendrauti su nekvalifikuotais asmenimis.

– Negalėtų bendrauti?.. – pakartojo Desgrė. – Ką tai turėtų reikšti?

Sunerimęs Liudvikas leitenanto balse pastebėjo pasipriešinimą. Desgrė buvo pasiūlytas iš jo vyresniųjų Paryžiaus policijos mokinių kaip labai taktiškas ir ištikimas vyras. Galbūt dabar atsiskleis, ar ši dorybė jam teisėtai priskiriama. Liudvikas pasilenkė ir padovanojo Desgrė šiltą šypseną.

– Jojimas tikriausiai jus išvargino, leitenante. Jūs turėtumėte būti išalkęs. Pabūkite mano svečiu ir pailsėkite. Tuo tarpu mes su ponu Kolberu pasitarsime ir pranešime, ką toliau ketiname daryti.

Po to, kai Desgrė buvo išmestas ne mažiau draugiškai nei Antenaisa, pažvelgė jis sunerimęs į Kolberą.

– Ką dabar darysime? – Kolberas suko į šalį savo senamadišką barzdą ir susimąstęs raukė kaktą.

– Žinoma, turime priversti atskleisti kaltininko vardą, kad galėtumėme imtis atitinkamų saugos priemonių.

– Mes sutinkame su jūsų nuomone.

– Tačiau mažai naudos, jūsų didenybe, jei į šį reikalą bus atkreiptas pernelyg didelis dėmesys. Anglijos karalius, atrodo, linkęs sutikti su gydytojo d`Akeno nuomone, jog Madam mirė nuo apendicito. Tai gal ir palikime.

Liudvikas užsimerkė. Tuo tarpu prie šleikštulio prisidėjo geliantys galvos skausmai. Be to, jis vėl išgirdo įkyrų neaiškios kilmės triukšmą ausyje.

– O kaip dėl mūsų brolio? Jei mes pasauliui neatskleisime žudiko, gandai apie jo bendrininkavimą nužudant Madam niekada nenutils.

– Tiesa. Nuo jos karališkosios didenybės mirties jo autoritetas labai smuko. Visų pirma užsienyje jis tapo labai abejotina figūra. Prancūzijos geras vardas yra labiau nei bet kada susijęs su jūsų didenybės asmenybe, o tai, mano nuomone, byloja apie gero vardo susigrąžinimą.

Liudvikas pakilo ir nuėjo prie lango. Jis mylėjo Pilypą. Mylėjo jį taip stipriai, kad jam vien nuo minties, jog jo brolis žinojo apie sąmokslą nužudyti Henrietą ar gal netgi pats užsakė, buvo nepakeliama. Tačiau Pilypui pasisekė geriau pačiam išsigelbėti nei bet koks liudininkas būtų jam galėjęs pagelbėti. Pilypas buvo nekaltas. Tuo jis neabejojo. Vis dėlto jis nieko nedarė, kad nutildytų gandus apie Pilypo dalyvavimą. Priešingai. Liudvikas atrėmė įkaitusią kaktą į stiklą. Triukšmas jo ausyje vis stiprėjo ir prilygo didžiuliam chorui. Choro dalyviai šaukė, kvietė jį. Žemė ėmė drebėti. Jis jautė sunkius besiartinančiųjų žingsnius. Greitai jie bus čia. Liudvikas traukėsi, darėsi vis mažesnis, kol vėl tapo aštuonerių metų berniuku, kuris mirtinai bijodamas klausėsi įpykusios minios šauksmų, o ši artinosi, kad jį pasiimtų.

XXXVI SKYRIUS

Virš atverstų knygos puslapių spoksojo Antuanas į židinį, ant kurio atbrailos vis dar gulėjo sunkus pasidabruotas pistoletas. Veltui jis bandė prasiblaškyti panelės de Skiuderi pasaulyje – išbalęs Klodo de Piurnono veidas sukruvinta burna vis pasirodydavo tarp jo ir dorybingos herojės veido. Antuanas pasilenkė ir paėmė taurę vyno. Popierinis vokas, kurį jam paliko Piurnonas, šlamėjo švarko kišenėje. Iš esmės tai buvo išsamus prisipažinimas, kuris padarė ponią de Montespan pagrindine kaltininke, ir prašymas atleisti nuodėmes. Vakar naktį padedamas kitų užkasė Antuanas lavoną toliausiame sodo užkampyje. Jis mieliau būtų perdavęs lavoną policijai, bet kaip būtų galėjęs paaiškinti, kad nušovė vyrą jo paties prašymu? Kada pasirodys Desgrė, jis nežinojo. Jau keturios dienos buvo praėjusios nuo jo apsilankymo karališkuosiuose rūmuose. Po truputį Antuanas ėmė baimintis, jog karaliui pasidarė neįdomu. Rytoj jis Šatlė aplankys Desgrė ir perduos voką su Piurnono prisipažinimu. Velniop karalių ir ponią de Montespan. Galės Desgrė pats laužyti sau galvą, bandydamas išsiaiškinti, kaip viskas ten nutiko. Antuanas sriūbtelėjo didelį gurkšnį iš taurės, o tada dar vieną. Jis dar niekada nebuvo nužudęs žmogaus, ir mirštančio rūmų valdytojo vaizdas persekiojo jį visą dieną. Tą vaizdą jis nuplovė dar vienu gurkšniu, o tuomet už durų išgirdo keistą žvangėjimą, kurį lydėjo piktas moteriškas balsas. Prieš jam spėjant pažiūrėti, kas per sąmyšis kilo, durys atsidarė ir lydimas karališkosios žandarmerijos vyrų, įsiveržė Desgrė.

– Kas čia dabar? – nustebęs paklausė Antuanas ir padėjo stiklą į šalį.

– Pone markize! Pone markize! – Plačiais klubais pro aplink Antuaną stovinčių apsiginklavusių vyrų ratą skynėsi Marta kelią. – Aš jiems sakiau, kad jūsų negalima trukdyti. Bet jie manęs neklausė.

– Pone Desgrė, gal paaiškintumėte, kas čia vyksta?

Desgrė vengė pasižiūrėti jam į akis.

– Markize, turėsiu paprašyti jus eiti kartu.

– Eiti kartu? Bet kur? Nestovėkit kaip įbestas. Sakykit, kas atsitiko!

Nežiūrėdamas į Antuaną, Desgrė išsitraukė iš pirštinės susuktą ritinį ir monotonišku balsu ėmė skaityti:

– Jo didenybės Liudviko XIV, Dievo paskirto Prancūzijos karaliaus vardu, – Desgrė atsikosėjo ir skaitė toliau: – Suimu jus...

– Ką?! Tai vienas iš jūsų pokštų, Desgrė?

– Suimu jus, Antuanai Batistai de Montanjakai, dėl neteisėto viešų pinigų pasisavinimo.

– Viešų pinigų? Kokių dar viešų pinigų? Baikit, Desgrė, tam turi būti padarytas galas. Jūs pasisavinate viešus pinigus, čia vidury nakties įsiverždami su būriu vyrų ir norėdami įvaryti man baimės.

– Tai ne pokštas, markize, – tyliai atsakė policininkas. – Prašau sekti paskui mane.

Sutrikęs stebėjo Antuanas Desgrė veido išraišką, tačiau kai Marta, išgąstingai stovinti šalia Augusto ir Mišelio, ėmė verkti, jis suvokė, kad padėtis yra rimta. Jo žvilgsnis perbėgo kambarį ir stabtelėjo ties atbraila. Antuanas šalia stovėjusiam vyrui netikėtai alkūne trenkė į veidą. Užpultasis nustebęs susvirduliavo į šoną ir pasitraukė iš apsupties rato. Antuanas šoko prie dūmtraukio ir pagriebė ginklą, kurį vakar tenai padėjo.

– Išvarykite savo vyrus, Desgrė. Tuojau pat! – Taip, kaip Piurnonas aną naktį, jis stovėjo nukreipęs pistoletą į Desgrė kaktą.

– Markize, nedarykite jokių kvailysčių. Jūs tik apsunkinsite savo padėtį.

– To aš nepadarysiu. Bet jei jūsų parankinis artinsis, Desgrė, jūs – lavonas.

Antuanas galėjo tik tikėtis, kad savo žodžiams suteikė reikiamą jėgą. Deja, pistoletas nebuvo užtaisytas. Desgrė, dar bandė kovoti su savimi, galiausiai atsisuko į vyrus:

– Eikit ir palaukit manęs už durų.

– Bet pone leitenante, – paprieštaravo vienas, – jis ginkluotas.

– Gerai, Pikardai. Jis man nieko nedarys. Eikit lauk ir ateisit, kai pašauksiu.

Vyrai bambėdami traukėsi.

– Ir jūs, – liepė Antuanas išsigandusiems tarnams.

Kai tik jie liko vieni, atsisėdo ant kėdės ir ėmė barbenti pirštais stalo paviršium, nepakeisdamas savo šaunamojo ginklo padėties.

– Na, pone leitenante, laukiu.

Jis pats buvo nustebęs, kaip šaltai skambėjo jo balsas. Desgrė sukryžiavo rankas už nugaros ir nervingai siūbavo, remdamasis tai aulinių batų galais, tai kulnais.

– Markize, užtikrinu jus, kad man tai taip pat nepatinka. Kadangi jūs turite žinių, kurios galėtų prilygti sprogimui, jo didenybė mano jums... pasiūlyti papildomų saugumo priemonių pasibaigus bausmės laikui.

– Jis nori man pasiūlyti papildomų saugumo priemonių pasibaigus bausmės laikui! Ar jums su galva viskas gerai?

– Tai tik jūsų labui.

Antuanas negalėjo patikėti, kad Desgrė, po to, kai jis pasitarnavo jam kaip masalas, turėjo įžūlumo suvilioti jį šiuo niekšišku suėmimu.

– Ar nušausite mane, jei prisėsiu šalia? – paklausė sutrikęs policininkas.

Antuanas koja pastūmė kėdę ir parodė savo neprašytam svečiui užimti vietą. Jis nepaleido Desgrė iš akių nė sekundės, kol šis iš lėto judėjo jo link. Antuanas tikėjosi puolimo, todėl nepastebimai laikė pistoletą rankoje. Stiprus smūgis į smakrą turėtų kuriam laikui atjungti vyrą. Bet kaip jam pasprukti iš namo pro sargybinius? Iš tiesų jo galimybės buvo ne itin puikios.

– O dabar, pone, pasakykite man atvirai, kas čia vyksta, – paragino jis po to, kai Desgrė užėmė savo vietą. – Kur jūs ketinate mane nugabenti?

– Ne aš, pone. Vyrai už durų, – atsakė Desgrė, vis dar nedrįsdamas pažvelgti Antuanui į veidą.

– Na, gerai, jūsų vyrai. Kur jie nori mane nugabenti?

– Į Pinjerolį.

Antuanas nusikvatojo:

– Ir tai karalius vadina papildomomis saugumo priemonėmis. Nuo ko jis nori mane apsaugoti?

Linksmumas dingo taip pat, kaip ir atsirado. Antuanas palinko į priekį ir piktai pažvelgė:

– Negi jūs rimtai manote, kad aš leisiuosi nutempiamas į pradvisusią, seną pilį. Pasakykite karaliui, jei jam svarbu atskleisti Orleano kunigaikštienės žudiką, tai jis turėtų pasiūlyti man kitą atlygį už darbą. Mintis kartu su Nikola Fukė sutrūnyti Pinjerolio kamerose nėra tinkamiausias būdas priversti mane kalbėti.

– Atrodo, jūs nesuprantate, į kokią padėtį patekote, pone markize, – maldaujančiai tarė Desgrė. – Jums nieko kita nelieka, kaip išduoti nusikaltėlį. Jei priešinsitės, turiu griežtą nurodymą... – atsikosėjo, – griežtą nurodymą pasirūpinti, kad mįslė, gaubianti Madam nužudymą, pasiliktų neįminta. Suprantate?

Jis pažvelgė maldaujančiu žvilgsniu.

– Kas jums davė tokį nurodymą?

– Ponas Kolberas. Aš veikiu jo didenybės prašymu. Buvau Sen Žermene, ketindamas pranešti jūsų reikalavimus. Tačiau karalius griežtai atsisakė jus priimti. Tiesą pasakius, man susidarė įspūdis, kad jam reikalas buvo nemalonus ir jis jokiu būdu nenori per skandalą atkreipti dėmesį į smurtinį nusikaltimą, kuris buvo padarytas jos karališkajai didenybei.

Antuanui apmirė širdis. Tikriausiai nuo pat pradžių karalius buvo suplanavęs pašalinti jį, kai tik gaus reikiamų žinių. Visa tai bylojo: griežtas atsisakymas jį priimti, neoficialaus tyrimo nutraukimas. Antuanas turėjo pripažinti savo asmenybės nereikšmingumą. Kas dvare pakeltų balsą ir pasiteirautų apie jį, jei jis netikėtai dingtų? Jis vėl išvydo išblyškusius, skausmo pervertus Klodo de Piurnono veido bruožus ir svarstė, kuris dabar iš juodviejų buvo didesnis kvailys. Tylus šlamėjimas po marškiniais priminė jam apie voką, kurį laikė prie krūtinės. Jis pistoletą padėjo ant stalo ir lėtai jį nustūmė Desgrė. Palengvėjimo Desgrė veide buvo neįmanoma nepastebėti.

Antuanas apžiūrinėjo griežtus priešais sėdinčiojo veido bruožus. Didelė nosis ir riestas smakras nelabai tiko prie tamsių akių, kurios į pasaulį žvelgė jausmingai.

– Gerasis drauge, man džiugu, kad jūsų pasitikėjimas jo didenybe ir toliau tvirtas. Tačiau neįsižeiskite, jei po to, kas atsitiko, skeptiškai pasitinku karaliaus žodį. Be to, užtikrinu, kad Pinjerolyje aš netrauksiu nė nakties, jei atskleisiu savo informaciją. Galbūt aš net jo nepasieksiu. Nukrisiu nuo žirgo, alkanas vilkas ar pakelės žudikas nudobs – daug būdų nepageidautino belaisvio atsikratyti ilgoje kelionėje.

– Ką tai turėtų reikšti? – Susirūpinęs suraukė kaktą Desgrė.

– Tai reiškia, kad galime apsieiti be kelionės ir baigti viską tuoj pat. – Antuanas parodė į pistoletą. – Jūs gavote nurodymą nužudyti mane, jei tylėsiu. O aš tylėsiu: taigi nužudykite mane.

Po to, kai Desgrė įveikė savo apstulbimą, pakilo ir piktai trenkė kumščiu į stalą. Tada pasipylė plūdimas ir keiksmai, skirti Antuanui. Kurį laiką Antuanui buvo malonu klausytis policininko keiksnojimo. Tačiau kai jo įtūžęs svečias ėmė lieti pasipiktinimą dėl Antuano kvailumo, šis nutraukė jį:

– Užteks, mano drauge, – garsiai sušuko, kai Desgrė jį pavadino nepažabotu, ilgauodegiu asilu. – Norite išgirsti, kaip man viskas atrodo?

– Tikrai nenoriu. Leiskitės nuduriamas kaip koks žviegiantis...

– Jums, pone, – Antuanas pakilo ir pažvelgė į Desgrė, – turėčiau padėkoti, kad galiu pasirinkti tarp greitos žūties Paryžiuje ir ilgesnės bei skausmingesnės mirties Pinjerolio kalėjime. Nė viena iš jų nėra graži galimybė jaunam, ambicingam vyrui kaip aš. Tai žiūrėkit, kad jūs mane ištrauktumėte iš šios nesėkmingos padėties, į kurią įkišote.

– Ir ką gi jūs siūlote?

– Išgabenkite mane iš Paryžiaus.

– Neįmanoma.

– Kodėl? Jūs gi gvardijos leitenantas. Jums neturėtų būti sunku atidaryti vartus, nors ir vėlyva valanda.

– O kaip aš paaiškinsiu karaliui, kad su vyru, kuriam išduotas orderis suimti, vidury nakties vaikštinėju po miestą?

– Bet kas sako, kad jūs tai darėte savu noru? – Antuanas parodė į ginklą. – Aš jums grasinau. Jūsų vyrai paliudys.

Desgrė pakilo nuo kėdės ir ėmė nervingai vaikštinėti po kambarį.

– Karalius ir ponas Kolberas žino, kad aš prieštaravau jūsų sulaikymui. Jie manys, kad aš padėjau jums pabėgti.

– Jūsų rizika, pone, – šiurkščiai atsakė Antuanas.

Desgrė jį piktai nužvelgė ir nutilo. Antuanas stebėjo, kaip policininko galvoje viena mintis veja kitą. Jam ant kaktos iššoko tvinkčiojanti gysla, o žandikaulis judėjo į šonus.

– Gerai, – nutraukė jis tylą. – Jei aš jums padėsiu pasprukti, tai turi atrodyti įtikinamai. – Dūsaudamas nukreipė savo žvilgsnį į pistoletą, gulintį priešais ant stalo.

– Jūs norite, kad trenkčiau jums juo į nosį? – ironiškai paklausė Antuanas ir pasikasė neskustą smakrą. – Ar nemanote, kad viskas per daug gražiai atrodo?

– Dieve! Manote, man malonu leistis jūsų mušamam? Tačiau nesitikėkit, jog aš rizikuosiu savo karjera, kad išgelbėčiau jūsų nusususį gyvenimą.

– Na, gerai.

Antuanas pačiupo ginklą ir užsimojo tvoti.

– Ei, ei, – nenoromis atsitraukė Desgrė. – Atrodo, jūs labai skubate. Už paslaugą, kurią aš jums darau, tikiuosi daugiau nei užuojautos, – pridūrė įsižeidęs.

– Aš tenoriu, kad viskas kuo greičiau baigtųsi, mano mielasis, – piktdžiugiškai tarė Antuanas. – Tik pažiūrėkite, kas ten kampe juda?

– Kur?

Smūgis buvo iš dešinės. Desgrė iš nuostabos nespėjo net sušukti ir nuo skausmo tyliai suklupo.

– Negalėjote šiek tiek švelniau? – sušniokštė jis, vos tik atgavęs kvapą.

Antuanas pasilenkė prie jo ir apžiūrėjo savo darbo rezultatą. Priekaištaujančiam leitenanto žvilgsniui jis atsakė stipriu smūgiu į kairę akį. Desgrė griuvo, galva atsitrenkė į stalo kraštą ir liko gulėti sunkiai kvėpuodamas.

– Atleiskite, pone Desgrė, – pareiškė Antuanas, stodamasis. – Tai padariau, siekdamas simetrijos. Dabar abi jūsų veido pusės sužalotos, ir tikrai niekas nebetvirtins, kad tai nutiko paties noru.

Kruvinas ir patinusiomis akimis Desgrė svirduliavo, matant vyrams, kai ėjo priešais Antuaną, kuris buvo jam į nugarą įrėmęs pistoletą. Primygtiniam reikalavimui praleisti jį ir markizą niekas neprieštaravo. Priešais namus susidūrė su žandaru, saugojančiu jų arklius, ir paėmė du. Mažųjų laukų gatve pateko prie Sent Onorės vartų ir čia jie pakartojo bėgančio grobiko su savo įkaitu spektaklį. Už vartų pasuko į vakarus ir nušuoliavo į Bulonės mišką. Šaltas vėjas švilpė Antuanui pro ausis ir pirmą kartą jis keikė savo pomėgį rengtis lengvais drabužiais. Jis tikriausiai būtų sušalęs dar prieš patekant saulei. Miško pakraštyje, kuriame karalius medžiodavo, trūktelėjo už vadelių ir sulėtino greitį. Naktis buvo apsiniaukusi. Antuanas vos galėjo atpažinti policininko siluetą, nors jojo greta vienas kito.

– O dabar, markize? Kas dabar turėtų nutikti?

– Visų pirma aš jus apiplėšiu. Kiek turite su savimi?

– Jūs esat sukčius, pone markize, – sumurmėjo Desgrė ir įkišo ranką į švarką.

– Baikit, taipgi atrodys įtikinamiau. – Desgrė padavė Antuanui ryšulėlį, kuris šiek tiek svėrė. – Tikiuosi, jame nėra vien pigios varinės monetos.

– Jūs ne tik įžūlus, bet dar ir gobšus, – sušuko Desgrė.

Tačiau Antuanui pasirodė, tarsi policininko siaurose lūpose šmėkštelėjo pašaipi šypsena. Desgrė nušoko nuo arklio ir ėmė apžiūrinėti netoliese stovinčių medžių kamienus.

– Ką čia darote?

– Ieškau kamieno, prie kurio galėtumėte mane pririšti. Ar norite, kad aš jums iškart ant kulnų lipčiau?

– Gera mintis.

Antuanas taip pat nušoko ant žemės ir paieškojo tinkamos virvės balno krepšiuose.

– Paimkite nuo mano arklio kamanas, – pasigirdo iš tamsos. – Jos labiausiai tiks supinti virvę.

Antuanas darė kaip liepiamas, ir jau po kelių akimirkų Desgrė sėdėjo tvirtai pririštas ant žemės.

– Dėkoju jums, mano drauge, – tarė Antuanas, užmezgęs paskutinį mazgą. – Galbūt vieną dieną aš atsilyginsiu tuo pačiu.

– Jūs galite tai jau dabar padaryti, markize. Pasakykite man, kieno sąžinę slegia kunigaikštienės mirtis. Tai padėtų šiąnakt lengviau dovanoti mano nesėkmę, jei tai atskleistumėte.

Antuanas draugiškai patapšnojo per petį savo belaisviui.

– Jūs esate gudrus lapinas, Desgrė. Tik tai nepadės pelnyti mano dėkingumo.

– Kas jums, – paprieštaravo šis, – ar nenorite, kad kaltininkas būtų nubaustas?

– Kaltininkas bus nubaustas.

– Kodėl esate toks tikras?

– Nes žmogaus širdis keičiasi. Anksčiau ar vėliau žudikas suklups ir praras viską, dėl ko žudė. Tai ir bus jo bausmė. Bet galbūt jis pirmiau užklius už savo gobšumo.

Antuanas nupurtė nuo kelių purvą.

– O kai taip atsitiks, karalius prisimins mane. Esu įsitikinęs. Jei jis dar bus gyvas.

– Ar mes dar kada susitiksime, markize?

Antuanas nusišypsojo.

– Tikiuosi ne, mano brangiausiasai. Bet linkiu jums visa ko geriausio.

Antuanas užšoko ant balno ir nušuoliavo raitas tamsoje.

„Pamatysime, – pagalvojo Desgrė, – pradėdamas pančiotis iš saitų. – Pamatysime.“

EPILOGAS

Ponia de Sevinjė savo dukrai poniai de Grinjan.
Laiškas, parašytas 1680 m. balandžio 6 d., šeštadienį, Paryžiuje.

Dabar pranešu jums, mano mielas vaike, sensacingiausią, įspūdingiausią, netikėčiausią, pavydėtiną, gluminančią, nepakartojamą, garsiausią ir nepaprastą pasaulio naujieną! Panelė de Fontanž, mūsų žavingas, mažas angeliukas, tapo kunigaikštiene. Ką pasakysite? Vis dėlto jos panašumas į nelaimingąją Luizą de la Valjev pasiteisino. Mūsų ką tik iškepta kunigaikštienė gauna 20 000 talerių pensiją ir nuo dabar sėdės dvaro krėsle. Šiandien ji lovoje priėmė defiliados sveikintojus. Visas pasaulis veržėsi į jos rūmus, kad pasveikintų ją. Man net pasidarė jos šiek tiek gaila. Mat vargšelė buvo visai suglumusi dėl tokio didelio dėmesio. Karalius taip pat ją oficialiai pasveikino. Tačiau vienas asmuo nedalyvavo. Ponia de Montespan verda iš pykčio. Galite sau įsivaizduoti, kaip kenčia jos išdidumas. Už ką ji tiek metų kovojo, nukrito tiesiai mažajai Fontanž į rankas. Karalius, žinoma, mažiausiai suka galvą dėl jos, ir tai jis ne per seniausiai parodė savo aplinkinių akivaizdoje. Kartu su keletu išrinktųjų, tarp kurių turėjau garbės būti ir aš, aplankėme Jo Didenybę naujojo amfiteatro statybvietėje. Karalius apžiūrinėjo pastatą ir atkreipė mano dėmesį į šio žavingo statinio ypatybes, nes jis žino, kad aš dievinu sceną. Po to, kai Jo Didenybė patenkintas pamatė, kad darbai vyksta pagal jo pageidavimus, palikome statybvietę ir grįžome pas karalienę, likusią pilyje ir laukiančią sutuoktinio ataskaitos. Kadangi tuo tarpu ėmė lynoti, karalius pakvietė mane važiuoti jo karieta. Vos

tik jis man tai pasakė, buvo užkalbintas juodai vilkinčios moters, kuri nekviesta prisidėjo prie draugijos. Jūs galite įsivaizduoti, kaip beviltiškai atrodė kadaise švytėjusi ponia de Montespan. Tikriausiai ji norėjo savo drabužių spalva parodyti karaliui, kaip jai sunku, netekus įprastos vietos jo širdyje. Tačiau turiu pripažinti, jog ji, ilgą laiką diktavusi mums savo skonį, tikrai prašovė pro šalį pasirinkusi juodą suknelę. Juoda spalva jai visiškai netinka. Ji sendina ją, o jos pilna figūra atrodo beformė. Iš karaliaus minos buvo nesunku suprasti, kad ir jis buvo labai nepatenkintas liūdna ponios de Montespan išvaizda. Vis dėlto ji padariusi reveransą išdrįso karaliaus pasiprašyti vietos jo karietoje.

– Ponia, – tarė karalius garsiai, kad kiekvienas girdėtų, – man nepatinka jūsų kvepalų kvapas. Nuo jo man įskausta galva. Eikit ir pasieškokit kitos palydos. Manąja jau ir taip per ilgai mėgavotės.

Tai taręs atgręžė nelaimingai moteriai nugarą ir dingo karietos viduje.

Matote, miela dukra, kad net ryškiausia žvaigždė kada nors užgęsta...

BAIGIAMASIS ŽODIS

Aš leidau sau iš istorijos turtų skrynelės pasirinkti įvykį ir, pasiremiant faktais, parašyti savo romaną. Tuo tarpu čia aprašyti įvykiai, kurie susiję su Henrietos Stiuart mirties aplinkybėm, yra išgalvoti.

Visi šio romano veikėjai, išskyrus mano herojus Mariją ir Antuaną, yra istorinės asmenybės.

Henrieta Ona Stiuart iš tikrųjų mirė 1670-aisiais, naktį į birželio 30-ąją. Nuo ko, neaišku. Tačiau teigiama, kad ji jau kažkurį laiką iki mirties kentėjo nuo pilvaplėvės uždegimo, o galiausiai tai ją ir pražudė. Netikėta Henrietos mirtis davė peno plepios dvaro visuomenės apkalboms, o ypač antipatija, kurią ji jautė savo vyro numylėtiniams, visų pirma ševaljė de Lorenui ir markizui de d'Efijai, buvo visiems žinoma. Gandai, jog Pilypas Orleanietis leido pašalinti Henrietą iš kelio, kad susigrąžintų į nemalonę patekusį Loreną, niekados nenutilo. Iš tiesų 1671 m. pavasarį ševaljė sugrįžo iš savo pasitraukimo Romoje į Prancūzijos dvarą.

Pilypas Orleanietis 1671 m. lapkritį vedė labai gyvybingą Vitelbachų Lizelotą iš Pfalzo. Su ja iki mirties 1701 m. kovojo sutuoktinių karą, jį itin įdomiai palikuonims aprašė olandų istorikas Diekas van der Kriose savo Lizelotos biografijoje „Būti ponia – vargingas amatas“. Lizelota, kuri taip pat grūmėsi su Mesjė aplinka, laikėsi įsitikinimo, kad jos pirmtakė buvo nužudyta.

Apkaltinti ponią de Montespan nusikaltimu, žinoma, yra mano vaizduotės padarinys, taip pat ir jos ryšiai su ponu de Piurnonu, kurį

pažinojo prabėgomis, jei iš viso pažinojo. Tačiau tiesa, jog ji Liudviką XIV per trylika metų, kol truko jų meilės ryšys, nuolatos vaišindavo meilės gėrimu. Tai, kad Liudvikas išgyveno šį nuodijimą, rodo jo nepaprastai tvirtas kūno sudėjimas. Vis dėlto, taip teigiama šiandien, priemonės, kurias ponia de Montespan jam duodavo, buvo nuolat pasikartojančių skrandžio dieglių ir depresijų priežastis. 1680 m. ponios de Montespan potraukis raganystei ir burtams pražudė ją. Po to, kai tyrimo komisija Chambre Ardente (Degančiame kambaryje) atskleidė jos ryšį su ragana Monvuazen, karalius metė ją. 1691 m. ji pasitraukė iš dvaro, sulaukusi didelės pensijos. Kai 1701 m. ji mirė, karalius uždraudė juodviejų vaikams vilkėti gedulo drabužius.

Luiza de la Valjev, mano žiniomis, nė nebandė žudytis. Jos kančia dvare po to, kai jos draugė nuviliojo nuo jos karalių, nėra prasimanymas. 1675 m. Luiza de la Valjev gavo ilgai lauktą leidimą palikti dvarą. Ji pasitraukė į mažą karmeličių vienuolyną, kuriame po metų davė įžadus. Kai 1683 m. išgirdo apie savo ir karaliaus jauniausiojo sūnaus mirtį, ji pasakė: „Kaip aš galiu apverkti vaiko mirtį, dėl kurio gimimo dar nepakankamai gailėjausi." Luiza de la Valjev mirė 1710 m.

Apie Liudviką nenoriu leistis į plačias kalbas. Faktų apie jo septyniasdešimt dvejus metus trukusį viešpatavimą galima pasiskaityti visur. Tačiau vienas dalykas negali likti nepaminėtas: jo gyvenimo pabaiga metė mirties šešėlį ant visų jo vyriškosios lyties palikuonių.

Autokratinis Liudviko XIV valdymo stilius padarė Prancūziją galingiausia Europos valstybe, bet taip pat privedė šalį prie finansinės griūties ir paliko dideles skolas provaikaičiui, kuris atsisėdo į sostą kaip Liudvikas XV.

Sargonas Youkhana
2007 metų gegužė

DRAMATIS PERSONAE

TIRIANTYS ASMENYS

Antuanas de Montanjakas – tyrėjas
Marija – jo padėjėja
Ponas Desgrė – policininkas

KARALIŠKOJI ŠEIMA

Liudvikas XIV – Prancūzijos karalius
Pilypas Orleanietis – jo brolis, vadinamas Mesjė
Henrieta Stiuart – jo brolienė, vadinama Madam
Ona Marija Luiza Orleanietė – jo pusseserė, vadinama Didžiąja Madmuazele
Marija Teresė Austrijietė – jo sutuoktinė

DVARAS

Antenaisa de Montespan – karaliaus meilužė
Panelė dez Ejė – jos tarnaitė
Luiza de la Valjev – oficiali karaliaus meilužė
Markizas d'Efija – Mesjė draugas
Markizas de la Valjev – Mesjė draugas
Kunigaikštienė de Lafajet – Madam draugė

Markizė de Sevinjė – Didžiosios Madmuazelės draugė
Ponas de Piurnonas – Madam rūmų valdytojas
Maribelė de Nuarmutjė – Madam freilina
Ponas Kolberas – pirmasis karaliaus ministras
Ševaljė de Lozenas – Didžiosios Madmuazelės meilužis

TARNAI

Ipolitas – ponios de Montespan pažas
Gasparas – Madam tarnas

PARYŽIAUS FIGŪROS

Ponia Monvuazen – vadinama la Vuazen, ragana
Marijus – elgeta
Pjeras – berniukas viešnamyje

PADĖKA

Knygų rašymas yra vienišas darbas. Tiek žinau šiandien. Laimė, mane supo žmonės, kurie padėjo susidoroti su šia užduotimi.

Dėkoju savo draugams Sarai Hioflich-Petri, Bjornui Firnrorui ir Fabijui Riči už gero linkinčią kritiką ir susidomėjimą mano darbu. Žinau, kaip sunku draugui atvirai ir sąžiningai išsakyti savo nuomonę. Jūs tai padarėte ir labai man pagelbėjote.

Norėčiau padėkoti Tomui Hoizeriui, kurio išsamios žinios apie heraldiką man buvo neįkainojamos.

Ypač noriu padėkoti savo ilgametei draugei Hanelorai Dumas. Ji nuo pat pradžių stebėjo šį projektą, pirmoji perskaitydavo kiekvieną sakinį ir neturėdama per daugiausia laisvo laiko taisydavo mano klaidas. Be jos stilistinio suvokimo, jos entuziazmo ir visų pirma be jos nepalaužiamo tikėjimo manimi kaip autoriumi, man būtų buvę gerokai sunkiau sukurti šią knygą. Ačiū, ačiū, ačiū, mieloji Hanelora, tu buvai nuostabi.

Pabaigoje, mat man tai yra itin malonu, dėkoju savo draugui Karstenui už tai, jog jis ištveria kiekvieną dieną ir vis tiek mane mėgsta. Ačiū.

Youkhana, Sargon

Io-171 Lelijų labirinte : istorinis kriminalinis romanas / Sargon Youkhana ; iš vokiečių kalbos vertė Giedrė Kulvinskaitė. – Vilnius : Gimtasis žodis, 2009. – 286, [2] p.

ISBN 978-9955-16-289-6

Jaunasis markizas Antuanas de Montanjakas nuobodžiauja savo provincijos dvare, nes susikivirčijęs su Orleano kunigaikščiu turėjo palikti šurmuliuojantį Paryžių. Ir štai jis sulaukia pasiūlymo iš Karaliaus Saulės, Liudviko XIV. Į Paryžių sugrįžti galės tik išsiaiškinęs mįslingą Henrietos Stiuart, karaliaus brolienės, mirtį. Kartu su kaimiete Marija jis patenka į intrigų, žudynių ir juodųjų mišių verpetą...

UDK 830-3

Sargon Youkhana

Lelijų labirinte

Istorinis kriminalinis romanas

Redaktorė *Ramutė Pinkevičienė*
Maketavo *Ramunė Šarpytė-Girniukaitienė*
Viršelio dailininkė *Marija Balinskaitė*

SL 098. Tiražas 1300 egz.
Išleido leidykla „Gimtasis žodis“
A. Juozapavičiaus g. 10A, 09311 Vilnius
El. p. gimtasiszodis@takas.lt
Interneto svetainė: http://www.gimtasiszodis.lt
Spausdino UAB „AJS spaustuvė“
Girelės g. 22, 56160 Kaišiadorys. Užs. 371

1670-ieji. Prancūzija. Jaunasis markizas Antuanas de Montanjakas nuobodžiauja savo provincijos dvare, nes po kivirčo su Orleano kunigaikščiu turėjo palikti šurmuliuojantį Paryžių. Ir štai jis sulaukia pasiūlymo iš Karaliaus Saulės, Liudviko XIV – išaiškinti mįslingą Henrietos Stiuart, karaliaus brolienės, mirtį. Antuanas turįs atlikti slaptą tyrimą ir sugauti žudiką. Įgrisęs gyvenimas kaime paskatina imtis šios užduoties. Jis grįžta į Paryžių, kurio dvaruose siaučia kovos dėl valdžios, vyrauja moralinis nuosmukis ir korupcija. Antuaną lydi Marija, dešimtmetė kaimietė, trokštanti nors kartą gyvenime išvysti legendomis apipintą Karalių Saulę. Nespėję pradėti tyrimo, jie bemat atsiduria intrigų, žudynių ir juodųjų mišių verpete.

Sargon Youkhana gimė 1967 m. Bonoje. Jo tėvas irakietis, motina vokietė. Keletą metų praleidęs JAV ir Didžiojoje Britanijoje, dabar gyvena Kelne ir rašo scenarijus televiijos serialams. *Lelijų labirinte* yra pirmasis jo istorinis kriminalinis romanas.

ISBN 978-9955-16-289-6

Viršelyje panaudotas Simon Renard de Saint-Andre paveikslo fragmentas